

Nederland Achter Ramen Zonder Gordijnen

Inleiding

Leven in een nieuw land betekent meer dan alleen verhuizen, een nieuwe taal leren of een verblijfsvergunning krijgen. Migratie is een reis waarbij een mens een deel van zijn identiteit opnieuw moet vormgeven.

Veel migranten denken dat integreren alleen betekent dat je slaagt voor het inburgeringsexamen, de regels leert kennen of een baan vindt. Maar integratie gaat veel verder dan dat. Integreren betekent leren leven volgens een nieuwe manier van denken, doen en samenleven. Het betekent kennismaken met waarden, gewoonten, gedragingen en ongeschreven regels die het dagelijks leven van mensen bepalen.

Wanneer je ervoor kiest om migrant te zijn, kies je er ook voor om een wereld binnen te stappen waarin veel dingen nieuw voor je zullen zijn. Sommige gewoonten kunnen vreemd lijken. Sommige waarden kunnen verschillen van wat je je hele leven gewend bent geweest. Soms kunnen ze zelfs botsen met je eigen overtuigingen en ideeën.

Maar leven in een nieuwe samenleving vraagt nieuwsgierigheid, flexibiliteit en de bereidheid om te leren. Je hoeft niet alles mooi te vinden en je hoeft ook niet alles precies zo te doen als de mensen om je heen. Maar om succesvol deel uit te maken van de samenleving waarin je leeft, is het belangrijk dat je haar begrijpt, haar leert kennen en haar ongeschreven regels leert herkennen.

Dit boek gaat over die ongeschreven regels.

Over mensen die vaak grote ramen zonder gordijnen hebben. Over mensen die direct zeggen wat ze denken, die veel waarde hechten aan afspraken en punctualiteit, die hun agenda weken van tevoren plannen, die zelfstandigheid bij kinderen stimuleren en die vinden dat ieder mens verantwoordelijkheid draagt voor zijn eigen leven.

In dit boek volgen we een gewone Nederlander van de vroege ochtend tot de late avond. We ontbijten met hem, reizen met hem mee naar zijn werk,

bezoeken de school van zijn kinderen, zitten naast hem in de trein, gaan naar een verjaardag en ontdekken stap voor stap de Nederlandse cultuur.

Dit boek gaat niet over politiek en ook niet over immigratieregels.

Dit boek gaat over het dagelijks leven. Over de kleine dingen die je niet volledig leert tijdens een inburgeringscursus, maar die een groot verschil kunnen maken in het leven van een nieuwkomer.

Welkom in Nederland, het land van de ramen zonder gordijnen.

هلند پشت پنجره‌های بدون پرده

مقدمه

زندگی در یک کشور جدید فقط به معنای جابه‌جایی، یادگیری یک زبان تازه یا دریافت مجوز اقامت نیست. مهاجرت سفری است که در آن انسان باید بخشی از هویت خود را از نو شکل دهد. بسیاری از مهاجران تصور می‌کنند که ادغام شدن در جامعه فقط به معنای قبولی در آزمون شهروندی، یاد گرفتن قوانین یا پیدا کردن شغل است. اما ادغام شدن بسیار فراتر از این‌هاست. ادغام شدن یعنی یاد گرفتن یک شیوه جدید برای فکر کردن، رفتار کردن و زندگی کردن در کنار دیگران. یعنی آشنا شدن با ارزش‌ها، عادت‌ها، رفتارها و قواعد نانوشته‌ای که زندگی روزمره مردم را شکل می‌دهند. وقتی تصمیم می‌گیری مهاجر باشی، در واقع تصمیم می‌گیری وارد دنیایی شوی که بسیاری از جنبه‌های آن برایت جدید خواهد بود. بعضی از عادت‌ها ممکن است عجیب به نظر برسند. بعضی از ارزش‌ها ممکن است با چیزهایی که تمام عمر به آن‌ها عادت داشته‌ای متفاوت باشند. گاهی حتی ممکن است با باورها و دیدگاه‌های شخصی تو در تضاد قرار بگیرند. اما زندگی در یک جامعه جدید نیازمند کنجکاوی، انعطاف‌پذیری و آمادگی برای یادگیری است. لازم نیست همه چیز را دوست داشته باشی و لازم نیست همه کارها را دقیقاً مانند دیگران انجام دهی. اما برای اینکه بتوانی بخشی موفق از جامعه‌ای باشی که در آن زندگی می‌کنی، لازم است آن را بشناسی، درکش کنی و قواعد نانوشته‌اش را یاد بگیری. این کتاب درباره همین قواعد نانوشته است. درباره مردمی که اغلب پنجره‌های بزرگ و بدون پرده دارند. مردمی که آنچه را فکر می‌کنند مستقیم بیان می‌کنند، برای قرارها و وقت‌شناسی ارزش زیادی قائل هستند، برنامه‌های خود را هفته‌ها زودتر تنظیم می‌کنند، استقلال کودکان را تشویق می‌کنند و معتقدند هر فرد مسئول زندگی خودش است. در این کتاب از صبح زود تا آخر شب همراه یک شهروند معمولی هلندی خواهیم بود.

با او صبحانه می‌خوریم، همراه او به محل کار می‌رویم، مدرسه فرزندانش را می‌بینیم، کنار او در قطار می‌نشینیم، به جشن تولدش می‌رویم و قدم به قدم با فرهنگ هلندی آشنا می‌شویم. این کتاب درباره سیاست نیست و درباره قوانین مهاجرت هم نیست. این کتاب درباره زندگی روزمره است؛ درباره چیزهای کوچکی که در دوره‌های شهروندی به طور کامل آموزش داده نمی‌شوند، اما می‌توانند تأثیر بزرگی بر زندگی یک تازه‌وارد داشته باشند. به هلند خوش آمدید؛ سرزمین پنجره‌های بدون پرده.

Hoofdstuk ۱

Een gewone Nederlandse ochtend

Om half zeven gaat de wekker van Jan af.

Niet omdat hij graag vroeg opstaat, maar omdat de dag op tijd begint. In Nederland speelt tijd een belangrijke rol. Op tijd komen wordt gezien als een teken van respect voor andere mensen. Daarom proberen veel Nederlanders hun dag goed te plannen.

Jan blijft niet lang in bed liggen. Hij staat op, opent de gordijnen en kijkt naar buiten.

Of beter gezegd: hij opent geen gordijnen, want in veel Nederlandse huizen zijn de gordijnen overdag al open.

Voor veel buitenlanders is dat opvallend. Waarom kunnen voorbijgangers naar binnen kijken?

Het antwoord heeft te maken met een oude Nederlandse gewoonte. Veel Nederlanders vinden open ramen normaal. Ze hebben niets te verbergen en laten graag daglicht binnen. Natuurlijk geldt dit niet voor iedereen, maar het idee van een open en transparante samenleving zie je nog steeds terug in veel woonwijken.

Jan loopt naar de badkamer.

Hij neemt een korte douche. Nederlanders staan bekend om hun zuinigheid. Dat betekent niet dat ze gierig zijn, maar wel dat ze bewust omgaan met geld, energie en water.

Een douche van twintig minuten is voor veel Nederlanders uitzonderlijk lang.

Na het douchen kleedt Jan zich aan.

In Nederland besteden mensen meestal minder aandacht aan uiterlijk vertoon dan in veel andere landen. Comfort en praktisch gebruik zijn vaak belangrijker dan luxe.

Op straat zie je directeurs, leraren, studenten en ambtenaren vaak in eenvoudige kleding fietsen naar hun werk.

Het bekende Nederlandse gezegde luidt:

Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.”“

Dat betekent ongeveer:

Gedraag je normaal. Je hoeft niet voortdurend te laten zien hoe bijzonder je bent.

Wanneer Jan beneden komt, is het tijd voor het ontbijt.

Het Nederlandse ontbijt is meestal eenvoudig.

Brood met kaas.

Brood met pindakaas.

Brood met hagelslag.

Een gekookt ei.

Een glas melk.

Een kop koffie of thee.

Veel Nederlanders eten al tientallen jaren ongeveer hetzelfde ontbijt.

Niet omdat ze geen andere dingen kennen, maar omdat eenvoud, gemak en regelmaat gewaardeerd worden.

Tijdens het ontbijt bekijkt Jan zijn agenda.

De agenda is voor veel Nederlanders bijna heilig.

Vrienden ontmoeten?

Eerst een afspraak maken.

Op bezoek gaan?

Eerst vragen of het uitkomt.

Een verjaardag organiseren?

Vaak weken van tevoren plannen.

Voor veel nieuwkomers voelt dit in het begin vreemd aan.

In sommige culturen kun je spontaan bij familie of vrienden aanbellen.

In Nederland gebeurt dat minder vaak.

Dat betekent niet dat Nederlanders onvriendelijk zijn.

Het betekent vooral dat zij veel waarde hechten aan planning en respect voor elkaars tijd.

Om kwart over zeven pakt Jan zijn fiets.

Zijn auto staat nog steeds voor het huis.

Toch kiest hij voor de fiets.

Dat is in Nederland heel normaal.

فصل ۱

یک صبح معمولی هلندی

ساعت شش و نیم صبح زنگ ساعت یان به صدا درمی‌آید.

نه به این دلیل که عاشق زود بیدار شدن است، بلکه چون روز باید به‌موقع آغاز شود. در هلند زمان

نقش مهمی دارد. به‌موقع رسیدن نشانه احترام به دیگران محسوب می‌شود. به همین دلیل بسیاری از

هلندی‌ها تلاش می‌کنند روز خود را به‌خوبی برنامه‌ریزی کنند.

یان مدت زیادی در رختخواب نمی‌ماند. بلند می‌شود، پرده‌ها را کنار می‌زند و به بیرون نگاه می‌کند.

یا بهتر است بگوییم پرده‌ای را کنار نمی‌زند، چون در بسیاری از خانه‌های هلندی پرده‌ها در طول روز

از قبل باز هستند.

این موضوع برای بسیاری از خارجی‌ها جالب است. چرا رهگذران می‌توانند داخل خانه را ببینند؟

پاسخ به یک عادت قدیمی هلندی مربوط می‌شود. بسیاری از هلندی‌ها پنجره‌های باز را امری عادی

می‌دانند. آن‌ها چیزی برای پنهان کردن ندارند و دوست دارند نور طبیعی وارد خانه شود. البته این

موضوع درباره همه صدق نمی‌کند، اما ایده جامعه‌ای باز و شفاف هنوز هم در بسیاری از محله‌های

هلند دیده می‌شود.

یان به سمت حمام می‌رود.

او یک دوش کوتاه می‌گیرد. هلندی‌ها به صرفه‌جویی معروف هستند. این به این معنا نیست که

خسپس‌اند، بلکه یعنی آگاهانه با پول، انرژی و آب برخورد می‌کنند.

برای بسیاری از هلندی‌ها دوش بیست دقیقه‌ای بسیار طولانی محسوب می‌شود.

بعد از دوش گرفتن لباس می‌پوشد.

در هلند مردم معمولاً کمتر از بسیاری از کشورها به تجملات ظاهری اهمیت می‌دهند. راحتی و

کاربردی بودن اغلب مهم‌تر از تجمل و نمایش است.

در خیابان می‌توانید مدیران شرکت‌ها، معلمان، دانشجویان و کارمندان دولت را ببینید که با لباس‌های

ساده با دوچرخه به محل کار خود می‌روند.

یک ضرب‌المثل معروف هلندی می‌گوید:

Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

یعنی:

معمولی رفتار کن؛ همین خودش به اندازه کافی خاص است.

وقتی یان به طبقه پایین می‌آید، زمان صبحانه است.

صبحانه هلندی معمولاً ساده است.

نان با پنیر.

نان با کره بادام‌زمینی.

نان با هاخسل‌لاخ (براده‌های شکلاتی).

تخم‌مرغ آب‌پز.

یک لیوان شیر.

یک فنجان قهوه یا چای.

بسیاری از هلندی‌ها سال‌هاست تقریباً همین نوع صبحانه را می‌خورند.

نه به این دلیل که غذای دیگری نمی‌شناسند، بلکه چون سادگی، راحتی و نظم برایشان ارزشمند است.

در طول صبحانه یان برنامه روزانه خود را بررسی می‌کند.

برای بسیاری از هلندی‌ها تقویم و برنامه‌ریزی تقریباً مقدس است.

قرار ملاقات با دوستان؟

اول باید هماهنگ شود.

مهمانی رفتن؟

اول باید پرسید که مناسب است یا نه.

برگزاری جشن تولد؟

معمولاً هفته‌ها قبل برنامه‌ریزی می‌شود.

برای بسیاری از مهاجران این موضوع در ابتدا عجیب به نظر می‌رسد.

در بعضی فرهنگ‌ها می‌توان بدون هماهنگی قبلی به خانه دوستان یا اقوام رفت.

در هلند این اتفاق کمتر رخ می‌دهد.

این به این معنا نیست که هلندی‌ها غیرصمیمی هستند.

بلکه بیشتر نشان می‌دهد که آن‌ها برای برنامه‌ریزی و زمان یکدیگر احترام زیادی قائل‌اند.

ساعت هفت و ربع یان دوچرخه‌اش را برمی‌دارد.

ماشینش همچنان جلوی خانه پارک شده است.

اما او دوچرخه را انتخاب می‌کند.

این در هلند کاملاً طبیعی است.

ادامه فصل بعد: چرا هلندی‌ها عاشق دوچرخه هستند؟

Waarom Nederlanders zo veel fietsen

Jan stapt op zijn fiets en rijdt de straat uit.

Binnen enkele minuten komt hij tientallen andere fietsers tegen. Kinderen

onderweg naar school. Studenten met een zware rugzak. Ouders die hun

kinderen vervoeren in een bakfiets. Mensen in pak die naar kantoor gaan.

Ouderen die boodschappen doen.

Voor veel buitenlanders is dit een van de eerste dingen die opvalt in Nederland.

Fietsen is hier niet alleen een hobby of een sport.

Voor miljoenen Nederlanders is de fiets gewoon een vervoermiddel.

Veel mensen gebruiken hun fiets dagelijks om naar school, werk, de supermarkt of het station te gaan.

Sommige gezinnen bezitten zelfs meer fietsen dan auto's.

Waarom fietsen Nederlanders zo veel?

Daar zijn verschillende redenen voor.

Nederland is relatief vlak. Er zijn weinig bergen. Daarnaast zijn er duizenden

kilometers fietspaden aangelegd. Fietsers hebben vaak hun eigen

verkeerslichten, tunnels en bruggen.

Maar er is nog een andere reden.

Nederlanders houden van zelfstandigheid.

Met de fiets ben je onafhankelijk. Je hoeft niet te wachten op een bus of trein. Je kunt vertrekken wanneer je wilt.

Jan stopt voor een verkeerslicht.

Hoewel er nauwelijks auto's aankomen, wacht hij rustig op groen.

Dat is iets wat veel nieuwkomers opvalt.

Nederlanders volgen vaak de regels, ook wanneer niemand kijkt.

Natuurlijk doet niet iedereen dat altijd, maar het idee dat regels voor iedereen gelden zit diep in de Nederlandse samenleving.

Veel Nederlanders vinden dat regels zorgen voor duidelijkheid en gelijkheid.

Wanneer het licht groen wordt, fietst Jan verder.

Onderweg komt hij zijn buurvrouw tegen.

Goedemorgen, Jan!”“

Goedemorgen!”“

Het gesprek duurt nog geen tien seconden.

Dat betekent niet dat ze elkaar niet aardig vinden.

In Nederland zijn korte, vriendelijke begroetingen heel normaal.

Je hoeft niet altijd uitgebreid naar elkaars familie, gezondheid of werk te vragen.

Een glimlach, oogcontact en een kort “goedemorgen” zijn vaak voldoende.

Nederlanders zijn meestal vriendelijk, maar respecteren ook elkaars persoonlijke ruimte.

Sommige nieuwkomers ervaren dit in het begin als afstandelijk.

Na verloop van tijd ontdekken velen dat het eerder een vorm van respect is.

Niet iedereen wil voortdurend praten.

Niet iedereen wil altijd uitleggen hoe het met hem gaat.

En dat wordt meestal geaccepteerd.

Even later bereikt Jan het station.

Daar zet hij zijn fiets tussen honderden andere fietsen.

Voor het station lijkt het soms alsof er een zee van fietsen staat.

Voor Nederlanders is dat een heel normaal beeld.

چرا هلندی‌ها این‌قدر دوچرخه‌سواری می‌کنند؟

یان سوار دوچرخه‌اش می‌شود و از خیابان خارج می‌شود.

در عرض چند دقیقه با ده‌ها دوچرخه‌سوار دیگر روبه‌رو می‌شود. کودکانی که به مدرسه می‌روند.

دانشجویانی با کوله‌پشتی‌های سنگین، والدینی که فرزندان خود را با دوچرخه‌های باری جابه‌جا می‌کنند.

افرادی با لباس رسمی که راهی محل کار هستند. سالمندانی که برای خرید بیرون آمده‌اند.

برای بسیاری از خارجی‌ها، این یکی از اولین چیزهایی است که در هلند توجهشان را جلب می‌کند.

در هلند دوچرخه فقط یک سرگرمی یا ورزش نیست.

برای میلیون‌ها هلندی، دوچرخه یک وسیله عادی رفت‌وآمد است.

بسیاری از مردم هر روز با دوچرخه به مدرسه، محل کار، فروشگاه یا ایستگاه قطار می‌روند.

بعضی خانواده‌ها حتی بیشتر از تعداد خودروهایشان دوچرخه دارند.

چرا هلندی‌ها این‌قدر دوچرخه‌سواری می‌کنند؟

دلایل مختلفی وجود دارد.

هلند کشوری نسبتاً هموار است و کوه‌های زیادی ندارد. علاوه بر این، هزاران کیلومتر مسیر ویژه

دوچرخه در سراسر کشور ساخته شده است. دوچرخه‌سواران اغلب چراغ راهنمایی، تونل و پل

مخصوص خود را دارند.

اما دلیل دیگری هم وجود دارد.

هلندی‌ها استقلال را دوست دارند.

با دوچرخه مستقل هستی. لازم نیست منتظر اتوبوس یا قطار بمانی. هر زمان بخواهی می‌توانی حرکت

کنی.

یان پشت چراغ قرمز توقف می‌کند.

با اینکه تقریباً هیچ خودرویی در حال عبور نیست، آرام منتظر سبز شدن چراغ می‌ماند.

این موضوعی است که بسیاری از مهاجران متوجه آن می‌شوند.

هلندی‌ها معمولاً قوانین را رعایت می‌کنند، حتی وقتی کسی آن‌ها را نمی‌بیند.

البته همه همیشه این‌گونه نیستند، اما این باور که قانون برای همه یکسان است، در فرهنگ هلندی

ریشه عمیقی دارد.

بسیاری از هلندی‌ها معتقدند قوانین باعث شفافیت و برابری می‌شوند.

وقتی چراغ سبز می‌شود، یان به مسیرش ادامه می‌دهد.

در راه با همسایه‌اش روبه‌رو می‌شود.

صبح بخیر یان!

صبح بخیر!

کل گفت‌وگو کمتر از ده ثانیه طول می‌کشد.

این به معنای بی‌علاقگی یا سرد بودن نیست.

در هلند سلام و احوالپرسی‌های کوتاه و دوستانه کاملاً عادی هستند.

همیشه لازم نیست درباره خانواده، سلامتی یا کار یکدیگر سؤال‌های طولانی بپرسید.

یک لبخند، تماس چشمی و یک صبح بخیر معمولاً کافی است.

هلندی‌ها اغلب دوستانه رفتار می‌کنند، اما در عین حال به حریم شخصی دیگران احترام می‌گذارند.

بعضی مهاجران در ابتدا این رفتار را کمی سرد یا فاصله‌دار تلقی می‌کنند.

اما بسیاری از آن‌ها به‌مرور متوجه می‌شوند که این بیشتر نوعی احترام است.

همه همیشه حوصله صحبت کردن ندارند.

همه دوست ندارند دائماً درباره زندگی شخصی خود توضیح بدهند.

و این موضوع معمولاً پذیرفته می‌شود.

کمی بعد یان به ایستگاه قطار می‌رسد.

او دوجرخه‌اش را در میان صدها دوجرخه دیگر پارک می‌کند.

گاهی مقابل ایستگاه‌های قطار، منظره‌ای شبیه دریایی از دوجرخه‌ها دیده می‌شود.

برای هلندی‌ها این صحنه کاملاً عادی است.

ادامه: قطار، سکوت و احترام به فضای دیگران.

بله، اگر از همان اول به شکل داستان وارد شویم، خیلی طبیعی‌تر و ادبی‌تر می‌شود. مثلاً بعد از مقدمه:

Jan

Ik wil je graag voorstellen aan Jan.

Jan is geen minister, geen professor en ook geen bekende Nederlander.

Hij is gewoon Jan.

Een gewone Nederlandse man van veertig jaar oud.

Hij woont met zijn vrouw Sophie en hun twee kinderen in een rijtjeshuis in een rustige woonwijk ergens tussen Utrecht en Amersfoort.

Hun huis lijkt op tientallen andere huizen in de straat.

Bakstenen muren.
Een kleine voortuin.
Een achtertuin met een schutting.
Een paar fietsen voor de deur.
En natuurlijk een groot raam aan de voorkant.
Een raam zonder gesloten gordijnen.
Voor veel mensen die voor het eerst naar Nederland komen is dat misschien vreemd.
Waarom kijkt iedereen zomaar naar binnen?
Waarom sluiten mensen hun gordijnen niet?
Jan heeft daar eigenlijk nooit over nagedacht.
Voor hem is het net zo normaal als regen in november.

Sophie ontmoette Jan niet via haar ouders.
Niemand heeft hun huwelijk geregeld.
Niemand heeft een lijst gemaakt van geschikte kandidaten.
Niemand heeft gevraagd uit welke familie de ander kwam.
Ze leerden elkaar kennen tijdens hun studie.
Eerst werden ze vrienden.
Daarna gingen ze samenwonen.
Pas enkele jaren later besloten ze te trouwen.
Ook dat is in Nederland heel normaal.
Veel Nederlandse stellen wonen eerst jarenlang samen voordat ze trouwen.
Sommigen trouwen helemaal niet.
Ze blijven hun hele leven partners zonder officieel huwelijk.
En niemand kijkt daar vreemd van op.
Niet de burens.
Niet de collega's.
Niet de familie.

Voor Nederlanders is een relatie vooral een keuze van twee mensen.
Niet van twee families.

Vanmorgen slaapt Sophie nog wanneer de wekker van Jan afgaat.

.۰۶:۳۰ Het is

Buiten is het stil.

Alleen het gezang van een paar vogels en het zachte geluid van een vroege
fietser zijn hoorbaar.

Jan kijkt even naar het plafond.

Nog vijf minuten blijven liggen?

Hij glimlacht.

Dat probeert hij iedere ochtend.

En iedere ochtend verliest hij die discussie van zichzelf.

Hij stapte uit bed.

De dag is begonnen.

یان

می‌خواهم شما را با یان آشنا کنم.

یان نه وزیر است، نه استاد دانشگاه و نه یک شخصیت مشهور هلندی.

او فقط یان است.

یک مرد معمولی هلندی چهل ساله.

او همراه همسرش سوفی و دو فرزندشان در یک خانه ردیفی در محله‌ای آرام، جایی بین اوترخت و
آمرسفورت زندگی می‌کند.

خانه آن‌ها شبیه ده‌ها خانه دیگر همان خیابان است.

دیوارهای آجری.

یک باغچه کوچک جلوی خانه.

یک حیاط در پشت خانه.

چند دوچرخه کنار در.

و البته یک پنجره بزرگ در جلوی خانه.

پنجره‌ای که پرده‌هایش معمولاً بسته نیست.
برای بسیاری از کسانی که تازه به هلند می‌آیند، این موضوع عجیب است.
چرا مردم به راحتی داخل خانه را می‌بینند؟
چرا پرده‌ها را نمی‌بندند؟
یان هیچ وقت واقعاً به این موضوع فکر نکرده است.
برای او این موضوع به اندازه باران ماه نوامبر عادی است.

سوفی را والدین یان برای او انتخاب نکرده بودند.
هیچکس از دواج آن‌ها را ترتیب نداده بود.
هیچ فهرستی از گزینه‌های مناسب تهیه نشده بود.
هیچکس از آن‌ها نپرسیده بود که خانواده طرف مقابل چه موقعیتی دارد.
آن‌ها در دوران دانشجویی با هم آشنا شدند.
ابتدا دوست بودند.
بعد مدتی با هم زندگی کردند.
و چند سال بعد تصمیم گرفتند ازدواج کنند.
این هم در هلند کاملاً عادی است.
بسیاری از زوج‌های هلندی سال‌ها قبل از ازدواج با یکدیگر زندگی می‌کنند.
برخی حتی هرگز ازدواج نمی‌کنند.
تمام عمر شریک زندگی یکدیگر باقی می‌مانند، بدون آنکه عقد رسمی داشته باشند.
و تقریباً هیچکس این موضوع را عجیب نمی‌داند.
نه همسایه‌ها.
نه همکاران.
نه اعضای خانواده.
برای بسیاری از هلندی‌ها، رابطه قبل از هر چیز انتخاب دو انسان است.
نه تصمیم دو خانواده.

امروز صبح، وقتی زنگ ساعت یان به صدا درمی‌آید، سوفی هنوز خواب است.
ساعت شش و نیم صبح است.
بیرون همه جا آرام است.

فقط صدای چند پرنده و صدای آرام دوچرخهسواری که زودتر از دیگران راه افتاده، شنیده می‌شود.
یان چند ثانیه به سقف نگاه می‌کند.
شاید پنج دقیقه دیگر در تخت بماند؟
لبخند می‌زند.
هر روز صبح همین فکر را می‌کند.
و هر روز صبح در این بحث از خودش شکست می‌خورد.
از تخت بیرون می‌آید.
روز شروع شده است.

Het was inmiddels eind november.

De dagen werden korter.

Om half vijf begon het al donker te worden.

Op een ochtend zag Jan dat er iets was veranderd in de straat.

In verschillende huizen stonden kleine pakjes voor de ramen.

Hier en daar hing een slinger.

En in de woonkamer van de bureu stond een grote zak naast de bank.

Sinterklaas was weer in het land.

Voor veel Nederlandse kinderen is dit een van de leukste periodes van het jaar.

Vanaf half november volgen kinderen het nieuws over de aankomst van

Sinterklaas.

Ze zetten hun schoen.

Soms leggen ze een wortel voor het paard.

De volgende ochtend vinden ze een klein cadeautje of wat snoep.

Ook de kinderen van Jan deden dat.

Zijn zoon keek iedere ochtend eerst in zijn schoen voordat hij ging ontbijten.

Niet omdat hij hebzuchtig was.

Maar omdat de spanning bijna net zo leuk was als het cadeau zelf.

december vierde de familie pakjesavond. °Op

Er waren cadeautjes.

Er waren gedichten.

Er werd gelachen.
En natuurlijk waren er pepernoten.
De volgende ochtend was alles weer normaal.
De school begon gewoon om half negen.
De trein reed op tijd.
En Jan ging naar zijn werk.

Nog geen drie weken later veranderde de sfeer opnieuw.
Nu verschenen er kerstlampjes.
Overal.
In bomen.
Aan dakgoten.
In voortuinen.
Voor ramen.
Maar anders dan veel buitenlanders verwachten, zijn Nederlandse kerstvieringen vaak vrij bescheiden.
Niet iedereen gaat uitgebreid naar de kerk.
Niet iedereen organiseert grote feesten.
Voor veel mensen betekent Kerstmis vooral tijd doorbrengen met familie of vrienden.
Rust.
Samen eten.
En even ontsnappen aan de drukte van het jaar.
Op eerste kerstdag kwam de familie van Sophie langs.
Op tweede kerstdag gingen ze naar de ouders van Jan.
Dat was voor veel Nederlanders heel normaal.
Twee kerstdagen.
Twee afspraken.
Twee familiebezoeken.

En daarna weer terug naar het gewone leven.

december werd de straat onrustiger. ƴ Op

Kinderen liepen buiten.

Mensen sleepten tassen vol boodschappen naar huis.

Vanuit de verte klonken al de eerste knallen.

Oud en Nieuw.

Een avond waar Nederlanders vaak weken van tevoren naar uitkijken.

Vrienden kwamen langs.

Buren wensten elkaar alvast een gelukkig nieuwjaar.

Op tafel stonden oliebollen.

Appelbeignets.

Champagne.

Om middernacht stapte Jan naar buiten.

Iedereen telde af.

Tien.

Negen.

Acht.

Zeven.

Toen de klok twaalf uur sloeg, omhelsden mensen elkaar.

Ook mensen die elkaar nauwelijks kenden.

Gelukkig nieuwjaar!”“

De lucht vulde zich met vuurwerk.

Voor even leek het alsof de hele straat één grote familie was geworden.

In april kwam de lente terug.

De bomen kregen weer bladeren.

De terrassen stroomden vol.

En Nederland kleurde langzaam oranje.

Overal verschenen vlaggen.

Oranje shirts.

Oranje jurken.

Oranje hoeden.

Koningsdag kwam eraan.

Misschien is er geen dag waarop Nederlanders zo uitbundig zijn als op Koningsdag.

Op de avond ervoor begon het al.

In veel steden waren festivals.

Muziek.

Markten.

Feesten.

Op Koningsdag zelf veranderde het hele land.

Kinderen verkochten oude speelgoedjes op kledjes.

Mensen liepen zingend door de straten.

Boten voeren door de grachten.

En overal hoorde je muziek.

Jan verkocht samen met zijn kinderen een oude doos Lego en een paar boeken.

Ze verdienden nauwelijks iets.

Maar daar ging het niet om.

Het ging om meedoen.

Om samen buiten zijn.

Om één dag waarop iedereen zich even onderdeel voelde van hetzelfde feest.

In mei stonden er plotseling duizenden vlaggen halfstok.

mei om acht uur 's avonds werd het stil. ‘Op

Heel stil.

Twee minuten stilte.

Auto's stopten.

Treinen vertraagden.
Televisie-uitzendingen werden onderbroken.
Jan stond samen met zijn gezin voor de televisie.
Ook zijn kinderen zwegen.
Twee minuten lang.
Om mensen te herdenken die tijdens oorlogen waren omgekomen.
De volgende dag gebeurde precies het tegenovergestelde.
mei wapperden de vlaggen weer vrolijk. °Op
Muziek klonk door het land.
Vrijheidsfestivals trokken duizenden bezoekers.
Want in Nederland horen herdenken en vrijheid bij elkaar.
Eerst stilstaan.
Dan vieren.

Zo gleed het jaar voorbij.
Van Sinterklaas naar Kerstmis.
Van Oud en Nieuw naar Koningsdag.
Van Dodenherdenking naar Bevrijdingsdag.
En terwijl de seizoenen veranderden, bleef één ding hetzelfde.
Jan stond iedere ochtend op.
Pakte zijn fiets.
Ging naar zijn werk.
Kwam weer thuis.
En leefde zijn gewone Nederlandse leven.
Een leven dat voor hem heel gewoon was.
Maar voor iemand die nieuw was in Nederland, vol kleine gewoonten,
ongeschreven regels en culturele verrassingen zat.

هوا کمکم به اواخر ماه نوامبر نزدیک می شد.

روزها کوتاهتر می شدند.

ساعت چهار و نیم بعد از ظهر هوا تقریباً تاریک بود.
یک روز صبح یان متوجه شد که چیزی در خیابان تغییر کرده است.
در خانه‌های مختلف بسته‌های کوچکی پشت پنجره‌ها دیده می‌شد.
اینجا و آنجا ریشه‌هایی آویزان شده بود.
و در اتاق نشیمن همسایه‌ها یک کیسه بزرگ کنار مبل قرار داشت.
سینترکلاس دوباره به هلند آمده بود.
برای بسیاری از کودکان هلندی، این یکی از هیجان‌انگیزترین دوره‌های سال است.
از اواسط نوامبر کودکان اخبار مربوط به ورود سینترکلاس را دنبال می‌کنند.
آن‌ها کفش‌های خود را آماده می‌گذارند.
گاهی برای اسب سینترکلاس یک هویج هم کنار آن می‌گذارند.
صبح روز بعد ممکن است داخل کفششان هدیه کوچکی یا کمی شیرینی پیدا کنند.
فرزندان یان هم همین کار را می‌کردند.
پسرش هر صبح قبل از صبحانه اول داخل کفشش را نگاه می‌کرد.
نه به این دلیل که حریص بود.
بلکه چون انتظار کشیدن تقریباً به اندازه خود هدیه لذت‌بخش بود.
در پنجم دسامبر خانواده دور هم جمع شدند و شب هدایا را جشن گرفتند.
هدیه‌هایی وجود داشت.
شعرهایی خوانده می‌شد.
خنده در خانه جریان داشت.
و البته پیپرنوتن هم روی میز بود.
صبح روز بعد همه چیز دوباره عادی شد.
مدرسه طبق معمول ساعت هشت و نیم شروع شد.
قطارها به‌موقع حرکت کردند.
و یان به محل کارش رفت.

کمتر از سه هفته بعد حال و هوای خیابان دوباره تغییر کرد.
این بار چراغ‌های کریسمس ظاهر شدند.
همه جا.
روی درخت‌ها.

روی لبه سقف‌ها.
در باغچه‌های جلوی خانه.
و پشت پنجره‌ها.
اما برخلاف تصور بسیاری از خارجی‌ها، جشن کریسمس در هلند اغلب ساده و آرام برگزار می‌شود.
همه به کلیسا نمی‌روند.
همه جشن‌های بزرگ برگزار نمی‌کنند.
برای بسیاری از مردم، کریسمس بیشتر به معنای گذراندن وقت با خانواده و دوستان است.
آرامش.
با هم غذا خوردن.
و فاصله گرفتن از شلوغی‌های سال.
در روز اول کریسمس خانواده سوفی به خانه آن‌ها آمدند.
در روز دوم کریسمس آن‌ها به دیدن والدین یان رفتند.
این برای بسیاری از هلندی‌ها کاملاً عادی است.
دو روز کریسمس.
دو دیدار خانوادگی.
دو قرار.
و بعد بازگشت به زندگی عادی.

در سی و یکم دسامبر خیابان کم‌کم شلوغ‌تر شد.
کودکان در بیرون بازی می‌کردند.
مردم کیسه‌های پر از خرید را به خانه می‌بردند.
و از دور صدای اولین ترقه‌ها شنیده می‌شد.
شب سال نو فرا رسیده بود.
شبی که بسیاری از هلندی‌ها هفته‌ها منتظرش می‌مانند.
دوستان به خانه یکدیگر می‌روند.
همسایه‌ها از قبل سال نو را به هم تبریک می‌گویند.
روی میز اولیبولن قرار دارد.
اپل‌بخینت.
شامپاین.

ساعت دوازده شب یان به بیرون رفت.

همه شروع به شمارش معکوس کردند.

ده.

نه.

هشت.

هفت.

وقتی ساعت دوازده را اعلام کرد، مردم یکدیگر را در آغوش گرفتند.

حتی کسانی که چندان همدیگر را نمی‌شناختند.

سال نو مبارک!

آسمان پر از نور آتش‌بازی شد.

برای چند دقیقه به نظر می‌رسید تمام خیابان تبدیل به یک خانواده بزرگ شده است.

در ماه آوریل بهار دوباره از راه رسید.

درختان دوباره سبز شدند.

کافه‌ها و تراس‌ها پر از مردم شدند.

و هلند کم‌کم به رنگ نارنجی درآمد.

همه جا پر از پرچم بود.

پیراهن‌های نارنجی.

لباس‌های نارنجی.

کلاه‌های نارنجی.

روز پادشاه نزدیک می‌شد.

شاید هیچ روزی در سال وجود نداشته باشد که هلندی‌ها به اندازه روز پادشاه پرشور و سرزنده باشند.

از شب قبل جشن‌ها آغاز می‌شود.

در بسیاری از شهرها جشنواره برگزار می‌شود.

موسیقی.

بازارهای خیابانی.

جشن و شادی.

در خود روز پادشاه، کل کشور چهره دیگری پیدا می‌کند.

کودکان اسباب‌بازی‌های قدیمی خود را روی پارچه‌هایی در خیابان می‌فروشند.

مردم در خیابان‌ها آواز می‌خوانند.
قایق‌ها در کانال‌ها حرکت می‌کنند.
و موسیقی از هر طرف شنیده می‌شود.
یان همراه فرزندانش یک جعبه لگوی قدیمی و چند کتاب فروخت.
درآمد زیادی نداشتند.
اما موضوع پول نبود.
موضوع مشارکت بود.
موضوع کنار هم بودن بود.
موضوع یک روز مشترک بود که همه احساس می‌کردند بخشی از یک جشن ملی هستند.

در ماه مه ناگهان هزاران پرچم نیمه‌افراشته شد.
در چهارم مه، ساعت هشت شب، همه چیز ساکت شد.
خیلی ساکت.
دو دقیقه سکوت.
خودروها توقف کردند.
قطارها سرعت خود را کم کردند.
برنامه‌های تلویزیونی قطع شدند.
یان همراه خانواده‌اش مقابل تلویزیون ایستاده بود.
فرزندانش هم سکوت کرده بودند.
دو دقیقه کامل.
برای یادبود کسانی که در جنگ‌ها جان خود را از دست داده بودند.
روز بعد همه چیز کاملاً متفاوت بود.
در پنجم مه پرچم‌ها دوباره با افتخار در باد می‌رقصیدند.
موسیقی در سراسر کشور شنیده می‌شد.
جشنواره‌های آزادی هزاران نفر را جذب می‌کردند.
زیرا در فرهنگ هلندی، یادبود و آزادی به یکدیگر گره خورده‌اند.
اول یادآوری.
بعد جشن گرفتن.

سال به همین شکل سپری شد.
از سینترکلاس تا کریسمس.
از سال نو تا روز پادشاه.
از روز یادبود قربانیان جنگ تا روز آزادی.
و در حالی که فصل‌ها یکی پس از دیگری تغییر می‌کردند، یک چیز ثابت می‌ماند.
یان هر صبح از خواب بیدار می‌شد.
دوچرخه‌اش را برمی‌داشت.
به محل کارش می‌رفت.
به خانه باز می‌گشت.
و زندگی معمولی هلندی خود را ادامه می‌داد.
زندگی‌ای که برای خودش کاملاً عادی بود.
اما برای کسی که تازه وارد هلند شده بود، پر از عادت‌های کوچک، قواعد نانوشته و شگفتی‌های فرهنگی بود.

Hoofdstuk ۲

Een verjaardag op z'n Nederlands

Een paar weken na Koningsdag keek Jan op een zaterdagmorgen naar de kalender die aan de koelkast hing.

Niet vergeten,” zei Sophie terwijl ze koffie inschonk. “Vanmiddag zijn we bij “Emma.”

Jan knikte.

Hij was het niet vergeten.

Emma werd veertig.

Voor veel Nederlanders is een verjaardag meer dan alleen een feestdag. Het is een moment waarop familie, vrienden, burens en collega's even samenkomen.

Rond twee uur stapten Jan, Sophie en de kinderen op de fiets.

Toen ze bij Emma aankwamen, stond de voordeur al open.

Binnen was het druk.

Niet overdreven druk.

Gewoon gezellig druk.

Zoals Nederlanders dat graag noemen.

In de woonkamer stonden stoelen in een grote kring.

Jan glimlachte.

Natuurlijk.

De beroemde Nederlandse verjaardagskring.

Voor veel buitenlanders is dit een van de meest opmerkelijke culturele ervaringen.

Iedereen zit in een kring.

Iedereen kan elkaar zien.

Iedereen kan met elkaar praten.

En zodra je binnenkomt, begint een klein ritueel.

Jan gaf Emma een hand.

Gefeliciteerd.”“

Daarna gaf hij haar partner een hand.

Gefeliciteerd.”“

Daarna haar moeder.

Gefeliciteerd.”“

Daarna haar vader.

Gefeliciteerd.”“

Zelfs Emma's broer kreeg een felicitatie.

Voor Nederlanders is dat heel normaal.

Wanneer iemand jarig is, feliciteer je vaak niet alleen de jarige, maar ook de directe familie.

Toen Sophie jaren geleden voor het eerst in Nederland woonde, vond ze dat nog vreemd.

Nu deed ze het zonder erbij na te denken.

Op tafel stonden koffie, thee, taart en kleine hapjes.

Niet vijftien soorten eten.

Niet een tafel die bijna doorbuigt onder het gewicht van het eten.

Gewoon genoeg.

In Nederland geldt vaak dat gezelligheid belangrijker is dan overvloed.

Tijdens het feest werd veel gepraat.

Over werk.

Over kinderen.

Over vakanties.

Over politiek.

En soms ook over dingen waar Nederlanders bekend om staan.

Directe meningen.

Dat zou ik nooit doen.”“

Daar ben ik het niet mee eens.”“

Dat lijkt me geen goed idee.”“

Niemand keek geschokt op.

Niemand voelde zich beledigd.

Een verschil van mening betekende niet automatisch ruzie.

Rond vier uur kwam het gesprek op de kinderen.

Emma's dochter van twaalf vertelde dat ze volgend jaar misschien alleen naar school wilde fietsen.

Een buitenlandse gast keek verbaasd op.

Alleen?”“

Emma lachte.

Ja, natuurlijk alleen.”“

Jan moest glimlachen.

Nederlandse kinderen krijgen vaak al op jonge leeftijd veel zelfstandigheid.

Ze fietsen alleen.

Ze gaan alleen naar sportclubs.

Ze leren zelf keuzes maken.

Dat betekent niet dat ouders zich niet bekommeren om hun kinderen.

Integendeel.

Maar veel Nederlandse ouders geloven dat zelfstandigheid iets is dat je moet oefenen.

Niet iets dat vanzelf ontstaat.

Toen het feest tegen zes uur ten einde liep, stapte iedereen weer op zijn fiets.

Sophie zwaaide nog even naar Emma.

De kinderen fietsten vooruit.

Jan reed rustig achter hen aan.

De zon stond laag.

Het was een van die avonden waarop Nederland er bijna schilderachtig uitzag.

De grachten.

De bomen.

De bakstenen huizen.

De mensen op fietsen.

Alles leek rustig.

Maar Jan wist dat achter ieder raam weer een ander verhaal zat.

Een gezin.

Een alleenstaande.

Een gepensioneerd echtpaar.

Een student.

Een migrantengezin.

Twee vrouwen die samenwoonden.

Twee mannen die samen een kind opvoedden.

Een weduwe.

Een jonge starter.

En dat vond hij misschien wel het mooiste van Nederland.

Niet dat iedereen hetzelfde was.

Maar dat zoveel verschillende mensen naast elkaar konden leven zonder voortdurend op elkaar te lijken.

فصل ۲

یک جشن تولد به سبک هلندی
چند هفته بعد از روز پادشاه، یان صبح روز شنبه به تقویمی که روی یخچال نصب شده بود نگاه کرد.
سوفی در حالی که قهوه می‌ریخت گفت:
یادت نره، امروز بعدازظهر دعوت‌ما هستیم.
یان سر تکان داد.
فراموش نکرده بود.
اما چهل ساله شده بود.
برای بسیاری از هلندی‌ها، جشن تولد فقط یک جشن ساده نیست. فرصتی است برای دیدار خانواده،
دوستان، همسایه‌ها و گاهی همکاران.
حدود ساعت دو بعدازظهر، یان، سوفی و بچه‌ها سوار دوچرخه شدند.
وقتی به خانه‌ما رسیدند، در ورودی از قبل باز بود.
داخل خانه شلوغ بود.
نه بیش از حد شلوغ.
فقط گرم و صمیمی.
همان چیزی که هلندی‌ها آن را gezellig می‌نامند.
در اتاق نشیمن صندلی‌ها به شکل یک دایره بزرگ چیده شده بودند.
یان لبخند زد.
البته.
دایره معروف جشن تولد هلندی.
برای بسیاری از خارجی‌ها، این یکی از عجیب‌ترین تجربه‌های فرهنگی در هلند است.
همه در یک دایره می‌نشینند.
همه یکدیگر را می‌بینند.
همه می‌توانند با هم صحبت کنند.
و به محض ورود، یک رسم کوچک آغاز می‌شود.
یان با‌ما دست داد.

تولدت مبارک.

بعد با شریک زندگی او دست داد.

تبریک می‌گویم.

بعد با مادرش.

تبریک می‌گویم.

بعد با پدرش.

تبریک می‌گویم.

حتی برادر اما هم تبریک دریافت کرد.

در هلند این کاملاً عادی است.

وقتی کسی تولد دارد، معمولاً اعضای نزدیک خانواده او هم تبریک می‌گیرند.

وقتی سوفی سال‌ها پیش برای اولین بار در هلند زندگی می‌کرد، این رسم برایش عجیب بود.

اما حالا بدون فکر کردن آن را انجام می‌داد.

روی میز قهوه، چای، کیک و چند خوراکی کوچک قرار داشت.

نه پانزده نوع غذا.

نه میزی که زیر وزن غذاها خم شده باشد.

فقط به اندازه کافی.

در فرهنگ هلندی معمولاً صمیمیت از تجمل مهم‌تر است.

در طول مهمانی، صحبت‌های زیادی شد.

درباره کار.

درباره فرزندان.

درباره تعطیلات.

درباره سیاست.

و گاهی درباره موضوعاتی که هلندی‌ها به آن معروف هستند.

نظرهای مستقیم و صریح.

من هیچ‌وقت این کار را نمی‌کنم.

من با این نظر موافق نیستم.

به نظرم ایده خوبی نیست.

هیچ‌کس شوکه نمی‌شد.

هیچ‌کس احساس توهین نمی‌کرد.

اختلاف نظر لزوماً به معنای دعوا نبود.

حدود ساعت چهار بعدازظهر صحبت به بچه‌ها کشید.

دختر دوازده ساله اما گفت که شاید سال آینده بخواهد به تنهایی با دوچرخه به مدرسه برود.

یکی از مهمانان خارجی با تعجب پرسید:

تنها؟

اما خندید.

بله، البته که تنها.

یان لبخند زد.

کودکان هلندی معمولاً از سنین پایین استقلال زیادی به دست می‌آورند.

تنها دوچرخه‌سواری می‌کنند.

تنها به باشگاه ورزشی می‌روند.

و یاد می‌گیرند خودشان تصمیم بگیرند.

این به آن معنا نیست که والدین نگران فرزندانشان نیستند.

برعکس.

اما بسیاری از والدین هلندی معتقدند استقلال چیزی است که باید آن را تمرین کرد.

نه چیزی که ناگهان در بزرگسالی به وجود بیاید.

وقتی مهمانی حدود ساعت شش به پایان رسید، همه دوباره سوار دوچرخه‌هایشان شدند.

سوفی برای آخرین بار برای اما دست تکان داد.

بچه‌ها جلوتر حرکت کردند.

یان آرام پشت سر آن‌ها رکاب می‌زد.

خورشید کم‌کم به افق نزدیک می‌شد.

از آن عصرهایی بود که هلند تقریباً شبیه یک تابلو نقاشی به نظر می‌رسید.

کانال‌های آب.

درختان.

خانه‌های آجری.

و مردم روی دوچرخه.

همه چیز آرام به نظر می‌رسید.

اما یان می‌دانست پشت هر پنجره داستان متفاوتی وجود دارد.

یک خانواده.

یک فرد تنها.

یک زوج بازنشسته.

یک دانشجو.

یک خانواده مهاجر.

دو زنی که با هم زندگی می‌کنند.

دو مردی که با هم فرزندی را بزرگ می‌کنند.

یک بیوه.

یا جوانی که تازه زندگی مستقل خود را آغاز کرده است.

و شاید زیباترین ویژگی هلند برای یان همین بود.

نه اینکه همه شبیه هم باشند.

بلکه اینکه آدم‌های بسیار متفاوت بتوانند در کنار یکدیگر زندگی کنند، بدون آنکه مجبور باشند شبیه هم شوند.

Hoofdstuk ۳

De eerste schooldag na de vakantie

Op maandagochtend was het huis vroeger wakker dan normaal.

De zomervakantie was voorbij.

Vandaag begon school weer.

Sophie stond in de keuken broodtrommels klaar te maken.

Jan zette koffie.

Boven klonk gestommel.

De kinderen waren wakker.

Niet omdat ze dat graag wilden.

Maar omdat de vakantie officieel voorbij was.

“Heb je er zin in?” vroeg Jan aan zijn zoon.

“Een beetje.”

Dat bleek het standaardantwoord van bijna ieder Nederlands kind na de zomervakantie.

Niet helemaal enthousiast.

Niet helemaal verdrietig.

Gewoon een beetje.

Om kwart voor acht stapten ze op de fiets.

De lucht was fris.

De straten waren weer gevuld met kinderen.

Overal zag je rugzakken.

Felle regenjassen.

En ouders die nog snel iets riepen voordat hun kinderen verder fietsten.

Wat Jan altijd mooi vond, was hoe zelfstandig Nederlandse kinderen vaak waren.

Een jongen van tien fietste alleen.

Twee meisjes van elf reden samen naar school.

Een groepje kinderen stond voor een verkeerslicht zonder volwassenen.

Niemand leek dat bijzonder te vinden.

Omdat het dat ook niet was.

Bij de schoolpoort ontstond geen chaos.

Geen tientallen ouders die tot in het klaslokaal meeliepen.

Geen grote groepen volwassenen die bleven wachten.

Veel kinderen parkeerden hun fiets.

Ze zwaaiden kort.

En verdwenen naar binnen.

Voor veel Nederlandse ouders hoort dat bij opvoeden.

Kinderen stap voor stap loslaten.

Vertrouwen geven.

Zelfstandigheid oefenen.

Toen Jan terugliep naar zijn fiets, kwam hij Fatima tegen.
Fatima woonde drie straten verderop.
Haar ouders waren ooit vanuit Marokko naar Nederland gekomen.
Fatima zelf was in Utrecht geboren.
Ze sprak vloeiend Nederlands.
Net als haar kinderen.
Alles weer begonnen,” zei ze glimlachend.“
Jan knikte.
Gelukkig wel.”“
Ze praatten nog even over de vakantie.
Over het weer.
Over de kinderen.
Niet lang.
Een paar minuten.
Daarna gingen ze ieder hun eigen kant op.
Dat was ook typisch Nederlands.
Vriendelijke gesprekken.
Maar meestal niet eindeloos.

Op zijn werk aangekomen liep Jan naar zijn bureau.
Zijn manager zat al achter haar laptop.
Ze heette Laura.
Toen Jan begon bij het bedrijf had hij haar automatisch aangesproken met
“mevrouw”.
Laura had gelachen.
Zeg maar gewoon Laura.”“
Dat was inmiddels jaren geleden.
Toch moest Jan daar soms nog aan denken.

In veel landen bestaat een duidelijke afstand tussen leidinggevend en werknemers.

In Nederland is die afstand vaak kleiner.

Natuurlijk heeft een manager meer verantwoordelijkheid.

Maar tijdens vergaderingen mag iedereen zijn mening geven.

Ook de jongste medewerker.

Ook de stagiair.

Ook iemand die pas een week geleden is begonnen.

Die middag zat Jan in een vergadering.

Acht mensen rond een tafel.

Iedereen had een mening.

Iedereen mocht iets zeggen.

Soms duurde dat lang.

Heel lang.

Maar Nederlanders geloven vaak dat goede beslissingen ontstaan wanneer iedereen gehoord wordt.

Dat noemen ze overleg.

Voor veel buitenlanders lijkt het soms alsof er eindeloos gepraat wordt.

Voor veel Nederlanders is het juist een manier om samen tot een oplossing te komen.

Aan het einde van de werkdag fietste Jan terug naar huis.

Onderweg stopte hij bij de supermarkt.

Hij had maar drie dingen nodig.

Melk.

Brood.

En appels.

Toch liep hij eerst langs het schap met aanbiedingen.

Dat deed bijna iedereen.

Niet omdat Nederlanders arm zijn.

Maar omdat veel Nederlanders het zonde vinden om meer te betalen dan nodig is.

Zuinig zijn wordt vaak gezien als verstandig.

Niet als iets om je voor te schamen.

Toen hij thuiskwam, zaten de kinderen aan tafel.

Zijn dochter vertelde over haar nieuwe leraar.

Zijn zoon vertelde over een klasgenoot die tijdens de vakantie naar Spanje was geweest.

Sophie luisterde terwijl ze de salade maakte.

Het gesprek ging van school naar voetbal.

Van voetbal naar vakantie.

Van vakantie naar het nieuws.

En ergens tussen al die onderwerpen door voelde Jan weer hetzelfde als zo vaak.

Zijn leven was niet bijzonder.

Maar misschien was dat juist de bedoeling.

Gewoon werken.

Gewoon zorgen voor je gezin.

Gewoon samen eten.

Gewoon leven.

Zoals miljoenen andere Nederlanders dat iedere dag doen.

En misschien lag precies daarin een belangrijk deel van de Nederlandse cultuur verborgen.

Niet in grote woorden.

Niet in indrukwekkende gebaren.

Maar in de kleine gewoonten van iedere dag.

فصل ۳

اولین روز مدرسه بعد از تعطیلات
صبح دوشنبه خانه زودتر از همیشه بیدار شد.
تعطیلات تابستانی به پایان رسیده بود.
امروز مدرسه دوباره شروع می‌شد.
سوفی در آشپزخانه مشغول آماده کردن ظرف غذای بچه‌ها بود.
یان قهوه درست می‌کرد.
از طبقه بالا صدای رفت‌وآمد می‌آمد.
بچه‌ها بیدار شده بودند.
نه چون دلشان می‌خواست.
بلکه چون تعطیلات رسماً تمام شده بود.
یان از پسرش پرسید:
برای مدرسه هیجان داری؟
پسرش شانه بالا انداخت.
یه کم.
این تقریباً پاسخ استاندارد بسیاری از بچه‌های هلندی بعد از تعطیلات تابستانی است.
نه خیلی خوشحال.
نه خیلی ناراحت.
فقط یه کم.
ساعت هفت و چهل و پنج دقیقه همه سوار دوچرخه شدند.
هوا خنک بود.
خیابان‌ها دوباره پر از دانش‌آموز شده بود.
همه جا کوله‌پشتی دیده می‌شد.
بارانی‌های رنگارنگ.
و والدینی که آخرین جمله‌ها را برای فرزندانشان فریاد می‌زدند.
چیزی که یان همیشه دوست داشت، استقلال کودکان هلندی بود.
پسری ده ساله به تنهایی دوچرخه‌سواری می‌کرد.

دو دختر یازده ساله با هم به مدرسه می‌رفتند.
گروهی از بچه‌ها بدون حضور هیچ بزرگسالی کنار چراغ راهنمایی ایستاده بودند.
هیچ‌کس تعجب نمی‌کرد.
چون این موضوع کاملاً عادی بود.

جلوی در مدرسه خبری از شلوغی و ازدحام نبود.
ده‌ها پدر و مادر تا داخل کلاس همراه بچه‌ها نمی‌رفتند.
گروه‌های بزرگ والدین آنجا نمی‌ایستادند.
بچه‌ها دوچرخه‌هایشان را پارک می‌کردند.
دست تکان می‌دادند.
و وارد ساختمان مدرسه می‌شدند.
برای بسیاری از والدین هلندی این بخشی از تربیت فرزند است.
کمکم رها کردن کودک.
اعتماد کردن.
و تمرین استقلال.

وقتی یان به سمت دوچرخه‌اش برمی‌گشت، فاطمه را دید.
فاطمه سه خیابان آن‌طرف‌تر زندگی می‌کرد.
پدر و مادرش سال‌ها پیش از مراکش به هلند آمده بودند.
اما خودش در اوترخت متولد شده بود.
هلندی را کاملاً روان صحبت می‌کرد.
درست مثل فرزندان.
فاطمه با لبخند گفت:
دوباره شروع شد.
یان خندید.
خوشبختانه.
چند دقیقه درباره تعطیلات حرف زدند.
درباره هوا.
درباره بچه‌ها.

نه خیلی طولانی.

فقط چند دقیقه.

بعد هر کدام به سمت زندگی خودشان رفتند.

این هم یکی از ویژگی‌های رایج زندگی در هلند بود.

گفت‌وگوهای دوستانه.

اما معمولاً کوتاه.

وقتی یان به محل کارش رسید، مدیرش از قبل پشت میز نشسته بود.

اسمش لورا بود.

سال‌ها پیش وقتی یان تازه استخدام شده بود، او را خانم صدا کرده بود.

لورا خندیده بود.

و گفته بود:

فقط لورا صدام کن.

در بسیاری از کشورها فاصله مشخصی میان رئیس و کارمند وجود دارد.

اما در هلند این فاصله اغلب کمتر است.

البته مدیر مسئولیت بیشتری دارد.

اما در جلسه‌ها همه می‌توانند نظرشان را بگویند.

حتی جوان‌ترین کارمند.

حتی کارآموز.

حتی کسی که تازه یک هفته است وارد شرکت شده است.

بعد از ظهر یان در جلسه‌ای شرکت کرد.

هشت نفر دور یک میز نشسته بودند.

همه نظر داشتند.

همه صحبت می‌کردند.

گاهی خیلی زیاد.

بعضی وقت‌ها بیش از حد زیاد.

اما بسیاری از هلندی‌ها معتقدند تصمیم خوب زمانی گرفته می‌شود که همه فرصت حرف زدن داشته

باشند.

به این فرهنگ می‌گویند مشورت و گفت‌وگو.
برای بعضی خارجی‌ها این جلسات بی‌پایان به نظر می‌رسد.
اما برای بسیاری از هلندی‌ها راهی برای رسیدن به یک تصمیم مشترک است.

در پایان روز کاری، یان با دوچرخه به خانه برگشت.
در راه جلوی سوپرمارکت توقف کرد.
فقط سه چیز لازم داشت.

شیر.

نان.

و سیب.

اما قبل از هر چیز به سمت قفسه تخفیف‌ها رفت.
تقریباً همه همین کار را می‌کنند.
نه به این دلیل که فقیر هستند.
بلکه چون بسیاری از هلندی‌ها دوست ندارند برای چیزی بیشتر از ارزش واقعی آن پول پرداخت کنند.
صرفه‌جویی اغلب یک ویژگی مثبت محسوب می‌شود.
نه چیزی که باعث خجالت باشد.

وقتی به خانه رسید، بچه‌ها دور میز نشسته بودند.
دخترش درباره معلم جدیدش صحبت می‌کرد.
پسرش از همکلاسی‌ای می‌گفت که تابستان را در اسپانیا گذرانده بود.
سوفی در حالی که سالاد آماده می‌کرد گوش می‌داد.
موضوع صحبت از مدرسه به فوتبال رسید.
از فوتبال به تعطیلات.
از تعطیلات به اخبار.
و جایی میان همه این گفت‌وگوها، یان دوباره همان حس همیشگی را پیدا کرد.
زندگی او چیز خارق‌العاده‌ای نبود.
اما شاید قرار هم نبود باشد.
کار کردن.
مراقبت از خانواده.

غذا خوردن کنار هم.

و زندگی کردن.

همان کاری که میلیون‌ها هلندی هر روز انجام می‌دهند.

و شاید بخش مهمی از فرهنگ هلند دقیقاً همین‌جا پنهان شده باشد.

نه در شعارهای بزرگ.

نه در نمایش‌های پرزرق‌وبرق.

بلکه در عادت‌های کوچک زندگی روزمره.

Hoofdstuk ۴

Vrijdagavond op de sportclub

Vrijdagmiddag was voor veel kinderen een van de leukste momenten van de week.

Niet omdat school eerder uit was.

Maar omdat het weekend begon.

Toen Jan thuiskwam van zijn werk, stonden de voetbalschoenen van zijn zoon al klaar bij de voordeur.

Vergeet je bidon niet,” riep Sophie vanuit de keuken.“

Die heb ik al.”“

Jan glimlachte.

Sommige dingen veranderden nooit.

Even later fietsten ze samen naar de voetbalclub.

Onderweg kwamen ze tientallen andere kinderen tegen.

Met sporttassen.

Met hockeysticks.

Met tennisrackets.

Met judopakken.

Sport hoort voor veel Nederlandse gezinnen gewoon bij het leven.

Niet alleen om beter te worden.

Niet alleen om te winnen.

Maar ook om samen te zijn.

Vrienden te maken.

Te leren samenwerken.

En plezier te hebben.

Bij de voetbalclub stonden ouders langs het veld.

Met koffie in hun handen.

Sommigen keken aandachtig.

Anderen waren vooral met elkaar aan het praten.

Niemand leek zich daar druk over te maken.

Vrijwilligers stonden achter de bar.

Een vader was scheidsrechter.

Een moeder hielp in de kantine.

Een opa verkocht broodjes.

Nederland draait voor een groot deel op vrijwilligers.

Dat had Jan pas echt begrepen toen hij hier woonde.

Op scholen.

Bij sportclubs.

In buurthuizen.

In verzorgingshuizen.

Overal zetten mensen zich vrijwillig in.

Niet omdat ze ervoor betaald kregen.

Maar omdat ze vonden dat de gemeenschap ook hun verantwoordelijkheid was.

Tijdens de rust zat Jan naast een andere vader.

Ze praatten over voetbal.

Daarna over het weer.

En uiteindelijk over de woningmarkt.

Dat laatste onderwerp kwam in Nederland opvallend vaak terug.

Huizenprijzen.

Hypotheken.

Rente.

Wachtlijsten.

Bijna iedereen had er een mening over.

. ٤-٧ Toen de wedstrijd voorbij was, won het team van zijn zoon met

De kinderen juichten alsof ze het WK hadden gewonnen.

Tien minuten later waren ze de uitslag alweer vergeten.

Ze waren vooral bezig met de derde helft.

Limonade drinken.

Rondrennen.

Lachen.

En plannen maken voor de volgende wedstrijd.

Zaterdagmorgen begon rustiger.

Jan liep naar de bakker.

Niet omdat hij brood nodig had.

Dat lag nog thuis.

Maar omdat hij zin had in verse croissants.

Onderweg kwam hij mevrouw De Vries tegen.

Dezelfde buurvrouw die hij al jaren kende.

Ze was inmiddels drieëntachtig.

Ze woonde nog steeds alleen.

Ze deed nog steeds zelf boodschappen.

En ze fietste nog steeds door het dorp.

Goedemorgen Jan.”“

Goedemorgen mevrouw De Vries.”“

Mooi weer vandaag.”“

Ja, eindelijk.”“

Meer woorden waren niet nodig.

Toen Jan verder liep, dacht hij aan iets dat veel nieuwkomers verbaasde.

Hoe zelfstandig veel ouderen in Nederland leven.

Natuurlijk krijgen sommigen hulp.

Natuurlijk bestaan er verzorgingshuizen.

Maar veel ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.

En veel kinderen vinden dat ook normaal.

Niet omdat ze niet van hun ouders houden.

Maar omdat onafhankelijkheid voor veel Nederlanders een belangrijke waarde is.

Van de eerste schooldag tot de laatste levensjaren.

Die avond zaten Jan en Sophie op de bank.

De kinderen sliepen.

De televisie stond zacht aan.

Op het nieuws ging het over verkiezingen.

Over stikstof.

Over woningbouw.

Over klimaat.

Nederlanders praten graag over politiek.

Niet alleen politici.

Gewone mensen ook.

Op verjaardagen.

Op het werk.

In sportkantines.

Aan de keukentafel.

Niet iedereen is het met elkaar eens.

Sterker nog, vaak juist niet.

Maar discussiëren wordt meestal gezien als iets normaal.

Als onderdeel van een gezonde samenleving.

Ga jij stemmen volgende week?” vroeg Sophie.“

Natuurlijk.”“

Op wie?”“

Jan lachte.

Dat blijft geheim.”“

Sophie lachte ook.

Dat was misschien wel een van de meest Nederlandse antwoorden die er bestaan.

Over bijna alles mag je een mening hebben.

Maar wat je stemt, blijft van jou.

فصل ۴

عصر جمعه در باشگاه ورزشی

عصر جمعه برای بسیاری از کودکان یکی از بهترین لحظه‌های هفته است.

نه به این خاطر که مدرسه تمام شده است.

بلکه چون آخر هفته آغاز می‌شود.

وقتی یان از محل کار به خانه برگشت، کفش‌های فوتبال پسرش از قبل کنار در آماده بودند.

سوفی از آشپزخانه صدا زد:

بطری آبت یادت نره!

پسرش جواب داد:

برداشتم!

یان لبخند زد.

بعضی چیزها هیچ‌وقت تغییر نمی‌کنند.

کمی بعد با هم به سمت باشگاه فوتبال دوچرخه‌سواری کردند.

در مسیر ده‌ها کودک دیگر را دیدند.

بعضی با کیف ورزشی.

بعضی با چوب هاکی.

بعضی با راکت تنیس.

و بعضی با لباس جودو.

ورزش برای بسیاری از خانواده‌های هلندی بخشی طبیعی از زندگی است.

نه فقط برای قهرمان شدن.

نه فقط برای بردن.

بلکه برای کنار هم بودن.

دوست پیدا کردن.

یاد گرفتن همکاری.

و لذت بردن.

کنار زمین فوتبال والدین ایستاده بودند.

بعضی فنجان قهوه در دست داشتند.

بعضی با دقت بازی را دنبال می‌کردند.

و بعضی بیشتر با یکدیگر صحبت می‌کردند.

هیچ‌کس از این موضوع ناراحت نبود.

پشت پیشخوان یک داوطلب کار می‌کرد.

یک پدر داور مسابقه بود.

یک مادر در بوفه کمک می‌کرد.

و یک پدر بزرگ ساندویچ می‌فروخت.

یان تازه بعد از مهاجرت فهمیده بود که بخش بزرگی از جامعه هلند بر دوش داوطلبان است.

در مدارس.

در باشگاه‌های ورزشی.

در مراکز محلی.

در خانه‌های سالمندان.

همه جا افرادی هستند که بدون دریافت حقوق وقت خود را صرف کمک می‌کنند.

نه چون مجبورند.

بلکه چون احساس می‌کنند جامعه فقط متعلق به دولت نیست؛ متعلق به خود مردم هم هست.

در زمان استراحت مسابقه، یان کنار یکی از پدرها نشست.

اول درباره فوتبال صحبت کردند.

بعد درباره آبوهوا.

و در نهایت درباره بازار مسکن.

موضوعی که در هلند تقریباً همیشه جایی در گفت‌وگوها پیدا می‌کند.

قیمت خانه.

وام مسکن.

نرخ بهره.

صف انتظار برای مسکن.

تقریباً همه درباره آن نظری دارند.

بعد از پایان مسابقه، تیم پسر یان چهار بر دو برنده شد.

بچه‌ها طوری خوشحالی می‌کردند که انگار قهرمان جهان شده‌اند.

ده دقیقه بعد نتیجه مسابقه را فراموش کرده بودند.

حالا مهم‌ترین چیز نوشیدن شربت.

دویدن دور زمین.

خندیدن.

و برنامه‌ریزی برای مسابقه بعدی بود.

صبح شنبه آرام‌تر آغاز شد.

یان به نانوايي رفت.

نه به این دلیل که نان در خانه نداشتند.

بلکه چون هوس کروسان تازه کرده بود.

در راه خانم دفریس را دید.

همان همسایه‌ای که سال‌ها می‌شناخت.

او حالا هشتاد و سه ساله بود.

هنوز تنها زندگی می‌کرد.

هنوز خودش خرید می‌کرد.

و هنوز با دوچرخه در شهر رفت‌وآمد می‌کرد.

صبح بخیر یان.

صبح بخیر خانم دفریس.

هوا امروز خوبه.

بله، بالاخره.

همین.

کلمات بیشتری لازم نبود.

در راه برگشت، یان به چیزی فکر می‌کرد که بسیاری از تازه‌واردها را متعجب می‌کند.

اینکه سالمندان در هلند تا چه اندازه مستقل زندگی می‌کنند.

البته بعضی‌ها کمک دریافت می‌کنند.

البته خانه سالمندان هم وجود دارد.

اما بسیاری از سالمندان ترجیح می‌دهند تا حد امکان در خانه خودشان بمانند.

و فرزندانشان هم این موضوع را کاملاً طبیعی می‌دانند.

نه به این دلیل که والدینشان را دوست ندارند.

بلکه چون استقلال برای بسیاری از هلندی‌ها ارزشی مهم است.

از اولین روز مدرسه تا آخرین سال‌های زندگی.

آن شب یان و سوفی روی مبل نشسته بودند.

بچه‌ها خوابیده بودند.

تلویزیون آرام روشن بود.

در اخبار درباره انتخابات صحبت می‌شد.

درباره محیط زیست.

درباره ساخت مسکن.

درباره تغییرات اقلیمی.

هلندی‌ها دوست دارند درباره سیاست حرف بزنند.

نه فقط سیاستمداران.

آدم‌های عادی هم.

در جشن‌های تولد.
در محل کار.
در باشگاه‌های ورزشی.
و پشت میز شام.
همه با هم موافق نیستند.
اتفاقاً اغلب موافق نیستند.
اما بحث کردن معمولاً بخشی طبیعی از زندگی اجتماعی محسوب می‌شود.

سوفی پرسید:
هفته بعد رأی می‌دی؟
یان گفت:
البته.
به کی؟
یان خندید.
اون دیگه محرمانه است.
سوفی هم خندید.
شاید این یکی از هلندی‌ترین پاسخ‌های ممکن بود.
تقریباً درباره همه چیز می‌توان نظر داشت.
اما اینکه به چه کسی رأی می‌دهی، موضوعی شخصی است.

Hoofdstuk ۵

Zondag, familie en afspraken
Zondagochtend begon later dan normaal.
Niemand hoefde naar school.
Niemand hoefde naar kantoor.
Zelfs de straat leek nog te slapen.
Jan stond op, zette koffie en keek uit het raam.
Aan de overkant liet een buurman zijn hond uit.
Verder was het stil.
Geen haast.

Geen files.

Geen vergaderingen.

Alleen een rustige zondagochtend.

Toen Sophie beneden kwam, legde ze haar telefoon op tafel.

Mijn moeder vraagt of we volgende week zondag kunnen komen eten.”“

Jan knikte.

Volgende week?”“

Ja.”“

Niet vandaag?”“

Sophie lachte.

Natuurlijk niet vandaag.”“

Ook dat was iets wat veel nieuwkomers opviel.

In Nederland worden familiebezoeken vaak gepland.

Niet omdat mensen elkaar niet graag zien.

Maar omdat agenda's meestal al behoorlijk vol zijn.

Werk.

Sport.

Schoolactiviteiten.

Vrijwilligerswerk.

Vrienden.

Familie.

Veel Nederlanders plannen hun sociale leven weken vooruit.

Rond het middaguur fietste Jan naar zijn ouders.

Niet voor een groot familiefeest.

Gewoon voor een kop koffie.

Zijn ouders woonden twintig minuten verderop.

In een rustige wijk met veel bomen.

Zijn vader deed open.

Kom binnen.”“

Zijn moeder stond in de keuken.

Er lag appeltaart op tafel.

Dat leek bijna verplicht.

Nederlandse koffie en appeltaart horen vaak bij elkaar zoals regen en een Nederlandse herfst.

Tijdens de koffie ging het gesprek alle kanten op.

Over voetbal.

Over de kinderen.

Over de buurman die zijn dak liet vervangen.

Over een reis die zijn ouders wilden maken.

Niemand stelde persoonlijke vragen die te ver gingen.

Niemand vroeg hoeveel geld iemand verdiende.

Niemand vroeg hoeveel spaargeld iemand had.

Dat soort zaken worden in Nederland vaak als privé beschouwd.

Toen Jan later weer naar huis fietste, passeerde hij een park.

Een groep mensen zat op een kleed in het gras.

Een paar kinderen speelden voetbal.

Twee vrouwen zaten te lezen.

Een man liep hard met een kinderwagen.

Even verderop zat een oudere vrouw alleen op een bankje van de zon te genieten.

Niemand keek vreemd op.

Iedereen leek elkaar de ruimte te geven.

Misschien was dat wel een van de meest onzichtbare kenmerken van Nederland.

Vrijheid.

Niet als groot politiek begrip.
Maar als iets kleins en dagelijks.
De vrijheid om je leven op je eigen manier in te richten.

s Avonds zaten Jan en Sophie nog even buiten.’
De kinderen waren boven.
De zon ging langzaam onder.
Een paar huizen verderop werd gelachen.
Iemand stak een barbecue aan.
Vanuit een open raam klonk muziek.
Vind jij Nederland veranderd?” vroeg Sophie plotseling.“
Jan dacht even na.
Ja.”“

Ten opzichte van vroeger?”“
Hij knikte.
De mensen zijn diverser geworden. De straat ook.”“
Toen ze hier kwamen wonen, kende Jan bijna iedereen in de straat.
De meeste burens waren in Nederland geboren.
Nu woonde er een Poolse familie.
Een Syrisch gezin.
Een stel uit Spanje.
Een Nederlandse vrouw met een partner uit Indonesië.
En een gezin waarvan de kinderen thuis drie talen spraken.

Vind je dat goed?” vroeg Sophie.“
Ja,” zei Jan.“
Waarom?”“
Jan keek naar de huizen aan de overkant.
Omdat Nederland altijd heeft geleefd van ontmoeten.

Van handel.
Van reizen.
Van nieuwe mensen.
Niet iedereen denkt hetzelfde.
Niet iedereen stemt hetzelfde.
Niet iedereen leeft hetzelfde.
Maar misschien hoeft dat ook niet.

Even bleef het stil.
De avondlucht werd koeler.
In de verte reed een trein voorbij.
Een fietser stak het plein over.
En ergens verderop begon een kerkklok te luiden.
Jan luisterde even.
Toen glimlachte hij.
Morgen was het weer maandag.
Een nieuwe werkweek.
Nieuwe afspraken.
Nieuwe vergaderingen.
Nieuwe fietstochten door regen, wind of zon.
Gewoon een nieuwe dag in Nederland.
En zoals miljoenen Nederlanders zou hij morgenochtend weer opstaan, koffie zetten, op zijn fiets stappen en aan zijn dag beginnen.
Niet omdat iedere dag bijzonder was.
Maar omdat juist in die gewone dagen het echte leven zat.

فصل ۵

یکشنبه، خانواده و قرارهای از پیش تعیین شده
صبح یکشنبه دیرتر از معمول آغاز شد.

کسی مجبور نبود به مدرسه برود.

کسی مجبور نبود به اداره برود.

حتی خیابان هم انگار هنوز خواب بود.

یان از خواب بیدار شد، قهوه درست کرد و از پنجره به بیرون نگاه کرد.

در آن سوی خیابان، همسایه‌ای سگش را برای گردش بیرون آورده بود.

بقیه جاها آرام بود.

نه عجله‌ای.

نه ترافیکی.

نه جلسه‌ای.

فقط یک صبح آرام یکشنبه.

وقتی سوفی پایین آمد، تلفنش را روی میز گذاشت.

مامانم پرسیده یکشنبه هفته بعد می‌تونیم برای ناهار بریم خونه‌شون؟

یان سر تکان داد.

هفته بعد؟

آره.

نه امروز؟

سوفی خندید.

البته که نه امروز.

این هم یکی از چیزهایی بود که برای بسیاری از تازه‌واردها جالب به نظر می‌رسید.

در هلند حتی دیدارهای خانوادگی هم اغلب از قبل برنامه‌ریزی می‌شوند.

نه به این دلیل که افراد خانواده همدیگر را دوست ندارند.

بلکه چون برنامه زندگی اکثر مردم پر است.

کار.

ورزش.

مدرسه.

فعالیت‌های داوطلبانه.

دوستان.

و خانواده.

بسیاری از هلندی‌ها زندگی اجتماعی خود را هفته‌ها جلوتر برنامه‌ریزی می‌کنند.

نزدیک ظهر، یان با دوچرخه به دیدن پدر و مادرش رفت.

نه برای یک مهمانی بزرگ.

فقط برای نوشیدن یک فنجان قهوه.

خانه آن‌ها حدود بیست دقیقه با خانه یان فاصله داشت.

در محله‌ای آرام و سرسبز.

پدرش در را باز کرد.

بیا داخل.

مادرش در آشپزخانه بود.

روی میز پای سیب قرار داشت.

انگار وجود آن تقریباً اجباری بود.

در بسیاری از خانه‌های هلندی، قهوه و پای سیب ترکیبی به قدمت خود فرهنگ روزمره هلندی هستند.

هنگام نوشیدن قهوه، صحبت‌ها از موضوعی به موضوع دیگر می‌رفت.

فوتبال.

بچه‌ها.

همسایه‌ای که سقف خانه‌اش را تعمیر می‌کرد.

و سفری که والدین یان قصد داشتند انجام دهند.

هیچ‌کس سؤال‌های بیش از حد شخصی نمی‌پرسید.

هیچ‌کس نمی‌پرسید درآمدت چقدر است.

هیچ‌کس درباره میزان پس‌اندازت سؤال نمی‌کرد.

این موضوعات در هلند معمولاً خصوصی محسوب می‌شوند.

وقتی یان به خانه برمی‌گشت، از کنار یک پارک عبور کرد.

چند نفر روی چمن‌ها نشسته بودند.

بچه‌هایی فوتبال بازی می‌کردند.

دو زن کتاب می‌خواندند.

مردی با کالسکه در حال دویدن بود.

کمی دورتر پیرزنی روی نیمکتی زیر نور آفتاب نشسته بود.

هیچکس به دیگری خیره نمی‌شد.

هیچکس مزاحم دیگری نبود.

همه به فضای شخصی هم احترام می‌گذاشتند.

شاید این یکی از نامرئی‌ترین ویژگی‌های جامعه هلند باشد.

آزادی.

نه فقط به عنوان یک مفهوم سیاسی.

بلکه به عنوان بخشی از زندگی روزمره.

آزادی برای اینکه هر کس زندگی خودش را به شیوه خودش اداره کند.

شب، یان و سوفی مدتی در حیاط نشسته بودند.

بچه‌ها در اتاق‌هایشان بودند.

خورشید آرام‌آرام غروب می‌کرد.

چند خانه آن‌طرف‌تر صدای خنده می‌آمد.

کسی باربیکیو روشن کرده بود.

از پنجره‌ای باز موسیقی به گوش می‌رسید.

سوفی ناگهان پرسید:

فکر می‌کنی هلند تغییر کرده؟

یان کمی فکر کرد.

بله.

نسبت به گذشته؟

سرش را تکان داد.

خیلی.

وقتی سال‌ها پیش به این محله آمده بودند، بیشتر همسایه‌ها در هلند متولد شده بودند.

امروز خانواده‌ای لهستانی در همان خیابان زندگی می‌کرد.

یک خانواده سوری.

زوجی از اسپانیا.

یک زن هلندی با همسری اندونزیایی.

و خانواده‌ای که بچه‌هایشان در خانه به سه زبان صحبت می‌کردند.

سوفی پرسید:

و این خوبه؟

یان به خانه‌های روبه‌رو نگاه کرد.

فکر می‌کنم بله.

چرا؟

یان لبخند زد.

چون هلند همیشه از ملاقات آدم‌های جدید شکل گرفته. از تجارت. از سفر. از آدم‌هایی که از جاهای مختلف آمده‌اند.

همه مثل هم فکر نمی‌کنند.

همه به یک حزب رأی نمی‌دهند.

همه مثل هم زندگی نمی‌کنند.

اما شاید قرار هم نیست این‌طور باشد.

مدتی هر دو سکوت کردند.

هوا خنک‌تر شده بود.

در دوردست صدای عبور قطار شنیده می‌شد.

دوچرخه‌سواری از میدان عبور کرد.

و کمی دورتر صدای ناقوس کلیسا بلند شد.

یان چند لحظه گوش داد.

بعد لبخند زد.

فردا دوباره دوشنبه بود.

یک هفته کاری تازه.

قرارهای تازه.

جلسه‌های تازه.

و مسیرهای تازه با دوچرخه، زیر باران یا آفتاب.

فقط یک روز دیگر در هلند.

درست مثل میلیون‌ها هلندی دیگر، فردا صبح دوباره از خواب بیدار می‌شد، قهوه درست می‌کرد،

سوار دوچرخه می‌شد و روزش را آغاز می‌کرد.

نه چون هر روز اتفاقی خاص رخ می‌داد.
بلکه چون زندگی واقعی دقیقاً در همین روزهای معمولی جریان داشت.

Hoofdstuk ٦

De buurtdag

Op een ochtend vond Jan een brief in zijn brievenbus.

Geen rekening.

Geen reclame.

Geen brief van de gemeente.

Het was een uitnodiging.

Buurtdag.

Zaterdag om elf uur.

Koffie, taart, spelletjes voor kinderen en een gezamenlijke barbecue.

Jan legde de brief op tafel.

Sophie keek ernaar.

Gaan we?”“

Jan haalde zijn schouders op.

Waarschijnlijk wel.”“

Dat was vaak hoe zulke dingen begonnen.

Niet met groot enthousiasme.

Maar gewoon omdat het gezellig kon zijn.

De zaterdag daarop stond er een lange tafel op het plein.

Een paar buurtbewoners waren al vroeg begonnen.

Iemand had koffie gezet.

Iemand anders had stoelen neergezet.

Een groep kinderen rende achter een bal aan.

Bijna iedereen had iets meegenomen.

Een salade.

Een cake.

Een schaal fruit.

Een zak broodjes.

Niet omdat het moest.

Maar omdat samen iets organiseren in Nederland vaak betekent dat iedereen een klein stukje bijdraagt.

Jan raakte aan de praat met een nieuwe buurman.

Hij was een jaar geleden vanuit België verhuisd.

En?” vroeg Jan.“

Bevalt Nederland?”“

De man lachte.

Ja. Maar jullie plannen echt alles.”“

Jan moest lachen.

Dat had hij vaker gehoord.

Aan de andere kant van het plein zat mevrouw De Vries.

Naast haar zat een Syrische vrouw die nog maar twee jaar in Nederland woonde.

Ze praatten langzaam.

Soms zochten ze naar woorden.

Soms hielpen anderen mee.

Maar het gesprek ging gewoon door.

Dat zag Jan vaak in Nederland.

Niet iedereen sprak perfect Nederlands.

Maar veel mensen deden hun best elkaar toch te begrijpen.

Tegen de middag begon de barbecue.

Mensen vormden geen perfecte groepen.

Ze liepen door elkaar.

Een student praatte met een gepensioneerde.
Een accountant met een loodgieter.
Een jonge moeder met iemand van tachtig.
Dat viel Jan al jaren op.
Nederlanders zijn zich bewust van verschillen.
Maar titels spelen in het dagelijks leven vaak een kleinere rol.

Na het eten begon een discussie.
Zoals zo vaak.
Deze keer ging het over auto's in de binnenstad.
Binnen tien minuten had iedereen een mening.
Binnen twintig minuten waren er vijf verschillende oplossingen bedacht.
En binnen dertig minuten was niemand het helemaal met elkaar eens.
Toch bleef de sfeer vriendelijk.
Dat was misschien een van de vreemdste dingen voor veel buitenlanders.
Mensen konden stevig discussiëren.
En vijf minuten later samen een biertje drinken.

Later die middag kwam de regen.
Zoals zo vaak in Nederland.
Niemand leek verrast.
Binnen enkele minuten verschenen regenjassen.
Paraplu's.
En plastic hoezen voor fietsen.
De barbecue verhuisde naar een partytent.
Het feest ging gewoon door.

Misschien is dat ook typisch Nederlands,” zei Sophie.“
Wat?”“

Dat mensen niet stoppen zodra het regent.”“

Jan keek naar de kinderen die nog steeds buiten speelden.

Naar de ouders die onder de tent stonden te praten.

Naar de buurman die de barbecue beschermde tegen de wind.

Misschien wel.”“

Tegen de avond ruimde iedereen samen op.

Stoelen verdwenen.

Tafels werden opgevouwen.

Afval werd gescheiden.

Plastic bij plastic.

Papier bij papier.

Glas bij glas.

Ook dat hoorde bij Nederland.

Niet omdat iedereen milieufanaat was.

Maar omdat veel mensen vonden dat je verantwoordelijkheid moest nemen voor de plek waar je woont.

Toen Jan later die avond de voordeur achter zich sloot, keek hij nog even door het grote raam naar buiten.

De straat was weer rustig.

Net alsof er niets gebeurd was.

Maar hij wist dat de mensen in de straat elkaar vandaag een beetje beter hadden leren kennen.

Niet omdat ze familie waren.

Niet omdat ze dezelfde achtergrond hadden.

Maar omdat ze dezelfde straat deelden.

En soms was dat al genoeg.

فصل ۶

روز محله

یک صبح، یان نامه‌ای در صندوق پستی خود پیدا کرد.

نه قبض بود.

نه تبلیغ.

نه نامه‌ای از شهرداری.

بلکه یک دعوت‌نامه بود.

روز محله.

شنبه ساعت یازده.

قهوه، کیک، بازی برای کودکان و یک باربیکیوی دسته‌جمعی.

یان نامه را روی میز گذاشت.

سوفی نگاهی به آن انداخت.

می‌ریم؟

یان شانه بالا انداخت.

احتمالاً.

بیشتر این برنامه‌ها در هلند همین‌طور شروع می‌شوند.

نه با هیجان زیاد.

فقط به این دلیل که ممکن است خوش بگذرد.

شنبه، روی میدان کوچک محله یک میز بلند قرار داده بودند.

چند نفر از همسایه‌ها از صبح زود مشغول شده بودند.

یکی قهوه درست کرده بود.

یکی صندلی چیده بود.

و بچه‌ها دنبال توپ می‌دویدند.

تقریباً همه چیزی با خود آورده بودند.

سالاد.

کیک.

میوه.

نان.

نه چون اجباری بود.
بلکه چون در هلند وقتی قرار است کاری جمعی انجام شود، معمولاً هر کس سهم کوچکی در آن دارد.

یان با همسایه جدیدی آشنا شد.
مردی که یک سال پیش از بلژیک به هلند آمده بود.
یان پرسید:
خب، هلند چگونه؟
مرد خندید.
خوبه. فقط شما هلندی‌ها برای همه چیز برنامه‌ریزی می‌کنید.
یان هم خندید.
این جمله را قبلاً بارها شنیده بود.

در طرف دیگر میدان، خانم دفریس کنار زنی سوری نشسته بود که فقط دو سال بود در هلند زندگی می‌کرد.
آرام صحبت می‌کردند.
گاهی دنبال کلمه مناسب می‌گشتند.
گاهی دیگران کمک می‌کردند.
اما گفت‌وگو ادامه داشت.
یان این صحنه را زیاد دیده بود.
همه هلندی را بی‌نقص صحبت نمی‌کنند.
اما خیلی‌ها تلاش می‌کنند یکدیگر را بفهمند.

نزدیک ظهر باربیکیو شروع شد.
گروه‌ها کاملاً از هم جدا نبودند.
همه با هم قاطی بودند.
یک دانشجو با یک بازنشسته حرف می‌زد.
یک حسابدار با یک لوله‌کش.
یک مادر جوان با مردی هشتاد ساله.
این چیزی بود که یان سال‌ها بود متوجه آن شده بود.

هلندی‌ها تفاوت‌ها را می‌بینند.

اما در زندگی روزمره، عنوان‌ها و مقام‌ها معمولاً اهمیت کمتری دارند.

بعد از غذا، طبق معمول بحثی شروع شد.

این بار درباره خودروها در مرکز شهر.

در عرض ده دقیقه همه نظری داشتند.

در عرض بیست دقیقه پنج رامحل مختلف مطرح شد.

و بعد از نیم ساعت هنوز کسی کاملاً با دیگری موافق نبود.

با این حال فضا دوستانه باقی مانده بود.

این موضوع برای بسیاری از خارجی‌ها عجیب است.

آدم‌ها می‌توانند با هم بحث جدی کنند.

و پنج دقیقه بعد کنار هم نوشیدنی بخورند.

بعد از ظهر باران شروع شد.

همان بارانی که انگار بخشی از زندگی روزمره هلند است.

هیچ‌کس تعجب نکرد.

در چند دقیقه بارانی‌ها ظاهر شدند.

چترها باز شدند.

و پوشش‌های پلاستیکی روی دوچرخه‌ها کشیده شد.

باربیکو زیر چادر منتقل شد.

و جشن ادامه پیدا کرد.

سوفی گفت:

شاید این هم یکی از ویژگی‌های هلندی‌ها باشد.

یان پرسید:

چی؟

اینکه با اولین باران همه چیز رو تعطیل نمی‌کنن.

یان به بچه‌هایی نگاه کرد که هنوز بیرون بازی می‌کردند.

به والدینی که زیر چادر ایستاده بودند.

به همسایه‌ای که از باریکیو در برابر باد محافظت می‌کرد.
و گفت:

شاید واقعاً همین‌طور.

عصر که شد، همه با هم مشغول جمع کردن وسایل شدند.
صندلی‌ها جمع شد.

میزها تا شد.

و زباله‌ها تفکیک شدند.

پلاستیک جدا.

کاغذ جدا.

شیشه جدا.

این هم بخشی از زندگی روزمره هلند بود.

نه به این دلیل که همه فعال محیط زیست هستند.

بلکه چون بسیاری از مردم معتقدند باید نسبت به جایی که در آن زندگی می‌کنند مسئولیت‌پذیر باشند.

آن شب، وقتی یان در خانه را بست، لحظه‌ای از پنجره بزرگ به خیابان نگاه کرد.

خیابان دوباره آرام شده بود.

انگار هیچ اتفاقی نیفتاده است.

اما او می‌دانست که همسایه‌ها امروز کمی بیشتر از قبل یکدیگر را شناخته‌اند.

نه چون با هم فامیل بودند.

نه چون پیشینه مشترکی داشتند.

بلکه چون در یک خیابان زندگی می‌کردند.

و گاهی همین کافی است.

Hoofdstuk ۷

De vakantieplanning

Het was begin januari.

Buiten waaide een koude wind.

Binnen zat Sophie met haar laptop aan de eettafel.

Jan wist meteen wat dat betekende.

De vakantieplanning was begonnen.

Heb jij al nagedacht over de zomer?” vroeg Sophie.“

Jan schonk koffie in.

Het is januari.”“

Precies.”“

Jan moest lachen.

Dat was typisch Nederlands.

Voor veel mensen in andere landen lag de zomer nog ver weg.

Voor Sophie niet.

Voor duizenden Nederlandse gezinnen ook niet.

Campings waren al bezig met reserveringen.

Vakantiehuizen werden geboekt.

Vliegtickets werden vergeleken.

En sommige gezinnen hadden hun vakantie voor augustus al in januari geregeld.

Misschien Frankrijk?” zei Sophie.“

Of Denemarken.”“

Of gewoon in Nederland blijven.”“

De kinderen hadden ondertussen hun eigen ideeën.

Hun dochter wilde naar Italië.

Hun zoon wilde naar een camping met een zwembad.

En een glijbaan.

En een voetbalveld.

En het liefst ook een klimpark.

Jan luisterde glimlachend.

Hij wist dat de bestemming uiteindelijk waarschijnlijk iets heel anders zou worden.

Vakantie betekende voor veel Nederlanders niet automatisch luxe.

Veel gezinnen gingen kamperen.
Sommigen al generaties lang.
Met een caravan.
Een tent.
Of een camper.
Op campings leerden kinderen nieuwe vrienden kennen.
Speelden ze tot laat buiten.
En reden ze eindeloos rond op fietsen.

Een paar dagen later zat Jan op zijn werk tijdens de lunch.
Het gesprek ging opnieuw over vakanties.
Dat gebeurde ieder jaar.
Wij gaan naar Oostenrijk.”“
Wij naar Zeeland.”“
Wij blijven thuis.”“
Niemand keek vreemd op als iemand vertelde dat hij thuis bleef.
Vakantie was belangrijk.
Maar niet als wedstrijd.
Niet iedereen hoefde naar een exotisch eiland.
Niet iedereen hoefde verre reizen te maken.

Diezelfde week kreeg Jan een bericht van zijn buurman Mark.
Hebben jullie al plannen voor de voorjaarsvakantie?”“
Jan antwoordde dat ze nog niets hadden geboekt.
Binnen een minuut kwam het antwoord terug.
Dan moet je snel zijn.”“
Ook dat hoorde bij Nederland.
Plannen.
Boeken.

Organiseren.

Vorbereiden.

Op een avond vroeg hun zoon ineens:

Papa, waarom gaan Nederlanders eigenlijk zo vaak op vakantie?”“

Jan dacht even na.

Misschien omdat ze hard werken.”“

En?”“

Misschien ook omdat Nederlanders graag nieuwe plekken ontdekken.”“

Sophie vulde aan:

En omdat iedereen af en toe even weg wil uit zijn gewone leven.”“

Hun dochter keek op van haar huiswerk.

Maar jullie zeggen altijd dat Nederland mooi is.”“

Dat is ook zo,” zei Jan.“

Waarom gaan jullie dan weg?”“

Jan lachte.

Juist daarom.”“

Dat begrijp ik niet.”“

Je hoeft niet weg te gaan omdat iets slecht is. Soms ga je weg om later weer “
blij terug te komen.”

Een paar weken later lag de beslissing vast.

Twee weken Denemarken.

Een vakantiehuisje vlak bij zee.

De kinderen waren tevreden.

Sophie was tevreden.

Jan ook.

De reservering werd gemaakt.

De datum werd in de agenda gezet.

En ineens voelde de zomer een klein beetje dichterbij.

فصل ۷

برنامهریزی برای تعطیلات

اوایل ژانویه بود.

بیرون باد سردی می‌وزید.

داخل خانه، سوفی با لپ‌تاپش پشت میز غذاخوری نشسته بود.

یان بلافاصله فهمید موضوع چیست.

برنامهریزی تعطیلات تابستانی شروع شده بود.

سوفی پرسید:

به تابستون فکر کردی؟

یان در حالی که قهوه می‌ریخت گفت:

الان ژانویه‌ست!

دقیقاً.

یان خندید.

این کاملاً هلندی بود.

برای خیلی از مردم در کشورهای دیگر، تابستان هنوز خیلی دور به نظر می‌رسید.

اما برای سوفی نه.

و برای هزاران خانواده هلندی هم نه.

کمپینگ‌ها از حالا رزرو می‌گرفتند.

خانه‌های تعطیلاتی رزرو می‌شدند.

بلیت‌های هواپیما مقایسه می‌شدند.

و بعضی خانواده‌ها در ماه ژانویه، تعطیلات ماه آگوست خود را قطعی کرده بودند.

سوفی گفت:

شاید فرانسه.

یا دانمارک.

یا شاید هم امسال داخل خود هلند بمونیم.

بچه‌ها هم نظر خودشان را داشتند.
دخترشان دوست داشت به ایتالیا برود.
پسرشان دنبال کمپینگی با استخر بود.
و سرسره آبی.
و زمین فوتبال.
و اگر ممکن بود یک پارک ماجراجویی هم داشته باشد.
یان با لبخند گوش می‌داد.
او می‌دانست که مقصد نهایی احتمالاً چیز دیگری خواهد شد.

برای بسیاری از هلندی‌ها، تعطیلات لزوماً به معنای تجمّل نیست.
خیلی از خانواده‌ها به کمپینگ می‌روند.
بعضی‌ها نسل‌هاست همین کار را می‌کنند.
با کاروان.

چادر.
یا کمپر.
در کمپینگ‌ها بچه‌ها دوست‌های جدید پیدا می‌کنند.
تا دیر وقت بیرون بازی می‌کنند.
و ساعت‌ها با دوچرخه این طرف و آن طرف می‌روند.

چند روز بعد، یان هنگام ناهار در محل کار نشسته بود.
باز هم صحبت به تعطیلات کشیده شد.
این اتفاق تقریباً هر سال می‌افتاد.
یکی گفت:

ما می‌ریم اتریش.

دیگری گفت:

ما می‌ریم زیلاند.

و نفر سوم گفت:

ما امسال خونه می‌مونیم.

هیچ‌کس از این موضوع تعجب نکرد.

در هلند، تعطیلات مهم است.

اما معمولاً به شکل رقابت دیده نمی‌شود.

لازم نیست همه به جزیره‌ای گرمسیری بروند.

لازم نیست همه سفرهای گران‌قیمت داشته باشند.

همان هفته، مارک، همسایه یان، برایش پیام فرستاد:

برای تعطیلات بهار برنامه‌ای دارید؟

یان جواب داد که هنوز چیزی رزرو نکرده‌اند.

کمتر از یک دقیقه بعد پاسخ آمد:

پس بهتره زودتر اقدام کنید.

این هم بخشی از فرهنگ هلندی بود.

برنامه‌ریزی.

رزرو کردن.

سازماندهی.

آماده شدن.

یک شب، پسرشان ناگهان پرسید:

بابا، چرا هلندی‌ها این‌قدر زیاد به تعطیلات می‌رن؟

یان کمی فکر کرد.

شاید چون سخت کار می‌کنن.

و؟

شاید هم چون دوست دارن جاهای جدید رو ببینن.

سوفی گفت:

و چون هر کسی گاهی نیاز داره برای مدتی از زندگی روزمره فاصله بگیره.

دخترشان سرش را از روی تکالیفش بلند کرد.

ولی شما همیشه می‌گید هلند کشور قشنگیه.

هست.

پس چرا ازش خارج می‌شید؟

یان خندید.

چون گاهی آدم لازم داره از جایی که دوستش داره دور بشه تا وقتی برمی‌گرده بیشتر قدرش رو بدونه.
دخترش چند لحظه فکر کرد.
شاید این منطقی باشه.

چند هفته بعد تصمیم نهایی گرفته شد.

دو هفته دانمارک.

یک خانه کوچک نزدیک دریا.

بچه‌ها راضی بودند.

سوفی راضی بود.

یان هم راضی بود.

رزرو انجام شد.

تاریخ در تقویم نوشته شد.

و ناگهان تابستان کمی نزدیک‌تر به نظر رسید.

Hoofdstuk ^

De zomer komt eraan

In mei begon Nederland langzaam te veranderen.

Niet plotseling.

Niet van de ene dag op de andere.

Maar beetje bij beetje.

De zon liet zich vaker zien.

Terrassen stroomden vol.

Mensen bleven langer buiten.

En overal verschenen weer fietsen met kinderen achterop.

Op een vrijdagmiddag kwam Jan thuis en zag hij dat de voordeur openstond.

Vanuit de tuin hoorde hij gelach.

Sophie zat buiten met een glas ijshee.

De kinderen waren met waterpistolen achter elkaar aan het rennen.

Pas op!” riep hun dochter.“

Te laat.

Binnen een seconde was haar broer doorweekt.

Jan moest lachen.

De Nederlandse zomer duurde misschien niet lang.

Maar zodra de zon verscheen, leek iedereen ervan te willen genieten.

Een week later organiseerde de school een zomerfeest.

De kinderen hadden er al dagen over gepraat.

Er waren spelletjes.

Muziek.

Een springkussen.

En natuurlijk ouders die vrijwillig hielpen.

Dat zag Jan ieder jaar weer.

Scholen waren niet alleen plekken waar kinderen leerden.

Ze waren ook ontmoetingsplaatsen voor ouders.

Voor vrijwilligers.

Voor buurtbewoners.

Tijdens het feest stond Jan met een beker koffie naast Fatima.

Nog even en de zomervakantie begint,” zei ze.“

Jan knikte.

Daar kijken de kinderen al maanden naar uit.”“

Fatima lachte.

En de leraren ook.”“

Even later zag Jan iets wat hem altijd opviel.

Een groep kinderen speelde samen.

Een jongen met Turkse ouders.

Een meisje uit een Syrisch gezin.

Een jongen van wie de ouders uit Polen kwamen.

Een meisje met twee moeders.

En daarnaast gewoon Nederlandse kinderen waarvan de families al generaties in Nederland woonden.

Niemand leek daarover na te denken.

Ze waren vooral bezig met voetballen.

Die avond vroeg hun zoon:

Papa, wat betekent eigenlijk Nederlander zijn?”“

Jan keek verrast op.

Dat was geen vraag die hij verwacht had.

Hoe bedoel je?”“

Nou... sommige kinderen zijn hier geboren. Sommige niet. Sommige ouders “komen uit andere landen.”

Jan dacht even na.

Volgens mij is Nederlander zijn niet één ding.”“

Wat dan wel?”“

Misschien is het juist dat heel verschillende mensen samen proberen een “samenleving te maken.”

Hun zoon dacht daar even over na.

Toen rende hij weer naar buiten.

Zoals kinderen dat doen wanneer een gesprek te ingewikkeld wordt.

In juni werden de dagen langer.

Om negen uur 's avonds was het soms nog licht.

Dat bleef voor veel nieuwkomers bijzonder.

Jan herinnerde zich nog hoe een buitenlandse collega hem ooit had gebeld.

Om half tien.

Heeft iemand vergeten het licht uit te doen?”“

Jan had zo hard gelachen dat hij bijna van zijn stoel viel.

Op een warme zaterdag fietste het gezin naar het strand.

Niet naar een exotische bestemming.

Gewoon naar Scheveningen.

Zoals duizenden andere Nederlanders.

De parkeerplaatsen waren vol.

De fietspaden ook.

Overal zag je gezinnen.

Kinderen met schepjes.

Mensen met koelboxen.

Ouderen in strandstoelen.

En jongeren die beachvolleybal speelden.

Sophie keek naar de zee.

Grappig eigenlijk.”“

Wat?”“

Dat Nederlanders altijd klagen over het weer.”“

Jan lachte.

Dat doen we inderdaad.”“

Maar zodra de zon schijnt, lijkt iedereen gelukkig.”“

Dat klopt ook.”“

Ze bleven tot laat.

De kinderen bouwden zandkastelen.

De zon zakte langzaam richting horizon.

En overal om hen heen zaten mensen rustig van de avond te genieten.

Niemand leek haast te hebben.
Niemand keek voortdurend op zijn telefoon.
Voor even leek de hele wereld langzamer te bewegen.

Toen ze terug naar huis fietsten, waren de kinderen moe.
Hun zoon sliep bijna achterop de fiets.
Hun dochter neuriede zacht een liedje dat ze op school had geleerd.
Sophie fietste naast Jan.
En Jan dacht aan iets wat hij nooit had verwacht toen hij jong was.
Dat gewone dagen vaak de mooiste herinneringen werden.
Niet de grote gebeurtenissen.
Niet de spectaculaire momenten.
Maar een fietstocht.
Een zomeravond.
Een gesprek.
Een barbecue.
Een verjaardag.
Een stranddag.
De kleine dingen die samen een leven vormen.

فصل ۸

تابستان در راه است
در ماه مه، هلند کم کم تغییر می کرد.
نه ناگهانی.
نه یک شبه.
بلکه آرام و تدریجی.
خورشید بیشتر دیده می شد.
تراس کافه ها پر می شد.
مردم بیشتر بیرون می ماندند.

و همه جا دوچرخه‌هایی دیده می‌شد که کودکان روی صندلی پشت آن نشسته بودند.

یک بعدازظهر جمعه، یان به خانه رسید و دید در حیاط باز است.

صدای خنده از بیرون می‌آمد.

سوفی با یک لیوان چای سرد در باغچه نشسته بود.

بچه‌ها با تفنگ‌های آب‌پاش دنبال هم می‌دویدند.

دخترشان فریاد زد:

مواظب باش!

اما دیر شده بود.

چند ثانیه بعد برادرش کاملاً خیس شده بود.

یان خندید.

تابستان هلندی شاید خیلی طولانی نباشد.

اما وقتی خورشید ظاهر می‌شود، همه می‌خواهند از آن استفاده کنند.

چند هفته بعد مدرسه جشن تابستانی برگزار کرد.

بچه‌ها از روزها قبل درباره آن صحبت می‌کردند.

بازی.

موسیقی.

قلعه بادی.

و البته والدینی که داوطلبانه کمک می‌کردند.

یان هر سال این صحنه را می‌دید.

مدرسه فقط محل آموزش نبود.

محل ملاقات والدین هم بود.

محل همکاری داوطلبان.

و بخشی از جامعه محلی.

در طول جشن، یان کنار فاطمه ایستاده بود.

فاطمه گفت:

دیگه چیزی به تعطیلات تابستونی نمونده.

یان سر تکان داد.

بچه‌ها از چند ماه پیش منتظرش.

فاطمه خندید.

معلم‌ها هم همین‌طور.

کمی بعد، یان صحنه‌ای را دید که همیشه برایش جالب بود.

چند کودک با هم بازی می‌کردند.

پسری با والدین ترک.

دختری از یک خانواده سوری.

پسری که والدینش اهل لهستان بودند.

دختری که دو مادر داشت.

و در کنار آن‌ها کودکانی از خانواده‌های هلندی که نسل‌ها در هلند زندگی کرده بودند.

هیچ‌کس به این موضوع فکر نمی‌کرد.

آن‌ها فقط مشغول بازی بودند.

آن شب پسرشان پرسید:

بابا، هلندی بودن یعنی چی؟

یان کمی جا خورد.

انتظار چنین سؤالی را نداشت.

منظورت چیه؟

بعضی بچه‌ها اینجا به دنیا اومدن. بعضی نه. بعضی پدر و مادرشون از کشورهای دیگه اومدن.

یان لحظه‌ای فکر کرد.

به نظرم هلندی بودن فقط یک معنی نداره.

پس یعنی چی؟

شاید یعنی آدم‌های خیلی متفاوت تلاش کنن کنار هم یک جامعه بسازن.

پسرش چند لحظه فکر کرد.

بعد دوباره دوید بیرون.

همان کاری که بچه‌ها وقتی بحث زیادی جدی می‌شود انجام می‌دهند.

در ماه ژوئن روزها طولانی‌تر شدند.
گاهی ساعت نه شب هنوز هوا روشن بود.
این موضوع برای بسیاری از تازه‌واردها عجیب بود.
یان یادش آمد یک بار یکی از همکاران خارجی‌اش ساعت نه و نیم شب به او زنگ زده بود.
و پرسیده بود:

کسی یادش رفته چراغ آسمون رو خاموش کنه؟
یان آن‌قدر خندیده بود که نزدیک بود از روی صندلی بیفتد.

یک شنبه گرم تابستانی، خانواده با دوچرخه به ساحل رفتند.
نه به جایی دوردست.
فقط به اسخیفنینگن.
مثل هزاران هلندی دیگر.
پارکینگ‌ها پر بودند.
مسیرهای دوچرخه هم.
همه جا خانواده‌ها دیده می‌شدند.
بچه‌هایی با بیلچه و سطل.
افرادی با یخدان.
سالمندانی روی صندلی ساحلی.
و جوانانی که والیبال ساحلی بازی می‌کردند.

سوفی به دریا نگاه کرد.

عجیبه.

چی؟

اینکه هلندی‌ها همیشه از آب‌وهوا شکایت می‌کنن.

یان خندید.

درسته.

ولی همین که خورشید دربیاد، انگار همه خوشحال می‌شن.

اونم درسته.

تا غروب همان‌جا ماندند.
بچه‌ها قلعه شنی ساختند.
خورشید آرام‌آرام پایین رفت.
و مردم اطرافشان فقط از عصر تابستانی لذت می‌بردند.
هیچ‌کس عجله نداشت.
هیچ‌کس مدام به تلفنش نگاه نمی‌کرد.
برای لحظاتی انگار زمان کندتر حرکت می‌کرد.

وقتی به خانه برمی‌گشتند، بچه‌ها خسته بودند.
پسرشان تقریباً روی صندلی دوچرخه خوابش برده بود.
دخترشان آرام آهنگی را که در مدرسه یاد گرفته بود زمزمه می‌کرد.
سوفی کنار یان رکاب می‌زد.
و یان به این فکر می‌کرد که شاید زیباترین خاطرات زندگی از روزهای معمولی ساخته می‌شوند.
نه از اتفاق‌های بزرگ.
نه از لحظه‌های عجیب.
بلکه از یک دوچرخه‌سواری.
یک عصر تابستانی.
یک گفت‌وگو.
یک باریکیو.
یک جشن تولد.
یا یک روز کنار دریا.
همان چیزهای کوچکی که در کنار هم، زندگی را می‌سازند.

Hoofdstuk ۹

Regen

De volgende maandag regende het.

Niet een beetje.

Niet een korte bui.

Gewoon regen.

Urenlang.
De lucht was grijs.
De straat was nat.
En kleine druppels tikten tegen het raam van de woonkamer.
Jan keek naar buiten.
Toen pakte hij zijn regenjas.
Zijn fiets.
En vertrok.
Zoals miljoenen Nederlanders dat deden.

Toen Sophie jaren geleden voor het eerst in Nederland woonde, begreep ze daar niets van.
Waarom nam niemand de auto?
Waarom wachtte niemand tot het droog werd?
Waarom leek regen voor Nederlanders nauwelijks een reden om plannen te veranderen?
Inmiddels wist ze het antwoord.
Omdat regen gewoon onderdeel van het leven was.
Als Nederlanders zouden wachten op perfect weer, zouden veel dingen nooit gebeuren.

Op weg naar zijn werk passeerde Jan een groep scholieren.
Ze fietsten tegen de wind in.
Hun jassen klapperden.
Hun haren waren nat.
En toch werd er gelachen.
Een jongen vertelde een grap.
Een meisje probeerde tegelijkertijd te fietsen en een broodje te eten.
Het leven ging gewoon door.

Die middag zat Jan met zijn collega's in de kantine.

Zoals altijd stond er melk.

Karnemelk.

Water.

Thee.

En vooral veel koffie.

Heel veel koffie.

Nederlanders drinken koffie bij een afspraak.

Bij een vergadering.

Bij een verjaardag.

Bij een bezoek.

Bij een gesprek.

En soms gewoon omdat het tien uur is.

Wie wil er nog koffie?" vroeg Laura."

Vier handen gingen omhoog.

Niemand was verrast.

Na het werk reed Jan langs de bibliotheek.

Zijn dochter had een boek nodig voor school.

Binnen was het druk.

Kinderen zaten te lezen.

Studenten werkten achter laptops.

Een oudere man bladerde door een krant.

Een vrouw oefende Nederlands met een vrijwilliger.

De bibliotheek was meer dan een plek met boeken.

Het was een ontmoetingsplek.

Een leerplek.

Een stukje samenleving.

Bij de ingang zag Jan een poster.

Vrijwilligers gezocht.

Taalcoach.

Voorleesouder.

Hulp bij huiswerk.

Ook dat hoorde bij Nederland.

Mensen wachten niet altijd tot de overheid alles oplost.

Vaak proberen ze zelf iets te doen.

Klein.

Praktisch.

En dichtbij huis.

Toen Jan thuis kwam, zat zijn dochter aan tafel.

Ze keek ernstig.

Papa?”“

Ja?”“

Waarom moet ik eigenlijk lezen?”“

Jan glimlachte.

Dat was een vraag die iedere generatie opnieuw stelde.

Omdat boeken je helpen de wereld te begrijpen.”“

Maar ik kan ook filmpjes kijken.”“

Dat kan.”“

En?”“

Maar een boek dwingt je om zelf te denken.”“

Zijn dochter dacht even na.

Dat klinkt als huiswerk.”“

Jan moest lachen.

Dat is het misschien ook een beetje.”“

Die avond las zijn dochter op de bank.
Zijn zoon bouwde iets van Lego.
Sophie werkte nog even op haar laptop.
Buiten regende het nog steeds.
Maar binnen was het warm.
Rustig.
Vertrouwd.

Rond half tien keek Jan uit het raam.
Aan de overkant zag hij licht branden.
Bij Mark en Thomas.
Verderop bij Fatima.
Bij mevrouw De Vries.
Bij de nieuwe Poolse familie.
Achter ieder raam speelde zich een ander leven af.
Andere verhalen.
Andere herinneringen.
Andere dromen.
En toch vormden ze samen één straat.

Misschien, dacht Jan, was dat wel Nederland.
Niet dat iedereen hetzelfde was.
Niet dat iedereen hetzelfde geloof had.
Of dezelfde afkomst.
Of dezelfde mening.
Maar dat mensen, ondanks al hun verschillen, probeerden samen te leven.
Met afspraken.

Met compromissen.
Met discussies.
Met respect voor elkaars ruimte.
En soms ook gewoon met een kop koffie.

فصل ۹

باران

دوشنبه بعد باران می‌بارید.

نه یک نمم کوتاه.

نه یک رگبار گذرا.

فقط باران.

ساعت‌ها.

آسمان خاکستری بود.

خیابان خیس بود.

و قطره‌های ریز به پنجره اتاق نشیمن می‌خوردند.

یان به بیرون نگاه کرد.

بعد بارانی‌اش را پوشید.

دوچرخه‌اش را برداشت.

و راه افتاد.

درست مثل میلیون‌ها هلندی دیگر.

وقتی سوفی سال‌ها پیش برای اولین بار به هلند آمده بود، این موضوع را نمی‌فهمید.

چرا مردم ماشین سوار نمی‌شوند؟

چرا منتظر نمی‌مانند هوا بهتر شود؟

چرا باران تقریباً هیچ‌وقت برنامه‌هایشان را تغییر نمی‌دهد؟

امروز جوابش را می‌دانست.

چون باران بخشی از زندگی است.

اگر هلندی‌ها منتظر هوای ایده‌آل بمانند، بسیاری از کارها هرگز انجام نخواهد شد.

در راه محل کار، یان از کنار گروهی از دانش‌آموزان عبور کرد.
آن‌ها در برابر باد رکاب می‌زدند.
کاپشن‌هایشان در هوا تکان می‌خورد.
موهایشان خیس شده بود.
اما همچنان می‌خندیدند.
یکی لطیفه تعریف می‌کرد.
یکی دیگر همزمان دوچرخه‌سواری می‌کرد و ساندویچ می‌خورد.
زندگی ادامه داشت.

ظهر، یان با همکارانش در کافه‌تریای شرکت نشسته بود.
مثل همیشه روی میز شیر بود.
دوغ.
آب.
چای.
و البته قهوه.
خیلی قهوه.
هلندی‌ها هنگام قرار ملاقات قهوه می‌خورند.
در جلسه قهوه می‌خورند.
در جشن تولد قهوه می‌خورند.
هنگام مهمانی قهوه می‌خورند.
و گاهی فقط چون ساعت ده صبح شده است.

لورا پرسید:

کسی قهوه دیگه می‌خواد؟
چهار نفر دست بلند کردند.
هیچ‌کس تعجب نکرد.

بعد از کار، یان به کتابخانه رفت.
دخترش برای مدرسه به یک کتاب نیاز داشت.

داخل کتابخانه شلوغ بود.
کودکانی که کتاب می‌خواندند.
دانشجویانی که پشت لپ‌تاپ کار می‌کردند.
مرد سالمندی که روزنامه ورق می‌زد.
زنی که همراه یک داوطلب در حال تمرین زبان هلندی بود.
کتابخانه فقط محل نگهداری کتاب نبود.
محل یادگیری بود.
محل ملاقات بود.
بخشی از جامعه بود.

کنار در ورودی، یان پوستری دید.
به داوطلب نیاز داریم.
مربی زبان.
بلندخوانی برای کودکان.
کمک در انجام تکالیف.
این هم بخشی از فرهنگ هلند بود.
خیلی از مردم منتظر نمی‌مانند تا دولت همه چیز را حل کند.
خودشان دست به کار می‌شوند.
کوچک.
عملی.
و نزدیک به خانه.

وقتی یان به خانه رسید، دخترش پشت میز نشسته بود.
با چهره‌ای جدی.
بابا؟
جانم؟
چرا اصلاً باید کتاب بخونم؟
یان لبخند زد.
این سوالی بود که هر نسل دوباره می‌پرسد.

چون کتاب‌ها کمک می‌کنن دنیا رو بهتر بفهمی.

ولی می‌تونم ویدئو ببینم.

درسته.

پس؟

ولی کتاب مجبورت می‌کنه خودت فکر کنی.

دخترش چند ثانیه فکر کرد.

این بیشتر شبیه تکلیف مدرسه‌ست.

یان خندید.

شاید یه کم.

آن شب دخترش روی مبل کتاب می‌خواند.

پسرش با لگو چیزی می‌ساخت.

سوفی هنوز کمی کار می‌کرد.

بیرون همچنان باران می‌بارید.

اما داخل خانه گرم بود.

آرام بود.

و آشنا.

حدود ساعت نه و نیم شب، یان از پنجره به بیرون نگاه کرد.

خانه روبه‌رو هنوز روشن بود.

خانه مارک و توماس.

کمی دورتر خانه فاطمه.

خانه خانم دفریس.

و خانه خانواده لهستانی تازه‌وارد.

پشت هر پنجره زندگی دیگری جریان داشت.

داستانی دیگر.

خاطراتی دیگر.

و رویاهایی دیگر.

اما همه آن‌ها در یک خیابان زندگی می‌کردند.

شاید، یان با خودش فکر کرد، هلند همین باشد.
نه اینکه همه شبیه هم باشند.
نه اینکه همه یک مذهب داشته باشند.
یا یک ریشه.
یا یک عقیده.
بلکه اینکه با وجود تمام تفاوت‌ها، تلاش کنند کنار هم زندگی کنند.
با گفت‌وگو.
با توافق.
با اختلاف نظر.
با احترام به حریم یکدیگر.
و گاهی فقط با یک فنجان قهوه.

Hoofdstuk ۱۰

De huisarts

Op een woensdagochtend werd Sophie wakker met keelpijn.

Ik voel me niet lekker,” zei ze terwijl ze aan de ontbijttafel zat.“

Jan keek op.

Koorts?”“

Nog niet.”“

Misschien een verkoudheid.”“

Sophie knikte.

Dat leek waarschijnlijk.

De kinderen aten ondertussen rustig hun ontbijt op.

Niemand raakte in paniek.

Niemand dacht direct aan een ziekenhuis.

Dat was iets wat Jan in Nederland had leren kennen.

Bij kleine gezondheidsklachten kijken veel mensen eerst even afwachtend aan hoe het zich ontwikkelt.

Twee dagen later voelde Sophie zich nog steeds niet goed.
Dus belde ze de huisarts.
Niet rechtstreeks de dokter.
Eerst de assistente.
Dat verbaast veel nieuwkomers.
In Nederland is de huisarts meestal het eerste aanspreekpunt voor medische zorg.
En de assistente speelt daarbij een belangrijke rol.
Ze stelt vragen.
Maakt een inschatting.
En bepaalt vaak hoe snel iemand gezien moet worden.

Die middag mocht Sophie langskomen.
De huisarts luisterde.
Stelde vragen.
Onderzocht haar keel.
En gaf advies.
Geen lange lijst medicijnen.
Geen vijf verschillende onderzoeken.
Gewoon advies.
Rust nemen.
Voldoende drinken.
En terugkomen als de klachten erger werden.

Op weg naar huis zei Sophie:
Toen ik hier net woonde vond ik dat vreemd.”“
Wat?”“
Dat je niet altijd meteen medicijnen krijgt.”“
Jan lachte.

Dat hoorde hij vaker.

In Nederland wordt vaak geprobeerd het lichaam eerst zelf te laten herstellen wanneer dat mogelijk is.

Niet iedereen vindt dat prettig.

Maar veel Nederlanders zijn eraan gewend.

Een paar weken later had hun zoon een tandartsafspraken.

Ook dat hoorde gewoon bij het leven.

Regelmatige controles.

Niet wachten tot er iets misgaat.

Maar juist proberen problemen te voorkomen.

In de wachtkamer zaten kinderen boeken te lezen.

Een jongen speelde met een houten trein.

Een meisje kleurde een tekening in.

Toen hun zoon aan de beurt was, liep hij alleen mee naar binnen.

Zonder zijn ouders.

Alsof het de normaalste zaak van de wereld was.

En misschien was dat ook zo.

Die avond vroeg hun zoon:

Papa, waarom moet ik eigenlijk twee keer per dag mijn tanden poetsen?”“

Jan keek naar Sophie.

Sophie keek naar Jan.

Beiden moesten lachen.

Omdat we graag willen dat je je eigen tanden houdt als je tachtig bent.”“

Dat duurt nog heel lang.”“

Dat klopt.”“

Dan maak ik me daar later wel zorgen over.”“

Een paar dagen later werd er op school gesproken over gezond eten.
Over bewegen.
Over slaap.
Over mentale gezondheid.
Toen Jan klein was, ging het op school vooral over rekenen en taal.
Nu leek het soms alsof scholen ook probeerden kinderen te leren hoe ze goed voor zichzelf konden zorgen.

Op vrijdagavond zat het gezin samen aan tafel.
Hun dochter vertelde dat ze een presentatie moest geven.
Hun zoon vertelde dat hij bij gym een nieuw spel had geleerd.
Sophie voelde zich inmiddels weer beter.
En Jan luisterde.
Zoals hij dat vaak deed.

Plotseling vroeg zijn dochter:
Papa, waarom zijn Nederlanders eigenlijk zo dol op regels?”“
Jan glimlachte.
Dat was een moeilijke vraag.
Ik denk niet dat Nederlanders van regels houden.”“
Niet?”“
Nee. Ik denk dat ze van duidelijkheid houden.”“
Zijn dochter dacht even na.
Dat lijkt een beetje op hetzelfde.”“
Misschien.”“
Jan nam een slok van zijn thee.
Maar er is een verschil.”“
Welke?”“

Een regel is een regel. Maar duidelijkheid zorgt ervoor dat mensen weten waar “ze aan toe zijn.”

Zijn dochter knikte langzaam.

Ze wist niet zeker of ze het helemaal begreep.

Maar dat gaf niet.

Sommige dingen begrijp je pas als je ouder wordt.

Later die avond liep Jan nog even naar buiten.

De lucht was helder.

De straat was stil.

Achter de ramen brandde licht.

Iemand keek televisie.

Iemand werkte nog achter een laptop.

Iemand las een boek.

Iemand bracht een kind naar bed.

Gewone dingen.

Kleine dingen.

Maar misschien waren het juist die kleine dingen die een samenleving vormgaven.

Niet alleen wetten.

Niet alleen politiek.

Niet alleen geschiedenis.

Maar miljoenen dagelijkse gewoonten die mensen met elkaar delen.

En terwijl Jan terug naar binnen liep, dacht hij dat hij na al die jaren misschien eindelijk begreep waarom buitenlanders soms zoveel vragen hadden over Nederland.

Omdat veel van wat Nederland Nederlands maakt, niet in boeken staat.

Het zit in het dagelijks leven.

In de fiets voor de deur.
In de afspraak in de agenda.
In de koffie op tafel.
In de regen die niemand tegenhoudt.
En in de ramen zonder gordijnen.

فصل ۱۰

پزشک خانواده

صبح چهارشنبه، سوفی با گلودرد از خواب بیدار شد.
وقتی پشت میز صبحانه نشست، گفت:
حالم زیاد خوب نیست.
یان سرش را بلند کرد.
تب داری؟
هنوز نه.
شاید سرماخوردگی باشه.
سوفی سر تکان داد.
احتمالاً همین‌طور بود.
بچه‌ها در همان حال مشغول خوردن صبحانه بودند.
هیچ‌کس وحشت نکرد.
هیچ‌کس فوراً به بیمارستان فکر نکرد.
این یکی از چیزهایی بود که یان در هلند یاد گرفته بود.
در مورد بسیاری از مشکلات کوچک سلامتی، مردم ابتدا کمی صبر می‌کنند و وضعیت را زیر نظر می‌گیرند.

دو روز بعد، سوفی هنوز حال خوبی نداشت.
بنابر این با پزشک خانواده تماس گرفت.
نه مستقیماً با پزشک.
اول با دستیار پزشک.
این موضوع برای بسیاری از تازه‌واردها عجیب است.

در هلند پزشک خانواده معمولاً اولین نقطه تماس در سیستم درمانی است.
و دستیار پزشک نقش مهمی دارد.

سؤال می‌پرسد.

وضعیت را ارزیابی می‌کند.

و معمولاً تعیین می‌کند که مراجعه چقدر فوری است.

بعد از ظهر همان روز، سوفی توانست به مطب برود.

پزشک گوش داد.

سؤال پرسید.

گلوی او را معاینه کرد.

و توصیه‌هایی ارائه داد.

نه فهرستی بلند از داروها.

نه چندین آزمایش مختلف.

فقط توصیه.

استراحت.

مایعات کافی.

و مراجعه دوباره در صورت بدتر شدن علائم.

در راه بازگشت، سوفی گفت:

اوایل که اینجا زندگی می‌کردم، این موضوع برام عجیب بود.

یان پرسید:

چی؟

اینکه همیشه فوری دارو نمی‌دن.

یان خندید.

این حرف را بارها شنیده بود.

در هلند معمولاً تا جایی که ممکن باشد، به بدن فرصت داده می‌شود خودش بهبود پیدا کند.

همه این روش را دوست ندارند.

اما بسیاری از هلندی‌ها به آن عادت کرده‌اند.

چند هفته بعد، نوبت دندانپزشکی پسرشان بود.

این هم بخشی از زندگی عادی بود.

معاینه‌های منظم.

نه اینکه صبر کنند مشکلی ایجاد شود.

بلکه تلاش برای پیشگیری از مشکلات.

در اتاق انتظار، چند کودک کتاب می‌خواندند.

پسری با قطار چوبی بازی می‌کرد.

دختری مشغول رنگ‌آمیزی بود.

وقتی نوبت پسرشان شد، به تنهایی وارد اتاق شد.

بدون پدر و مادرش.

انگار کاملاً طبیعی بود.

و شاید واقعاً هم همین‌طور بود.

آن شب پسرشان پرسید:

بابا، چرا باید روزی دو بار مسواک بزنم؟

یان به سوفی نگاه کرد.

سوفی به یان نگاه کرد.

و هر دو خندیدند.

چون دوست داریم وقتی هشتاد ساله شد هنوز دندان‌های خودت رو داشته باشی.

تا اون موقع خیلی مونده.

درسته.

پس بعداً نگرانش می‌شم.

چند روز بعد، در مدرسه درباره تغذیه سالم صحبت شد.

درباره ورزش.

درباره خواب.

و درباره سلامت روان.

یان یاد دوران کودکی خودش افتاد.

آن زمان مدرسه بیشتر درباره ریاضی و زبان بود.
امروز به نظر می‌رسید مدارس تلاش می‌کنند به کودکان یاد بدهند چگونه از خودشان مراقبت کنند.

جمعه شب، خانواده دور میز شام نشسته بودند.
دخترشان از ارائه‌ای که باید در کلاس انجام می‌داد حرف می‌زد.
پسرشان از بازی جدیدی که در ورزش یاد گرفته بود.
سوفی حالا کاملاً بهتر شده بود.
و یان گوش می‌داد.
مثل همیشه.

ناگهان دخترشان پرسید:
بابا، چرا هلندی‌ها این قدر قانون دوست دارن؟
یان لبخند زد.
سؤال سختی بود.
فکر نمی‌کنم هلندی‌ها عاشق قانون باشن.
نه؟
نه. فکر می‌کنم عاشق شفافیت باشن.
دخترش چند لحظه فکر کرد.
فرقش چیه؟
یان جرعه‌ای چای نوشید.
قانون فقط قانون است. اما شفافیت باعث می‌شود آدم‌ها بدانند چه انتظاری باید داشته باشند.

دخترش آرام سر تکان داد.
کاملاً متوجه نشده بود.
اما اشکالی نداشت.
بعضی چیزها را فقط با بزرگتر شدن می‌توان فهمید.

آن شب، یان برای چند دقیقه بیرون رفت.
آسمان صاف بود.

خیابان آرام بود.
پشت پنجره‌ها چراغ‌ها روشن بودند.
کسی تلویزیون تماشا می‌کرد.
کسی هنوز پشت لپ‌تاپ کار می‌کرد.
کسی کتاب می‌خواند.
و کسی کودکش را می‌خواند.
کارهای معمولی.
چیزهای کوچک.
اما شاید همین چیزهای کوچک بودند که یک جامعه را می‌ساختند.
نه فقط قوانین.
نه فقط سیاست.
نه فقط تاریخ.
بلکه میلیون‌ها عادت کوچک روزانه که مردم با هم شریک هستند.
و وقتی یان به خانه برگشت، با خودش فکر کرد که شاید بعد از این همه سال بالاخره فهمیده است چرا
خارجی‌ها این‌قدر درباره هلند سؤال می‌پرسند.
چون بسیاری از چیزهایی که هلند را هلند می‌کند، در کتاب‌ها نوشته نشده‌اند.
آن‌ها در زندگی روزمره پنهان هستند.
در دوچرخه‌ای کنار در خانه.
در قرارهایی که از قبل در تقویم ثبت می‌شوند.
در فنجان قهوه روی میز.
در بارانی که هیچ‌کس را متوقف نمی‌کند.
و در پنجره‌هایی که پرده ندارند.

Hoofdstuk ۱۱

De eerste werkdag van hun dochter

De tijd ging sneller dan Jan soms beseftte.

Het leek nog maar kort geleden dat zijn dochter met een veel te grote rugzak
voor het eerst naar de basisschool fietste.

Nu was ze zestien.

En op een zaterdagmorgen stond ze beneden in de keuken in een zwart shirt met een naamkaartje erop.

Ze had haar eerste bijbaan.

Bij een supermarkt.

Ben je zenuwachtig?” vroeg Sophie.“

Een beetje.”“

Dat antwoord kende Jan inmiddels.

In deze familie betekende “een beetje” meestal “heel erg”.

Even later fietste ze weg.

Alleen.

Zoals ze al jaren alleen naar school fietste.

Alleen naar de bibliotheek ging.

Alleen naar sporttraining ging.

Zelfstandigheid kwam in Nederland meestal niet ineens.

Ze werd stap voor stap opgebouwd.

Vanaf jonge leeftijd.

Die avond kwam ze moe thuis.

Ze gooide haar fiets tegen de schutting.

Trok haar schoenen uit.

En plofte op de bank.

En?” vroeg Jan.“

Ik heb de hele dag vakken gevuld.”“

Dat hoort erbij.”“

En mensen vroegen waar de melk stond.”“

Dat hoort er ook bij.”“

En iemand klaagde omdat de aardbeien op waren.”“

Jan moest lachen.

Dat hoort er zeker bij.”“

Een paar weken later kreeg ze haar eerste salaris.

Niet veel.

Maar genoeg.

Ze keek drie keer naar haar bankrekening.

Toen nog een vierde keer.

Ik heb er zelf voor gewerkt,” zei ze.“

Jan knikte.

Dat was precies waarom zoveel Nederlandse jongeren al vroeg een bijbaan hebben.

Niet alleen voor het geld.

Maar ook om verantwoordelijkheid te leren.

Om te begrijpen hoe werk werkt.

Hoe belasting werkt.

Hoe sparen werkt.

Diezelfde zomer kreeg hun zoon zijn eerste mobiele telefoon.

Niet de nieuwste.

Niet de duurste.

Gewoon een telefoon.

Met regels.

Veel regels.

Geen telefoon tijdens het eten.”“

Geen telefoon op je kamer na bedtijd.”“

Geen telefoon tijdens huiswerk.”“

Hun zoon vond dat oneerlijk.

Zoals vrijwel iedere Nederlandse tiener voor hem.

Toen wij jong waren hadden we ook geen telefoon,” zei Sophie.“

Maar toen bestonden ze nog niet.”“

Daar had hij een punt.

Op een avond zaten ze allemaal aan tafel.

Het gesprek ging over geld.

Hun dochter wilde een nieuwe fiets.

Hun zoon wilde een spelcomputer.

Sophie wilde de badkamer verbouwen.

Jan wilde eigenlijk vooral rust.

Waarom praten Nederlanders eigenlijk zo makkelijk over geld?” vroeg hun “
dochter.

Jan dacht even na.

Volgens mij praten Nederlanders niet graag over hoeveel geld ze hebben.”“

Maar wel over geld.”“

Ja.”“

Dat was waar.

In Nederland werd verrassend open gesproken over prijzen.

Hypotheken.

Energiecontracten.

Belastingen.

Pensioenen.

Kortingen.

Aanbiedingen.

Niet omdat mensen geobsedeerd waren door geld.

Maar omdat veel Nederlanders vonden dat financiële zaken bespreekbaar moesten zijn.

Praktisch.

Duidelijk.

Zonder schaamte.

Later die avond keek Jan naar een oude foto.

Daar stond hij.

Met Sophie.

Twintig jaar jonger.

Geen kinderen.

Geen grijze haren.

Geen idee hoe hun leven eruit zou zien.

Hij glimlachte.

Veel dingen waren veranderd.

De straat.

De buurt.

De scholen.

De samenleving.

Zelfs Nederland was veranderd.

Maar sommige dingen waren hetzelfde gebleven.

De fiets voor de deur.

De koffie in de ochtend.

De regen.

De agenda.

De directe gesprekken.

De verjaardagscirkels.

De vrijheid om jezelf te zijn.

Misschien, dacht Jan, was dat waarom hij hier graag woonde.

Niet omdat Nederland perfect was.

Dat was het niet.

Nederlanders klaagden voortdurend.

Over het weer.

Over de politiek.

Over files.

Over belastingen.

Over woningprijzen.

Over voetbal.

Eigenlijk over bijna alles.

Maar onder al dat geklaag zat ook iets anders.

Vertrouwen.

De overtuiging dat problemen besproken konden worden.

Dat mensen van mening mochten verschillen.

Dat kinderen hun eigen weg mochten zoeken.

Dat iedereen een plek verdiende.

Buiten begon het zachtjes te regenen.

Jan keek naar het raam.

Nog steeds zonder gesloten gordijnen.

Nog steeds zoals al die jaren geleden.

Hij glimlachte.

En zette een verse pot koffie.

اولین شغل دخترشان

زمان سریع‌تر از چیزی می‌گذشت که یان تصور می‌کرد.

انگار همین دیروز بود که دخترش با کوله‌پشتی بزرگی که تقریباً از خودش بزرگ‌تر بود، برای اولین بار با دوچرخه به مدرسه رفت.

حالا شانزده ساله شده بود.

و یک صبح شنبه در آشپزخانه ایستاده بود.

لباس کار پوشیده بود.

و روی سینه‌اش کارت نام قرار داشت.

اولین شغل پاره‌وقت خودش را پیدا کرده بود.

در یک سوپرمارکت.

سوفی پرسید:

استرس داری؟

دخترشان گفت:

یه کم.

این جواب برای یان آشنا بود.

در این خانواده، یه کم معمولاً یعنی خیلی زیاد.

کمی بعد با دوچرخه رفت.

تنها.

درست همان‌طور که سال‌ها تنها به مدرسه می‌رفت.

تنها به کتابخانه می‌رفت.

و تنها به باشگاه ورزشی می‌رفت.

در هلند استقلال معمولاً یک‌باره به دست نمی‌آید.

قدم به قدم ساخته می‌شود.

از کودکی.

آن شب خسته به خانه برگشت.

دوچرخه‌اش را کنار حصار گذاشت.

کفش‌هایش را درآورد.

و روی مبل افتاد.

یان پرسید:

خب؟

تمام روز قفسه‌ها رو پر کردم.

طبیعیه.

بعد مردم ازم می‌پرسیدن شیر کجاست.

اونم طبیعیه.

و یکی هم ناراحت بود چون توت‌فرنگی تموم شده بود.

یان خندید.

اون از همه طبیعی‌تره.

چند هفته بعد اولین حقوقش را دریافت کرد.

مبلغ خیلی زیادی نبود.

اما برای خودش بود.

سه بار موجودی حسابش را نگاه کرد.

بعد بار چهارم.

و گفت:

خودم براش کار کردم.

یان سر تکان داد.

دقیقاً به همین دلیل است که بسیاری از نوجوانان هلندی از سنین پایین کار می‌کنند.

نه فقط برای پول.

بلکه برای یاد گرفتن مسئولیت.

برای فهمیدن ارزش کار.

برای یاد گرفتن پس‌انداز.

و شناختن دنیای واقعی.

همان تابستان پسرشان اولین تلفن همراه خودش را گرفت.

نه جدیدترین مدل.

نه گران‌ترین مدل.
فقط یک گوشی معمولی.
البته همراه با قوانین.
قوانین زیاد.

سر میز غذا گوشی ممنوع.
بعد از ساعت خواب گوشی ممنوع.
هنگام انجام تکالیف گوشی ممنوع.
پسرشان این قوانین را کاملاً ناعادلانه می‌دانست.
درست مثل تقریباً همه نوجوان‌های هلندی قبل از او.

سوفی گفت:
زمان ما اصلاً موبایل وجود نداشت.
پسرشان جواب داد:
خب چون هنوز اختراع نشده بود.
و راست می‌گفت.

یک شب همه دور میز شام نشسته بودند.
صحبت به پول رسید.
دخترشان دوچرخه جدید می‌خواست.
پسرشان یک کنسول بازی.
سوفی می‌خواست حمام خانه را بازسازی کند.
و یان فقط کمی آرامش می‌خواست.

دخترشان پرسید:
چرا هلندی‌ها این‌قدر راحت درباره پول حرف می‌زنن؟
یان کمی فکر کرد.
فکر نمی‌کنم هلندی‌ها دوست داشته باشن درباره میزان ثروتشون حرف بزنن.
ولی درباره پول حرف می‌زنن.

آره، این درسته.
در هلند مردم اغلب درباره قیمت‌ها، وام مسکن، مالیات، هزینه انرژی، بازنشستگی و تخفیف‌ها خیلی راحت صحبت می‌کنند.

نه به این دلیل که پول پرست هستند.
بلکه چون بسیاری از هلندی‌ها مسائل مالی را موضوعی عملی و قابل گفت‌وگو می‌دانند.
شفاف.
واقع‌بینانه.
و بدون خجالت.

آن شب یان به یک عکس قدیمی نگاه کرد.
عکسی از خودش و سوفی.
بیست سال جوان‌تر.
بدون بچه.
بدون موهای سفید.
و بدون اینکه بدانند زندگی‌شان به کجا خواهد رسید.

لبخندی زد.
خیلی چیزها تغییر کرده بود.
خیابان.
محله.
مدرسه‌ها.
جامعه.
حتی خود هلند.

اما بعضی چیزها همچنان همان بود.
دوچرخه کنار در.
قهوه صبحگاهی.
باران.

تقویم پر از قرارها.
گفت‌وگوهای مستقیم.
جشن‌های تولد.
و آزادی برای آنکه هر کسی خودش باشد.

شاید به همین دلیل بود که یان هنوز زندگی در این کشور را دوست داشت.
نه چون هلند کامل و بی‌نقص بود.
نبود.

هلندی‌ها خودشان هم مدام از چیزی شکایت می‌کنند.
از هوا.
از سیاست.
از مالیات.
از قیمت خانه‌ها.
از فوتبال.
و گاهی تقریباً از هر چیز دیگری.

اما پشت همه این شکایت‌ها، چیز دیگری هم وجود داشت.
اعتماد.

این باور که می‌توان درباره مشکلات صحبت کرد.
اینکه آدم‌ها می‌توانند با هم اختلاف نظر داشته باشند.
اینکه کودکان می‌توانند راه خودشان را پیدا کنند.
و اینکه هر کسی شایسته داشتن جایگاهی در جامعه است.

بیرون دوباره باران آرامی شروع شده بود.
یان به پنجره نگاه کرد.
همان پنجره بزرگ.
بدون پرده‌های بسته.
درست مثل سال‌های دور.
لبخند زد.

Hoofdstuk ۱۲

De Nederlandse winter

In november werd het ineens donker.

Niet een beetje donker.

Maar echt donker.

Toen Jan op een middag uit zijn werk kwam, keek hij op zijn horloge.

Het was kwart over vijf.

Toch leek het alsof het midden in de nacht was.

De straatverlichting brandde al.

Fietslichten bewogen als kleine sterren door de regen.

En achter de ramen brandden overal lampen.

Ik vergeet ieder jaar hoe vroeg het donker wordt,” zei Sophie.“

Jan knikte.

Dat hoorde bij de Nederlandse winter.

Korte dagen.

Lange avonden.

Veel kaarsen.

Veel thee.

Veel dekens.

Binnen werd het gezelliger.

Niet groter.

Niet luxer.

Maar gezelliger.

Een woord dat bijna onmogelijk te vertalen is.

Gezellig.

Nederlanders gebruiken het voortdurend.

Een gezellig huis.
Een gezellige avond.
Een gezellig gesprek.
Een gezellig restaurant.
Een gezellige buurt.

Op een vrijdagavond zaten vrienden bij hen thuis.
Niet voor een groot diner.
Niet voor een feest.
Gewoon voor koffie.
Thee.
Een stukje taart.
En een goed gesprek.
Rond tien uur stond de eerste gast op.
Wij gaan maar eens.”“
Een kwartier later vertrokken de anderen ook.
Voor veel Nederlanders is een geslaagde avond niet per se een avond die tot drie uur 's nachts duurt.
Soms is drie uur samen praten meer dan genoeg.

In december verscheen de eerste vorst.
De auto's waren wit.
Het gras glinsterde.
De kinderen waren enthousiast.
Misschien komt er sneeuw!”“
Jan glimlachte.
Nederlandse kinderen hopen iedere winter op sneeuw.
En bijna iedere winter blijkt die hoop iets groter dan de hoeveelheid sneeuw die uiteindelijk valt.

Een week later gebeurde het toch.

Niet veel.

Maar genoeg.

De tuin werd wit.

De auto's verdwenen onder een dun laagje sneeuw.

En de kinderen stonden nog voor het ontbijt buiten.

Met handschoenen die eigenlijk te dun waren.

En jassen die niet goed dichtzaten.

Op school werd die dag nauwelijks over iets anders gesproken.

Sneeuw had iets magisch.

Zelfs in een land waar het vaak regent.

Toen Jan die middag naar huis fietste, zag hij mensen foto's maken.

Van bomen.

Van fietsen.

Van bruggen.

Alsof Nederland ineens een ander land was geworden.

Terwijl het eigenlijk hetzelfde land was.

Alleen met een laagje sneeuw.

Die avond keek hun zoon uit het raam.

Papa?"

Ja?"

Waarom praten Nederlanders eigenlijk altijd over het weer?"

Jan moest lachen.

Dat was een uitstekende vraag.

Misschien omdat het weer hier iedere dag anders is."

Maar vandaag is het gewoon sneeuw.”“

Precies.”“

En?”“

Daar moeten we het dus over hebben.”“

Hun zoon vond dat geen logisch antwoord.

Maar Sophie lachte.

Want diep van binnen wist iedere Nederlander dat het waar was.

Het weer was een nationaal gespreksonderwerp.

Altijd geweest.

Buiten begon het opnieuw te sneeuwen.

Zacht.

Rustig.

De straat werd stiller.

De auto's reden langzamer.

Zelfs de fietsen leken voorzichtiger te bewegen.

Jan keek naar buiten.

Naar de huizen.

Naar de lichtjes achter de ramen.

Naar de mensen die thuiskwamen van hun werk.

En ineens dacht hij aan iets wat hij jaren geleden van een buurman had gehoord.

Je woont pas echt in Nederland als je een keer door regen fietst, over wind “

klaagt, op een verjaardag in een kring zit en vervolgens zegt dat het eigenlijk best gezellig was.”

Toen had Jan gelachen.

Nu begreep hij precies wat die buurman bedoelde.

فصل ۱۲

زمستان هلندی

در ماه نوامبر ناگهان هوا تاریک شد.

نه کمی تاریک.

واقعاً تاریک.

یک روز عصر که یان از محل کار برمی‌گشت، به ساعتش نگاه کرد.

فقط پنج و ربع بود.

اما انگار نیمه‌شب شده بود.

چراغ‌های خیابان روشن بودند.

چراغ دوچرخه‌ها در باران مثل ستاره‌های کوچکی حرکت می‌کردند.

و پشت پنجره‌ها همه جا چراغ‌ها روشن بود.

سوفی گفت:

هر سال یادم میره که چقدر زود تاریک میشه.

یان سر تکان داد.

این هم بخشی از زمستان هلندی بود.

روزهای کوتاه.

شب‌های طولانی.

شمع‌های زیاد.

چای زیاد.

و پتوهای زیاد.

داخل خانه‌ها صمیمی‌تر می‌شد.

نه بزرگ‌تر.

نه لوکس‌تر.

بلکه گرم‌تر و دلنشین‌تر.

همان چیزی که هلندی‌ها به آن می‌گویند:

gezellig.

کلمه‌ای که ترجمه دقیقش تقریباً غیرممکن است.

یک جمعه شب چند دوست به خانه آنها آمده بودند.
نه برای یک مهمانی بزرگ.
نه برای یک شام مفصل.
فقط برای قهوه.
چای.
کمی کیک.
و یک گفت‌وگوی خوب.
حدود ساعت ده شب اولین مهمان بلند شد.
ما دیگه کم‌کم بریم.
یک ربع بعد بقیه هم رفتند.
برای بسیاری از هلندی‌ها، یک شب موفق لزوماً شبی نیست که تا سه صبح ادامه پیدا کند.
گاهی چند ساعت گفت‌وگوی خوب کاملاً کافی است.
در دسامبر اولین یخبندان از راه رسید.
ماشین‌ها سفید شده بودند.
چمن‌ها برق می‌زدند.
و بچه‌ها هیجان‌زده بودند.
شاید برف بیاد!
یان لبخند زد.
کودکان هلندی تقریباً هر زمستان آرزوی برف دارند.
و تقریباً هر زمستان میزان آرزویشان بیشتر از مقدار برفی است که واقعاً می‌بارد.

اما یک هفته بعد بالاخره برف آمد.
نه زیاد.
اما به اندازه کافی.
حیاط سفید شد.
ماشین‌ها زیر لایه نازکی از برف پنهان شدند.
و بچه‌ها حتی قبل از صبحانه بیرون بودند.
با دستکش‌هایی که خیلی نازک بودند.
و کاپشن‌هایی که درست بسته نشده بودند.

آن روز در مدرسه تقریباً همه درباره برف حرف می‌زدند.

برف هنوز هم چیزی جادویی داشت.

حتی در کشوری که باران بخش عادی زندگی است.

وقتی یان عصر به خانه برمی‌گشت، مردم را می‌دید که عکس می‌گرفتند.

از درخت‌ها.

از دوچرخه‌ها.

از پل‌ها.

انگار هلند ناگهان به کشور دیگری تبدیل شده بود.

در حالی که همان کشور همیشگی بود.

فقط با لایه‌ای از برف.

آن شب پسرشان از پشت پنجره پرسید:

بابا؟

جانم؟

چرا هلندی‌ها همیشه درباره هوا حرف می‌زنن؟

یان خندید.

سؤال خوبی بود.

شاید چون اینجا هوا هر روز یه شکله.

ولی امروز فقط برفه.

دقیقاً.

خب؟

پس باید درباره‌ش حرف بزنیم.

پسرش قانع نشد.

اما سوفی خندید.

چون در اعماق وجودش می‌دانست که این حرف کاملاً درست است.

آب و هوا یکی از موضوعات همیشگی گفت‌وگوی هلندی‌هاست.

بیرون دوباره برف آرامی شروع به باریدن کرد.
خیابان ساکت‌تر شد.
ماشین‌ها آرام‌تر حرکت می‌کردند.
حتی دوچرخه‌ها هم محتاط‌تر به نظر می‌رسیدند.

یان از پنجره به بیرون نگاه کرد.
به خانه‌ها.

به چراغ‌های پشت پنجره‌ها.
به مردمی که از محل کار برمی‌گشتند.

و ناگهان حرفی را به یاد آورد که سال‌ها پیش یکی از همسایه‌هایش گفته بود:
وقتی یک بار زیر باران دوچرخه‌سواری کردی، از باد شکایت کردی، در جشن تولد روی صندلی‌های
دایره‌ای نشستی و آخر شب گفتی، “واقعاً خوش گذشت”، آن وقت می‌توانی بگویی واقعاً در هلند زندگی
می‌کنی.

آن روز یان فقط خندیده بود.
اما حالا دقیقاً می‌فهمید منظور او چه بوده است.

Hoofdstuk ۱۳

De trein naar Amsterdam

Op een koude ochtend in februari moest Jan voor zijn werk naar Amsterdam.

Normaal werkte hij thuis of op kantoor in de buurt.

Maar vandaag had hij een afspraak.

Om negen uur.

Dus stond hij om kwart over zeven al op het station.

Het perron stond vol mensen.

Studenten.

Kantoormedewerkers.

Toeristen.

Mensen met koffiebekers.

Mensen met rugzakken.

Mensen die eruitzagen alsof ze nog niet helemaal wakker waren.

Eigenlijk zoals iedere ochtend.

Toen de trein arriveerde, stapten de mensen rustig in.

Niet iedereen praatte.

Sterker nog, veel mensen zeiden helemaal niets.

Sommigen lazen een boek.

Anderen werkten op een laptop.

Weer anderen keken uit het raam.

Of deden alsof.

Tegenover Jan zat een jonge vrouw.

Ze had een koptelefoon op.

Naast hem zat een oudere man die een krant las.

Niemand voelde de behoefte om een gesprek te beginnen.

Voor veel buitenlanders voelt dat in het begin vreemd.

Zoveel mensen.

Zo weinig gesprekken.

Maar voor veel Nederlanders is stilte niet ongemakkelijk.

Stilte is gewoon stilte.

Na een tijdje stopte de trein onverwacht.

De stem van de conducteur klonk door de wagon.

Beste reizigers, vanwege een storing hebben wij enkele minuten vertraging.”“

Een paar mensen zuchtten.

Iemand keek op zijn horloge.

Een student stuurde een bericht.

Maar verder bleef iedereen rustig.

Vertraging was vervelend.

Maar boos worden maakte de trein niet sneller.

Toen Jan later door Amsterdam liep, zag hij iets wat hem nog steeds opviel.

Hoe verschillend mensen eruitzagen.

Toeristen.

Expats.

Studenten.

Mensen in pak.

Mensen in sportkleding.

Mensen met hoofddoeken.

Mensen met blauwe haren.

Niemand leek bijzonder veel aandacht aan elkaar te besteden.

Iedereen leek vooral onderweg naar zijn eigen bestemming.

Na zijn afspraak liep Jan door het centrum.

Voor een café stond een rij.

Bij een bakker stonden mensen koffie te halen.

Op een terras zaten twee mensen onder een deken buiten koffie te drinken.

Hoewel het nog koud was.

Typisch Nederlands,” dacht Jan.“

Zodra de zon zich laat zien, willen mensen buiten zitten.

Zelfs als het eigenlijk nog winter is.

Rond het middaguur besloot hij een broodje te kopen.

Voor hem in de rij stond een buitenlandse toerist.

Toen hij aan de beurt was, begon hij langzaam zijn bestelling uit te leggen.

De medewerker luisterde geduldig.

Maar stelde daarna direct een vraag.

Wat wilt u precies?”“

Kort.

Duidelijk.

Direct.

Jan glimlachte.

Nederlanders zijn vaak vriendelijk.

Maar meestal ook praktisch.

Ze waarderen duidelijkheid.

Niet omdat ze ongeduldig zijn.

Maar omdat ze graag weten waar ze aan toe zijn.

Die avond zat Jan weer thuis aan tafel.

Sophie was pasta aan het maken.

Hun zoon vertelde een verhaal over school.

Hun dochter was bezig met haar huiswerk.

Het was een gewone avond.

Hoe was Amsterdam?” vroeg Sophie.“

Druk.”“

Altijd.”“

Ja.”“

Even bleef het stil.

Daarna vroeg hun zoon:

Papa, als Nederland zo klein is, waarom zijn Nederlanders dan zo “verschillend?”

Jan dacht even na.

Misschien juist omdat Nederland klein is.”“

Dat begrijp ik niet.”“

Door de eeuwen heen kwamen hier mensen uit allerlei landen.”“

Waarom?”“

Voor handel. Voor werk. Voor studie. Voor veiligheid. Voor een nieuw leven.”“

Hun zoon keek nadenkend naar zijn bord.

En nu wonen ze hier allemaal?”“

Veel wel.”“

En dat werkt?”“

Jan glimlachte.

Meestal wel.”“

Altijd?”“

Nee.”“

Waarom niet?”“

Omdat samenleven nooit vanzelf gaat.”“

Hun dochter keek op van haar huiswerk.

Wat bedoel je?”“

Jan dacht even na.

Ik denk dat samenleven een beetje lijkt op fietsen.”“

Fietsen?”“

Ja.”“

Hoe dan?”“

Je moet blijven bewegen.”“

Je moet opletten.”“

Je moet soms ruimte maken voor anderen.”“

Je moet soms even wachten.”“

En af en toe krijg je tegenwind.”“

Hun zoon begon te lachen.

Dat klinkt echt Nederlands.”“

Jan lachte ook.

Misschien had hij gelijk.

فصل ۱۳

قطار به آمستردام

یک صبح سرد در ماه فوریه، یان باید برای کار به آمستردام می‌رفت.

معمولاً در خانه یا در دفتر نزدیک محل زندگی‌اش کار می‌کرد.

اما امروز یک قرار کاری داشت.

ساعت نه صبح.

برای همین ساعت هفت و ربع در ایستگاه قطار بود.

سکو پر از آدم بود.

دانشجوها.

کارمندا.

گردشگران.

آدم‌هایی با لیوان قهوه در دست.

آدم‌هایی با کوله‌پشتی.

و آدم‌هایی که هنوز کاملاً بیدار نشده بودند.

در واقع مثل هر صبح دیگر.

وقتی قطار رسید، مردم آرام سوار شدند.

همه صحبت نمی‌کردند.

در حقیقت بسیاری اصلاً حرفی نمی‌زدند.

بعضی کتاب می‌خواندند.

بعضی پشت لپ‌تاپ کار می‌کردند.
بعضی از پنجره بیرون را نگاه می‌کردند.
یا حداقل وانمود می‌کردند که نگاه می‌کنند.

روبروی یان دختر جوانی نشسته بود.
هدفون روی گوشش بود.
کنار او مرد سالمندی روزنامه می‌خواند.
هیچ‌کس احساس نمی‌کرد باید حتماً سر صحبت را باز کند.
برای بسیاری از خارجی‌ها این موضوع در ابتدا عجیب است.
این همه آدم.
و این همه سکوت.
اما برای بسیاری از هلندی‌ها سکوت ناراحت‌کننده نیست.
سکوت فقط سکوت است.

کمی بعد قطار به طور غیرمنتظره متوقف شد.
صدای مسئول قطار از بلندگو پخش شد.
مسافران عزیز، به دلیل یک اختلال فنی، چند دقیقه تأخیر خواهیم داشت.
چند نفر آه کشیدند.
کسی به ساعتش نگاه کرد.
دانشجویی پیامی فرستاد.
اما در مجموع همه آرام بودند.
تأخیر آزاردهنده بود.
اما عصبانی شدن قطار را سریع‌تر نمی‌کرد.

وقتی یان بعداً در خیابان‌های آمستردام راه می‌رفت، چیزی دوباره توجهش را جلب کرد.
تفاوت آدم‌ها.
گردشگران.
دانشجویان بین‌المللی.
مهاجران متخصص.

کارمندان.

ورزشکارها.

افرادی با روسری.

افرادی با موهای آبی.

اما تقریباً هیچکس به دیگری خیره نمی‌شد.

هر کس بیشتر مشغول زندگی خودش بود.

بعد از جلسه، یان در مرکز شهر قدم زد.

جلوی یک کافه صف تشکیل شده بود.

مردم از نانوائی قهوه می‌خریدند.

و دو نفر زیر یک پتو روی تراس نشسته بودند و قهوه می‌نوشتند.

با اینکه هنوز هوا سرد بود.

یان با خودش گفت:

کاملاً هلندیه.

به محض اینکه خورشید دیده شود، مردم دوست دارند بیرون بنشینند.

حتی اگر هنوز زمستان باشد.

نزدیک ظهر تصمیم گرفت یک ساندویچ بخرد.

مردی خارجی جلوی او در صف ایستاده بود.

وقتی نوبتش شد، با توضیحات طولانی شروع به سفارش دادن کرد.

فروشنده با حوصله گوش داد.

بعد خیلی مستقیم پرسید:

دقیقاً چی می‌خواهید؟

کوتاه.

شفاف.

مستقیم.

یان لبخند زد.

هلندی‌ها معمولاً دوستانه هستند.

اما در عین حال بسیار عمل‌گرا.
شفافیت را دوست دارند.
نه به این دلیل که بی‌حوصله‌اند.
بلکه چون دوست دارند بدانند دقیقاً با چه چیزی روبه‌رو هستند.

آن شب دوباره همه دور میز شام بودند.
سوفی پاستا درست می‌کرد.
پسرشان از اتفاقات مدرسه می‌گفت.
دخترشان مشغول انجام تکالیف بود.
یک شب معمولی دیگر.

سوفی پرسید:

آمستردام چطور بود؟

شلوغ.

مثل همیشه.

دقیقاً.

چند لحظه سکوت برقرار شد.

بعد پسرشان پرسید:

بابا، اگه هلند این قدر کوچیکه، چرا آدم‌هاش این قدر با هم فرق دارن؟

یان کمی فکر کرد.

شاید دقیقاً به خاطر همین.

متوجه نشدم.

در طول قرن‌ها آدم‌های زیادی از جاهای مختلف دنیا به این کشور اومدن.

برای چی؟

برای تجارت. برای کار. برای درس خوندن. برای امنیت. برای ساختن یک زندگی جدید.

پسرش به بشقابش نگاه کرد.

و حالا همه اینجا زندگی می‌کنن؟

خیلی هاشون بله.

و این جواب می‌ده؟

یان لبخند زد.

بیشتر وقت‌ها بله.

همیشه؟

نه.

چرا؟

چون کنار هم زندگی کردن هیچ‌وقت خودبه‌خود اتفاق نمی‌افته.

دخترشان سرش را از روی کتاب بلند کرد.

یعنی چی؟

یان کمی فکر کرد.

فکر می‌کنم زندگی کنار هم یه کم شبیه دوچرخه‌سواریه.

دوچرخه‌سواری؟

آره.

چه ربطی داره؟

باید حرکت کنی.

باید حواست جمع باشه.

بعضی وقت‌ها باید به بقیه راه بدی.

بعضی وقت‌ها باید صبر کنی.

و بعضی وقت‌ها هم باد مخالف میاد.

پسرش خندید.

این خیلی هلندیه.

یان هم خندید.

Hoofdstuk ١٤

Een gesprek over werk

Op een dinsdagavond zat Jan aan de keukentafel toen de deurbel ging.

Het was zijn buurman Mark.

Heb je even?”“

Natuurlijk.”“

Mark kwam binnen.

Sophie zette koffie.

Zoals altijd.

Ik denk erover om van baan te veranderen,” zei Mark.“

Jan knikte.

Dat was geen uitzonderlijk onderwerp.

In Nederland wisselen veel mensen meerdere keren van werkgever tijdens hun loopbaan.

Soms voor een hoger salaris.

Soms voor meer vrijheid.

Soms omdat ze iets nieuws willen leren.

En soms gewoon omdat ze niet meer gelukkig zijn op hun werk.

Maar je werkt daar toch al twaalf jaar?” vroeg Sophie.“

Precies.”“

Dat is lang.”“

Mark lachte.

Dat begint ook zo te voelen.”“

Hun zoon luisterde mee.

Papa, wat wil jij eigenlijk worden als je groot bent?”“

De hele tafel moest lachen.

Ik bén al groot.”“

Nee, ik bedoel later.”“

Jan keek hem aan.

Dat weet ik nog steeds niet helemaal.”“

Dat antwoord verbaasde zijn zoon.

Maar niet Sophie.

Veel Nederlanders geloven dat leren nooit echt stopt.

Mensen volgen cursussen.

Doen opleidingen.

Veranderen van beroep.

Beginnen opnieuw.

Zelfs op latere leeftijd.

Een paar dagen later bezocht Jan een open dag van een hogeschool.

Niet voor zichzelf.

Maar voor zijn dochter.

Die bijna klaar was met school.

In de grote hal stonden studenten.

Docenten.

Folders.

Presentaties.

En overal werden vragen gesteld.

Veel vragen.

Dat viel Jan altijd op.

Nederlandse studenten stellen vaak vragen.

Veel vragen.

Soms zo veel dat buitenlandse docenten er verbaasd van worden.

Waarom werkt deze methode beter?”“

Waarom moeten we dit leren?”“

Waarom doen we het niet anders?”“

Voor veel Nederlanders is een vraag geen teken van gebrek aan respect.

Juist het tegenovergestelde.

Een vraag stellen betekent vaak dat iemand geïnteresseerd is.

Mee wil denken.

Of iets beter wil begrijpen.

Na afloop zaten Jan en zijn dochter in een café.

En?” vroeg hij.“

Ik weet het nog niet.”“

Dat hoeft ook niet.”“

Nee?”“

Nee.”“

Zijn dochter keek opgelucht.

Ik dacht dat iedereen op mijn leeftijd precies wist wat hij wilde.”“

Jan schudde zijn hoofd.

Dat denkt bijna iedereen.”“

Buiten liepen studenten voorbij.

Sommigen met haast.

Sommigen zonder.

Sommigen leken precies te weten waar ze heen gingen.

Anderen duidelijk niet.

Jan keek naar hen.

Toen herinnerde hij zich iets wat zijn vader ooit tegen hem had gezegd.

Je hoeft niet altijd te weten waar je over tien jaar bent.

Soms is weten waar je morgen naartoe gaat al voldoende.

Die avond fietsten ze naar huis.

Het was bijna donker.

De straatlantaarns gingen aan.

In de verte reed een trein voorbij.

Een hond blafte.

Iemand liet de vuilnisbak buiten staan voor de volgende ochtend.

Papa?””“

Ja?””“

Was jij gelukkig toen je zestien was?””“

Jan dacht even na.

De ene dag wel.””“

En de andere dag?””“

Toen ook niet ongelukkig.””“

Zijn dochter lachte.

Dat is een heel Nederlands antwoord.””“

Hoe bedoel je?””“

Niet te positief. Niet te negatief.””“

Jan moest lachen.

Misschien had ze gelijk.

Nederlanders houden vaak niet van grote woorden.

Niet alles is fantastisch.

Maar ook niet alles is verschrikkelijk.

Hoe was je dag?”“

Goed.”“

En echt?”“

Gewoon goed.”“

Misschien zat daar ook iets typisch Nederlands in.

Niet voortdurend op zoek naar perfectie.

Maar tevreden kunnen zijn met iets dat gewoon goed is.

فصل ۱۴

گفت‌وگویی درباره کار

سه‌شنبه شب، یان پشت میز آشپزخانه نشسته بود که زنگ در به صدا درآمد.

مارک، همسایه‌اش بود.

چند دقیقه وقت داری؟

البته.

مارک وارد شد.

سوفی مثل همیشه قهوه آورد.

مارک گفت:

دارم به عوض کردن شغلم فکر می‌کنم.

یان سر تکان داد.

موضوع عجیبی نبود.

در هلند خیلی از افراد در طول زندگی کاری خود چند بار شغلشان را عوض می‌کنند.

گاهی برای درآمد بیشتر.

گاهی برای آزادی بیشتر.

گاهی برای یادگیری چیزهای جدید.

و گاهی فقط چون دیگر از کارشان خوشحال نیستند.

سوفی پرسید:

ولی دوازده ساله اونجا کار می‌کنی، نه؟

دقیقاً.

مدت زیادیه.

مارک خندید.

خودم هم تازه دارم همین حس رو پیدا می‌کنم.

پسرشان که گوش می‌داد ناگهان پرسید:

بابا، تو وقتی بزرگ شدی می‌خوای چکاره بشی؟

همه خندیدند.

یان گفت:

من که الان بزرگ شدم.

نه، منظورم بعداًست.

این جواب پسرش را متعجب کرد.

اما سوفی تعجب نکرد.

در هلند خیلی‌ها معتقدند یادگیری هیچ‌وقت تمام نمی‌شود.

آدم‌ها دوره جدید می‌گذرانند.

تحصیل می‌کنند.

شغل عوض می‌کنند.

و گاهی حتی در سنین بالا دوباره از اول شروع می‌کنند.

چند روز بعد، یان همراه دخترش به یک روز معرفی دانشگاه رفت.

دخترش به‌زودی مدرسه را تمام می‌کرد.

در سالن بزرگ، دانشجویها، استادها و غرفه‌های مختلف دیده می‌شدند.

اما چیزی که همیشه توجه یان را جلب می‌کرد، تعداد سؤال‌ها بود.

سؤال‌های زیاد.

خیلی زیاد.

چرا این روش بهتره؟

چرا باید این درس رو بخونیم؟

چرا این کار رو جور دیگه‌ای انجام نمی‌دیم؟

در فرهنگ هلندی، سؤال پرسیدن معمولاً بی‌احترامی محسوب نمی‌شود.
برعکس.

اغلب نشانه علاقه و مشارکت است.

نشانه این است که فرد می‌خواهد موضوع را بهتر بفهمد.

بعد از پایان برنامه، یان و دخترش در یک کافه نشستند.

یان پرسید:

خب؟

هنوز نمی‌دونم چی می‌خوام.

اشکالی نداره.

واقعاً؟

بله.

دخترش نفس راحتی کشید.

فکر می‌کردم همه همس‌های من دقیقاً می‌دونن چی می‌خوان.

یان خندید.

تقریباً همه همین فکر رو می‌کنن.

بیرون، دانشجویها از کنار پنجره رد می‌شدند.

بعضی عجله داشتند.

بعضی نه.

بعضی انگار دقیقاً می‌دانستند به کجا می‌روند.

و بعضی کاملاً گیج به نظر می‌رسیدند.

یان آن‌ها را تماشا کرد.

بعد حرفی را به یاد آورد که سال‌ها پیش پدرش گفته بود:

لازم نیست همیشه بدانی ده سال دیگر کجا خواهی بود. گاهی همین که بدانی فردا کجا می‌روی کافی است.

آن شب در راه خانه با دوچرخه حرکت می‌کردند.

هوا رو به تاریکی می‌رفت.

چراغ‌های خیابان روشن شده بودند.

قطاری از دور عبور کرد.

سگی پارس کرد.

و کسی سطل زباله را برای جمع‌آوری فردا کنار خیابان گذاشت.

دخترش پرسید:

بابا؟

جانم؟

وقتی شانزده سالت بود خوشحال بودی؟

یان کمی فکر کرد.

بعضی روزها بله.

و بعضی روزها؟

اون روزها هم ناراحت نبودم.

دخترش خندید.

این خیلی جواب هلندیه.

یعنی چی؟

نه خیلی مثبت. نه خیلی منفی.

یان هم خندید.

شاید حق با او بود.
هلندی‌ها معمولاً از اغراق خوششان نمی‌آید.
همه چیز فوق‌العاده نیست.
اما همه چیز هم فاجعه نیست.

روزت چطور بود؟

خوب بود.

واقعاً؟

فقط خوب بود.

شاید این هم بخشی از فرهنگ هلندی باشد.
اینکه همیشه دنبال کامل‌ترین حالت زندگی نباشی.
و بتوانی از چیزی که فقط خوب است، راضی باشی.

Hoofdstuk ۱۵

De Nederlandse directheid

Op een maandagochtend kwam Jan iets later op kantoor aan dan normaal.

Niet veel later.

Vijf minuten.

Maar toch later.

Toen hij zijn jas ophing, liep zijn collega Bas langs.

Je bent laat.”“

Goedemorgen Bas,” zei Jan.“

Bas glimlachte.

Goedemorgen. Maar je bent nog steeds laat.”“

Toen Jan jaren geleden voor het eerst met Nederlanders werkte, moest hij
wennen aan dat soort opmerkingen.

Niet omdat mensen onaardig waren.

Maar omdat ze vaak precies zeiden wat ze dachten.

Zonder veel omwegen.

In sommige landen zou iemand misschien zeggen:

Drukke ochtend gehad?”“

Of:

Veel verkeer onderweg?”“

Of misschien helemaal niets.

Maar Bas zei gewoon:

Je bent laat.”“

Tijdens de lunch kwam het onderwerp opnieuw ter sprake.

Een nieuwe collega had een presentatie gegeven.

Toen die afgelopen was, zei Laura:

Goed gedaan.”“

Even later voegde ze eraan toe:

Maar de eerste tien minuten waren te lang.”“

De nieuwe collega keek even verbaasd.

Was het zo slecht?”“

Nee,” zei Laura.“

Ik zei net dat het goed was.”“

Maar...”“

En ik zei ook wat beter kan.”“

Voor veel Nederlanders spreken complimenten en kritiek elkaar niet tegen.

Je kunt iets waarderen.

En tegelijk verbeterpunten zien.

Die avond vertelde Jan het verhaal thuis.

Hun dochter begon te lachen.

Dat klinkt hard.”“

Dat dacht ik vroeger ook.”“

En nu?”“

Nu weet ik dat het meestal niet hard bedoeld is.”“

Hun zoon dacht even na.

Maar wat als iemand iets lelijks zegt?”“

Dat gebeurt ook.”“

En dan?”“

Dan mag je zeggen dat je het er niet mee eens bent.”“

Dat was iets wat Jan in Nederland had geleerd.

Mensen verwachten niet altijd dat je akkoord gaat.

Maar vaak wel dat je eerlijk bent.

Een paar dagen later zat Jan bij de kapper.

De kapper keek naar zijn haar.

Heel even bleef het stil.

Toen zei hij:

Het wordt tijd.”“

Jan moest lachen.

Geen lange introductie.

Geen voorzichtig gesprek.

Geen diplomatie.

Gewoon:

Het wordt tijd.”“

Toen hij thuiskwam vertelde hij het aan Sophie.
Sophie lachte zo hard dat ze bijna haar thee morste.
En?”“
En hij had gelijk.”“

In het weekend gingen ze eten bij vrienden.
Tijdens het eten vroeg iemand:
Vind je dit lekker?”“
Jan nam een hap.
Dacht even na.
En zei:
De saus wel. Maar het vlees is een beetje droog.”“

Even bleef het stil.
Toen zei de gastheer:
Dat dacht ik eigenlijk ook.”“
En iedereen lachte.

Jaren geleden had Jan waarschijnlijk gezegd:
Heerlijk.”“
Ook als hij iets anders dacht.
Nu wist hij dat veel Nederlanders liever een eerlijk antwoord kregen.
Mits het respectvol bleef.

Later die avond fietsten Jan en Sophie naar huis.
De straat was stil.
Alleen het geluid van hun banden op de natte stenen was hoorbaar.
Waarom zijn Nederlanders eigenlijk zo direct?” vroeg Sophie.“
Jan dacht even na.

Misschien omdat ze duidelijkheid belangrijk vinden.”“

Meer dan beleefdheid?”“

Nee.”“

Wat dan?”“

Ze zien duidelijkheid vaak als een vorm van beleefdheid.”“

Sophie keek hem aan.

Dat klinkt ingewikkeld.”“

Dat is het soms ook.”“

Jan glimlachte.

Want zelfs na al die jaren ontdekte hij nog steeds nieuwe dingen over het land waarin hij woonde.

En misschien was dat wel het mooiste.

Dat je een samenleving nooit helemaal leert kennen.

Net zoals je een mens nooit helemaal leert kennen.

Je blijft ontdekken.

Iedere dag opnieuw.

فصل ۱۵

صراحت هلندی

صبح دوشنبه، یان کمی دیرتر از معمول به محل کار رسید.

نه خیلی دیر.

فقط پنج دقیقه.

اما بالاخره دیر بود.

وقتی کت خود را آویزان می‌کرد، همکارش باس از کنارش رد شد.

گفت:

دیر کردی.

یان جواب داد:

صبح بخیر باس.

باس لبخند زد.

صبح بخیر. ولی هنوز هم دیر کردی.

وقتی یان سال‌ها پیش برای اولین بار با هلندی‌ها کار می‌کرد، باید به چنین جمله‌هایی عادت می‌کرد.

نه چون مردم بی‌ادب بودند.

بلکه چون اغلب دقیقاً همان چیزی را می‌گفتند که فکر می‌کردند.

بدون مقدمه‌های طولانی.

در بعضی کشورها شاید کسی می‌گفت:

صبح شلوغی داشتی؟

یا:

ترافیک زیاد بود؟

یا اصلاً چیزی نمی‌گفت.

اما باس فقط گفت:

دیر کردی.

سر ناهار دوباره موضوع مشابهی پیش آمد.

یکی از همکاران جدید ارائه‌ای انجام داده بود.

وقتی ارائه تمام شد، لورا گفت:

خیلی خوب بود.

چند لحظه بعد اضافه کرد:

ولی ده دقیقه اولش زیادی طولانی بود.

همکار جدید کمی تعجب کرد.

یعنی بد بود؟

لورا گفت:

نه.

همین الان گفتم خوب بود.

اما...

و در عین حال گفتم کجاش می‌تونه بهتر بشه.

برای بسیاری از هلندی‌ها، تعریف کردن و انتقاد کردن در تضاد با هم نیستند.

می‌توانی از چیزی خوشت بیاید.

و هم‌زمان برای بهتر شدنش پیشنهاد هم داشته باشی.

آن شب یان این ماجرا را در خانه تعریف کرد.

دخترش خندید.

کمی خشن به نظر می‌اد.

من هم قبلاً همین فکر رو می‌کردم.

و حالا؟

حالا می‌دونم که معمولاً قصد بدی پشتش نیست.

پسرشان پرسید:

ولی اگه کسی حرف بدی بزنه چی؟

اون هم پیش می‌اد.

بعدش؟

بعدش می‌تونی بگی که باهاش موافق نیستی.

این یکی از چیزهایی بود که یان در هلند یاد گرفته بود.

مردم همیشه انتظار ندارند با آن‌ها موافق باشی.

اما اغلب انتظار دارند صادق باشی.

چند روز بعد یان به آرایشگاه رفت.

آرایشگر نگاهی به موهایش انداخت.

چند ثانیه سکوت کرد.

بعد گفت:

وقتشه.

یان خندید.

نه مقدمه.

نه توضیح.

نه تعارف.

فقط:

وقتشه.

وقتی به خانه برگشت، ماجرا را برای سوفی تعریف کرد.

سوفی آن قدر خندید که نزدیک بود چایش را بریزد.

خب؟

خب حق باهانش بود.

آخر هفته برای شام به خانه دوستانشان رفتند.

وسط غذا میزبان پرسید:

خوشت اومد؟

یان یک لقمه خورد.

کمی فکر کرد.

و گفت:

سسش خیلی خوبه. ولی گوشتش یه کم خشکه.

چند ثانیه سکوت برقرار شد.

بعد میزبان گفت:

راستش خودم هم همین فکر رو می کردم.

و همه خندیدند.

سال ها پیش احتمالاً یان می گفت:

عالیه.

حتی اگر واقعاً این‌طور فکر نمی‌کرد.
اما حالا می‌دانست که بسیاری از هلندی‌ها ترجیح می‌دهند پاسخ واقعی را بشنوند.
البته تا وقتی محترمانه بیان شود.

آن شب در راه بازگشت، یان و سوفی با دوچرخه از خیابان‌های آرام عبور می‌کردند.
فقط صدای لاستیک دوچرخه‌ها روی سنگفرش خیس شنیده می‌شد.
سوفی پرسید:

فکر می‌کنی چرا هلندی‌ها این‌قدر رک هستند؟
یان کمی فکر کرد.

شاید چون شفافیت برایشون مهمه.
بیشتر از ادب؟
نه.
پس؟

شاید برای خیلی‌هاشون، شفاف بودن خودش نوعی احترامه.

سوفی نگاهش کرد.
این یه کم پیچیده‌ست.
گاهی واقعاً هست.

یان لبخند زد.
چون حتی بعد از این همه سال، هنوز هم چیزهای جدیدی درباره هلند یاد می‌گرفت.
و شاید همین زیباترین بخش ماجرا بود.
اینکه هیچ‌وقت نمی‌توانی یک جامعه را کاملاً بشناسی.
همان‌طور که هیچ‌وقت نمی‌توانی یک انسان را کاملاً بشناسی.
همیشه چیز تازه‌ای برای کشف کردن وجود دارد. ۱۷ Hoofdstuk

Op kamers

De zomer liep ten einde.

Op een zaterdagmorgen stond de auto van Jan vol dozen.

Boeken.

Kleding.

Beddengoed.

Pannen.

En een klein koffiezetapparaat dat hun dochter per se wilde meenemen.

Heb je echt drie pannen nodig?” vroeg Jan.“

Ja.”“

Waarom?”“

Voor het geval ik drie dingen tegelijk wil koken.”“

Jan keek naar Sophie.

Sophie keek naar Jan.

Geen van beiden zei iets.

Soms had discussie geen zin.

Hun dochter ging studeren.

Niet aan de andere kant van de wereld.

Niet eens aan de andere kant van Nederland.

Maar toch voelde het ver weg.

Ze kreeg een kamer in Utrecht.

Een kleine kamer.

Met een bureau.

Een bed.

Een kast.

En een raam dat uitkeek op een binnenplaats.

Voor veel Nederlandse jongeren is dit een belangrijk moment.

Voor het eerst zelfstandig wonen.

Zelf boodschappen doen.

Zelf koken.

Zelf wassen.

Zelf ontdekken dat sokken zichzelf niet schoonmaken.

Toen alles naar boven was gebracht, zaten ze met z'n vieren op de rand van het bed.

Even wist niemand wat hij moest zeggen.

De kamer voelde nog leeg.

Maar tegelijk ook vol.

Vol verwachtingen.

Vol plannen.

Vol nieuwe mogelijkheden.

Nou,” zei Jan uiteindelijk.“

Dit is het dan.”“

Hun dochter knikte.

Plotseling leek ze ouder dan gisteren.

Toen ze afscheid namen, werd er niet veel gehuild.

Niet omdat niemand verdrietig was.

Maar omdat het ook iets moois was.

Kinderen groeien op.

Dat is precies de bedoeling.

Op de terugweg naar huis bleef het een tijdje stil in de auto.

Hun zoon keek uit het raam.

Sophie keek naar de weg.

Jan reed.

Het huis wordt stil,” zei Sophie uiteindelijk.“

Jan knikte.

Nog niet,” zei hun zoon.“

Ik woon er nog.”“

Iedereen moest lachen.

De weken daarna veranderde het ritme van het gezin.

Hun dochter kwam nog steeds thuis.

Soms in het weekend.

Soms tussendoor.

Met een tas vol wasgoed.

En verhalen.

Veel verhalen.

Over colleges.

Over nieuwe vrienden.

Over groepsopdrachten.

Over docenten.

Over studentenverenigingen.

Papa, vandaag duurde een discussie twee uur.”“

Waarover?”“

Over één vraag.”“

En?”“

Niemand was het eens.”“

Jan glimlachte.

Dat klonk verrassend Nederlands.

In oktober kwam ze thuis voor haar verjaardag.

Niet als kind.

Maar als student.

Met nieuwe gewoontes.

Nieuwe vrienden.

Nieuwe ervaringen.

Die avond zaten ze met familie rond de tafel.

Opa.

Oma.

Mark en Thomas kwamen even langs.

Ook Fatima kwam een stukje taart eten.

Zoals vaak in Nederland liep familie moeiteloos over in vrienden.

En vrienden soms in bijna-familie.

Tijdens de koffie zei oma ineens:

Weet je nog dat je bang was voor je eerste schooldag?”“

Hun dochter lachte.

Ja.”“

En nu woon je op jezelf.”“

Jan keek naar zijn dochter.

Daarna naar zijn zoon.

En ineens beseftte hij iets.

Het verhaal van zijn gezin was eigenlijk hetzelfde verhaal dat zich overal in Nederland afspeelde.

Kinderen die groter werden.

Ouders die leerden loslaten.

Mensen die hun eigen weg zochten.

Buiten begon het zachtjes te regenen.

Zoals zo vaak.

Binnen werd nog gelachen.

De koffie stond op tafel.

De taart was bijna op.

En ergens tussen de gesprekken door dacht Jan dat geluk misschien niet zat in grote gebeurtenissen.

Maar in dit soort momenten.

Een volle tafel.

Mensen die je lief zijn.

En het gevoel dat iedereen, ondanks alle veranderingen, altijd weer thuis kan komen.

Hoofdstuk 1

De introductieweek

Aan het einde van augustus was het ineens weer druk in Utrecht.

Overal zag je studenten.

Met koffers.

Met rugzakken.

Met plattegronden op hun telefoon.

En met die bijzondere combinatie van enthousiasme en onzekerheid die hoort bij een nieuw begin.

De introductieweek was begonnen.

Hun dochter woonde inmiddels bijna een maand op kamers.

Lang genoeg om te weten waar de supermarkt was.

Lang genoeg om te ontdekken dat koken moeilijker was dan het eruitzag.

Maar nog niet lang genoeg om zich volledig thuis te voelen.

Op maandagochtend stuurde ze een bericht.
Vandaag begint de introductieweek.
Een uur later volgde een tweede bericht.
Ik ken nog niemand.

Sophie glimlachte.
Dat verandert vanzelf.”“
Jan knikte.
Hij wist nog hoe spannend nieuwe omgevingen konden zijn.

Die avond belde hun dochter.
En alles was anders.
Ze had nieuwe mensen ontmoet.
Een jongen uit Groningen.
Een meisje uit Maastricht.
Iemand uit Aruba.
Iemand uit België.
En een student die in Nederland was opgegroeid maar thuis alleen Turks sprak.

Het lijkt wel een klein dorp,” zei ze.“
Een dorp?” vroeg Jan.“
Ja. Iedereen komt ergens anders vandaan en toch zit iedereen hier.”“

De dagen daarna vulden zich met activiteiten.
Rondleidingen.
Sportwedstrijden.
Borrels.
Workshops.
Informatiebijeenkomsten.

En vooral veel gesprekken.

Voor veel Nederlandse studenten begint studeren niet alleen in een klaslokaal.

Het begint met mensen leren kennen.

Een netwerk opbouwen.

Vrienden maken.

Een plek vinden in een nieuwe omgeving.

Een week later kwam hun dochter een avond thuis.

Moe.

Maar zichtbaar gelukkig.

En?” vroeg Sophie.“

Volgens mij begin ik mijn plek te vinden.”“

Tijdens het eten vertelde ze verhalen.

Over een huisgenoot die iedere avond om elf uur stofzuigde.

Over een docent die studenten aansprak met hun voornaam.

Over een discussie tijdens een college die langer duurde dan het college zelf.

Jan luisterde lachend.

Veel van die dingen klonken hem bekend in de oren.

Papa?”“

Ja?”“

Waarom zeggen Nederlanders eigenlijk zo vaak dat iedereen gelijk is?”“

Jan dacht even na.

Misschien omdat niemand graag boven een ander wil staan.”“

Maar er zijn toch bazen?”“

Ja.”“

En professoren?”“

Ook.”“

En ministers?”“

Zeker.”“

Nou dan.”“

Jan glimlachte.

Toch vinden veel Nederlanders dat je elkaar als mens gelijk moet behandelen.”“

Daarom noemt iedereen docenten bij hun voornaam?”“

Vaak wel.”“

Hun dochter dacht even na.

Toen zei ze:

Dat vind ik eigenlijk wel prettig.”“

Buiten werd het langzaam donker.

De regen tikte zacht tegen het raam.

Zoals zo vaak.

Na het eten pakte hun dochter haar tas weer in.

De volgende ochtend moest ze terug naar Utrecht.

Bij de voordeur bleef ze even staan.

Niet lang.

Gewoon een paar seconden.

Tot volgend weekend.”“

Tot volgend weekend.”“

Daarna stapte ze op haar fiets.

Net als duizenden andere Nederlandse studenten.

Met een tas achterop.

Een hoofd vol plannen.

En een toekomst die nog grotendeels openlag.

Jan keek haar na tot ze aan het einde van de straat verdween.

Toen sloot hij de deur.

In de woonkamer stond nog een lege koffiekop.

Op tafel lag een vergeten notitieboek.

En in de gang stonden schoenen die ze waarschijnlijk volgende week weer zou aantrekken.

Hij glimlachte.

Ze woonde niet meer thuis.

Maar helemaal weg was ze ook nog niet.

Misschien werkte volwassen worden in Nederland wel net zoals fietsen.

Eerst zit iemand achterop.

Dan fietst hij een stukje naast je.

En uiteindelijk rijdt hij zijn eigen weg.

Maar af en toe kom je elkaar nog tegen bij hetzelfde stoplicht.

درست می‌گی، این هم ترجمه فارسی فصل ۱۸:

فصل ۱۸

هفته معرفی دانشجویان

در پایان ماه آگوست، اوترخت ناگهان دوباره شلوغ شد.

همه جا دانشجو دیده می‌شد.

با چمدان.

با کوله‌پشتی.

با نقشه روی گوشی.

و با همان ترکیب خاصی از هیجان و نگرانی که همیشه همراه شروعی تازه است. هفته معرفی دانشجویان شروع شده بود.

دخترشان حالا تقریباً یک ماه بود که مستقل زندگی می‌کرد.

آن‌قدر گذشته بود که بداند سوپرمارکت کجاست.

آن‌قدر گذشته بود که بفهمد آشپزی سخت‌تر از چیزی است که به نظر می‌رسد.

اما هنوز آن‌قدر نگذشته بود که کاملاً احساس کند آنجا خانه اوست.

صبح دوشنبه پیامی فرستاد:

امروز هفته معرفی شروع می‌شود.

یک ساعت بعد پیام دوم آمد:

هنوز هیچ‌کس را نمی‌شناسم.

سوفی لبخند زد.

خودبه‌خود عوض می‌شود.

یان سر تکان داد.

او می‌دانست محیط‌های تازه چقدر می‌توانند هیجان‌انگیز و در عین حال ترسناک باشند.

آن شب دخترشان تماس گرفت.

و همه چیز عوض شده بود.

با آدم‌های تازه‌ای آشنا شده بود.

پسری از گرونینگن.

دختری از ماستریخت.

کسی از آروبا.

کسی از بلژیک.

و دانشجویی که در هلند بزرگ شده بود، اما در خانه فقط ترکی صحبت می‌کرد.

گفت:

انگار یک دهکده کوچیکه.

یان پرسید:

دهکده؟

آره. همه از یک جای متفاوت اومدن، ولی حالا همه اینجا.

روزهای بعد پر از برنامه شد.

بازدیدها.

مسابقه‌های ورزشی.

دورهمی‌ها.

کارگاه‌ها.

جلسه‌های اطلاعاتی.

و بیشتر از همه، گفت‌وگو.

برای بسیاری از دانشجویان هلندی، دانشگاه فقط در کلاس درس شروع نمی‌شود.

با شناختن آدم‌های جدید شروع می‌شود.

با ساختن یک شبکه اجتماعی.

با پیدا کردن دوست.

و با یافتن جای خود در محیطی تازه.

یک هفته بعد، دخترشان یک شب به خانه آمد.

خسته بود.

اما معلوم بود خوشحال است.

سوفی پرسید:

خب؟

دخترشان گفت:

فکر کنم کم‌کم دارم جای خودم رو پیدا می‌کنم.

سر شام برایشان داستان تعریف کرد.
از هم‌خانه‌ای که هر شب ساعت یازده جاروبرقی می‌کشید.
از استادی که دانشجوها را با اسم کوچک صدا می‌کرد.
از بحثی در کلاس که از خود کلاس طولانی‌تر شده بود.

یان با خنده گوش می‌داد.
خیلی از این چیزها برایش آشنا بود.

بابا؟
جانم؟
چرا هلندی‌ها این‌قدر زیاد می‌گن همه با هم برابرن؟
یان کمی فکر کرد.

شاید چون کسی دوست نداره خودش رو بالاتر از دیگری بدونه.
ولی رئیس‌ها که هستن.
بله.

استادها هم هستن.
اون‌ها هم.
وزیرها هم هستن.
حتماً.

خب پس؟

یان لبخند زد.
با این حال، خیلی از هلندی‌ها فکر می‌کنن آدم‌ها باید از نظر انسانی با هم برابر برخورد بشن.

برای همین که خیلی‌ها استاداها رو با اسم کوچیک صدا می‌کنن؟

اغلب بله.

دخترشان کمی فکر کرد.

بعد گفت:

راستش اینو دوست دارم.

بیرون هوا کم‌کم تاریک می‌شد.

باران آرام به پنجره می‌خورد.

مثل خیلی وقت‌های دیگر.

بعد از شام دخترشان دوباره کیفش را جمع کرد.

صبح روز بعد باید به اوترخت برمی‌گشت.

کنار در ورودی چند لحظه ایستاد.

نه طولانی.

فقط چند ثانیه.

تا آخر هفته بعد.

تا آخر هفته بعد.

بعد سوار دوچرخه‌اش شد.

درست مثل هزاران دانشجوی هلندی دیگر.

با کیفی پشت دوچرخه.

ذهنی پر از برنامه.

و آینده‌ای که هنوز تا حد زیادی باز بود.

یان تا وقتی دخترش در انتهای خیابان ناپدید شد، نگاهش کرد.

بعد در را بست.

در اتاق نشیمن هنوز یک فنجان خالی قهوه بود.

روی میز یک دفترچه یادداشت جا مانده بود.
و در راهرو کفش‌هایی بود که احتمالاً هفته بعد دوباره می‌پوشید.

یان لبخند زد.
دخترش دیگر در خانه زندگی نمی‌کرد.
اما هنوز هم کاملاً نرفته بود.
شاید بزرگ شدن در هلند کمی شبیه دوچرخه‌سواری باشد.
اول کسی پشت دوچرخه تو می‌نشیند.
بعد مدتی کنار تو رکاب می‌زند.
و در نهایت راه خودش را می‌رود.
اما گاهی هنوز هم کنار یک چراغ قرمز دوباره همدیگر را می‌بینید.

Hoofdstuk ۱۹

Koningsdag

Het was eind april.

Nog voordat Jan zijn ogen goed had geopend, hoorde hij al geluiden buiten.

Muziek.

Gelach.

Kinderen die riepen.

En ergens in de verte klonk een trompet.

Hij keek op de wekker.

Half acht.

“Het is Koningsdag,” zei Sophie terwijl ze de gordijnen opende.

Alsof dat alles verklaarde.

En eigenlijk deed het dat ook.

Beneden trok hun zoon meteen een oranje T-shirt aan.

Niet omdat iemand dat verplicht had.

Maar omdat bijna iedereen het deed.

Waar is mijn oranje pet?” vroeg hij.“

Onder de trap,” antwoordde Sophie.“

En mijn oranje sjaal?”“

Ook onder de trap.”“

Eén dag per jaar leek heel Nederland dezelfde kleur te dragen.

Oranje.

Op straat.

In winkels.

In cafés.

Op boten.

Zelfs honden liepen soms rond met een oranje strik.

Na het ontbijt fietsten ze naar het centrum.

Hoe dichterbij het plein kwamen, hoe drukker het werd.

Overal stonden kraampjes.

Kinderen verkochten oude boeken.

Speelgoed.

Stripverhalen.

Gezelschapsspellen.

Hun zoon bleef staan bij een tafel vol voetbalkaarten.

Mag ik kijken?”“

Dat weet je zelf ook wel,” zei Jan.“

De vrijmarkt was misschien wel een van de meest bijzondere tradities van Nederland.

Eén dag waarop kinderen hun eigen spullen verkopen.

Onderhandelen.

Prijzen bepalen.

Kopers zoeken.

Soms meer verdienen dan hun ouders hadden verwacht.

Even verderop speelde een groep kinderen viool.

Daarnaast verkocht iemand zelfgebakken cake.

Een paar meter verder stond een jongen een goochelshow te geven.

Met een kartonnen bord voor zich.

Vrijwillige bijdrage welkom.

Papa?”“

Ja?”“

Waarom mogen kinderen hier gewoon op straat verkopen?”“

Jan dacht even na.

Omdat mensen vinden dat je dingen leert door ze zelf te doen.”“

Hun zoon keek naar een meisje van misschien negen jaar oud.

Ze zat achter een kleed.

Met twintig oude knuffels voor zich.

En een handgeschreven bordje.

.€\ Alles

Volgens mij verkoopt ze niet veel.”“

Jan glimlachte.

Misschien leert ze vandaag iets belangrijkers dan verkopen.”“

Rond het middaguur werd het drukker.

Terrassen zaten vol.
Muziek klonk overal.
Mensen dansten.
Mensen praatten.
Mensen stonden in lange rijen voor patat.

Op een plein zag Jan iets wat hij ieder jaar mooi vond.
Oude mensen.
Jonge mensen.
Nieuwe Nederlanders.
Families die hier al generaties woonden.
Studenten.
Kinderen.
Iedereen door elkaar.

Niet omdat iedereen hetzelfde was.
Maar omdat iedereen die dag onderdeel was van hetzelfde feest.

Later zaten ze met een portie poffertjes op een bankje.
Hun dochter was speciaal uit Utrecht gekomen.
Ze vertelde verhalen over haar studie.
Hun zoon liet trots zijn nieuwe voetbalkaarten zien.
Sophie dronk koffie.
Jan keek om zich heen.

Het plein was vol.
Maar toch voelde het ontspannen.
Niemand leek haast te hebben.
Niemand leek ergens naartoe te moeten.

Voor één dag leek het alsof Nederland even vergat hoe vol de agenda normaal gesproken was.

Toen de avond viel en ze naar huis fietsten, waren de straten stiller geworden.

Hier en daar werd nog gelachen.

Iemand ruimde een kraam op.

Een kind trok een lege kar achter zich aan.

Hun zoon geeuwde.

Was het leuk?”“

vroeg Jan.

Ja.”“

Wat vond je het leukst?”“

Zijn zoon dacht even na.

Dat iedereen buiten was.”“

Jan glimlachte.

Misschien was dat inderdaad de kern van Koningsdag.

Niet de markt.

Niet de muziek.

Niet de oranje kleding.

Maar het gevoel dat een heel land voor even naar buiten kwam.

En elkaar tegenkwam.

اواخر ماه آوریل بود.
هنوز یان کاملاً بیدار نشده بود که صدای بیرون را شنید.
موسیقی.
خنده.
صدای بچه‌ها.
و در دوردست صدای یک ترومپت.
به ساعت نگاه کرد.
هفت و نیم صبح بود.

سوفی در حالی که پرده‌ها را کنار می‌زد گفت:
امروز روز پادشاهه.
انگار همین جمله همه چیز را توضیح می‌داد.
و واقعاً هم توضیح می‌داد.

پسرشان بلافاصله یک تی‌شرت نارنجی پوشید.
نه چون کسی مجبورش کرده بود.
بلکه چون تقریباً همه همین کار را می‌کردند.

کلاه نارنجیم کجاست؟
زیر پله‌ها.
شال نارنجیم؟
اونم همون جاست.

یک روز در سال، انگار تمام هلند یک رنگ می‌شود.
نارنجی.
در خیابان‌ها.
در فروشگاه‌ها.
در کافه‌ها.
روی قایق‌ها.

حتی بعضی سگ‌ها هم پایون نارنجی داشتند.

بعد از صبحانه با دوچرخه به مرکز شهر رفتند.

هرچه نزدیک‌تر می‌شدند، جمعیت بیشتر می‌شد.

همه جا بساط‌های کوچک فروش دیده می‌شد.

کودکانی که کتاب‌های قدیمی‌شان را می‌فروختند.

اسباب‌بازی‌ها.

کمیک‌ها.

بازی‌های رومیزی.

پسرشان جلوی یک بساط کارت‌های فوتبال ایستاد.

میشه نگاه کنم؟

یان خندید.

فکر کنم جوابش رو خودت می‌دونی.

بازار آزاد روز پادشاه یکی از خاص‌ترین سنت‌های هلند است.

روزی که کودکان می‌توانند وسایل خودشان را بفروشند.

قیمت تعیین کنند.

چانه بزنند.

مشتري پیدا کنند.

و گاهی بیشتر از آنچه والدینشان تصور می‌کردند پول در بیاورند.

کمی جلوتر چند کودک ویولن می‌زدند.

کنارشان کسی کیک خانگی می‌فروخت.

و چند متر آن‌طرف‌تر پسری نمایش شعبده اجرا می‌کرد.

روی مقوایی جلویش نوشته بود:

کمک داوطلبانه خوشحالم می‌کند.

پسرشان پرسید:

بابا؟

جانم؟

چرا بچه‌ها می‌تونن اینجا خودشون فروشنده‌گی کنن؟
یان کمی فکر کرد.

چون خیلی‌ها معتقدن آدم با انجام دادن یاد می‌گیره.

پسرش به دختر بچه‌ای نگاه کرد که شاید نه سال بیشتر نداشت.
روی یک پتو نشسته بود.
جلویش بیست عروسک قدیمی چیده بود.
و روی یک مقوا نوشته بود:
همه یک یورو.

فکر کنم زیاد نمی‌فروشه.
یان لبخند زد.
شاید امروز چیز مهم‌تری از فروش یاد بگیره.

نزدیک ظهر شهر شلوغ‌تر شد.
تراس‌ها پر شدند.
موسیقی همه جا شنیده می‌شد.
مردم می‌رقصیدند.
صحبت می‌کردند.
و برای سیبزمینی سرخ‌کرده در صف می‌ایستادند.

در یکی از میدان‌ها، یان صحنه‌ای را دید که هر سال دوست داشت.
سالمن‌دان.
جوانان.
مهاجران.
خانواده‌های قدیمی هلندی.

دانشجویان.

کودکان.

همه در کنار هم.

نه چون شبیه هم بودند.

بلکه چون آن روز همه بخشی از یک جشن مشترک بودند.

بعدتر با یک بشقاب پوفرتخس روی نیمکتی نشستند.

دخترشان هم مخصوصاً از اوترخت آمده بود.

از دانشگاهش تعریف می کرد.

پسرشان با افتخار کارت های فوتبال تازه اش را نشان می داد.

سوفی قهوه می نوشید.

و یان به اطراف نگاه می کرد.

میدان پر از جمعیت بود.

اما با این حال آرامش داشت.

هیچکس عجله نداشت.

هیچکس انگار قرار مهمی نداشت.

برای یک روز، هلند تقویم های شلوغش را فراموش کرده بود.

وقتی عصر به خانه برمی گشتند، خیابان ها آرام تر شده بودند.

اینجا و آنجا هنوز صدای خنده می آمد.

کسی در حال جمع کردن بساطش بود.

و کودکی یک گاری خالی را پشت سرش می کشید.

پسرشان خمیازه کشید.

یان پرسید:

خوش گذشت؟

آره.

از همه بیشتر چی دوست داشتی؟

چند لحظه فکر کرد.

اینکه همه بیرون بودن.

یان لبخند زد.

شاید واقعاً همین جوهره روز پادشاه بود.

نه بازار.

نه موسیقی.

نه لباس‌های نارنجی.

بلکه این احساس که برای یک روز، همه مردم کشور از خانه‌هایشان بیرون می‌آیند.

و دوباره یکدیگر را می‌بینند.

Hoofdstuk ۲۰

Sinterklaas

Half november kwam hun zoon op een middag opgewonden uit school.

Nog voordat hij zijn jas had uitgetrokken, riep hij:

Sinterklaas is weer in Nederland!”“

Jan glimlachte.

Dat gebeurde ieder jaar.

En ieder jaar leek het voor kinderen weer net zo bijzonder als het jaar ervoor.

Wanneer komt hij hier?” vroeg zijn zoon.“

Dat weet ik niet precies.”“

Maar snel?”“

Waarschijnlijk wel.”“

Die avond stonden de schoenen alweer bij de verwarming.
Netjes naast elkaar.
Met een wortel.
Een tekening.
En een briefje.
Voor de zekerheid.

Sophie keek ernaar en glimlachte.
Sommige tradities verdwijnen langzaam.
Andere blijven verrassend lang bestaan.

Een paar dagen later keek het gezin samen naar de landelijke intocht.
Zoals duizenden andere gezinnen.
Op televisie verschenen boten.
Muziek.
Kinderen die zwaaiden.
En natuurlijk Sinterklaas.

Hun zoon kende inmiddels het verschil tussen Sinterklaas en Kerstmis.
Maar toen hij klein was, had hij dat jarenlang door elkaar gehaald.

Bij Kerstmis krijg je ook cadeaus.”“
Dat klopt.”“
Waarom hebben we dan twee feesten?”“
Dat vragen volwassenen zich soms ook af.”“

In de weken daarna veranderde de sfeer langzaam.
Niet druk.
Niet uitbundig.

Maar verwachtingsvol.

Op school maakten kinderen surprises.

Trokken lootjes.

Schreven gedichten.

En probeerden te raden wie hun geheime gever was.

Toen hun zoon thuis kwam met een zelfgemaakte kartonnen voetbal, vroeg Jan:

Wat is dat?”“

Mijn surprise.”“

Voor wie?”“

Dat mag ik niet zeggen.”“

Jan moest lachen.

Geheimhouding hoorde erbij.

In Nederland draait Sinterklaas niet alleen om cadeaus.

Maar ook om aandacht.

Om iets maken voor iemand anders.

Om nadenken over wat iemand leuk vindt.

En om humor.

Heel veel humor.

Begin december was het eindelijk pakjesavond.

De woonkamer zag er gezellig uit.

Kaarsen brandden.

Op tafel stonden pepernoten.

Speculaas.

Chocoladeletters.

En warme chocolademelk.

Buiten was het koud.

Binnen was het warm.

Plotseling werd er hard op de deur geklopt.

BOEM.

BOEM.

BOEM.

Hun zoon sprong overeind.

Daar is hij!”“

Toen de deur open ging, was er natuurlijk niemand meer.

Alleen een grote zak.

Vol cadeautjes.

Zoals ieder jaar.

De rest van de avond werd er uitgepakt.

Gelachen.

Gedichten voorgelezen.

En geprobeerd uit te leggen waarom iemand een bepaald cadeau had gekregen.

Sommige cadeaus waren groot.

Andere klein.

Maar de gedichten zorgden meestal voor het meeste plezier.

Op een gegeven moment las oma een gedicht voor aan opa.

Iedereen moest lachen.

Zelfs opa.

Hoewel hij officieel deed alsof hij beledigd was.

Tegen het einde van de avond lagen er overal papiersnippers.

Linten.

Dozen.

En half opgegeten pepernoten.

Hun zoon zat tevreden op de grond.

Omringd door zijn nieuwe schatten.

Was het leuk?” vroeg Jan.“

Ja.”“

Wat vond je het leukst?”“

Zijn zoon dacht even na.

Dat we allemaal samen waren.”“

Jan keek naar Sophie.

Sophie keek naar hem.

En allebei glimlachten ze.

Want misschien was dat uiteindelijk de reden waarom sommige tradities blijven bestaan.

Niet vanwege de cadeaus.

Niet vanwege de chocolade.

Niet vanwege de versieringen.

Maar vanwege de mensen die samen aan tafel zitten.

En de herinneringen die ieder jaar een beetje groter worden.

فصل ۲۰

سینترکلاس

اواسط ماه نوامبر بود که پسرشان یک روز با هیجان از مدرسه به خانه آمد.

هنوز کت خود را درنیاورده بود که فریاد زد:

سینترکلاس دوباره به هلند اومده!

یان لبخند زد.

این اتفاق هر سال تکرار می‌شد.

و هر سال برای بچه‌ها به همان اندازه سال قبل هیجان‌انگیز بود.

پسرشان پرسید:

کی میاد اینجا؟

دقیق نمی‌دونم.

ولی زود؟

احتمالاً.

همان شب کفش‌ها کنار شومیز قرار گرفتند.

مرتب و منظم.

با یک هویج.

یک نقاشی.

و یک نامه کوچک.

برای احتیاط.

سوفی به آن‌ها نگاه کرد و لبخند زد.

بعضی سنت‌ها کم‌کم از بین می‌روند.
اما بعضی دیگر خیلی بیشتر از چیزی که انتظار داری دوام می‌آورند.

چند روز بعد، خانواده همراه با هزاران خانواده دیگر مراسم ورود سینترکلاس را از تلویزیون تماشا کردند.
قایق‌ها.
موسیقی.
کودکانی که دست تکان می‌دادند.
و البته خود سینترکلاس.

پسرشان حالا تفاوت بین سینترکلاس و کریسمس را می‌دانست.
اما سال‌ها این دو را با هم اشتباه می‌گرفت.

تو کریسمس هم هدیه می‌گیریم.
درسته.

پس چرا دو تا جشن داریم؟
این سؤال رو خیلی از بزرگترها هم می‌پرسن.

در هفته‌های بعد، حال و هوای خاصی شکل گرفت.
نه خیلی پرسر و صدا.
اما پر از انتظار.

در مدرسه بچه‌ها سورپرایز درست می‌کردند.
قرعه‌کشی می‌کردند.
شعر می‌نوشتند.
و سعی می‌کردند حدس بزنند هدیه مخفی را از چه کسی دریافت خواهند کرد.

وقتی پسرشان با یک توپ فوتبال مقوایی دست‌ساز به خانه آمد، یان پرسید:
این چیه؟

سورپرایزم.

برای کیه؟

نمی‌تونم بگم.

یان خندید.

راز نگه داشتن هم بخشی از ماجرا بود.

در هلند، سینترکلاس فقط درباره هدیه نیست.

درباره توجه کردن به دیگران هم هست.

درباره وقت گذاشتن.

درباره ساختن چیزی برای یک نفر.

و البته درباره شوخی و طنز.

اوایل دسامبر بالاخره شب هدایا فرا رسید.

اتاق نشیمن حال و هوای گرمی داشت.

شمع‌ها روشن بودند.

روی میز پیرنوتن.

اسپیکولاس.

حروف شکلاتی.

و شکلات داغ قرار داشت.

بیرون هوا سرد بود.

اما داخل خانه گرم بود.

ناگهان صدای کوبیدن در بلند شد.

تق.

تق.

تق.

پسرشان از جا پرید.

اومد!

وقتی در را باز کردند، مثل هر سال کسی پشت در نبود.

فقط یک کیسه بزرگ هدیه آنجا قرار داشت.

و مثل هر سال، ماجرا آغاز شد.

بسته‌ها باز شدند.

خنده‌ها بلند شد.

شعرها خوانده شدند.

و همه سعی می‌کردند حدس بزنند چرا هر هدیه انتخاب شده است.

بعضی هدیه‌ها بزرگ بودند.

بعضی کوچک.

اما معمولاً شعرها بیشتر از همه باعث خنده می‌شدند.

در بخشی از شب، مادر بزرگ شعری برای پدر بزرگ خواند.

همه خندیدند.

حتی خود پدر بزرگ.

با اینکه وانمود می‌کرد ناراحت شده است.

آخر شب همه جا پر از کاغذهای رنگی شده بود.

روبان‌ها.

جعبه‌ها.

و پپرنوتن‌هایی که نصفه خورده شده بودند.

پسرشان با رضایت روی زمین نشسته بود.

در میان هدیه‌های جدیدش.

یان پرسید:
خوش گذشت؟

آره.

از همه بیشتر چی دوست داشتی؟

پسرشان چند لحظه فکر کرد.

اینکه همه با هم بودیم.

یان به سوفی نگاه کرد.
سوفی هم به او نگاه کرد.
و هر دو لبخند زدند.

چون شاید راز ماندگاری بعضی سنت‌ها همین باشد.
نه هدیه‌ها.
نه شکلات‌ها.
نه تزئینات.
بلکه آدم‌هایی که هر سال دور یک میز جمع می‌شوند.
و خاطراتی که هر سال کمی بزرگتر می‌شوند.

Hoofdstuk ۲۱

Kerstmis

Nog geen drie weken na Sinterklaas verschenen de eerste kerstlichtjes.

Eerst één huis.

Toen een tweede.

Daarna een hele straat.

Voor je het wist leek het alsof de donkere decemberavonden vol kleine sterren hingen.

Hun zoon vond dat prachtig.

Elke avond keek hij uit het raam.

Daar hebben ze nieuwe lampjes.”“

En daar ook.”“

En daar staat zelfs een rendier in de tuin.”“

Jan glimlachte.

Nederlanders zijn meestal niet uitbundig.

Maar in december maken veel mensen een uitzondering.

Op een zaterdagmiddag gingen ze een kerstboom kopen.

Niet online.

Niet laten bezorgen.

Gewoon zelf uitzoeken.

Zoals ieder jaar.

Op het terrein stonden tientallen bomen.

Kleine.

Grote.

Dunne.

Brede.

Perfekte bomen.

En bomen die alleen een moeder mooi zou vinden.

Na twintig minuten discussie wees Sophie naar een boom.

Deze.”“

Die is scheef.”“

zei hun zoon.

Nee.”“

zei Sophie.

Een beetje.”“

zei Jan.

Tien minuten later lag precies die boom op het dak van de auto.

Zoals ieder jaar.

Thuis begon het versieren.

Lichtjes.

Kerstballen.

Sterren.

Engeltjes.

Versieringen die al twintig jaar meegingen.

En versieringen die kinderen ooit op school hadden gemaakt.

Hun dochter kwam speciaal uit Utrecht naar huis.

Niet omdat iemand dat had gevraagd.

Maar omdat Kerstmis voor veel Nederlandse families nog steeds een moment is waarop iedereen probeert thuis te zijn.

Een week later was het kerstavond.

Rustig.

Geen groot feest.

Geen tientallen gasten.

Gewoon familie.

Op tafel stonden gerechten die niemand echt traditioneel kon noemen.

Een beetje Nederlands.

Een beetje Italiaans.

Een beetje Indonesisch.

Een beetje van alles.

Dat was misschien ook Nederland.

Veel tradities blijven bestaan.

Maar ondertussen verandert er van alles.

Tijdens het eten vertelde oma verhalen over vroeger.

Over winters waarin sloten dichtvroren.

Over schaatsen naar school.

Over sneeuw die weken bleef liggen.

Hun zoon luisterde met grote ogen.

Voor hem klonk het bijna als een sprookje.

Na het eten wandelden ze door de buurt.

Achter bijna ieder raam stond een kerstboom.

Soms groot.

Soms klein.

Soms heel modern.

Soms al dertig jaar oud.

Jan keek naar de huizen.

En dacht terug aan de eerste keer dat hij iemand had horen zeggen:
Nederlanders hebben geen gordijnen nodig omdat ze niets te verbergen “
hebben.”

Dat was natuurlijk niet letterlijk waar.
Iedereen heeft privacy nodig.
Iedereen heeft geheimen.
Iedereen sluit soms de gordijnen.

Maar toch zat er een kern van waarheid in.
Veel Nederlanders vinden openheid belangrijk.
Niet alleen in hun huizen.
Maar ook in hun manier van leven.

Toen ze thuiskwamen, zette Sophie thee.
Hun dochter kroop op de bank.
Hun zoon lag half onder een deken.
Opa sliep bijna in zijn stoel.

Niemand zei veel.
En toch voelde het compleet.

Buiten was het koud.
Binnen was het warm.
De kerstboom gaf zacht licht.
En ergens in de verte luidde een kerkklok.

Jan keek naar zijn familie.
Naar de mensen die in de loop der jaren deel waren geworden van zijn leven.

En hij dacht aan iets wat hij inmiddels had geleerd.

Geluk zit zelden in grote momenten.

Veel vaker zit het in gewone avonden.

Met mensen die je kent.

Mensen die je begrijpen.

Mensen bij wie je jezelf kunt zijn.

فصل ۲۱

کریسمس

هنوز سه هفته از سینترکلاس نگذشته بود که اولین چراغ‌های کریسمس ظاهر شدند.

اول روی یک خانه.

بعد روی خانه‌ای دیگر.

و بعد در تمام خیابان.

خیلی زود شب‌های تاریک دسامبر پر از نورهای کوچک شد.

پسرشان عاشق این منظره بود.

هر شب از پنجره بیرون را نگاه می‌کرد.

اون خونه چراغ جدید زده.

اون یکی هم.

ببین! توی اون حیاط حتی گوزن کریسمس گذاشتن.

یان لبخند می‌زد.

هلندی‌ها معمولاً اهل نمایش زیاد نیستند.

اما در ماه دسامبر خیلی‌ها استثناً قائل می‌شوند.

یک بعدازظهر شنبه برای خرید درخت کریسمس رفتند.

نه اینترنتی.

نه با تحویل در منزل.

خودشان رفتند انتخاب کردند.

مثل هر سال.

در محل فروش ده‌ها درخت دیده می‌شد.

کوچک.

بزرگ.

باریک.

پهن.

درخت‌های کاملاً متقارن.

و درخت‌هایی که فقط مادرشان می‌توانست دوستشان داشته باشد.

بعد از بیست دقیقه بحث، سوفی به یکی از درخت‌ها اشاره کرد.

همین.

پسرشان گفت:

کجه.

سوفی گفت:

نه.

یان گفت:

یه کم.

ده دقیقه بعد همان درخت روی سقف ماشین بسته شده بود.

درست مثل هر سال.

در خانه تزئین کردن شروع شد.

چراغ‌ها.

گوی‌های کریسمس.

ستاره‌ها.

فرشته‌ها.

تزئیناتی که بیست سال عمر داشتند.

و تزئیناتی که بچه‌ها سال‌ها قبل در مدرسه ساخته بودند.

دخترشان هم از اوترخت به خانه آمد.

نه چون کسی از او خواسته بود.

بلکه چون برای بسیاری از خانواده‌های هلندی، کریسمس هنوز زمانی است که همه سعی می‌کنند کنار هم باشند.

یک هفته بعد شب کریسمس فرا رسید.

آرام.

بی‌سرو صدا.

نه یک مهمانی بزرگ.

نه ده‌ها مهمان.

فقط خانواده.

روی میز غذاهایی قرار داشت که نمی‌شد آن‌ها را کاملاً سنتی نامید.

کمی هلندی.

کمی ایتالیایی.

کمی اندونزیایی.

و کمی از هر جای دیگر.

شاید این هم بخشی از هلند امروز باشد.

بعضی سنت‌ها باقی می‌مانند.

اما در همان حال جامعه هم مدام تغییر می‌کند.

سر شام، مادر بزرگ از گذشته تعریف می‌کرد.

از زمستان‌هایی که کانال‌ها یخ می‌زدند.

از روزهایی که با اسکیت به مدرسه می‌رفتند.

از برف‌هایی که هفته‌ها روی زمین باقی می‌ماندند.

پسرشان با چشمانی گرد به حرف‌های او گوش می‌داد.

برای او این داستان‌ها تقریباً شبیه افسانه بودند.

بعد از شام در محله قدم زدند.

پشت تقریباً هر پنجره‌ای یک درخت کریسمس دیده می‌شد.

بعضی بزرگ.

بعضی کوچک.

بعضی مدرن.

و بعضی قدیمی.

یان به خانه‌ها نگاه کرد.

و جمله‌ای را به یاد آورد که سال‌ها پیش شنیده بود:

هلندی‌ها پرده لازم ندارند، چون چیزی برای پنهان کردن ندارند.

البته این حرف کاملاً درست نبود.

همه به حریم خصوصی نیاز دارند.

همه رازهایی دارند.

و همه گاهی پرده‌ها را می‌کشند.

اما در آن جمله بخشی از حقیقت هم وجود داشت.

بسیاری از هلندی‌ها برای شفافیت ارزش قائل‌اند.

نه فقط در خانه‌هایشان.

بلکه در شیوه زندگی‌شان.

وقتی به خانه برگشتند، سوفی چای آماده کرد.

دخترشان روی مبل جمع شد.

پسرشان زیر پتو نیمه‌خواب بود.

و پدر بزرگ تقریباً روی صندلی چرت می‌زد.

کسی زیاد حرف نمی‌زد.

اما همه چیز کامل به نظر می‌رسید.

بیرون هوا سرد بود.

داخل خانه گرم بود.

درخت کریسمس نور ملایمی پخش می‌کرد.

و در دور دست صدای ناقوس کلیسا شنیده می‌شد.

یان به خانواده‌اش نگاه کرد.

به آدم‌هایی که در طول سال‌ها بخشی از زندگی او شده بودند.

و به چیزی فکر کرد که بالاخره یاد گرفته بود.

خوشبختی معمولاً در لحظه‌های بزرگ پنهان نیست.

بیشتر اوقات در همین شب‌های معمولی زندگی می‌کند.

در کنار آدم‌هایی که می‌شناسی.

آدم‌هایی که تو را می‌فهمند.

و آدم‌هایی که در کنارشان می‌توانی خود واقعی‌ات باشی.

Hoofdstuk ۲۲

Oud en Nieuw

Tussen Kerstmis en Nieuwjaar leek Nederland altijd even te vertragen.

Niet helemaal stil.

Maar anders.

De scholen waren gesloten.

Veel kantoren werkten met een kleine bezetting.

En overal hoorde je dezelfde vraag:

Wat ga jij doen met Oud en Nieuw?”“

december ging Jan boodschappen doen. ۳۰ Op

Niet omdat er niets meer in huis was.
Maar omdat iedereen dat leek te doen.
De supermarkt was voller dan normaal.
Winkelwagens zaten vol.
Brood.
Oliebollen.
Appelflappen.
Chips.
Frisdrank.
Champagne.
En veel meer eten dan iemand in twee dagen nodig kon hebben.

Toen hij thuiskwam stond Sophie in de keuken.
Heb je de olieballen gehaald?”“
Jan hield de zak omhoog.
Zes stuks.”“
Sophie keek hem aan.
Zes?”“
Jan keek terug.
Ja.”“
Voor vier mensen?”“
Jan begreep meteen dat hij opnieuw naar de bakker mocht.

Op oudejaarsavond kwamen opa en oma langs.
Niet voor een groot feest.
Gewoon zoals zo vaak.
Samen eten.
Praten.
Terugkijken op het afgelopen jaar.

Na het eten haalde oma een fotoalbum tevoorschijn.
Hun zoon keek verbaasd naar foto's van zijn moeder toen zij jong was.
Hun dochter lachte om de kapsels uit de jaren negentig.
Opa beweerde dat hij er toen geweldig uitzag.
Niemand geloofde hem.

Buiten werd het langzaam donker.
Hier en daar hoorde je al vuurwerk.
Niet veel.
Maar genoeg om te weten dat middernacht dichterbij kwam.

Rond elf uur zette Sophie thee.
Hun dochter schonk warme chocolademelk in.
Hun zoon probeerde wakker te blijven.
Met wisselend succes.

Papa?"“
Ja?"“
Waarom vieren mensen eigenlijk Nieuwjaar?"“
Jan dacht even na.

Misschien omdat mensen graag geloven in een nieuw begin."“

Maar morgen is toch bijna hetzelfde als vandaag?"“

Jan glimlachte.
Dat was een goede vraag.

Ja.”“

En toch voelt het anders.”“

Waarom?”“

Omdat mensen soms een moment nodig hebben om even stil te staan.”“

Bij wat geweest is.”“

En bij wat nog moet komen.”“

Even voor twaalf uur gingen ze naar buiten.

Zoals veel Nederlanders.

Niet alleen om vuurwerk te zien.

Maar ook om buren gelukkig nieuwjaar te wensen.

Op straat stonden mensen met warme jassen.

Sjaals.

Mutsen.

Bekers warme chocolademelk.

Mark en Thomas stonden aan de overkant.

Fatima zwaaide vanuit haar tuin.

Mevrouw De Vries was er ook.

Goed ingepakt tegen de kou.

Toen sloeg de kerkklok twaalf uur.

Even leek alles stil.

En daarna barstte de nacht los.

Licht.

Kleuren.

Gelach.

Stemmen.

Mensen die elkaar omhelsden.

Mensen die elkaar een gelukkig nieuwjaar wensten.

Jan gaf Sophie een kus.

Hun dochter omhelsde oma.

Hun zoon sprong op en neer van enthousiasme.

Gelukkig nieuwjaar!”“

klonk het overal.

Na een tijdje liepen ze terug naar huis.

De straat was nog steeds vol mensen.

Maar binnen was het rustig.

Warm.

Vertrouwd.

Jan keek naar de kalender.

Een nieuw jaar.

Een leeg jaar.

Nog zonder afspraken.

Nog zonder plannen.

Nog zonder verhalen.

Maar hij wist dat die vanzelf zouden komen.

Zoals ieder jaar.

Met mooie momenten.

Met moeilijke momenten.

Met verrassingen.

Met veranderingen.

En ergens dacht hij dat dat misschien wel het mooiste van Nederland was.

Niet de gebouwen.

Niet de politiek.

Niet eens de tradities.

Maar het vertrouwen dat gewone mensen, dag na dag, samen iets opbouwen.

Een gezin.

Een buurt.

Een straat.

Een samenleving.

فصل ۲۲

شب سال نو

بین کریسمس و سال نو، انگار هلند کمی آرام‌تر می‌شد.

نه کاملاً ساکت.

اما متفاوت.

مدارس تعطیل بودند.

بسیاری از اداره‌ها با نیروی کمتر کار می‌کردند.

و همه یک سؤال مشترک داشتند:

برای شب سال نو چه برنامه‌ای داری؟

روز سی دسامبر، یان برای خرید بیرون رفت.

نه چون چیزی در خانه نمانده بود.

بلکه چون انگار همه همین کار را می‌کردند.

سوپرمارکت شلوغ‌تر از همیشه بود.

چرخ‌های خرید پر بودند.

نان.

الیولن.

اپل‌فلاپن.

چیپس.

نوشیدنی.

و مقدار غذایی که برای چند روز کافی بود.

وقتی به خانه برگشت، سوفی در آشپزخانه بود.

الیولن‌ها رو گرفت؟

یان کیسه را بالا گرفت.

شش تا.

سوفی نگاهش کرد.

شش تا؟

آره.

برای چهار نفر؟

یان فهمید که احتمالاً دوباره باید به نانوايي برگردد.

شب سال نو، پدر بزرگ و مادر بزرگ به خانه آنها آمدند.

نه برای یک مهمانی بزرگ.

فقط برای اینکه کنار هم باشند.

شام بخورند.

صحبت کنند.

و سال گذشته را مرور کنند.

بعد از شام، مادر بزرگ آلبوم عکس‌های قدیمی را آورد.

پسرشان با تعجب به عکس‌های جوانی مادرش نگاه می‌کرد.

دخترشان از مدل موهای دهه نود می‌خندید.

و پدر بزرگ ادعا می‌کرد که آن زمان بسیار خوش‌تیپ بوده است.
هیچ‌کس حرفش را باور نکرد.

بیرون کم‌کم تاریک شد.
اینجا و آنجا صدای چند ترقه شنیده می‌شد.
نه زیاد.
اما به اندازه‌ای که همه بدانند نیمه‌شب نزدیک است.

حدود ساعت یازده، سوفی چای درست کرد.
دخترشان شکلات داغ ریخت.
پسرشان تلاش می‌کرد بیدار بماند.
با موفقیتی نه چندان زیاد.

پسرشان پرسید:
بابا؟
جانم؟
اصلاً چرا مردم سال نو رو جشن می‌گیرن؟
یان کمی فکر کرد.

شاید چون آدم‌ها دوست دارن به شروع دوباره باور داشته باشن.

ولی فردا تقریباً مثل امروزه.

یان لبخند زد.
سؤال خوبی بود.

درسته.
اما با این حال حسش فرق می‌کنه.

چرا؟

چون آدم‌ها گاهی نیاز دارن لحظه‌ای توقف کنن.
به گذشته نگاه کنن.
و به آینده فکر کنن.

چند دقیقه مانده به دوازده، همه بیرون رفتند.
مثل خیلی از هلندی‌ها.
نه فقط برای دیدن آتش‌بازی.
بلکه برای تبریک گفتن به همسایه‌ها.

در خیابان همه با لباس گرم ایستاده بودند.
شال گردن.
کلاه.
و لیوان‌های شکلات داغ در دست.

مارک و توماس آن طرف خیابان بودند.
فاطمه از باغچه‌اش دست تکان می‌داد.
خانم دفریس هم آمده بود.
با چند لایه لباس گرم.

وقتی ساعت کلیسا دوازده بار نواخت، چند ثانیه همه چیز ساکت شد.

و بعد ناگهان آسمان پر از نور شد.

رنگ‌ها.

صداها.

خنده‌ها.

و آدم‌هایی که همدیگر را در آغوش می‌گرفتند.

سال نو مبارک!
از هر طرف شنیده می‌شد.

یان سوفی را در آغوش گرفت.
دخترشان مادر بزرگ را بغل کرد.
و پسرشان از هیجان بالا و پایین می‌پرید.

بعد از مدتی همه به خانه برگشتند.
خیابان هنوز پر از آدم بود.
اما داخل خانه آرام بود.
گرم بود.
و آشنا.

یان به تقویم جدید نگاه کرد.
یک سال تازه.
سالی که هنوز خالی بود.
هنوز برنامه‌ای نداشت.
هنوز داستانی در آن نوشته نشده بود.

اما می‌دانست که آن داستان‌ها به تدریج خواهند آمد.
مثل هر سال.
با شادی‌ها.
با سختی‌ها.
با تغییرها.
و با غافلگیری‌ها.

و با خودش فکر کرد که شاید زیباترین بخش زندگی در هلند همین باشد.
نه ساختمان‌ها.
نه سیاست.

نه حتی سنت‌ها.

بلکه این اعتماد آرام که آدم‌های معمولی، روز به روز، در کنار هم چیزی می‌سازند.

یک خانواده.

یک محله.

یک خیابان.

و در نهایت، یک جامعه.

Hoofdstuk ۲۳

Dodenherdenking en Bevrijdingsdag

Begin mei hing er een andere sfeer in het land.

Geen feestelijke sfeer.

Geen drukte.

Geen muziek.

Maar iets rustigers.

Iets serieuzers.

mei kwam hun zoon uit school met vragen. ‘Op

Zoals zo vaak.

Papa?’”

Ja?’”

Waarom zijn er morgen overal vlaggen?’”

Jan keek op.

Hij wist meteen waar het over ging.

Vandaag is Dodenherdenking.’”

Wat betekent dat?’”

Hun zoon ging zitten.

Hij voelde dat dit geen gewoon gesprek was.

Jan dacht even na.

Toen zei hij:

Vandaag denken mensen aan degenen die zijn omgekomen in oorlogen.”“

Ook heel lang geleden?”“

Ja.”“

Waarom?”“

Omdat sommige dingen belangrijk genoeg zijn om niet te vergeten.”“

Hun zoon knikte langzaam.

Niet helemaal begrijpend.

Maar wel luisterend.

Die avond zaten ze thuis.

Net als miljoenen andere mensen.

Om acht uur werd het stil.

Heel stil.

Geen auto's.

Geen gesprekken.

Geen televisie.

Twee minuten stilte.

Zelfs hun zoon bleef stil zitten.
Wat op zichzelf al bijzonder was.

Na afloop hoorde je weer geluiden.
Een deur die dichtging.
Een fiets die voorbijreed.
Een vogel.

Alsof het leven voorzichtig weer verderging.

Dat voelde raar,” zei hun zoon.“

Waarom?”“

Omdat iedereen tegelijk stil was.”“

Jan knikte.

Dat is precies de bedoeling.”“

De volgende ochtend was alles anders.

De vlaggen hingen opnieuw buiten.
Maar nu helemaal bovenaan.

Het was Bevrijdingsdag.

Op straat stonden podia.
Mensen luisterden naar muziek.

Kinderen speelden.

Restaurants zaten vol.

Hun zoon keek verbaasd.

Gisteren was iedereen verdrietig.”“

En vandaag vieren we feest.”“

Ja,” zei Jan.“

Hoe kan dat?”“

Jan glimlachte.

Omdat vrijheid en herinneren bij elkaar horen.”“

Dat begrijp ik niet.”“

Als je niet meer weet waarom vrijheid belangrijk is, ga je haar “
vanzelfsprekend vinden.”

Hun zoon dacht na.

En daarom denken mensen eerst terug?”“

Ja.”“

En vieren ze daarna dat ze vrij zijn?”“

Precies.”“

Later die middag zaten ze op een plein.

Een band speelde muziek.

Kinderen renden rond.

Ouderen zaten in de zon.

Aan een andere tafel zat een familie uit Syrië.

Daarnaast een ouder echtpaar dat de oorlog nog had meegemaakt.

Verderop zaten studenten.

Jonge gezinnen.

Nieuwe Nederlanders.

Oude Nederlanders.

Niemand dacht daar bijzonder veel over na.

Iedereen genoot gewoon van de dag.

Jan keek om zich heen.

Hij dacht aan zijn buurvrouw mevrouw De Vries.

Aan haar verhalen over de oorlog.

Aan de verhalen van zijn eigen ouders.

Aan de verhalen die zijn kinderen later misschien zouden vertellen.

Misschien, dacht hij, is dat hoe een samenleving herinneringen bewaart.

Niet alleen in musea.

Niet alleen in boeken.

Maar ook in gesprekken.

Aan de keukentafel.

Op school.

Op een plein in de zon.

Toen ze 's avonds naar huis fietsten, hing de lucht nog vol met de geluiden van muziek en stemmen.

Hun zoon reed een stukje voor hen uit.

Zijn dochter fietste naast Sophie.

Jan keek naar hen.

Vrij.

mei stilstaan. ٤ Misschien was dat uiteindelijk de reden waarom mensen op mei vieren. ٥ En op

Omdat sommige dingen zo vanzelfsprekend lijken, dat je af en toe bewust moet stilstaan bij het feit dat ze dat niet zijn.

فصل ۲۳

روز یادبود و روز آزادی

اوایل ماه مه، حال و هوای کشور تغییر می‌کرد.

نه حال و هوای جشن.

نه موسیقی.

نه شلوغی.

بلکه فضایی آرام‌تر.

و جدی‌تر.

چهارم ماه مه، پسرشان با سؤال‌هایی از مدرسه به خانه آمد.

مثل همیشه.

بابا؟

جانم؟

چرا فردا همه جا پرچم‌ها بیرونه؟

یان فوراً فهمید منظورش چیست.

امروز روز یادبوده.

یعنی چی؟

پسرش نشست.

احساس می‌کرد این یکی از آن گفت‌وگوهای معمولی نیست.

یان کمی فکر کرد.

بعد گفت:

امروز مردم کسانی را به یاد می‌آورند که در جنگ‌ها جانشان را از دست داده‌اند.

حتی خیلی وقت پیش؟

بله.

چرا؟

چون بعضی چیزها آنقدر مهم هستند که نباید فراموش شوند.

پسرش آرام سر تکان داد.

همه چیز را کاملاً نمی‌فهمید.

اما گوش می‌داد.

آن شب همه در خانه بودند.

مثل میلیون ها نفر دیگر.

ساعت هشت شب همه چیز ساکت شد.
خیلی ساکت.

نه صدای ماشین.

نه صحبت.

نه تلویزیون.

دو دقیقه سکوت.

حتی پسرشان هم آرام نشست.
که خودش اتفاق مهمی بود.

بعد از دو دقیقه، صداها کم کم برگشتند.
در بسته شد.

دو چرخه ای رد شد.

پرنده ای آواز خواند.

انگار زندگی آرام آرام دوباره شروع شده بود.

پسرشان گفت:

عجیب بود.

چی؟

اینکه همه همزمان ساکت بودن.

یان سر تکان داد.

دقیقاً هدف همین بود.

روز بعد همه چیز متفاوت بود.

پرچم‌ها دوباره بیرون بودند.
اما این بار کاملاً بالا کشیده شده بودند.

روز آزادی بود.

در خیابان‌ها موسیقی شنیده می‌شد.
مردم جشن می‌گرفتند.
کودکان بازی می‌کردند.
و کافه‌ها پر بودند.

پسرشان با تعجب گفت:
دیروز همه ناراحت بودن.
و امروز همه جشن گرفتن.

یان لبخند زد.

چون آزادی و یادآوری به هم مربوط هستند.

متوجه نمی‌شم.

اگر آدم‌ها فراموش کنند آزادی چقدر ارزشمند، کم‌کم فکر می‌کنن همیشه وجود داشته.

پسرشان مدتی فکر کرد.

پس اول گذشته رو یاد می‌کنن؟

بله.

و بعد آزادی رو جشن می‌گیرن؟

دقیقاً.

بعد از ظهر در یکی از میدان‌های شهر نشستند.

گروهی موسیقی اجرا می‌کرد.

کودکان می‌دویدند.

سالمندان زیر نور آفتاب نشسته بودند.

کنارشان خانواده‌ای سوری نشسته بود.

کمی آن طرف‌تر زوج سالمندی که جنگ جهانی را به خاطر داشتند.

دانشجو‌ها.

خانواده‌های جوان.

هلندی‌های قدیمی.

و هلندی‌های جدید.

هیچ‌کس زیاد به این تفاوت‌ها فکر نمی‌کرد.

همه فقط از روزشان لذت می‌بردند.

یان به اطراف نگاه کرد.

به خانم دفریس فکر کرد.

به داستان‌هایی که از جنگ تعریف می‌کرد.

به داستان‌های پدر و مادر خودش.

و به داستان‌هایی که شاید روزی فرزندانش تعریف کنند.

شاید، با خودش فکر کرد، جامعه‌ها این‌گونه خاطره‌هایشان را حفظ می‌کنند.

نه فقط در موزه‌ها.

نه فقط در کتاب‌ها.

بلکه در گفت‌وگوها.

پشت میز شام.

در مدرسه.

و در میدان‌های آفتابی شهر.

وقتی عصر به خانه برمی‌گشتند، هنوز صدای موسیقی از دور شنیده می‌شد.

پسرشان کمی جلوتر رکاب می‌زد.

دخترشان کنار سوفی حرکت می‌کرد.

یان به آن‌ها نگاه کرد.

آزاد.

شاید در نهایت به همین دلیل مردم چهارم مه سکوت می‌کنند.

و پنجم مه جشن می‌گیرند.

چون بعضی چیزها آن‌قدر عادی به نظر می‌رسند که گاهی لازم است لحظه‌ای توقف کنیم و به یاد

بیاوریم که همیشه این‌طور نبوده است.

Hoofdstuk ۲۴

Ramadan in de straat

Een paar jaar eerder had Jan nauwelijks gemerkt wanneer de ramadan begon.

Niet omdat het onbelangrijk was.

Maar omdat hij er weinig mee in aanraking kwam.

Dat was veranderd.

De straat was veranderd.
Nederland was veranderd.

Op een avond in maart kwam hij thuis van zijn werk.
Bij de voordeur stond Fatima.
Met twee grote schalen in haar handen.

Voor jullie.”“

Wat is dit?”“

Te veel gekookt.”“

Jan keek naar de schalen.
Dat antwoord geloofde hij geen seconde.

Fatima.”“

Ze begon te lachen.

Oké. Misschien niet helemaal te veel.”“

Binnen stond de tafel een uur later vol.
Rijst.
Geurige stoofschotel.
Zoetigheden.
En dingen waarvan Jan de naam niet kende, maar die heerlijk smaakten.

Hun zoon keek verbaasd.

Waarom krijgen wij eten?”“

Sophie glimlachte.

Omdat mensen soms graag delen.”“

Maar het is toch hun feest?”“

Juist daarom.”“

Een paar dagen later vroeg Fatima of ze een avond langs wilden komen voor de iftar.

De maaltijd waarmee het vasten wordt verbroken.

Die avond zaten mensen van allerlei achtergronden rond dezelfde tafel.

Fatima's ouders.

Een buurvrouw.

Mark en Thomas.

Een neef die uit Rotterdam was gekomen.

En Jan met zijn gezin.

Toen de zon onderging, werd er eerst gegeten.

Rustig.

Bijna plechtig.

Daarna werd er gepraat.

Gelachen.

Verhalen verteld.

Hun zoon keek om zich heen.

Moeten jullie morgen weer vasten?”“

Ja.”“

De hele dag?”“

Ja.”“

Hij schudde ongelovig zijn hoofd.

Dat zou ik nooit kunnen.”“

Iedereen moest lachen.

Een paar weken later was de ramadan voorbij.

En weer veranderde de straat even.

Mensen trokken mooie kleren aan.

Families bezochten elkaar.

Kinderen kregen cadeautjes.

Fatima kwam opnieuw langs.

Dit keer met een doos gebak.

Suikerfeest?”“

vroeg hun zoon.

Fatima knikte.

Suikerfeest.”“

Toen ze weer weg was, keek Jan uit het raam.

Hij dacht aan iets wat hij de laatste jaren steeds vaker had gezien.

Nederland was niet één verhaal.

Het waren honderden verhalen.

Duizenden misschien.

Verhalen van mensen die hier al generaties woonden.

Van mensen die hier pas waren aangekomen.

Van mensen die verschillende talen spraken.

Verskillende feesten vierden.

Verskillende herinneringen hadden.

Maar die soms wel dezelfde straat deelden.

Dezelfde school.

Dezelfde supermarkt.

Dezelfde regen.

En misschien, dacht Jan, zat juist daarin de kracht van een samenleving.

Niet dat iedereen hetzelfde wordt.

Maar dat mensen leren naast elkaar te leven.

En af en toe ook een beetje met elkaar.

فصل ۲۴

رمضان در خیابان ما

چند سال قبل، یان تقریباً متوجه شروع ماه رمضان نمی‌شد.

نه به این دلیل که مهم نبود.

بلکه چون کمتر با آن روبه‌رو می‌شد.

اما حالا شرایط فرق کرده بود.

خیابان عوض شده بود.

محلّه عوض شده بود.

و هلند هم تغییر کرده بود.

یک عصر ماه مارس، وقتی از محل کار به خانه برگشت، فاطمه را جلوی در دید.

در دستش دو سینی بزرگ غذا بود.

برای شما.

یان پرسید:

این‌ها چیه؟

زیادی غذا پختم.

یان به ظرف‌ها نگاه کرد.

حتی یک لحظه هم این توضیح را باور نکرد.

فاطمه...

فاطمه خندید.

باشه، شاید فقط زیادی پختم.

یک ساعت بعد، میز شام آنها پر شده بود.

برنج.

خورش.

شیرینی.

و غذاهایی که یان اسم بعضی از آنها را نمی دانست اما از طعمشان لذت می برد.

پسرشان با تعجب پرسید:

چرا به ما غذا دادن؟

سوفی لبخند زد.

چون بعضی آدم ها دوست دارن چیزهایی رو با دیگران تقسیم کنن.

ولی مگه این جشن خودشون نیست؟

دقیقاً برای همین.

چند روز بعد، فاطمه آنها را برای افطار دعوت کرد.

آن شب آدم هایی با پیشینه های مختلف دور یک میز نشسته بودند.

والدین فاطمه.

یک همسایه.

مارک و توماس.

یکی از پسر عموهای فاطمه که از روتردام آمده بود.

و خانواده یان.

وقتی خورشید غروب کرد، همه ابتدا غذا خوردند.

آرام.

با احترام.

بعد از آن گفتوگوها شروع شد.

خنده‌ها.

و خاطره‌ها.

پسرشان به اطراف نگاه کرد.

فردا هم باید روزه بگیرین؟

بله.

تمام روز؟

بله.

او با ناباوری سرش را تکان داد.

من هیچ وقت نمی‌تونستم.

همه خندیدند.

چند هفته بعد، رمضان تمام شد.

و دوباره حال و هوای محله کمی تغییر کرد.

مردم لباس‌های زیبا پوشیدند.

خانواده‌ها به دیدار هم رفتند.

و کودکان هدیه گرفتند.

فاطمه دوباره به خانه آنها آمد.
این بار با یک جعبه شیرینی.

پسرشان پرسید:
عید فطره؟

فاطمه سر تکان داد.

بله، عید فطر.

وقتی فاطمه رفت، یان از پنجره به خیابان نگاه کرد.

به چیزی فکر می‌کرد که در سال‌های اخیر بیشتر از قبل دیده بود.

ه‌لند فقط یک داستان نبود.

صدها داستان بود.

شاید هزاران داستان.

داستان آدم‌هایی که نسل‌ها اینجا زندگی کرده بودند.

و داستان آدم‌هایی که تازه آمده بودند.

آدم‌هایی با زبان‌های مختلف.

با جشن‌های مختلف.

با خاطرات مختلف.

اما با یک خیابان مشترک.

یک مدرسه مشترک.

یک سوپرمارکت مشترک.

و حتی یک باران مشترک.

و شاید، یان با خودش فکر کرد، قدرت یک جامعه دقیقاً همین باشد.
نه اینکه همه شبیه هم شوند.
بلکه اینکه یاد بگیرند کنار هم زندگی کنند.
و گاهی حتی کمی با هم.

Hoofdstuk ۲۵

De verjaardag

Een paar weken later werd hun zoon jarig.
Al dagen van tevoren was hij ermee bezig.
Misschien zelfs weken.

Nog zes dagen.”“

De volgende ochtend:

Nog vijf dagen.”“

En daarna:

Nog vier dagen.”“

Jan en Sophie hoefden niet op de kalender te kijken.

Hun zoon hield iedereen vanzelf op de hoogte.

In Nederland zijn verjaardagen belangrijk.

Niet omdat ze groot of duur moeten zijn.

Maar omdat ze een moment zijn waarop mensen even stilstaan bij elkaar.

Op de ochtend van zijn verjaardag werd hun zoon wakker voordat zijn wekker afging.

Dat gebeurde bijna nooit.

Toen hij beneden kwam, stond de woonkamer al versierd.

Slingers.

Ballonnen.

Een klein cadeau op tafel.

Gefeliciteerd!”“

Zijn gezicht lichtte meteen op.

Op school mocht hij trakteren.

Ook dat hoorde erbij.

Een week eerder hadden ze samen besproken wat hij wilde uitdelen.

Niet te groot.

Niet te duur.

Maar wel iets leuks.

Die ochtend fietste hij trots naar school.

Met een doos traktaties achter op de fiets.

Toen Jan vroeger voor het eerst over Nederlandse traktaties hoorde, vond hij het een bijzonder systeem.

De jarige krijgt cadeaus.

Maar deelt ook iets uit.

Die middag kwam hij stralend thuis.

De juf heeft ook een traktatie gekregen.”“

Natuurlijk.”“

En ik mocht op een speciale stoel zitten.”“

Dat hoort erbij.”“

En iedereen zong voor mij.”“

Dat laatste vertelde hij drie keer.

Misschien zelfs vier keer.

s Avonds kwamen familie en vrienden langs.’

Zoals zo vaak stonden de stoelen in een kring.

Toen Jan jaren geleden voor het eerst op een Nederlandse verjaardag kwam,
vond hij dat vreemd.

Iedereen in een cirkel.

Iedereen zichtbaar.

Iedereen betrokken bij hetzelfde gesprek.

Maar inmiddels voelde het normaal.

Oma zat naast Fatima.

Mark zat naast Thomas.

De buurvrouw zat naast Sophie.

De gesprekken gingen alle kanten op.

Werk.

School.

Vakantie.

Het weer.

Voetbal.

Politiek.

En daarna weer terug naar het weer.

Halverwege de avond kwam de taart op tafel.

Iedereen zong.

Niet alleen voor hun zoon.

Ook voor Jan.

Ook voor Sophie.

Zelfs voor opa en oma.

Want in Nederland feliciteer je vaak niet alleen de jarige.

Maar ook de familie.

Toen Jan dat voor het eerst meemaakte, dacht hij dat mensen een grap maakten.

Nu feliciteerde hij zelf iedereen automatisch.

Later op de avond zat hun zoon tussen zijn cadeaus.

Niet omdat hij ermee wilde opscheppen.

Maar omdat hij alles nog eens wilde bekijken.

Een boek.

Een voetbal.

Een spel.

Een paar sokken die hij waarschijnlijk minder interessant vond.

En natuurlijk enveloppen.

Ook dat hoorde steeds meer bij het ouder worden.

Toen de laatste gasten vertrokken waren en de woonkamer weer rustig werd, bleef hun zoon nog even wakker.

Papa?””“

Ja?””“

Waarom vieren mensen eigenlijk verjaardagen?””“

Jan dacht even na.

Misschien omdat het goed is om af en toe stil te staan bij het feit dat iemand er “is.”

Zijn zoon keek nadenkend naar de lege taartschalen.

Dat klinkt eigenlijk best mooi.””“

Jan glimlachte.

Dat is het ook.””“

Buiten begon het zachtjes te regenen.
Zoals zo vaak.
Binnen lagen slingers op tafel.
Stonden lege koffiekopjes in de keuken.
En lag een tevreden kind bijna in slaap op de bank.

Voor Jan voelde het als een gewone avond.
Maar tegelijkertijd wist hij dat juist zulke gewone avonden later vaak herinneringen worden.
De avonden waar niemand een foto van maakt.
Maar die je jaren later toch nog precies kunt terughalen.

Hoofdstuk ५१

De Nederlandse zomeravond
Het was een van die zeldzame avonden waarop alles leek mee te zitten.
Geen regen.
Geen harde wind.
Geen jas nodig.

Na het eten zette Sophie de achterdeur open.
De warme lucht stroomde naar binnen.
Vanuit verschillende tuinen klonken stemmen.
Iemand lachte.
Iemand draaide muziek.
Verderop hoorde je het zachte geluid van een barbecue.

Zullen we buiten zitten?” vroeg Sophie.“

Dat was eigenlijk geen echte vraag.

Iedere Nederlander weet wat er gebeurt zodra het een beetje mooi weer wordt.
Iedereen gaat naar buiten.

De tuinstoelen verschenen.

De kussens kwamen uit de schuur.

En binnen een paar minuten zat het gezin in de tuin.

Hun dochter was dat weekend thuisgekomen uit Utrecht.

Hun zoon lag languit in een ligstoel.

Met zijn telefoon.

Zoals tieners over de hele wereld.

Aan de andere kant van de schutting hoorde je Mark en Thomas praten.

Even later verscheen Mark met twee glazen.

Zin in een drankje?”“

Jan knikte.

Kom erbij.”“

Binnen enkele minuten zaten ze met elkaar te praten.

Niet gepland.

Niet georganiseerd.

Gewoon spontaan.

Dat gebeurde niet elke dag.

Nederlanders plannen veel.

Maar juist daarom waarderen ze soms onverwachte momenten.

De lucht werd langzaam goudkleurig.

De zon zakte steeds lager.

En toch bleef het licht.

Hun dochter keek op haar telefoon.

Het is half tien.”“

Ja.”“

En het is nog licht.”“

Mark lachte.

Daar wen je nooit helemaal aan.”“

Even verderop fietsten kinderen nog door de straat.

Iemand liet een hond uit.

Een buurvrouw gaf haar planten water.

Niemand leek haast te hebben.

Misschien was dat het bijzondere van Nederlandse zomeravonden.

Ze voelden langer.

Ruimer.

Rustiger.

Na een tijdje kwam Fatima haar tuin in.

Ze zwaaide.

Kom erbij.”“

riep Sophie.

Vijf minuten later zat ze ook aan tafel.

Het gesprek ging van voetbal naar vakanties.

Van vakanties naar eten.

Van eten naar politiek.

En uiteindelijk weer terug naar het weer.

Zoals zo vaak.

Hun zoon luisterde een tijdje.

Toen vroeg hij ineens:

Waarom praten volwassenen eigenlijk altijd zo veel?”“

Iedereen begon te lachen.

Dat begrijp je later wel.”“

zei Thomas.

Dat zeggen jullie altijd.”“

Dat begrijp je later ook.”“

Nu moest iedereen nóg harder lachen.

De zon was inmiddels verdwenen.

Maar de lucht bleef lichtblauw.

Jan keek om zich heen.

Naar de mensen aan tafel.

Naar de huizen.

Naar de straat waar hij inmiddels al zoveel jaren woonde.

Toen hij hier voor het eerst kwam, kende hij niemand.

Nu kende hij bijna iedereen.

Niet hun hele levensverhaal.

Niet al hun geheimen.

Niet al hun dromen.

Maar wel genoeg.

Genoeg om elkaar te groeten.

Genoeg om elkaar te helpen.

Genoeg om te vragen hoe het gaat.

En misschien was dat wat een buurt uiteindelijk tot een buurt maakte.

Niet de huizen.

Niet de straten.

Niet de stenen.

Maar de mensen.

Tegen elf uur stond de eerste buur op.

Morgen weer vroeg.”“

De anderen knikten.

Dat hoefde niemand verder uit te leggen.

Langzaam liep de avond ten einde.

Stoelen werden opgeruimd.

Glazen naar binnen gebracht.

De tuin werd stil.

Toen Jan de achterdeur sloot, keek hij nog één keer naar de lucht.

Er was nog steeds een beetje licht.

Wat denk je?”“

vroeg Sophie.

Waarover?”“

Over Nederland.”“

Jan glimlachte.

Ik denk dat het uiteindelijk vooral een land van gewone mensen is.”“

En?”“

En dat gewone mensen vaak interessanter blijken dan je denkt.”“

Sophie knikte.

Daarna deden ze het licht uit.

En boven in huis sliep een nieuwe generatie alweer verder aan haar eigen
Nederlandse verhaal.

فصل ۲۶

یک عصر تابستانی هلندی

از آن شب‌های نادری بود که انگار همه چیز مطابق میل پیش می‌رفت.

نه بارانی در کار بود.

نه باد شدیدی.

و نه نیازی به پوشیدن کت.

بعد از شام، سوفی در حیاط را باز کرد.

هوای گرم به داخل خانه آمد.

از باغچه‌های اطراف صدای آدم‌ها شنیده می‌شد.

جایی کسی می‌خندید.

جایی موسیقی پخش می‌شد.

و کمی دورتر بوی باربیکیو در هوا پیچیده بود.

سوفی پرسید:

بیرون بشینیم؟

در واقع این سؤال واقعی نبود.

هر کسی که در هلند زندگی کرده باشد می‌داند به محض اینکه هوا کمی خوب شود چه اتفاقی می‌افتد.

همه بیرون می‌روند.

صندلی‌های باغچه بیرون آورده شدند.

بالشتک‌ها از انباری آمدند.

و چند دقیقه بعد همه در حیاط نشسته بودند.

دخترشان برای آخر هفته از اوترخت به خانه آمده بود.
پسرشان روی یک صندلی آفتابگیر دراز کشیده بود.
با تلفن همراهش.
درست مثل نوجوان‌های همه جای دنیا.

از آن سوی حصار صدای صحبت مارک و توماس شنیده می‌شد.
چند دقیقه بعد مارک با دو لیوان در دست ظاهر شد.

کسی نوشیدنی می‌خواهد؟

یان سر تکان داد.

بیا بشین.

چند دقیقه بعد همه با هم مشغول گفت‌وگو بودند.
نه برنامه‌ریزی شده.
نه از قبل هماهنگ شده.
فقط خودجوش.

این اتفاق هر روز نمی‌افتاد.
هلندی‌ها زیاد برنامه‌ریزی می‌کنند.
اما شاید به همین دلیل، از چنین لحظه‌های ناگهانی هم لذت می‌برند.

آسمان کم‌کم رنگ طلایی گرفت.
خورشید پایین‌تر می‌رفت.
اما هنوز هوا روشن بود.

دخترشان به تلفنش نگاه کرد.

ساعت نه و نیمه.

آره.

ولی هنوز روشنه.

مارک خندید.

هیچ وقت کاملاً بهش عادت نمی‌کنی.

کمی دورتر هنوز بچه‌ها در خیابان دوچرخه‌سواری می‌کردند.
کسی سگش را برای پیاده‌روی آورده بود.
و همسایه‌ای به گل‌هایش آب می‌داد.

هیچ‌کس عجله نداشت.

شاید همین ویژگی عصرهای تابستانی هلند بود.
طولانی‌تر به نظر می‌رسیدند.
آرام‌تر.
و بازتر.

بعد از مدتی فاطمه وارد باغچه‌اش شد.
دست تکان داد.

سوفی صدا زد:

بیا اینجا پیش ما.

پنج دقیقه بعد او هم پشت میز نشسته بود.

موضوع صحبت از فوتبال شروع شد.
به تعطیلات رسید.
از تعطیلات به غذا کشیده شد.
بعد به سیاست.
و در نهایت دوباره به آب و هوا برگشت.
مثل همیشه.

پسرشان مدتی گوش داد.
بعد ناگهان پرسید:

چرا بزرگتر اینقدر حرف می‌زنن؟

همه خندیدند.

توماس گفت:
بعداً می‌فهمی.

پسرشان گفت:
این رو همیشه می‌گین.

توماس جواب داد:
اون رو هم بعداً می‌فهمی.

این بار همه بلندتر خندیدند.

خورشید کاملاً غروب کرده بود.
اما آسمان هنوز آبی روشن بود.

یان به اطراف نگاه کرد.

به آدم‌هایی که دور میز نشسته بودند.

به خانه‌ها.

به خیابانی که سال‌ها بود در آن زندگی می‌کرد.

وقتی اولین بار به اینجا آمده بود، هیچ‌کس را نمی‌شناخت.

حالا تقریباً همه را می‌شناخت.

نه تمام زندگی‌شان را.

نه همه رازهایشان را.

نه همه آرزوهایشان را.

اما به اندازه کافی.

به اندازه‌ای که به هم سلام کنند.

به اندازه‌ای که به هم کمک کنند.

به اندازه‌ای که از حال هم بپرسند.

و شاید همین بود که یک محله را به محله تبدیل می‌کرد.

نه ساختمان‌ها.

نه خیابان‌ها.

نه آجرها.

بلکه آدم‌ها.

نزدیک ساعت یازده، اولین همسایه از جا بلند شد.

فردا باید زود بیدار بشم.

بقیه سر تکان دادند.
این جمله نیاز به توضیح بیشتری نداشت.

کمکم شب به پایان رسید.
صندلی‌ها جمع شدند.
لیوان‌ها به داخل خانه رفتند.
و باغچه دوباره آرام شد.

وقتی یان در حیاط را بست، یک بار دیگر به آسمان نگاه کرد.
هنوز کمی روشنایی باقی مانده بود.

سوفی پرسید:
به چی فکر می‌کنی؟

درباره چی؟

درباره هلند.

یان لبخند زد.

فکر می‌کنم در نهایت، هلند بیشتر از هر چیز کشور آدم‌های معمولیه.

و؟

و آدم‌های معمولی معمولاً خیلی جالب‌تر از چیزی هستن که اول فکر می‌کنی.

سوفی سر تکان داد.

بعد چراغ‌ها را خاموش کردند.

و در طبقه بالا، نسل جدیدی آرام آرام داستان هلندی خودش را زندگی می‌کرد.

Hoofdstuk ۲۷

Op de camping

In juli vertrok het gezin voor twee weken vakantie.

Niet naar een luxe resort.

Niet naar een vijfsterrenhotel.

Maar naar een camping.

Toen Jan vroeger hoorde hoeveel Nederlanders vrijwillig in een tent gingen slapen, begreep hij daar weinig van.

Nu begreep hij het beter.

Niet helemaal.

Maar beter.

De auto zat vol.

Veel voller dan logisch leek.

Stoelen.

Tassen.

Fietsen.

Spellen.

Boeken.

Kussens.

En dingen waarvan niemand precies wist waarom ze mee moesten.

“Hebben we dit echt nodig?”

vroeg Jan terwijl hij een extra tas optilde.

“Ja.”

zei Sophie.

Waarom?”“

Voor de zekerheid.”“

Dat antwoord beëindigde de discussie.
Zoals meestal.

Na een paar uur rijden kwamen ze aan.
De camping lag tussen bomen.
Niet ver van een meer.

Overal stonden caravans.
Campers.
Tenten.
En Nederlandse gezinnen.
Heel veel Nederlandse gezinnen.

Hun zoon keek rond.

Zijn er hier alleen Nederlanders?”“

Jan keek om zich heen.

Bijna.”“

Hun dochter begon te lachen.

Op veel campings in Europa leek het soms alsof een deel van Nederland tijdelijk was verhuisd.

Binnen een uur hadden ze hun burens leren kennen.

Niet omdat ze dat van plan waren.

Maar omdat dat bijna vanzelf ging.

Een man van drie plaatsen verder kwam een hamer lenen.

Een vrouw vroeg waar de dichtstbijzijnde supermarkt was.

Kinderen speelden samen alsof ze elkaar al maanden kenden.

Tegen de avond stond bijna iedereen buiten.

Sommigen lazen een boek.

Anderen speelden kaarten.

Iemand barbecue-de.

Hun zoon was inmiddels verdwenen.

Waar is hij?”“

vroeg Sophie.

Jan wees naar een voetbalveldje.

Daar speelde hij met vijf kinderen die hij drie uur eerder nog niet kende.

Dat was misschien een van de bijzondere dingen van campings.

Vriendschappen ontstonden er sneller.

De volgende ochtend stond Jan vroeg op.
Zoals altijd.

Met een kop koffie liep hij over het terrein.

Mensen groetten elkaar.

Goedemorgen.”“

Goed geslapen?”“

Mooie dag vandaag.”“

Niet omdat ze vrienden waren.

Maar omdat ze tijdelijk deel uitmaakten van dezelfde kleine gemeenschap.

Later die week begon het te regenen.

Hard.

Heel hard.

Hun zoon keek teleurgesteld naar buiten.

Vakantie is verpest.”“

Jan keek naar de regen.

Je bent officieel op een Nederlandse camping.”“

Waarom?”“

Omdat het regent.”“

Zelfs Sophie moest lachen.

Een uur later zaten tientallen mensen onder luifels.

Met koffie.

Met spelletjes.

Met dekens.

Alsof niemand werkelijk verrast was.

Want Nederlanders hopen op zon.

Maar ze bereiden zich altijd voor op regen.

Op de laatste avond zaten ze met hun burens buiten.

De zon ging langzaam onder.

Kinderen speelden nog steeds.

Iemand haalde ijsjes.

Iemand anders zette koffie.

Niemand sprak over afscheid.

Maar iedereen wist dat het eraan kwam.

Twee weken lang hadden ze elkaars honden uitgelaten.

Elkaars fietsen vastgehouden.

Elkaars kinderen leren kennen.

En morgen zouden ze weer vertrekken.

Naar hun eigen steden.

Hun eigen straten.

Hun eigen levens.

Toen ze de volgende ochtend de auto inpakten, zwaaiden de buren.

Tot volgend jaar misschien.”“

Misschien.

Dat was een typisch Nederlands antwoord.

Niet te zeker.

Niet te onzeker.

Gewoon mogelijk.

Toen ze wegreden keek Jan nog één keer achterom.

De camping werd kleiner.

De bomen verdwenen langzaam uit zicht.

En toch wist hij dat zijn zoon zich over twintig jaar waarschijnlijk niet meer zou herinneren welke tent ze hadden.

Of welke auto ze reden.

Maar wel die zomeravond.

Dat voetbalveldje.

Die regenbui.

En de mensen die even onderdeel waren geweest van hun verhaal.

در ماه ژوئیه، خانواده برای دو هفته به تعطیلات رفتند.

نه به یک هتل لوکس.

نه به یک اقامتگاه پنج‌ستاره.

بلکه به یک کمپینگ.

سال‌ها پیش، وقتی یان می‌شنید که هلندی‌ها داوطلبانه می‌روند و در چادر می‌خوابند، خیلی تعجب می‌کرد.

حالا بهتر درکش می‌کرد.

نه کاملاً.

اما بیشتر از قبل.

ماشین پر بود.

خیلی بیشتر از چیزی که منطقی به نظر می‌رسید.

صندلی.

کیف.

دوچرخه.

بازی.

کتاب.

بالش.

و وسایلی که هیچ‌کس دقیقاً نمی‌دانست چرا باید همراهشان باشد.

یان یک کیف دیگر را بلند کرد و گفت:

واقعاً به این هم نیاز داریم؟

سوفی جواب داد:

بله.

چرا؟

برای احتیاط.

و مثل همیشه همین جواب بحث را تمام کرد.

بعد از چند ساعت رانندگی به مقصد رسیدند.
کمپینگ میان درخت‌ها قرار داشت.
نزدیک یک دریاچه.

همه جا پر از کاروان.

کمپر.

چادر.

و خانواده‌های هلندی بود.

خیلی زیاد.

پسرشان به اطراف نگاه کرد.

اینجا فقط هلندی هستن؟

یان اطراف را نگاه کرد.

تقریباً.

دخترشان خندید.

در بسیاری از کمپینگ‌های اروپا، گاهی احساس می‌کنی بخشی از هلند موقتاً به آنجا منتقل شده است.

در کمتر از یک ساعت همسایه‌هایشان را شناختند.

نه چون تصمیم گرفته بودند.

بلکه چون تقریباً خودبه‌خود اتفاق افتاد.

مردی از چند چادر آن طرفتر چکش قرض گرفت.
زنی آدرس نزدیکترین سوپرمارکت را پرسید.
و بچه‌ها با هم بازی کردند، انگار مدت‌هاست همدیگر را می‌شناسند.

عصر که شد تقریباً همه بیرون بودند.

بعضی کتاب می‌خواندند.
بعضی کارت بازی می‌کردند.
کسی باربیکیو روشن کرده بود.

پسرشان هم ناپدید شده بود.

سوفی پرسید:

کجاست؟

یان به زمین فوتبال اشاره کرد.

آنجا با پنج کودک دیگر بازی می‌کرد.
کودکانی که فقط سه ساعت قبل اصلاً نمی‌شناخت.

شاید یکی از ویژگی‌های خاص کمپینگ همین بود.
دوستی‌ها خیلی سریع شکل می‌گرفتند.

صبح روز بعد، یان مثل همیشه زود بیدار شد.

با یک فنجان قهوه در محوطه قدم زد.

مردم به هم سلام می‌کردند.

صبح بخیر.

خوب خوابیدی؟

امروز روز قشنگیه.

نه چون دوست صمیمی بودند.

بلکه چون موقتاً بخشی از یک جامعه کوچک شده بودند.

اواسط هفته باران شروع شد.

شدید.

خیلی شدید.

پسرشان ناراحت از پنجره بیرون را نگاه می کرد.

تعطیلات خراب شد.

یان به باران نگاه کرد.

تبریک می گم.

برای چی؟

رسماً توی یک کمپینگ هلندی هستی.

چرا؟

چون داره بارون میاد.

حتی سوفی هم خندید.

یک ساعت بعد ده‌ها نفر زیر سایه‌بان‌ها نشسته بودند.

با قهوه.

با بازی‌های رومیزی.

با پتو.

انگار هیچ‌کس واقعاً غافلگیر نشده بود.

چون هلندی‌ها همیشه امیدوار به آفتاب هستند.

اما همیشه برای باران هم آماده‌اند.

شب آخر، همه بیرون نشسته بودند.

خورشید آرام‌آرام غروب می‌کرد.

بچه‌ها هنوز بازی می‌کردند.

کسی بستنی آورده بود.

کسی دیگر قهوه درست می‌کرد.

هیچ‌کس درباره خداحافظی حرف نمی‌زد.

اما همه می‌دانستند که نزدیک است.

دو هفته بود که سگ‌های همدیگر را نگه داشته بودند.

به هم کمک کرده بودند.

بچه‌های هم را شناخته بودند.

و فردا هر کسی به شهر خودش برمی‌گشت.

به خیابان خودش.

به زندگی خودش.

صبح روز بعد، وقتی وسایل را در ماشین می‌گذاشتند، همسایه‌ها برایشان دست تکان دادند.

شاید سال بعد دوباره همدیگر رو ببینیم.

شاید.

این هم یک جواب کاملاً هلندی بود.

نه خیلی مطمئن.

نه خیلی نامطمئن.

فقط ممکن.

وقتی حرکت کردند، یان یک بار دیگر به عقب نگاه کرد.

کمپینگ آرام آرام کوچکتر شد.

درخت‌ها از دید ناپدید شدند.

اما می‌دانست که احتمالاً پسرش بیست سال بعد دیگر به خاطر نخواهد آورد که چه چادری داشتند.

یا چه ماشینی سوار بودند.

اما آن عصر تابستانی را یادش خواهد ماند.

زمین فوتبال را.

باران را.

و آدم‌هایی را که برای مدتی کوتاه بخشی از داستان زندگی‌شان شده بودند.

Hoofdstuk ۲۸

De huisarts

Op een maandagmorgen werd Jan wakker met keelpijn.

Niet heel erg.

Maar vervelend genoeg om het meteen te merken.

Tijdens het ontbijt dronk hij extra koffie.

Alsof dat ergens tegen hielp.

Je ziet bleek.”“

zei Sophie.

Dat valt mee.”“

antwoordde Jan.

Dat zei hij altijd.

Tegen de middag voelde hij zich slechter.

Hoofdpijn.

Koude rillingen.

Moe.

Sophie keek hem aan.

Misschien moet je de huisarts bellen.”“

Ik kijk het nog even aan.”“

Ook dat zei hij altijd.

De volgende ochtend voelde hij zich nog steeds niet goed.

Dus belde hij uiteindelijk de huisartsenpraktijk.

Eerst kreeg hij de assistente aan de telefoon.

Zoals gebruikelijk.

Wat zijn uw klachten?”“

Jan legde uit wat er aan de hand was.

De assistente stelde vragen.

Veel vragen.

Hoe lang?

Hoe hoog was de koorts?

Had hij pijn bij het ademen?

Gebruikte hij medicijnen?

Toen hij ophing zei hij tegen Sophie:

Volgens mij heeft ze bijna haar artsdiploma.”“

Sophie moest lachen.

In Nederland is de huisarts vaak het eerste aanspreekpunt voor medische zorg.

Niet meteen een specialist.

Niet meteen een ziekenhuis.

Eerst de huisarts.

Een paar uur later zat Jan in de wachtkamer.

Niet lang.

Maar lang genoeg om de tijdschriften te bekijken.

Een oudere man zat rustig een krant te lezen.

Een moeder speelde met haar peuter.

Iemand anders keek op zijn telefoon.

Iedereen wachtte geduldig.

Toen zijn naam werd geroepen, liep hij naar binnen.

De huisarts schudde zijn hand.

Wat kan ik voor u doen?”“

Het gesprek duurde misschien tien minuten.

De arts luisterde.

Stelde vragen.

Onderzocht hem.

En legde daarna rustig uit wat er aan de hand was.

Geen ingewikkelde woorden.

Geen indrukwekkende medische taal.

Gewoon duidelijke uitleg.

Toen Jan weer buiten stond, had hij geen wondermiddel gekregen.

Geen stapel medicijnen.

Geen vijf verschillende onderzoeken.

Wel advies.

Rust.

Water drinken.

En tijd.

Onderweg naar huis dacht hij aan iets wat hem jarenlang had verbaasd.

Veel Nederlanders verwachten niet direct medicijnen voor elk probleem.

Soms is het antwoord gewoon:

rust nemen.

Dat vond niet iedereen leuk.

Maar veel mensen accepteerden het wel.

Een paar dagen later voelde Jan zich beter.

Niet ineens.

Niet spectaculair.

Gewoon langzaam.

Op zaterdag zat hij alweer in de tuin.

Met koffie.

Zoals altijd.

Mark keek over de schutting.

Leef je nog?”“

Net.”“

Goed zo.”“

Dat was ongeveer evenveel medeleven als je van Mark kon verwachten.

Even later verscheen ook mevrouw De Vries.

Ik hoorde dat u ziek was.”“

Het valt mee.”“

Dat zeggen mannen altijd.”“

Daar moest zelfs Jan om lachen.

De zon brak voorzichtig door de wolken.

De straat werd langzaam wakker.

Fietsen reden voorbij.

Een hond trok zijn eigenaar vooruit.

Iemand maaide het gras.

Gewone dingen.

Misschien dacht Jan daarom zo graag aan Nederland als een land van gewone dingen.

Niet omdat gewone dingen onbelangrijk zijn.

Maar juist omdat een groot deel van het leven eruit bestaat.

En vaak zijn het precies die gewone momenten die later het meest gemist worden.

فصل ۲۸

پزشک خانواده

صبح یک دوشنبه، یان با گلودرد از خواب بیدار شد.

نه خیلی شدید.

اما به اندازه‌ای که فوراً متوجه آن شود.

سر صبحانه قهوه بیشتری نوشید.

انگار قرار بود کمی بکند.

سوفی گفت:

رنگت پریده.

یان جواب داد:

نه، اینطورها هم نیست.

او تقریباً همیشه همین را می‌گفت.

نزدیک ظهر حالش بدتر شد.

سردرد.

لرز.

خستگی.

سوفی به او نگاه کرد.

شاید بهتر باشه به پزشک خانواده زنگ بزنی.

یه کم دیگه صبر می‌کنم.

این را هم همیشه می‌گفت.

صبح روز بعد هنوز حالش خوب نشده بود.
بنابراین بالاخره با مطب پزشک خانواده تماس گرفت.

اول منشی تلفن را جواب داد.
مثل همیشه.

مشکلتون چیه؟

یان توضیح داد.

بعد منشی شروع کرد به سؤال پرسیدن.
سؤال‌های زیاد.

از چه زمانی؟

تب داری؟

هنگام نفس کشیدن درد داری؟

دارویی مصرف می‌کنی؟

وقتی تماس تمام شد، به سوفی گفت:

فکر کنم فقط مونده مدرک پزشکی رو هم بگیره.

سوفی خندید.

در هلند، پزشک خانواده معمولاً اولین نقطه تماس برای مراقبت‌های پزشکی است.

نه مستقیماً متخصص.

نه مستقیماً بیمارستان.

ابتدا پزشک خانواده.

چند ساعت بعد، یان در اتاق انتظار نشسته بود.

نه خیلی طولانی.

اما به اندازه‌ای که مجله‌ها را ورق بزند.

مرد سالمندی روزنامه می‌خواند.

مادری با کودک خردسالش بازی می‌کرد.

و فرد دیگری در تلفن همراهش مشغول بود.

همه آرام منتظر بودند.

وقتی اسمش را صدا زدند، وارد اتاق شد.

پزشک با او دست داد.

چه کمکی از دستم برمیداد؟

کل ملاقات شاید ده دقیقه طول کشید.

پزشک گوش داد.

سؤال پرسید.

معاینه کرد.

و بعد با آرامش توضیح داد مشکل چیست.

نه اصطلاحات پیچیده.

نه حرف‌های عجیب پزشکی.

فقط توضیحی روشن و قابل فهم.

وقتی یان از مطب بیرون آمد، نه معجزه‌ای اتفاق افتاده بود.

نه کیسه‌ای پر از دارو گرفته بود.

نه پنج آزمایش مختلف نوشته شده بود.

فقط توصیه.

استراحت.

آب بیشتر.

و زمان.

در راه خانه به چیزی فکر می‌کرد که سال‌ها برایش جالب بود.

در هلند خیلی از مردم انتظار ندارند برای هر مشکلی فوراً دارو دریافت کنند.

گاهی پاسخ فقط این است:

استراحت کن.

شاید همه این را دوست نداشته باشند.

اما بسیاری آن را می‌پذیرند.

چند روز بعد حال یان بهتر شد.

نه ناگهانی.

نه معجزه‌آسا.

فقط آرام آرام.

شنبه دوباره در باغچه نشسته بود.

با یک فنجان قهوه.

مثل همیشه.

مارک از آن طرف حصار سرش را بیرون آورد.

هنوز زنده‌ای؟

فعلاً.

خوبه.

این تقریباً همان مقدار ابراز همدردی بود که می‌شد از مارک انتظار داشت.

چند دقیقه بعد خانم دفریس هم ظاهر شد.

شنیدم مریض بودی.

چیز مهمی نبود.

مردها همیشه همینو می‌گن.

این بار حتی خود یان هم خندید.

خورشید کم‌کم از پشت ابرها بیرون آمد.

خیابان آرام‌آرام بیدار می‌شد.

دوچرخه‌ها رد می‌شدند.

سگی صاحبش را دنبال خود می‌کشید.

و کسی در حال کوتاه کردن چمن‌ها بود.

اتفاق‌های معمولی.

شاید به همین دلیل یان هلند را کشور اتفاق‌های معمولی می‌دانست.

نه چون این اتفاق‌ها بی‌اهمیت‌اند.

بلکه چون بخش بزرگی از زندگی را همین‌ها می‌سازند.

و اغلب همین لحظه‌های عادی هستند که سال‌ها بعد بیشتر از همه دلتنگشان می‌شوی.

Hoofdstuk ۲۹

De gemeenteraadsverkiezingen

Op een ochtend in maart lag er een envelop op de mat.

Niet van de belastingdienst.

Niet van de bank.

Niet van school.

Van de gemeente.

Jan legde de brief op tafel.

Wat is dat?”“

vroeg hun zoon.

Een stempas.”“

Voor verkiezingen?”“

Ja.”“

Hun zoon dacht even na.

Moet je dan stemmen?”“

Jan glimlachte.

Nee.”“

Nee?”“

Nee. Je mag stemmen.”“

Dat verschil vond Jan belangrijk.

In de weken daarna verschenen overal verkiezingsposters.

Aan lantaarnpalen.

Op borden langs de weg.

Bij winkelcentra.

Hun zoon begon de gezichten te herkennen.

Die meneer hangt overal.”“

Dat klopt.”“

Is hij beroemd?”“

Dat probeert hij te worden.”“

Zelfs Sophie moest lachen.

Een paar dagen later stond er een verkiezingsdebat op televisie.

Hun dochter was thuis voor het weekend.

Tijdens het eten keek ze mee.

Waarom zijn Nederlandse politici het altijd oneens?”“

Dat zijn politici.”“

zei Sophie.

Maar echt altijd.”“

Jan dacht even na.

Misschien omdat Nederland gebouwd is op compromissen.”“

Wat bedoel je?”“

Dat bijna niemand ooit precies krijgt wat hij wil.”“

Hun dochter knikte.

Dat klonk eigenlijk heel Nederlands.

Een week later gingen Jan en Sophie stemmen.

Het stemlokaal zat in een basisschool.
Zoals vaak.

Bij de ingang stonden vrijwilligers.
Mensen uit de buurt.
Mensen die ze soms al jaren kenden.

Ze kregen hun stembiljet.
Een enorm vel papier.

Hun zoon keek verbaasd.

Moet je daarop één naam zoeken?”“

Ja.”“

Dat duurt toch uren?”“

Bijna.”“

Binnen enkele minuten stonden ze weer buiten.

Geen grote ceremonie.
Geen muziek.
Geen toespraken.

Gewoon stemmen.

Op de terugweg fietsten ze langs de bibliotheek.

Langs de bakker.

Langs het voetbalveld.

Het voelde als een gewone dag.

En misschien was dat precies de bedoeling.

Die avond kwamen de uitslagen binnen.

Op televisie verschenen kaarten.

Grafieken.

Analyses.

Maar in de woonkamer bleef het rustig.

Hun zoon keek een tijdje mee.

En nu?””“

Nu gaan ze praten.””“

Waarover?””“

Over hoe ze samen gaan besturen.””“

En zijn ze het dan eens?””“

Jan begon te lachen.

Niet meteen.”“

Waarom niet?”“

Omdat het Nederland is.”“

Hun dochter lachte.

Dat is geen antwoord.”“

Toch wel.”“

Want in Nederland zijn veel dingen gebaseerd op overleg.

Praten.

Onderhandelen.

Nog een keer praten.

Nog een keer onderhandelen.

Soms duurt het lang.

Soms heel lang.

Maar veel Nederlanders geloven dat een oplossing waar veel mensen achter staan beter is dan een snelle oplossing waar niemand tevreden mee is.

Later die avond keek Jan uit het raam.

Aan de overkant zag hij licht branden bij Mark en Thomas.

Verderop liep Fatima nog even naar de supermarkt.

Mevrouw De Vries deed haar gordijnen dicht.

Gewone mensen.

Gewone levens.

En ergens dacht Jan dat democratie misschien precies daarmee begon.

Niet in Den Haag.

Niet op televisie.

Maar in straten zoals deze.

Waar mensen verschillend zijn.

Verskillend denken.

Verskillend stemmen.

En toch iedere dag naast elkaar leven.

فصل ۲۹

انتخابات شورای شهر

یک صبح در ماه مارس، پاکتی روی پادری افتاده بود.

نه از اداره مالیات.

نه از بانک.

نه از مدرسه.

از شهرداری.

یان نامه را روی میز گذاشت.

پسرشان پرسید:

این چیه؟

برگه رأی.

برای انتخابات؟

بله.

پسرشان کمی فکر کرد.

پس باید رأی بدی؟

یان لبخند زد.

نه.

نه؟

نه. می‌تونی رأی بدی.

این تفاوت برای یان مهم بود.

در هفته‌های بعد، پوسترهای انتخاباتی همه جا دیده می‌شدند.

روی تیرهای چراغ برق.

کنار خیابان‌ها.

نزدیک مراکز خرید.

پسرشان کم‌کم چهره نامزدها را می‌شناخت.

این آقا همه جا هست.

درسته.

مشهوره؟

داره تلاش می‌کنه مشهور بشه.

حتی سوفی هم خندید.

چند روز بعد، مناظره انتخاباتی از تلویزیون پخش می‌شد.

دخترشان برای آخر هفته به خانه آمده بود.

سر شام برنامه را تماشا می‌کردند.

او پرسید:

چرا سیاستمدارهای هلندی همیشه با هم مخالفن؟

سوفی گفت:

چون سیاستمدارن.

ولی همیشه!

یان کمی فکر کرد.

شاید چون هلند روی سازش ساخته شده.

یعنی چی؟

یعنی تقریباً هیچ‌کس دقیقاً به همه خواسته‌هایش نمی‌رسه.

دخترشان سر تکان داد.

این توضیح خیلی هلندی به نظر می‌رسید.

یک هفته بعد، یان و سوفی برای رأی دادن رفتند.

محل رأی‌گیری در یک مدرسه ابتدایی بود.
مثل خیلی وقت‌های دیگر.

دم در، چند داوطلب از محله حضور داشتند.
افرادی که بعضی از آن‌ها را سال‌ها می‌شناختند.

برگه رأی را گرفتند.

یک برگه بزرگ.
خیلی بزرگ.

پسرشان با تعجب گفت:
باید توی این همه اسم فقط یکی رو پیدا کنی؟

بله.

خیلی طول می‌کشد.

تقریباً.

چند دقیقه بعد دوباره بیرون بودند.

نه مراسم خاصی وجود داشت.

نه موسیقی.

نه سخنرانی.

فقط رأی دادن.

در راه برگشت از کنار کتابخانه گذشتند.

از کنار ناوایی.

و از کنار زمین فوتبال.

روز کاملاً عادی به نظر می‌رسید.

و شاید دقیقاً قرار بود همین‌طور باشد.

آن شب نتایج اعلام شد.

روی تلویزیون نمودارها و تحلیل‌ها ظاهر شدند.

اما در خانه همه چیز آرام بود.

پسرشان مدتی به صفحه نگاه کرد.

حالا چی میشه؟

حالا شروع می‌کنن به حرف زدن.

درباره چی؟

درباره اینکه چطور با هم شهر رو اداره کنن.

و با هم موافق میشن؟

یان خندید.

نه فوراً.

چرا؟

چون اینجا هلنده.

دخترشان خندید.

این که جواب نیست.

اتفاقاً هست.

چون در هلند خیلی از چیزها بر پایه گفت‌وگو شکل می‌گیرد.

صحبت.

مذاکره.

دوباره صحبت.

و دوباره مذاکره.

گاهی طول می‌کشد.

گاهی خیلی طول می‌کشد.

اما بسیاری از هلندی‌ها معتقدند راه‌حلی که افراد بیشتری از آن حمایت کنند، بهتر از راه‌حل سریعی است که هیچ‌کس واقعاً از آن راضی نباشد.

آخر شب، یان از پنجره بیرون را نگاه کرد.

آن طرف خیابان چراغ خانه مارک و توماس روشن بود.
کمی دورتر فاطمه هنوز به سوپرمارکت می‌رفت.
خانم دفریس هم پرده‌هایش را می‌کشید.

آدم‌های معمولی.
زندگی‌های معمولی.

و یان با خودش فکر کرد شاید دموکراسی دقیقاً از همین‌جا شروع می‌شود.
نه از لاهه.
نه از تلویزیون.

بلکه از خیابان‌هایی مثل این.
جایی که آدم‌ها متفاوت‌اند.
متفاوت فکر می‌کنند.
متفاوت رأی می‌دهند.
اما هر روز در کنار هم زندگی می‌کنند.

Hoofdstuk ۳۰

De eerste werkdag van Sam

De jaren gingen sneller voorbij dan Jan ooit had gedacht.

Nog niet zo lang geleden liep Sam met een veel te grote rugzak naar groep één.

Nu stond hij in de keuken met een naamkaartje op zijn shirt.

Zestien jaar oud.

En zichtbaar nerveus.

Je hoeft niet bang te zijn.”“

zei Sophie.

Ik ben niet bang.”“

Hij was wel bang.

Dat zag iedereen.

Vandaag begon zijn eerste bijbaan.

Bij een supermarkt aan de rand van de stad.

Jan keek hem aan.

Ineens herinnerde hij zich de eerste werkdag van zijn dochter.

En zijn eigen eerste werkdag.

Sommige dingen veranderden.

Andere helemaal niet.

Buiten stapte Sam op zijn fiets.

Succes.”“

riep Sophie.

Komt goed.”“

Dat antwoord klonk veel zelfverzekerder dan hij zich voelde.

Toen hij weg was, bleef het even stil in huis.

We worden oud.”“

zei Sophie.

Jij misschien.”“

antwoordde Jan.

Sophie gooide een theedoek naar hem.

Ook dat veranderde blijkbaar nooit.

Die avond kwam Sam moe thuis.

Heel moe.

Hij gooide zijn schoenen in de gang.

Liet zich op de bank vallen.

En staarde naar het plafond.

Hoe was het?”“

vroeg Jan.

Ik heb vier uur lang vakken gevuld.”“

En?”“

Hoe kunnen mensen zoveel boodschappen kopen?”“

Jan moest lachen.

Dat vroeg ik me twintig jaar geleden ook af.”“

Sam vertelde over klanten.

Over collega's.

Over een manager die iedereen bij de voornaam aansprak.

Zelfs de baas?"

Ja."

En iedereen noemt hem gewoon Erik."

Jan knikte.

Dat was iets wat veel buitenlanders opviel in Nederland.

Directeuren.

Managers.

Docenten.

Artsen.

Vaak werden ze gewoon bij hun voornaam genoemd.

Niet omdat mensen geen respect hadden.

Maar omdat hiërarchie vaak minder zichtbaar was.

Een paar weken later kwam Sam thuis met zijn eerste salaris.

Hij keek minstens tien keer naar zijn bankrekening.

Ik ben rijk."

Jan keek naar het bedrag.

Dat woord betekent iets anders dan jij denkt.”“

Sam lachte.

Maar toch voelde het bijzonder.

Voor het eerst geld verdienen.

Voor het eerst iets kopen van je eigen salaris.

Voor het eerst begrijpen hoeveel werk er achter geld zit.

Dat weekend wilde Sam meteen een dure koptelefoon kopen.

Sophie stelde voor om eerst een paar dagen na te denken.

Waarom?”“

Omdat dat vaak geld bespaart.”“

Dat bleek een van de belangrijkste financiële lessen in hun gezin.

Niet alles kopen wat je vandaag wilt.

Drie dagen later wilde Sam de koptelefoon niet meer.

Sophie keek triomfantelijk.

Zie je wel.”“

Sam gaf dat natuurlijk nooit toe.

In de maanden daarna werd werk een normaal onderdeel van zijn leven.

School.

Sport.

Vrienden.

Werk.

Zoals voor veel Nederlandse jongeren.

Op een avond vroeg hij tijdens het eten:

Waarom werken hier eigenlijk zoveel scholieren?”“

Jan dacht even na.

Misschien omdat mensen zelfstandigheid belangrijk vinden.”“

En geld?”“

Ook geld.”“

En ervaring?”“

Dat ook.”“

Sam knikte.

Buiten fietsten jongeren door de straat.

Met bezorgtassen.

Met supermarktuniformen.

Met sporttassen.

Bijna allemaal onderweg tussen school, werk en vrienden.

Jan keek naar hen.

Toen dacht hij aan iets wat hij de afgelopen jaren steeds vaker had beseft.

Nederland leerde kinderen al vroeg om zelfstandig te worden.

Niet ineens.

Niet hard.

Niet zonder fouten.

Maar stap voor stap.

Eerst zelf naar school fietsen.

Dan zelf een bijbaan.

Dan zelfstandig wonen.

Dan je eigen leven opbouwen.

En ergens onderweg leren dat vrijheid altijd samen gaat met verantwoordelijkheid.

Misschien, dacht Jan, was dat wel een van de belangrijkste lessen die dit land probeerde door te geven.

Niet alleen aan kinderen.

Maar eigenlijk aan iedereen.

فصل ۳۰

اولین روز کاری سام

سال‌ها سریع‌تر از چیزی گذشتند که یان تصور می‌کرد.

انگار همین چند وقت پیش بود که سام با کوله‌پشتی‌ای که برایش زیادی بزرگ بود، به گروه یک می‌رفت.

حالا در آشپزخانه ایستاده بود.

روی لباسش کارت نام داشت.

شانزده ساله بود.

و کاملاً معلوم بود که اضطراب دارد.

سوفی گفت:

لازم نیست بترسی.

من نمی‌ترسم.

اما می‌ترسید.

همه می‌دیدند.

امروز اولین روز کار پاره‌وقت او بود.

در سوپرمارکتی در حاشیه شهر.

یان به او نگاه کرد.

ناگهان اولین روز کاری دخترش را به یاد آورد.

و اولین روز کاری خودش را.

بعضی چیزها تغییر می‌کنند.

و بعضی چیزها اصلاً نه.

بیرون، سام سوار دوچرخه‌اش شد.

سوفی صدا زد:

موفق باشی.

درست میشه.

جوابش خیلی مطمئن‌تر از احساسی بود که واقعاً داشت.

وقتی رفت، خانه برای چند لحظه ساکت شد.

سوفی گفت:

داریم پیر می‌شیم.

یان جواب داد:

شاید تو.

سوفی حوله آشپزخانه را به طرفش پرت کرد.

ظاهراً این یکی هم هیچ‌وقت تغییر نمی‌کرد.

آن شب سام خسته به خانه برگشت.

خیلی خسته.

کفش‌هایش را در راهرو انداخت.

خودش را روی مبل رها کرد.

و به سقف خیره شد.

یان پرسید:

چطور بود؟

چهار ساعت قفسه پر کردم.

خب؟

آدم‌ها چطور این‌قدر خرید می‌کنن؟

یان خندید.

من هم بیست سال پیش همین سؤال رو داشتم.

سام از مشتری‌ها گفت.

از همکارها.

از مدیری که همه را با اسم کوچک صدا می‌کرد.

حتی رئیس رو؟

آره.

همه فقط بهش می‌گن اریک.

یان سر تکان داد.

این یکی از چیزهایی بود که بسیاری از خارجی‌ها در هلند متوجه آن می‌شوند.

مدیران.

رؤسا.

معلمان.

پزشکان.

اغلب با اسم کوچک صدا زده می‌شوند.

نه چون مردم احترام نمی‌گذارند.

بلکه چون سلسله‌مراتب معمولاً کمتر دیده می‌شود.

چند هفته بعد، سام اولین حقوقش را گرفت.

حداقل ده بار به حساب بانکی‌اش نگاه کرد.

من پولدار شدم.

یان به مبلغ نگاه کرد.

این کلمه اون معنی‌ای رو که فکر می‌کنی نداره.

سام خندید.

اما با این حال حس خاصی داشت.

برای اولین بار پول درآوردن.

برای اولین بار چیزی را با حقوق خودت خریدن.

برای اولین بار فهمیدن اینکه پشت پول چقدر کار وجود دارد.

آن آخر هفته سام می‌خواست فوراً یک هدفون گران بخرد.

سوفی پیشنهاد کرد چند روز صبر کند.

چرا؟

چون این کار خیلی وقت‌ها باعث میشه پولت رو حفظ کنی.

این یکی از مهمترین درس‌های مالی خانه آنها بود.

هر چیزی را که امروز دلت می‌خواهد، همان روز نخر.

سه روز بعد، سام دیگه آن هدفون را نمی‌خواست.

سوفی با پیروزی نگاهش کرد.

دیدی؟

البته سام هرگز این را قبول نکرد.

در ماه‌های بعد، کار بخشی عادی از زندگی او شد.

مدرسه.

ورزش.

دوستان.

کار.

مثل بسیاری از نوجوانان هلندی.

یک شب سر شام پرسید:

چرا اینجا این قدر دانش‌آموزها کار می‌کنن؟

یان کمی فکر کرد.

شاید چون مردم استقلال رو مهم می‌دونن.

و پول؟

پول هم هست.

و تجربه؟

اون هم هست.

سام سر تکان داد.

بیرون، نوجوان‌ها با دوچرخه از خیابان می‌گذشتند.

با کیف‌های تحویل غذا.

با لباس سوپرمارکت.

با کیف ورزشی.

تقریباً همه در رفت‌وآمد میان مدرسه، کار و دوستان بودند.

یان به آن‌ها نگاه کرد.

بعد به چیزی فکر کرد که در سال‌های گذشته بیشتر و بیشتر متوجه آن شده بود.

هلند از سن پایین به کودکان یاد می‌دهد مستقل شوند.

نه یک‌باره.

نه سخت‌گیرانه.

نه بدون اشتباه.

بلکه قدم به قدم.

اول تنها با دوچرخه به مدرسه رفتن.

بعد کار پارموقت.

بعد زندگی مستقل.

بعد ساختن زندگی خود.

و جایی در این مسیر، یاد گرفتن اینکه آزادی همیشه همراه مسئولیت است.

یان با خودش فکر کرد شاید این یکی از مهمترین درس‌هایی باشد که این کشور تلاش می‌کند منتقل کند.

نه فقط به کودکان.

بلکه در واقع به همه.

Hoofdstuk ۳۱

De buurtbarbecue

In september hing er een briefje aan bijna iedere voordeur in de straat.

Niet van de gemeente.

Niet van een bedrijf.

Niet van een politieke partij.

Van de buurtvereniging.

uur ۱۶/۰۰ Buurtbarbecue – zaterdag

Iedereen was welkom.

Ga jij?”“

vroeg Mark toen hij Jan tegenkwam.

Waarschijnlijk.”“

Dat betekent dus ja.”“

Jan moest lachen.

In Nederland betekent “waarschijnlijk” soms inderdaad gewoon “ja”.

Alleen iets voorzichtiger.

Op zaterdagmiddag begonnen de eerste mensen tafels naar buiten te dragen.

Stoelen verschenen uit schuren.

Kinderen renden al door de straat voordat het feest officieel begonnen was.

Rond vier uur stonden er overal schalen met eten.

Zelfgemaakte salades.

Brood.

Kip.

Groenten.

Saté.

Kaas.

Sophie had pasta-sla gemaakt.

Fatima bracht zelfgebakken koekjes mee.

Mark had beloofd het vlees te verzorgen.

Heb je genoeg?”“

vroeg Jan.

Veel te veel.”“

antwoordde Mark.

Dat bleek later inderdaad waar.

Zoals op vrijwel iedere Nederlandse barbecue.

Hun zoon hielp met het klaarzetten van stoelen.

Hun dochter was speciaal voor het weekend thuisgekomen.

Steeds meer mensen kwamen erbij.

Nieuwe burens.

Oude burens.

Mensen die elkaar al twintig jaar kenden.

En mensen die pas drie weken geleden waren verhuisd.

Een jonge vrouw stelde zich voor.

Ik ben Emma.”“

Welkom in de straat.”“

zei Sophie.

Bedankt.”“

Bevalt het?”“

Emma glimlachte.

Tot nu toe wel.”“

Vraag het opnieuw in november.”“

zei Mark.

Iedereen begon te lachen.

Nederlanders hebben vaak een bijzonder soort humor.

Droog.

Nuchter.

Een beetje zelfspot.

Tegen etenstijd zaten er bijna veertig mensen buiten.

Aan lange tafels.

Met borden op schoot.

Met glazen in de hand.

Hun zoon zat tussen twee vrienden.

Hun dochter sprak met een buurvrouw over haar studie.

Opa vertelde voor de derde keer hetzelfde verhaal.

Niemand vond dat erg.

De zon begon langzaam te zakken.

Aan het einde van de straat speelde een groep kinderen voetbal.

Een paar volwassenen deden mee.

Met wisselend succes.

Papa!”“

riep Sam.

Kom meedoen.”“

Ik ben veel te oud.”“

Dat zeggen oude mensen.”“

Jan stond op.

Dan moet ik blijkbaar meedoen.”“

Tien minuten later stond hij op doel.

En ontdekte opnieuw dat zestienjarigen sneller rennen dan vijftigjarigen.

Veel sneller.

Toen het donker werd, gingen de lampjes aan.

Kleine lichtslingers tussen de bomen.

Kaarsen op de tafels.

Niemand had haast om naar huis te gaan.

Dat gebeurde vaker in Nederlandse buurten.

Mensen leven vaak vrij zelfstandig.

Iedereen heeft zijn eigen agenda.

Zijn eigen werk.

Zijn eigen plannen.

Maar af en toe ontstaat er een moment waarop een straat weer even een
gemeenschap wordt.

Later die avond zat Jan met een kop koffie aan het einde van de tafel.
Hij keek om zich heen.

Naar Fatima.

Naar Mark en Thomas.

Naar Emma die nog maar kort in de straat woonde.

Naar zijn kinderen.

Naar de burens die kwamen en gingen.

En ineens realiseerde hij zich iets.

Jaren geleden kende hij hier niemand.

Nu kende hij tientallen mensen.

Niet diep.

Niet perfect.

Maar genoeg om elkaar te groeten.

Genoeg om elkaar te helpen.

Genoeg om een stoel bij te schuiven als iemand aanschoof.

Misschien, dacht Jan, begint thuisgevoel niet bij een huis.

Niet bij een hypotheek.

Niet bij een adres.

Maar bij het moment waarop je niet langer door een straat loopt als bezoeker.

En merkt dat je er onderdeel van bent geworden.

فصل ۳۱

باربیکوی محله

در ماه سپتامبر، برگه‌ای روی در تقریباً همه خانه‌های خیابان دیده می‌شد.

نه از شهرداری.

نه از یک شرکت.

نه از یک حزب سیاسی.

از انجمن محله.

باربیکوی محله – شنبه ساعت چهار بعدازظهر

همه خوش‌آمد بودند.

مارک وقتی یان را دید پرسید:

می‌ای؟

احتمالاً.

پس یعنی می‌ای.

یان خندید.

در هلند احتمالاً خیلی وقت‌ها یعنی بله.

فقط کمی محتاط‌تر.

عصر شنبه، مردم شروع کردند به بیرون آوردن میزها.

صندلی‌ها از انباری‌ها بیرون آمدند.

بچه‌ها حتی قبل از شروع رسمی برنامه در خیابان مشغول بازی بودند.

حدود ساعت چهار، همه جا پر از ظرف‌های غذا شده بود.

سالادهای خانگی.

نان.

مرغ.

سبزیجات.

ساته.

پنیر.

سوفی سالاد پاستا درست کرده بود.

فاطمه شیرینی خانگی آورده بود.

مارک مسئول گوشت شده بود.

یان پرسید:

به اندازه کافی هست؟

مارک گفت:

خیلی بیشتر از حد لازم.

و بعداً معلوم شد که حق با او بوده است.

مثل تقریباً همه باریکیوهای هلندی.

سام در چین صندلی‌ها کمک می‌کرد.

دخترشان هم برای آخر هفته به خانه آمده بود.

کمکم افراد بیشتری رسیدند.

همسایه‌های قدیمی.

همسایه‌های جدید.

کسانی که بیست سال بود در آن خیابان زندگی می‌کردند.

و کسانی که فقط سه هفته قبل اسباب‌کشی کرده بودند.

دختر جوانی خودش را معرفی کرد.

من اما هستم.

سوفی گفت:

به خیابون ما خوش اومدی.

ممنون.

تا اینجا راضی بودی؟

اما لبخند زد.

فعلاً بله.

مارک گفت:

آبان دوباره ازت می پرسیم.

همه خندیدند.

هلندی ها نوع خاصی از شوخ طبعی دارند.

خشک.

واقع بینانه.

و همراه با کمی شوخی با خودشان.

وقت شام تقریباً چهل نفر دور میزها نشسته بودند.

بعضی بشقاب در دست داشتند.

بعضی لیوان.

بعضی مشغول حرف زدن بودند.

سام بین دو دوستش نشسته بود.

دخترشان با یکی از همسایه‌ها درباره دانشگاه صحبت می‌کرد.

پدربزرگ هم برای سومین بار همان خاطره همیشگی را تعریف می‌کرد.
و هیچ‌کس اعتراضی نداشت.

خورشید آرام‌آرام پایین می‌رفت.

در انتهای خیابان، گروهی از بچه‌ها فوتبال بازی می‌کردند.

چند بزرگسال هم به آن‌ها ملحق شدند.

با موفقیت نه‌چندان زیاد.

سام فریاد زد:

بابا!

بیا بازی کن.

من برای این کار خیلی پیر شدم.

این حرف آدم‌های پیر واقعیه.

یان بلند شد.

پس ظاهراً باید بازی کنم.

ده دقیقه بعد درون دروازه ایستاده بود.

و دوباره فهمید که نوجوان‌های شانزده ساله چقدر سریع می‌دوند.

خیلی سریع‌تر از آدم‌های پنجاه ساله.

وقتی هوا تاریک شد، چراغ‌ها روشن شدند.

ریسه‌های کوچک نور بین درخت‌ها.

شمع‌ها روی میزها.

هیچ‌کس عجله‌ای برای رفتن نداشت.

این اتفاق در بسیاری از محله‌های هلند دیده می‌شود.

مردم معمولاً زندگی مستقلی دارند.

کار خودشان را دارند.

برنامه خودشان را دارند.

اما گاهی لحظه‌هایی پیش می‌آید که یک خیابان دوباره تبدیل به یک جامعه کوچک می‌شود.

آخر شب، یان با یک فنجان قهوه در انتهای میز نشسته بود.

به اطراف نگاه می‌کرد.

به فاطمه.

به مارک و توماس.

به اِما که تازه به محله آمده بود.

به فرزندانش.

به همسایه‌هایی که می‌آمدند و می‌رفتند.

و ناگهان متوجه چیزی شد.

سال‌ها پیش، در این خیابان هیچ‌کس را نمی‌شناخت.

حالا ده‌ها نفر را می‌شناخت.

نه کاملاً.

نه عمیق.

اما به اندازه‌ای که به هم سلام کنند.

به اندازه‌ای که به هم کمک کنند.

و به اندازه‌ای که اگر کسی کنارشان نشست، برایش جا باز کنند.

شاید، یان با خودش فکر کرد، حس خانه بودن از خود خانه شروع نمی‌شود.

نه از آدرس.

نه از سند مالکیت.

بلکه از لحظه‌ای شروع می‌شود که دیگر در یک خیابان مثل یک غریبه قدم نمی‌زنی.

و می‌فهمی که بخشی از آن شده‌ای.

Hoofdstuk ۳۲

Een Nederlandse begrafenis

Op een regenachtige ochtend ging de telefoon.

Jan was net bezig koffie te zetten.

Sophie zat aan tafel met de krant.

Toen hij ophing, bleef hij even stil staan.

Wat is er?”“

vroeg Sophie.

Jan keek naar haar.

Mevrouw De Vries is overleden.”“

Even werd het stil in de keuken.

Niet omdat het onverwacht was.

Ze was inmiddels negentig geworden.

De laatste maanden ging haar gezondheid langzaam achteruit.

Maar toch.

Sommige mensen lijken zo vanzelfsprekend onderdeel van een straat dat je bijna vergeet dat ze er ooit niet zullen zijn.

Die middag stonden er bloemen voor haar huis.

Een dag later hing er een kaart naast de voordeur.

Met informatie over de uitvaart.

In Nederland gebeurt dat vaak.

Niet iedereen ontvangt persoonlijk een uitnodiging.

Maar mensen uit de buurt krijgen vaak de gelegenheid afscheid te nemen.

Ga jij?”“

vroeg Sophie.

Ja.”“

Ik ook.”“

Een paar dagen later zaten ze in een aula.

Rustig.

Eenvoudig.

Geen enorme ceremonie.

Geen overdaad.

Voorin stond een foto van mevrouw De Vries.

Zoals iedereen haar kende.

Met die vriendelijke glimlach.

De vrouw die altijd wist wanneer iemand ziek was.

De vrouw die iedereen begroette.

De vrouw die precies wist welke kinderen in de straat inmiddels volwassen waren geworden.

Eén voor één vertelden mensen verhalen.

Geen grote heldendaden.

Geen spectaculaire gebeurtenissen.

Gewone herinneringen.

Over een kop soep die ze bracht toen iemand ziek was.

Over de planten waar ze op paste tijdens vakanties.

Over gesprekken aan de schutting.

Jan luisterde.

En ineens beseft hij hoeveel van een mensenleven eigenlijk bestaat uit kleine dingen.

Na afloop stonden mensen buiten in kleine groepjes te praten.

Over vroeger.

Over de straat.

Over de kinderen.

Over het leven.

Hun zoon stond naast hem.

Inmiddels volwassen.

Papa?”“

Ja?”“

Waarom vertellen ze alleen gewone verhalen?”“

Jan keek naar de mensen om zich heen.

Misschien omdat gewone verhalen uiteindelijk het belangrijkste blijken.”“

Zijn zoon dacht na.

Niet prijzen?”“

Nee.”“

Niet geld?”“

Nee.”“

Niet succes?”“

Jan schudde zijn hoofd.

De meeste mensen herinneren zich uiteindelijk hoe iemand was.”“

Niet wat iemand had.”“

Op de terugweg fietsten ze langzaam naar huis.

De straat zag eruit zoals altijd.

Dezelfde huizen.

Dezelfde bomen.

Dezelfde stoepen.

En toch was er iets veranderd.

Een raam bleef donker.

Een stoel bleef leeg.

Die avond zaten ze in de tuin.

Mark kwam even langs.

Fatima ook.

Niemand sprak lang over verdriet.

Maar iedereen sprak over mevrouw De Vries.

Over haar humor.

Over haar verhalen.

Over haar tuin.

En langzaam veranderde het verdriet in herinneringen.

Toen het donker werd keek Jan naar het huis aan de overkant.

Hij dacht aan alles wat hij de afgelopen jaren in Nederland had geleerd.

Over werk.

Over scholen.

Over feestdagen.

Over politiek.

Over burens.

En misschien, dacht hij, zegt de manier waarop een samenleving afscheid neemt uiteindelijk net zoveel over die samenleving als de manier waarop ze feestviert.

Want ook hier zag hij iets typisch Nederlands.

Geen grote woorden.

Geen overdreven emoties.

Maar aandacht.

Rust.

Waardigheid.

En ruimte voor herinneringen.

Misschien was dat uiteindelijk wat mensen achterlaten.

Geen perfect leven.

Maar sporen in het leven van anderen.

Hoofdstuk २२

Met pensioen

Een jaar later veranderde er opnieuw iets.

Niet plotseling.

Niet dramatisch.

Maar langzaam.

Zoals zoveel dingen in Nederland.

Jan werd vijfenzestig.

Op een woensdagmiddag kwam hij thuis met een doos onder zijn arm.

Wat zit daarin?”“

vroeg Sophie.

Mijn bureau.”“

Je bureau?”“

Nou ja. De spullen van mijn bureau.”“

Pennen.

Notitieboeken.

Foto's.

Een mok die hij al jaren gebruikte.

Het waren gewone voorwerpen.

Maar samen vertelden ze een groot deel van zijn werkzame leven.

Die vrijdag was zijn laatste werkdag.

Geen fanfare.

Geen rode loper.

Geen groot afscheid.

Wel koffie.

Taart.

Toespraken.

En een cadeau.

Zoals zo vaak in Nederland.

Bescheiden.

Maar oprecht.

Een collega stond op.

Jan heeft ons geleerd dat luisteren soms belangrijker is dan praten.”“

Een andere collega vertelde een verhaal van twintig jaar geleden.

Iedereen lachte.

Zelfs Jan.

Vooral Jan.

Toen hij naar huis fietste voelde het vreemd.

Maandag hoefde hij niet meer naar kantoor.

Geen wekker.

Geen vergaderingen.

Geen agenda vol afspraken.

Alleen tijd.

Veel tijd.

De eerste week vond hij dat heerlijk.

De tweede week ook.

De derde week begon hij zich af te vragen waar woensdag eigenlijk gebleven was.

Wat bedoel je?”“

vroeg Sophie.

Ik dacht dat het maandag was.”“

Het is donderdag.”“

Dat was even schrikken.

Langzaam ontstond een nieuw ritme.

Op maandag koffie met Mark.

Op dinsdag vrijwilligerswerk in de bibliotheek.

Op woensdag wandelen.

Op donderdag oppassen op de kinderen van de burens.

En op vrijdag boodschappen doen.

Niet omdat het moest.

Maar omdat het kon.

Dat viel Jan op.

Veel Nederlandse gepensioneerden verdwijnen niet uit het maatschappelijk leven.

Ze worden vrijwilliger.

Helpen bij sportclubs.

Lezen voor op scholen.

Werken in buurthuizen.

Of passen op kleinkinderen.

Op een middag zat Jan met mevrouw Bakker in de bibliotheek.

Zij was tweeënzeventig.

Toen ik stopte met werken dacht ik dat ik eindelijk niets meer hoefde.”“

En?”“

Nu ben ik drukker dan ooit.”“

Jan moest lachen.

Dat hoorde hij vaker.

Een paar maanden later werd hun dochter moeder.

En ineens kreeg Jan een nieuwe titel.

Opa.

De eerste keer dat hij zijn kleindochter vasthield, keek hij naar haar kleine hand.

Zo klein.

En toch begon hier alweer een nieuw verhaal.

Een nieuwe generatie.

Een paar weken later wandelde hij met de kinderwagen door dezelfde straat waar ooit zijn eigen kinderen hadden gefietst.

Mark stak zijn hand op.

Fatima zwaaide.

Nieuwe buren groetten hem.

De straat was veranderd.

Maar ook weer niet.

Kinderen werden volwassenen.

Volwassenen werden grootouders.

Nieuwe mensen kwamen.

Andere mensen gingen.

En het leven ging verder.

Op een avond zat Jan in de tuin.

De zon zakte langzaam achter de huizen.

Vanuit een open raam hoorde hij een kind lachen.

Verderop reed iemand op een fiets.

Gewone geluiden.

Dezelfde geluiden die hij al jaren hoorde.

En ineens dacht hij aan iets wat mevrouw De Vries ooit had gezegd.

Je merkt pas hoe rijk je leven is als je terugkijkt.”“

Toen had hij dat niet helemaal begrepen.

Nu wel.

Want rijkdom bleek uiteindelijk niet te zitten in spullen.

Niet in functies.

Niet in titels.

Maar in mensen.

In herinneringen.

In gesprekken.

In een straat die langzaam onderdeel van je leven wordt.

En terwijl de avond over de buurt viel, nam Jan nog een slok koffie.

De wereld was veranderd.

Nederland was veranderd.

Zijn gezin was veranderd.

Maar één ding was hetzelfde gebleven.

Morgen zou er weer iemand op de fiets naar school gaan.

Iemand zou zijn hond uitlaten.

Iemand zou een buurman groeten.

Iemand zou koffie zetten.

En ergens zou opnieuw een klein stukje van het Nederlandse leven beginnen.

فصل ۳۳

بازنشستگی

یک سال بعد، دوباره چیزی تغییر کرد.

نه ناگهانی.

نه پر سر و صدا.

بلکه آرام آرام.

مثل خیلی از چیزها در هلند.

یان شصت و پنج ساله شد.

یک چهارشنبه بعدازظهر با جعبه‌ای زیر بغل به خانه آمد.

سوفی پرسید:

توی جعبه چیه؟

میز کارم.

میز کارت؟

خب، وسایل میز کارم.

خودکارها.

دفترچه‌ها.

عکس‌ها.

لیوانی که سال‌ها از آن استفاده کرده بود.

چیزهای معمولی بودند.

اما کنار هم بخش بزرگی از زندگی کاری او را روایت می‌کردند.

آن جمعه آخرین روز کاری‌اش بود.

نه گروه موسیقی بود.

نه فرش قرمز.

نه مراسم بزرگ خداحافظی.

اما قهوه بود.

کیک بود.

سخنرانی بود.

و هدیه‌ای کوچک.

مثل خیلی وقت‌ها در هلند.

ساده.

اما صمیمی.

یکی از همکاران بلند شد.

یان به ما یاد داد که گاهی گوش دادن از حرف زدن مهم‌تر است.

همکار دیگری خاطره‌ای از بیست سال قبل تعریف کرد.

همه خندیدند.

حتی یان.

بیشتر از همه خود یان.

وقتی با دوچرخه به خانه برگشت، حس عجیبی داشت.

دوشنبه دیگر لازم نبود به اداره برود.

نه زنگ ساعت.

نه جلسه.

نه تقویمی پر از قرار.

فقط زمان.

زمان زیاد.

هفته اول از این وضعیت لذت برد.

هفته دوم هم همین‌طور.

اما هفته سوم ناگهان از خودش پرسید چهارشنبه کجا رفته است.

سوفی پرسید:

منظورت چیه؟

فکر می‌کردم امروز دوشنبه‌ست.

امروز پنج‌شنبه‌ست.

این کمی نگران‌کننده بود.

کمکم ریتم تازه‌ای شکل گرفت.

دوشنبه قهوه با مارک.

سه‌شنبه کار داوطلبانه در کتابخانه.

چهارشنبه پیاده‌روی.

پنج‌شنبه مراقبت از بچه‌های همسایه.

و جمعه خرید خانه.

نه چون مجبور بود.

بلکه چون می‌توانست.

این برای یان جالب بود.

بسیاری از بازنشسته‌های هلندی از زندگی اجتماعی کنار نمی‌روند.

داوطلب می‌شوند.

در باشگاه‌های ورزشی کمک می‌کنند.

برای کودکان در مدرسه کتاب می‌خوانند.

در مراکز محلی فعالیت می‌کنند.

یا از نوه‌ها مراقبت می‌کنند.

یک بعدازظهر، یان در کتابخانه کنار خانم باکر نشسته بود.

او هفتاد و دو ساله بود.

گفت:

وقتی بازنشسته شدم فکر کردم بالاخره دیگر هیچ کاری لازم نیست انجام بدهم.

یان پرسید:

و؟

الان از همیشه سرم شلوغ‌تره.

یان خندید.

این جمله را زیاد می‌شنید.

چند ماه بعد دخترشان مادر شد.

و ناگهان یان عنوان تازه‌ای گرفت.

پدر بزرگ.

اولین بار که نوه‌اش را در آغوش گرفت، به دست کوچک او نگاه کرد.

چقدر کوچک.

و با این حال، همین‌جا داستان تازه‌ای شروع می‌شد.

نسلی تازه.

چند هفته بعد، با کالسکه در همان خیابانی قدم می‌زد که روزی فرزندان خودش در آن دوچرخه‌سواری می‌کردند.

مارک برایش دست تکان داد.

فاطمه لبخند زد.

همسایه‌های جدید سلام کردند.

خیابان تغییر کرده بود.

اما در عین حال تغییر نکرده بود.

کودکان بزرگسال می‌شدند.
بزرگسالان پدر بزرگ و مادر بزرگ می‌شدند.
آدم‌های تازه می‌آمدند.
بعضی‌ها می‌رفتند.

و زندگی ادامه پیدا می‌کرد.

یک شب، یان در باغچه نشسته بود.

خورشید آرام پشت خانه‌ها پایین می‌رفت.

از پنجره‌ای باز صدای خنده کودکی می‌آمد.

کمی دورتر کسی با دوچرخه رد شد.

صداهای معمولی.

همان صداهایی که سال‌ها شنیده بود.

و ناگهان جمله‌ای از خانم دفریس به یادش آمد.

آدم فقط وقتی به گذشته نگاه می‌کند، می‌فهمد زندگی‌اش چقدر پربار بوده.

آن زمان این جمله را کاملاً نفهمیده بود.

اما حالا می‌فهمید.

چون ثروت واقعی در وسایل نبود.

نه در مقام‌ها.

نه در عنوان‌ها.

بلکه در آدم‌ها بود.

در خاطره‌ها.

در گفت‌وگوها.

در خیابانی که آرام‌آرام بخشی از زندگی‌ات می‌شود.

و وقتی شب روی محله می‌نشست، یان جرعه‌ای دیگر از قهوه‌اش نوشید.

دنیا تغییر کرده بود.

هلند تغییر کرده بود.

خانواده‌اش تغییر کرده بود.

اما یک چیز همچنان همان بود.

فردا دوباره کسی با دوچرخه به مدرسه می‌رفت.

کسی سگش را بیرون می‌برد.

کسی به همسایه‌اش سلام می‌کرد.

کسی قهوه دم می‌کرد.

و جایی، دوباره تکه کوچکی از زندگی هلندی آغاز می‌شد.

Hoofdstuk ۳۴

Het afscheid van huis

De dag kwam sneller dan verwacht.

Zoals belangrijke dagen vaak doen.

Sam was negentien geworden.
En had een kamer gevonden in Delft.
Niet ver weg.
Maar ook niet meer thuis.

Al weken stonden er dozen in zijn kamer.

Boeken.
Kleren.
Voetbalschoenen.
Een oude lamp.
Een verzameling spullen waarvan Sophie zich afvroeg waarom hij ze wilde bewaren.

Heb je dit echt nodig?’’‘‘
vroeg ze terwijl ze een kapotte beker omhoog hield.

Ja.’’‘‘

Waarom?’’‘‘

Geen idee.’’‘‘

Toch ging de beker mee.

Op de ochtend van de verhuizing stond de auto weer veel te vol.
Zoals vroeger bij vakanties.

Alleen voelde dit anders.

Veel definitiever.

Toen ze in Delft aankwamen, bleek de kamer kleiner dan op de foto's.

Dat verbaasde niemand.

Volgens mij is iedere studentenkamer kleiner dan op internet.”“
zei Jan.

Sam lachte.

Zijn nieuwe huisgenoten waren vriendelijk.

Een student natuurkunde.

Een student rechten.

Een student die inmiddels zes jaar studeerde en waar niemand precies van wist
wat hij eigenlijk deed.

Ook dat bleek vrij normaal.

De middag ging voorbij met sjouwen.

Monteren.

Uitpakken.

Zoeken naar stopcontacten.

En discussiëren over waar het bureau moest staan.

Tegen het einde van de middag was de kamer ingericht.

Min of meer.

Een bed.

Een bureau.

Een kast.

Een nieuw begin.

Toen kwam het moment waar niemand het over had gehad.

Het afscheid.

Sophie keek nog één keer rond.

Je hebt alles?”“

Ja.”“

Zeker?”“

Ja mam.”“

Ook je oplader?”“

Sam keek verschrikt om zich heen.

Iedereen begon te lachen.

Tien minuten later lag de oplader alsnog in de auto.

Beneden bij de voordeur omhelsde Sophie hem.
Net iets langer dan normaal.

Jan gaf hem een klop op zijn schouder.

Komt goed.”“

Sam knikte.

Dat denk ik ook.”“

Toen stapten Jan en Sophie in de auto.

Via de spiegel zag Jan hoe zijn zoon kleiner werd.

Eerst stond hij nog in de deuropening.

Toen op het trottoir.

Toen verdween hij uit beeld.

De terugweg was stiller dan de heenweg.

Niet verdrietig.

Niet echt.

Gewoon anders.

Toen ze thuis kwamen, liepen ze automatisch naar boven.

En daar was ineens een lege kamer.

Het bureau stond er nog.
Een poster hing nog aan de muur.
Een vergeten sok lag onder het bed.

Maar de kamer voelde anders.

Stiller.

Die avond zaten Jan en Sophie in de tuin.
Zoals zo vaak.

Alleen met z'n tweeën.

Vreemd hè?”“
zei Sophie.

Ja.”“

Het huis is precies hetzelfde.”“

Jan keek naar het raam van Sams kamer.

En toch niet.”“

Even bleven ze stil.

Toen stuurde Sam een bericht.

Ik heb net mijn eerste maaltijd gemaakt.

Een minuut later volgde een tweede bericht.

De rookmelder werkt uitstekend.

Sophie begon te lachen.

Jan ook.

En ineens voelde alles weer normaal.

Want kinderen vertrekken misschien uit huis.

Maar helemaal verdwijnen doen ze nooit.

Ze blijven terugkomen.

Voor een maaltijd.

Voor een verjaardag.

Voor advies.

Voor de was.

En soms gewoon omdat thuis nog steeds thuis voelt.

Jan keek naar de straat.

Naar de huizen.

Naar de mensen die kwamen en gingen.

En hij dacht aan iets wat hij in al die jaren had geleerd.

In Nederland leer je kinderen zelfstandig worden.

Niet zodat ze weggaan.

Maar zodat ze hun eigen plek in de wereld kunnen vinden.

En misschien is liefde uiteindelijk precies dat.

Iemand loslaten.

En tegelijk weten dat de deur altijd open blijft.

درست می‌گی، این هم ترجمه فارسی فصل ۳۴:

فصل ۳۴

خداحافظی با خانه

آن روز زودتر از چیزی رسید که انتظار داشتند.

مثل خیلی از روزهای مهم.

سام نوزده ساله شده بود.

و اتفاقی در دلفت پیدا کرده بود.

نه خیلی دور.

اما دیگر هم خانه نبود.

چند هفته بود که جعبه‌ها در اتاقش دیده می‌شدند.

کتاب‌ها.

لباس‌ها.

کفش‌های فوتبال.

یک چراغ قدیمی.

و مجموعه‌ای از وسایلی که سوفی نمی‌فهمید چرا سام می‌خواهد نگهشان دارد.

سوفی یک لیوان شکسته را بالا گرفت و پرسید:

واقعاً به این نیاز داری؟

آره.

چرا؟

نمی‌دونم.

اما لیوان هم رفت.

صبح روز اسباب‌کشی، ماشین دوباره بیش از حد پر بود.
درست مثل زمان تعطیلات.

اما این بار حسش فرق داشت.

قطعی‌تر بود.

وقتی به دلفت رسیدند، معلوم شد اتاق از عکس‌های اینترنتی کوچک‌تر است.

این موضوع هیچ‌کس را متعجب نکرد.

یان گفت:

به نظرم همه اتاق‌های دانشجویی از عکس‌هاشون کوچک‌ترن.

سام خندید.

هم‌خانه‌های جدیدش مهربان بودند.

یک دانشجوی فیزیک.

یک دانشجوی حقوق.

و دانشجویی که شش سال بود درس می‌خواند و هیچ‌کس دقیقاً نمی‌دانست واقعاً چه می‌کند.

این هم ظاهراً خیلی عادی بود.

بعد از ظهر با جابه‌جایی وسایل گذشت.

بستن وسایل.

باز کردن جعبه‌ها.

پیدا کردن پریز برق.

و بحث درباره اینکه میز تحریر کجا قرار بگیرد.

نزدیک عصر، اتاق تقریباً آماده شده بود.

کموبیش.

یک تخت.

یک میز.

یک کمد.

یک شروع تازه.

بعد لحظه‌ای رسید که هیچ‌کس درباره‌اش حرف نزده بود.

خدا حافظی.

سوفی یک بار دیگر دور اتاق را نگاه کرد.

همه چی رو برداشتی؟

آره.

مطمئنی؟

آره مامان.

شارژرت هم هست؟

سام با وحشت اطرافش را نگاه کرد.

همه خندیدند.

ده دقیقه بعد شارژر هم در ماشین پیدا شد.

پایین، کنار در ورودی، سوفی سام را در آغوش گرفت.
کمی طولانی‌تر از همیشه.

یان دستی روی شانه‌اش زد.

همه چی درست میشه.

سام سر تکان داد.

فکر کنم آره.

بعد یان و سوفی سوار ماشین شدند.

یان از آینه دید که پسرش کوچکتر و دورتر می‌شود.

اول در چارچوب در ایستاده بود.

بعد روی پیاده‌رو.

بعد از دید خارج شد.

راه برگشت ساکت‌تر از راه رفت بود.

نه غمگین.

نه واقعاً.

فقط متفاوت.

وقتی به خانه رسیدند، ناخودآگاه به طبقه بالا رفتند.

و آنجا ناگهان اتاقی خالی بود.

میز هنوز همان‌جا بود.

پوستری هنوز روی دیوار بود.

یک جوراب فراموش‌شده زیر تخت مانده بود.

اما اتاق حس دیگری داشت.

ساکت‌تر.

آن شب یان و سوفی مثل خیلی شب‌های دیگر در باغچه نشستند.

فقط دو نفری.

سوفی گفت:

عجیب، نه؟

آره.

خونه دقیقاً همونه.

یان به پنجره اتاق سام نگاه کرد.

ولی در عین حال نیست.

چند لحظه سکوت کردند.

بعد سام پیام فرستاد.

الان اولین غذای خودم رو درست کردم.

یک دقیقه بعد پیام دوم آمد.

دستگاه اعلام دود عالی کار می‌کنه.

سوفی شروع به خندیدن کرد.

یان هم.

و ناگهان همه چیز دوباره عادی به نظر رسید.

چون بچه‌ها شاید از خانه بروند.

اما هیچ‌وقت کاملاً ناپدید نمی‌شوند.

برمی‌گردند.

برای یک وعده غذا.

برای تولد.

برای مشورت.

برای لباس‌های چرک.

و گاهی فقط چون خانه هنوز خانه است.

یان به خیابان نگاه کرد.

به خانه‌ها.

به آدم‌هایی که می‌آمدند و می‌رفتند.

و به چیزی فکر کرد که در تمام این سال‌ها یاد گرفته بود.

در هلند به کودکان یاد می‌دهی مستقل شوند.

نه برای اینکه از تو دور شوند.

بلکه برای اینکه بتوانند جای خودشان را در جهان پیدا کنند.

و شاید عشق در نهایت همین باشد.

کسی را رها کنی.

و هم‌زمان بدانی که در همیشه به روی او باز می‌ماند.

Hoofdstuk ۳۵

Een kleiner huis

Op een zondagochtend zaten Jan en Sophie aan de keukentafel.

Zoals al tientallen jaren.

Met koffie.

Met de krant.

Met dezelfde stoelen.

Maar er was iets veranderd.

Niet in het huis.

In henzelf.

De trap werd steiler.

De tuin leek ieder jaar groter te worden.

En het schoonmaken duurde langer dan vroeger.

Sophie keek naar boven.

Hoe vaak gebruiken we eigenlijk die kamers nog?”“

Jan wist meteen welke kamers ze bedoelde.

De kamer van hun dochter.

De kamer van Sam.

Beide stonden er nog.

Netjes.

Bijna alsof de kinderen morgen terug zouden komen.

Maar dat gebeurde niet meer.

Niet echt.

Ze kwamen nog steeds langs.

Voor verjaardagen.

Voor Kerstmis.

Voor een etentje.

Maar hun leven speelde zich inmiddels ergens anders af.

In Utrecht.

In Delft.

Later misschien in Rotterdam.

Of Amsterdam.

Of ergens nog verder weg.

Sophie nam een slok koffie.

Heb je ooit gedacht aan kleiner wonen?”“

Jan keek haar aan.

Dat was een gevaarlijke vraag.

Want sommige vragen veranderen langzaam in plannen.

En sommige plannen veranderen uiteindelijk in werkelijkheid.

Die middag maakten ze een wandeling.

Niet bewust.

Maar toch liepen ze langs een nieuw appartementencomplex.

Voor de ingang stond een ouder echtpaar.

Ze zaten op een bankje in de zon.

Die zijn hier vorig jaar komen wonen.”“

zei Sophie.

Mis je dan niet je tuin?”“

vroeg Jan.

Dat weet ik niet.”“

Mis je dan niet je ruimte?”“

Sophie keek naar hem.

Of missen we vooral het idee van ruimte?”“

Daar moest Jan even over nadenken.

In Nederland kiezen veel ouderen ervoor om kleiner te gaan wonen.

Niet omdat ze moeten.

Maar omdat ze willen.

Minder onderhoud.

Minder schoonmaken.

Minder zorgen.

Meer tijd.

Een paar weken later gingen ze kijken bij een appartement.

Licht.

Modern.

Met een lift.

En een balkon.

Geen trap.

Geen grote tuin.

Geen zolder.

Toen ze weer buiten stonden zei Jan:

Het is mooi.”“

Ja.”“

Maar het voelt niet als thuis.”“

Sophie knikte.

Nog niet.”“

Dat laatste woord bleef hangen.

Nog niet.

Want misschien was thuis niet één plek.

Misschien veranderde thuis mee met de jaren.

Zoals mensen zelf veranderden.

Die avond zaten ze in hun tuin.

Dezelfde tuin waar hun kinderen hadden gespeeld.

Waar verjaardagen waren gevierd.

Waar barbecues waren geweest.

Waar honderden gesprekken hadden plaatsgevonden.

Jan keek naar de appelboom.

Die was inmiddels ouder geworden.

Net als hijzelf.

En voor het eerst dacht hij dat ouder worden misschien niet betekende dat je dingen verloor.

Misschien betekende het ook dat je langzaam leerde loslaten wat niet meer nodig was.

Terwijl de avond viel, wist hij nog niet of ze ooit zouden verhuizen.

Maar één ding wist hij wel.

Er was opnieuw een nieuwe fase begonnen.

Niet die van kinderen.

Niet die van werk.

Maar die van ouder worden.

En net als alle fases daarvoor zou ook deze zijn eigen verhalen krijgen.

فصل ۳۵

خانه‌ای کوچک‌تر

یک صبح یکشنبه، یان و سوفی پشت میز آشپزخانه نشسته بودند.

مثل ده‌ها سال گذشته.

با قهوه.

با روزنامه.

و روی همان صندلی‌های همیشگی.

اما چیزی تغییر کرده بود.

نه در خانه.

در خودشان.

پله‌ها شیب بیشتری پیدا کرده بودند.

باغچه هر سال بزرگ‌تر به نظر می‌رسید.

و تمیز کردن خانه بیشتر از گذشته زمان می‌برد.

سوفی به طبقه بالا نگاه کرد.

واقعاً چند وقت یکبار از اون اتاق‌ها استفاده می‌کنیم؟

یان فوراً فهمید منظورش کدام اتاق‌هاست.

اتاق دخترشان.

اتاق سام.

هر دو هنوز همان‌جا بودند.

مرتب و منظم.

تقریباً انگار بچه‌ها قرار بود فردا برگردند.

اما دیگر این اتفاق نمی‌افتاد.

حداقل نه به آن شکل.

آن‌ها هنوز به خانه می‌آمدند.

برای تولدها.

برای کریسمس.

برای یک شام خانوادگی.

اما زندگی واقعی‌شان حالا جای دیگری جریان داشت.

در اوترخت.

در دلفت.

و شاید بعدها در روتردام.

یا آمستردام.

یا حتی جایی دورتر.

سوفی جرعه‌ای از قهوه‌اش نوشید.

تا حالا به زندگی در یک خانه کوچک‌تر فکر کردی؟

یان به او نگاه کرد.

این سؤال خطرناکی بود.

چون بعضی سؤال‌ها کم‌کم تبدیل به برنامه می‌شوند.

و بعضی برنامه‌ها در نهایت تبدیل به واقعیت.

آن بعدازظهر برای پیاده‌روی بیرون رفتند.

بدون اینکه از قبل تصمیم گرفته باشند، مسیرشان از کنار یک مجتمع آپارتمانی جدید گذشت.

جلوی ساختمان، یک زوج سالمند روی نیمکتی زیر آفتاب نشسته بودند.

سوفی گفت:

این‌ها پارسال او‌مدن اینجا زندگی کنن.

یان پرسید:

دلت برای باغچه تنگ نمی‌شه؟

نمی‌دونم.

برای فضای بیشتر چی؟

سوفی به او نگاه کرد.

یا شاید فقط به تصور داشتن فضای بیشتر عادت کردیم؟

یان برای چند لحظه به این جمله فکر کرد.

در هلند خیلی از سالمندان تصمیم می‌گیرند به خانه‌ای کوچک‌تر نقل مکان کنند.

نه چون مجبورند.

بلکه چون خودشان می‌خواهند.

تمیزکاری کمتر.

نگهداری کمتر.

نگرانی کمتر.

و زمان بیشتر.

چند هفته بعد، برای دیدن یک آپارتمان رفتند.

روشن.

مدرن.

با آسانسور.

و یک بالکن.

بدون پله.

بدون باغچه بزرگ.

بدون انباری زیرشیروانی.

وقتی بیرون آمدند، یان گفت:

قشنگه.

آره.

ولی حس خونه رو نمی‌ده.

سوفی سر تکان داد.

فعلاً نه.

همان کلمه در ذهن یان ماند.

فعلاً.

شاید خانه فقط یک مکان نبود.

شاید خانه هم مثل آدم‌ها با گذشت سال‌ها تغییر می‌کرد.

همان شب در باغچه نشستند.

همان باغچه‌ای که بچه‌ها در آن بازی کرده بودند.

که جشن تولدها در آن برگزار شده بود.

که باریکیوها در آن انجام شده بود.

و صدها گفت‌وگو در آن شکل گرفته بود.

یان به درخت سیب نگاه کرد.

درخت هم پیرتر شده بود.

درست مثل خودش.

و برای اولین بار با خودش فکر کرد که شاید پیر شدن فقط به معنی از دست دادن نباشد.

شاید به این معنا باشد که کم‌کم یاد بگیری چیزهایی را که دیگر به آن‌ها نیاز نداری، رها کنی.

وقتی شب آرام آرام روی محله نشست، هنوز نمی‌دانست روزی واقعاً اسباب‌کشی خواهند کرد یا نه.

اما یک چیز را می‌دانست.

مرحله تازه‌ای از زندگی شروع شده بود.

نه دوران بچه‌داری.

نه دوران کار.

بلکه دوران سالمندی.

و درست مثل همه فصل‌های قبلی زندگی، این فصل هم داستان‌های خودش را خواهد داشت.

Hoofdstuk ۳۶

Zorg

Een paar maanden later merkte Jan dat Sophie vaker moe was.

Niet opvallend.

Niet ineens.

Gewoon kleine dingen.

Ze ging eerder naar bed.

Liep wat langzamer de trap op.

En zei vaker:

Ik doe het morgen wel.”“

Dat was niets voor Sophie.

Sophie deed dingen altijd vandaag.

Alles goed?”“

vroeg Jan op een avond.

Ja hoor.”“

Maar het klonk niet overtuigend.

Na een tijdje besloot ze toch naar de huisarts te gaan.

Zoals zoveel Nederlanders deed ze dat niet meteen.

Eerst wachtte ze af.

Toen nog even.

En daarna nog een beetje.

Pas toen Jan begon aan te dringen maakte ze een afspraak.

Een week later zaten ze samen in de wachtkamer.

Ze hadden hier al vaak gezeten.

Voor de kinderen.

Voor griep.

Voor sportblessures.

Voor vaccinaties.

Maar dit voelde anders.

Volwassener.

Serieuzer.

De huisarts luisterde aandachtig.

Stelde vragen.

Keek naar de uitslagen van onderzoeken.

Daarna legde hij rustig uit wat er aan de hand was.

Geen levensbedreigende ziekte.

Maar wel een chronische aandoening.

Iets dat niet meer weg zou gaan.

Iets waarmee ze zou moeten leren leven.

Op de terugweg zei bijna niemand iets.

Niet omdat ze bang waren.

Maar omdat sommige informatie tijd nodig heeft om een plek te vinden.

Die avond zaten ze in de tuin.

Dezelfde tuin.

Dezelfde stoelen.

Dezelfde koffie.

En toch voelde alles anders.

Word ik oud?”“

vroeg Sophie uiteindelijk.

Jan glimlachte.

Dat doen we allebei.”“

Sophie keek naar hem.

Dat was niet mijn vraag.”“

Nu moest hij lachen.

Dat hielp.

Een beetje.

De maanden daarna kwam er iets nieuws in hun leven.

Afspraken.

Onderzoeken.

Controlebezoeken.

Medicijnen.

Niet voortdurend.

Maar wel regelmatig.

Langzaam leerden ze iets wat veel Nederlanders op latere leeftijd leren.

Dat zorg onderdeel wordt van het leven.

Niet als een ramp.

Niet als een nederlaag.

Maar als iets dat erbij hoort.

Hun dochter kwam vaker langs.

Sam belde vaker.

En ineens begonnen hun kinderen vragen te stellen die vroeger andersom waren geweest.

Hebben jullie genoeg boodschappen?”“

Moet ik iets meenemen?”“

Zijn jullie thuisgekomen?”“

Jan merkte het op.

De rollen veranderden langzaam.

Niet volledig.

Maar toch.

Op een middag zaten hij en Sophie op een bankje langs een fietspad.

Fietsers reden voorbij.

Zoals altijd.

Jong.

Oud.

Snel.

Langzaam.

Het leven ging gewoon verder.

Sophie keek naar de voorbijrijdende mensen.

Vroeger dacht ik dat ouder worden iets was dat ineens gebeurde.”“

En nu?”“

vroeg Jan.

Nu denk ik dat het in kleine stapjes komt.”“

Jan knikte.

Dat leek hem precies juist.

Niet één grote verandering.

Maar honderden kleine veranderingen.

En misschien, dacht hij, zat de kunst van ouder worden niet in het tegenhouden ervan.

Maar in het leren meebewegen.

Zoals Nederlanders al eeuwen doen met wind.

Met water.

Met seizoenen.

Niet door alles te controleren.

Maar door zich aan te passen wanneer dat nodig is.

Terwijl de avondzon langzaam lager zakte, bleef het fietspad vol mensen.

Op weg naar huis.

Op weg naar werk.

Op weg naar familie.

En Jan dacht dat het leven misschien precies zo was.

Je blijft onderweg.

Alleen verandert onderweg af en toe van richting.

چند ماه بعد، یان متوجه شد که سوفی بیشتر از گذشته خسته می‌شود.

نه خیلی واضح.

نه ناگهانی.

فقط تغییرات کوچک.

زودتر به رختخواب می‌رفت.

آهسته‌تر از پله‌ها بالا می‌رفت.

و بیشتر از قبل می‌گفت:

فردا انجامش می‌دم.

و این اصلاً شبیه سوفی نبود.

سوفی همیشه کارها را همان روز انجام می‌داد.

یک شب یان پرسید:

همه چیز خوبه؟

آره.

اما جوابش قانع‌کننده نبود.

بعد از مدتی بالاخره تصمیم گرفت به پزشک خانواده مراجعه کند.

مثل خیلی از هلندی‌ها، نه فوراً.

اول کمی صبر کرد.

بعد کمی بیشتر.

و بعد باز هم کمی بیشتر.

تا اینکه بالاخره وقت گرفت.

یک هفته بعد، هر دو در اتاق انتظار نشسته بودند.

جایی که قبلاً بارها آمده بودند.

برای بچه‌ها.

برای سرماخوردگی.

برای آسیب‌های ورزشی.

برای واکسن‌ها.

اما این بار فرق داشت.

جدی‌تر بود.

پزشک با دقت گوش داد.

سؤال پرسید.

نتایج آزمایش‌ها را بررسی کرد.

بعد آرام توضیح داد که مشکل چیست.

بیماری خطرناکی نبود.

اما یک بیماری مزمن بود.

چیزی که قرار نبود کاملاً از بین برود.

و چیزی که باید یاد می‌گرفتند با آن زندگی کنند.

در راه برگشت تقریباً هیچ‌کدام حرفی نزدند.

نه از ترس.

بلکه چون بعضی خبرها به زمان نیاز دارند تا در ذهن جا بیفتند.

آن شب در باغچه نشستند.

همان باغچه.

همان صندلی‌ها.

همان قهوه.

اما حس متفاوتی داشت.

سوفی بالاخره گفت:

دارم پیر می‌شم؟

یان لبخند زد.

هر دومون داریم.

سوفی نگاهش کرد.

این سؤال من نبود.

این بار یان خندید.

و همین کمی فضا را سبکتر کرد.

ماه‌های بعد، چیز تازه‌ای وارد زندگی‌شان شد.

قرارهای پزشکی.

آزمایش‌ها.

ویزیت‌های دوره‌ای.

داروها.

نه دائمی.

اما منظم.

کم‌کم یاد گرفتند چیزی را که بسیاری از سالمندان در هلند تجربه می‌کنند.

اینکه مراقبت‌های درمانی بخشی از زندگی می‌شود.

نه به عنوان شکست.

نه به عنوان فاجعه.

بلکه به عنوان بخشی از مسیر زندگی.

دخترشان بیشتر به دیدنشان می‌آمد.

سام بیشتر تماس می‌گرفت.

و ناگهان فرزندان‌شان سؤال‌هایی می‌پرسیدند که قبلاً خودشان از بچه‌ها می‌پرسیدند.

خونه غذا دارید؟

چیزی لازم ندارید؟

سالم رسیدید خونه؟

یان این تغییر را احساس می‌کرد.

نقش‌ها آرام آرام عوض می‌شدند.

نه کامل.

اما کم‌کم.

یک بعدازظهر، یان و سوفی روی نیمکتی کنار مسیر دوچرخه نشسته بودند.

دوچرخه‌ها یکی پس از دیگری عبور می‌کردند.

جوان‌ها.

سالمندان.

سریع.

آرام.

زندگی همچنان جریان داشت.

سوفی به آدم‌هایی که عبور می‌کردند نگاه کرد و گفت:

قبلاً فکر می‌کردم پیر شدن به اتفاق ناگهانیه.

یان پرسید:

و حالا؟

حالا فکر می‌کنم در صدها قدم کوچک اتفاق می‌افته.

یان سر تکان داد.

دقیقاً همین‌طور بود.

نه یک تغییر بزرگ.

بلکه صدها تغییر کوچک.

و شاید هنر سالمندی این نبود که جلوی آن را بگیری.

بلکه این بود که یاد بگیری همراه آن حرکت کنی.

همان‌طور که هلندی‌ها قرن‌ها با باد.

با آب.

و با فصل‌ها کنار آمده‌اند.

نه با کنترل همه چیز.

بلکه با سازگار شدن وقتی لازم است.

خورشید آرام‌آرام پایین می‌رفت.

مسیر دوچرخه همچنان پر از آدم بود.

کسانی که به خانه می‌رفتند.

به محل کار می‌رفتند.

یا به دیدن خانواده.

و یان با خودش فکر کرد که شاید زندگی هم دقیقاً همین باشد.

همیشه در مسیر هستی.

فقط گاهی جهت مسیر تغییر می‌کند.

Hoofdstuk ۳۷

Het gesprek over later

Een jaar later zat Sophie opnieuw tegenover de huisarts.

Niet omdat ze ineens veel zieker was geworden.

Niet omdat er een noodgeval was.

Maar omdat ze vragen had.

Vragen die steeds vaker terugkwamen.

Wat als haar gezondheid verder achteruit zou gaan?

Wat als ze ooit niet meer zelfstandig zou kunnen wonen?

Wat als ze afhankelijk zou worden van anderen?

De huisarts luisterde rustig.

Zoals altijd.

In Nederland zijn dit geen vreemde gesprekken.

Veel mensen praten al vroeg over hun wensen voor later.

Niet omdat ze willen opgeven.

Maar juist omdat ze zelf willen blijven beslissen.

Na afloop liepen Jan en Sophie langzaam naar huis.

Het was herfst.

De bladeren lagen op de stoep.

Fietsers reden voorbij.

Alles zag eruit zoals altijd.

En toch voelde het gesprek belangrijk.

Die avond zaten ze samen aan tafel.

Geen televisie.

Geen radio.

Alleen thee.

Heb jij daar ooit over nagedacht?”“

vroeg Sophie.

Waarover?”“

Over later.”“

Jan wist precies wat ze bedoelde.

En toch duurde het even voordat hij antwoord gaf.

Ja.”“

Sophie keek hem aan.

En?”“

Jan keek naar buiten.

Ik denk dat ik zo lang mogelijk zelfstandig wil blijven.”“

Sophie knikte.

Ik ook.”“

Even bleef het stil.

Toen zei ze:

Mijn moeder zei vroeger altijd dat je over zulke dingen niet moest praten.”“

Jan glimlachte.

In Nederland praten mensen juist vaak wél over zulke dingen.”“

Dat merk ik.”“

De weken daarna kwamen het onderwerp en de gesprekken vaker terug.

Niet zwaar.

Niet somber.

Gewoon praktisch.

Hun dochter schoof een keer aan tafel aan.

Sam was er ook.

Voor het eerst praatten ze als gezin over onderwerpen waar vroeger niemand het over had.

Wensen.

Verzorging.

Zelfstandigheid.

En wat belangrijk is in het laatste deel van een mensenleven.

Niemand vond het makkelijk.

Maar niemand liep weg voor het gesprek.

Na afloop zei Sam:

Eigenlijk is het best fijn dat we dit weten.”“

Sophie keek verrast op.

Vind je?”“

Ja.”“

Waarom?”“

Sam haalde zijn schouders op.

Omdat ik liever weet wat jullie willen dan dat ik ooit moet raden.”“

Niemand zei iets.

Maar iedereen begreep wat hij bedoelde.

Die avond, toen het huis weer stil was, keek Jan naar de foto's aan de muur.

Foto's van de kinderen.

Van vakanties.

Van verjaardagen.

Van gewone dagen.

Het leven had hen al door veel fases geleid.

Kindertijd.

Studietijd.

Werk.

Ouderschap.

Grootouderschap.

En nu begon langzaam een nieuwe fase.

De fase waarin mensen niet alleen terugkijken.

Maar ook nadenken over hoe ze hun laatste hoofdstukken willen schrijven.

Niet morgen.

Niet volgende maand.

Maar ooit.

En misschien, dacht Jan, was dat ook een vorm van vrijheid.

De vrijheid om na te denken over je eigen leven.

En over hoe je dat leven waardig wilt blijven leven.

فصل ۳۷

گفت‌وگو درباره سال‌های بعد

یک سال بعد، سوفی دوباره روبه‌روی پزشک خانواده نشست.

نه چون ناگهان خیلی بیمارتر شده بود.

نه چون وضعیت اضطراری پیش آمده بود.

بلکه چون سؤال‌هایی داشت.

سؤال‌هایی که هر روز بیشتر در ذهنش تکرار می‌شدند.

اگر سلامتی‌اش بدتر شود چه؟
اگر روزی دیگر نتواند مستقل زندگی کند چه؟
اگر به دیگران وابسته شود چه؟

پزشک مثل همیشه با آرامش گوش داد.

در هلند چنین گفت‌وگوهایی عجیب نیستند.

بسیاری از مردم از سال‌ها قبل درباره خواسته‌هایشان برای دوران سالمندی صحبت می‌کنند.

نه چون امیدشان را از دست داده‌اند.

بلکه چون می‌خواهند تا حد ممکن خودشان تصمیم بگیرند.

بعد از ملاقات، یان و سوفی آرام‌آرام به خانه برگشتند.

پاییز بود.

برگ‌ها روی پیاده‌رو ریخته بودند.

دوچرخه‌ها عبور می‌کردند.

همه چیز مثل همیشه به نظر می‌رسید.

اما آن گفت‌وگو مهم بود.

آن شب کنار میز آشپزخانه نشستند.

نه تلویزیونی روشن بود.

نه رادیویی.

فقط چای.

سوفی پرسید:

تو تا حالا به این چیزها فکر کردی؟

به چی؟

به سال‌های بعد.

یان دقیقاً می‌دانست منظورش چیست.

اما چند لحظه طول کشید تا جواب بدهد.

آره.

سوفی نگاهش کرد.

و؟

یان به بیرون نگاه کرد.

فکر می‌کنم دوست دارم تا جایی که میشه مستقل بمونم.

سوفی سر تکان داد.

منم همین‌طور.

چند لحظه سکوت برقرار شد.

بعد سوفی گفت:

مادر م همیشه می‌گفت نباید درباره این چیزها حرف زد.

یان لبخند زد.

اینجا خیلی‌ها دقیقاً برعکس فکر می‌کنن.

متوجه شدم.

در هفته‌های بعد، این موضوع بیشتر مطرح شد.

نه با غم.

نه با ترس.

بلکه با نگاه عملی.

یک شب دخترشان هم سر میز بود.

سام هم آمده بود.

برای اولین بار همه با هم درباره موضوعاتی صحبت کردند که قبلاً کسی به زبان نمی‌آورد.

خواسته‌ها.

مراقبت.

استقلال.

و اینکه در سال‌های پایانی زندگی چه چیزهایی واقعاً مهم هستند.

صحبت آسانی نبود.

اما هیچکس از آن فرار نکرد.

در پایان، سام گفت:

راستش خوبه که این چیزها رو بدونیم.

سوفی با تعجب نگاهش کرد.

واقعاً؟

آره.

چرا؟

سام شانه بالا انداخت.

چون ترجیح میدم بدونم شما چی می‌خواید، تا اینکه یه روز مجبور باشم حدس بزنم.

هیچکس چیزی نگفت.

اما همه حرفش را فهمیدند.

آن شب، وقتی خانه دوباره آرام شد، یان به عکس‌های روی دیوار نگاه کرد.

عکس بچه‌ها.

عکس سفرها.

عکس جشن‌های تولد.
عکس روزهای معمولی.

زندگی آن‌ها را از فصل‌های زیادی عبور داده بود.

کودکی.
دانشجویی.
کار.

پدر و مادر شدن.
پدربزرگ و مادربزرگ شدن.

و حالا فصل تازه‌ای آغاز می‌شد.

فصلی که در آن آدم‌ها فقط به گذشته نگاه نمی‌کنند.

بلکه به این فکر می‌کنند که فصل‌های پایانی زندگی‌شان را چگونه می‌خواهند بنویسند.

نه فردا.
نه ماه بعد.

بلکه روزی در آینده.

و یان با خودش فکر کرد شاید این هم نوعی آزادی باشد.

آزادی فکر کردن به زندگی خودت.

و به اینکه چگونه می‌خواهی آن را با عزت و کرامت ادامه بدهی.

De winter was zacht dat jaar.

Er lag geen sneeuw.

De bomen waren kaal.

En de dagen waren kort.

Op een woensdagmiddag zaten Jan en Sophie aan de eettafel.

Voor hen lagen een paar documenten.

Geen belastingpapieren.

Geen verzekeringen.

Andere papieren.

Papieren waar ze vroeger nooit over hadden nagedacht.

Nu wel.

Sophie zette haar leesbril op.

Wie had ooit gedacht dat wij hierover zouden praten?”“

Jan glimlachte.

Waarschijnlijk onze kinderen.”“

Sophie moest lachen.

Dat was waar.

De afgelopen jaren hadden ze steeds vaker gehoord over mensen die hun wensen voor later opschreven.

Niet alleen financiële zaken.

Maar ook medische keuzes.

Wat je wel wilt.

Wat je niet wilt.

Wie namens jou mag spreken als je dat zelf niet meer kunt.

Wat voor jou kwaliteit van leven betekent.

En wanneer behandelingen misschien geen zin meer hebben.

In Nederland vinden veel mensen het belangrijk om daar zelf over na te denken.

Niet omdat ze dood willen.

Maar omdat ze zelf de regie willen houden.

Die middag vulden ze niets in.

Ze praatten vooral.

Meer dan twee uur.

Soms serieus.

Soms met humor.

Zoals altijd.

Als ik ooit honderd word...”“

begon Jan.

Dat word je niet.”“

onderbrak Sophie.

Dat weet jij niet.”“

Dat weet ik wel.”“

Ze moesten allebei lachen.

Maar daarna werd het gesprek weer rustig.

Want achter de grap zat een serieuze vraag.

Hoe wil je oud worden?

Wat vind je belangrijk?

Waar ligt voor jou de grens tussen leven en alleen nog bestaan?

Geen eenvoudige vragen.

Geen vragen met één goed antwoord.

Tegen de avond kwamen hun dochter en Sam langs.

Het onderwerp kwam opnieuw ter sprake.

Tot Jans verrassing schrokken de kinderen niet.

Integendeel.

Ze luisterden aandachtig.

Hun dochter zei:

Op mijn werk praten mensen hier tegenwoordig veel vaker over.”“

Sam knikte.

Bij ons ook.”“

Voor Jan voelde dat vreemd.

Zijn generatie had vaak geleerd om zulke onderwerpen te vermijden.

De generatie van zijn kinderen leek er openlijker over te praten.

Niet zonder emoties.

Maar wel zonder angst.

Later die avond waren de documenten weer opgeborgen.

Er was nog niets besloten.

Dat hoefde ook niet.

Maar iets was veranderd.

De stilte rond het onderwerp was verdwenen.

En misschien, dacht Jan, begint iedere belangrijke keuze precies daar.

Niet bij een handtekening.

Niet bij een formulier.

Maar bij een gesprek.

Een eerlijk gesprek.

Tussen mensen die elkaar vertrouwen.

Buiten waaide de wind door de kale bomen.

Binnen stond de theepot nog op tafel.

En langzaam begon een onderwerp dat ooit onbespreekbaar leek, een gewoon onderdeel van het leven te worden.

فصل ۳۸

وصیت زندگی و خواسته‌های آینده
آن زمستان، زمستانی ملایم بود.

برفی نباریده بود.

درخت‌ها بی‌برگ بودند.

و روزها کوتاه.

یک بعدازظهر چهارشنبه، یان و سوفی پشت میز غذاخوری نشسته بودند.

چند سند جلوی آن‌ها قرار داشت.

نه برگه مالیات.

نه بیمه.

مدارکی دیگر.

مدارکی که سال‌ها قبل حتی به آن‌ها فکر هم نمی‌کردند.

اما حالا می‌کردند.

سوفی عینک مطالعه‌اش را زد.

کی فکرش رو می‌کرد یه روز بشینیم درباره این چیزها حرف بزنیم؟

یان لبخند زد.

احتمالاً بچه‌هامون.

سوفی خندید.

حرف درستی بود.

در سال‌های اخیر بارها شنیده بودند که افراد خواسته‌هایشان برای آینده را از قبل ثبت می‌کنند.

نه فقط مسائل مالی.

بلکه تصمیم‌های پزشکی.

اینکه چه چیزی را می‌خواهند.

چه چیزی را نمی‌خواهند.

چه کسی به جای آن‌ها تصمیم بگیرد اگر روزی خودشان نتوانند.

کیفیت زندگی برایشان چه معنایی دارد.

و در چه شرایطی ادامه درمان دیگر برایشان ارزشمند نیست.

در هلند خیلی از مردم ترجیح می‌دهند از قبل درباره این مسائل فکر کنند.

نه چون مشتاق مرگ هستند.

بلکه چون می‌خواهند اختیار زندگی‌شان تا حد ممکن در دست خودشان باقی بماند.

آن بعد از ظهر چیزی امضا نکردند.

بیشتر صحبت کردند.

بیش از دو ساعت.

گاهی جدی.

گاهی همراه با شوخی.

مثل همیشه.

یان گفت:

اگه یه روز صد سالم بشه...

سوفی حرفش را قطع کرد:

نمی‌شی.

از کجا می‌دونی؟

می‌دونم.

هر دو خندیدند.

اما بعد دوباره سکوتی آرام میانشان نشست.

چون پشت آن شوخی، سؤال‌های مهمی پنهان بود.

دوست داری چگونه پیر شوی؟

چه چیزی برایت مهم است؟

و مرز میان زندگی کردن و فقط زنده ماندن، برای تو کجاست؟

سؤال‌های آسانی نبودند.

و جواب واحدی هم نداشتند.

نزدیک عصر، دخترشان و سام هم آمدند.

صحبت دوباره به همان موضوع کشیده شد.

برخلاف انتظار یان، بچه‌ها جا نخوردند.

برعکس.

با دقت گوش دادند.

دخترشان گفت:

این روزها سر کار خیلی درباره این موضوع‌ها صحبت می‌کنن.

سام هم سر تکان داد.

بین هم‌نسل‌های ما هم بیشتر از قبل درباره‌ش حرف می‌زنن.

برای یان این موضوع جالب بود.

نسل او یاد گرفته بود درباره چنین چیزهایی سکوت کند.

اما نسل فرزندانش راحت‌تر درباره آن صحبت می‌کرد.

نه بدون احساس.

اما بدون ترس.

آخر شب، مدارک دوباره داخل کثو گذاشته شدند.

هنوز تصمیمی گرفته نشده بود.

و لازم هم نبود.

اما چیزی تغییر کرده بود.

سکوت از بین رفته بود.

و یان با خودش فکر کرد شاید همه تصمیم‌های مهم زندگی از همین نقطه شروع می‌شوند.

نه از یک امضا.

نه از یک فرم اداری.

بلکه از یک گفت‌وگوی صادقانه.

میان آدم‌هایی که به یکدیگر اعتماد دارند.

بیرون، باد میان شاخه‌های خالی درختان می‌پیچید.

داخل خانه، قوری چای هنوز روی میز بود.

و موضوعی که زمانی غیرقابل گفتوگو به نظر می‌رسید، آرام‌آرام به بخشی عادی از زندگی تبدیل می‌شد.

Hoofdstuk ۳۹

Het gesprek dat niemand haast had

Het voorjaar kwam terug.

Zoals altijd.

De bomen kregen nieuwe bladeren.

De terrassen liepen weer vol.

Kinderen speelden langer buiten.

Maar bij Sophie veranderde niet alles mee.

Ze bleef moe.

Niet elke dag.

Maar vaak genoeg.

Sommige dagen waren goed.

Andere dagen niet.

Langzaam leerden zij en Jan hun leven aan te passen.

Een middag wandelen in plaats van een hele dag weg.

Een bezoek aan vrienden, maar niet twee afspraken op dezelfde dag.

Kleine veranderingen.

Op een middag zaten ze opnieuw bij de huisarts.

Niet vanwege een acute klacht.

Gewoon voor een gesprek.

De huisarts kende hen inmiddels al jaren.

Hij kende hun kinderen.

Hun geschiedenis.

Hun zorgen.

Na de controle bleef het gesprek nog even doorgaan.

Over ouder worden.

Over afhankelijkheid.

Over kwaliteit van leven.

De huisarts sprak rustig.

Zoals altijd.

Veel mensen denken dat gezondheid alleen gaat over langer leven.”“
zei hij.

Maar voor veel mensen gaat het uiteindelijk ook over hoe je leeft.”“

Jan keek naar Sophie.

Sophie keek naar buiten.

Niemand zei iets.

Maar allebei begrepen ze wat bedoeld werd.

Op de terugweg stopten ze bij een café.

Niet omdat ze honger hadden.

Maar omdat ze tijd hadden.

En omdat sommige gesprekken niet meteen afgelopen zijn.

Ze bestelden koffie.

Zoals zo vaak.

Naast hen zat een ouder echtpaar.

Aan de andere kant van het terras zaten studenten.

Verderop speelde een peuter met een ijsje.

Het leven zat overal om hen heen.

Sophie keek naar de mensen.

Ik ben niet bang voor doodgaan.”“

zei ze plotseling.

Jan keek op.

Dat was niet iets wat ze vaak zei.

Waar ben je dan wel bang voor?”“

vroeg hij.

Sophie dacht even na.

Dat ik mezelf verlies.”“

Dat antwoord bleef tussen hen hangen.

Want Jan begreep precies wat ze bedoelde.

Niet de dood zelf.

Maar het verliezen van herinneringen.

Het verliezen van zelfstandigheid.

Het verliezen van keuzes.

Die avond vertelde Sophie thuis over het gesprek aan hun dochter en Sam.

Niemand schrok.

Niemand probeerde het onderwerp te veranderen.

Hun dochter luisterde.

Sam luisterde.

Volwassen kinderen inmiddels.

Mensen met hun eigen leven.

Hun eigen zorgen.

Maar nog steeds kinderen als het om hun ouders ging.

Ik denk dat het goed is dat we hierover praten.”“
zei hun dochter.

Waarom?”“
vroeg Sophie.

Omdat liefde niet alleen gaat over vasthouden.”“

Ze keek even naar haar moeder.

Maar soms ook over begrijpen wat iemand belangrijk vindt.”“

Het werd stil.

Niet ongemakkelijk.

Gewoon stil.

Zoals sommige belangrijke momenten stil zijn.

Later die avond zat Jan alleen in de tuin.

De zon was net onder.

De lucht was nog licht.

Hij dacht aan alle jaren die achter hen lagen.

Aan de kinderen.

Aan het werk.

Aan vakanties.

Aan burenen die gekomen waren.

Aan burenen die verdwenen waren.

En hij dacht aan iets wat hij vroeger nooit had begrepen.

Dat ouder worden niet alleen gaat over tijd.

Maar ook over gesprekken.

Gesprekken die je vroeger uitstelde.

En die op een dag belangrijker blijken dan je ooit had gedacht.

فصل ۳۹

گفت‌وگویی که هیچ‌کس برایش عجله نداشت

بهار دوباره از راه رسید.

مثل همیشه.

درخت‌ها دوباره سبز شدند.

تراس‌های کافه‌ها پر شدند.

کودکان بیشتر بیرون بازی می‌کردند.

اما همه چیز برای سوفی مثل گذشته نبود.

خستگی هنوز همراهش بود.

نه هر روز.

اما به اندازه‌ای که نتوان آن را نادیده گرفت.

بعضی روزها خوب بودند.

بعضی روزها نه.

او و یان کم‌کم یاد گرفتند زندگی‌شان را با شرایط جدید هماهنگ کنند.

یک پیاده‌روی کوتاه به جای یک روز کامل بیرون بودن.

یک قرار ملاقات به جای چند برنامه پشت سر هم.

تغییرهای کوچک.

یک بعدازظهر دوباره نزد پزشک خانواده رفتند.

نه به خاطر وضعیت اضطراری.

فقط برای یک گفت‌وگو.

پزشک سال‌ها بود آن‌ها را می‌شناخت.

فرزندانشان را می‌شناخت.

تاریخچه زندگی‌شان را می‌دانست.

و نگرانی‌هایشان را هم.

بعد از معاینه، صحبت کمی طولانی‌تر شد.

درباره سالمندی.

درباره وابستگی.

و درباره کیفیت زندگی.

پزشک با آرامش گفت:

خیلی‌ها فکر می‌کنن سلامتی فقط یعنی بیشتر زندگی کردن.

اما برای خیلی از آدم‌ها، مهم‌تر از طول زندگی، کیفیت زندگیه.

یان به سوفی نگاه کرد.

سوفی به بیرون نگاه می‌کرد.

هیچ‌کدام چیزی نگفتند.

اما هر دو منظور را فهمیده بودند.

در راه بازگشت، کنار یک کافه توقف کردند.

نه چون گرسنه بودند.

بلکه چون وقت داشتند.

و چون بعضی گفت‌وگوها با خروج از مطب تمام نمی‌شوند.

قهوه سفارش دادند.

مثل همیشه.

کنارشان زوج سالمندی نشسته بود.

چند میز آن طرف‌تر دانشجوها بودند.

و کمی دورتر کودکی با بستنی بازی می‌کرد.

زندگی همه جا جریان داشت.

سوفی به مردم نگاه کرد.

بعد ناگهان گفت:

من از مردن نمی‌ترسم.

یان سرش را بلند کرد.

این جمله‌ای نبود که سوفی زیاد بگوید.

یان پرسید:

پس از چی می‌ترسی؟

سوفی چند لحظه فکر کرد.

از اینکه خودم رو از دست بدم.

این جمله میان آن‌ها ماند.

چون یان دقیقاً منظورش را فهمید.

نه خود مرگ.

بلکه از دست دادن حافظه.

از دست دادن استقلال.

از دست دادن حق انتخاب.

آن شب سوفی درباره این گفت‌وگو با دخترشان و سام صحبت کرد.

هیچکس جا نخورد.

هیچکس موضوع را عوض نکرد.

دخترشان گوش داد.

سام هم گوش داد.

حالا دیگر هر دو بزرگسال بودند.

با زندگی و نگرانی‌های خودشان.

اما هنوز وقتی صحبت از پدر و مادرشان می‌شد، همان فرزندان سابق بودند.

دخترشان گفت:

فکر می‌کنم خوبه که درباره این چیزها حرف می‌زنیم.

سوفی پرسید:

چرا؟

دخترش کمی مکث کرد.

چون عشق فقط نگه داشتن آدم‌ها نیست.

بعد به مادرش نگاه کرد.

گاهی عشق یعنی بفهمی چه چیزی برای یک نفر مهمه.

چند لحظه سکوت برقرار شد.

نه سکوتی ناراحت‌کننده.

فقط سکوتی از جنس لحظه‌های مهم.

آن شب، یان مدتی تنها در باغچه نشست.

خورشید غروب کرده بود.

اما آسمان هنوز روشن بود.

او به سال‌هایی فکر می‌کرد که پشت سر گذاشته بودند.

به بچه‌ها.

به کار.

به سفرها.

به همسایه‌هایی که آمده بودند.

و همسایه‌هایی که رفته بودند.

و به چیزی فکر کرد که زمانی درکش نمی‌کرد.

اینکه سالمندی فقط درباره گذر زمان نیست.

بلکه درباره گفت‌وگوهایی است که سال‌ها به تعویق انداخته بودی.

و روزی می‌فهمی که شاید از هر چیز دیگری مهم‌تر بوده‌اند.

Hoofdstuk ۴۰

De keuze

De zomer kwam langzaam terug.

Maar voor Sophie voelde het anders dan vroeger.

Niet slechter.

Maar kwetsbaarder.

Ze merkte dat haar wereld kleiner werd.

Niet omdat ze dat wilde.

Maar omdat haar lichaam steeds vaker grenzen aangaf.

Een wandeling die vroeger twee uur duurde, werd nu een half uur.

Een dag met de kleinkinderen betekende vaak dat ze de volgende dag moest uitrusten.

En steeds vaker zei ze tegen Jan:

Ik ben moe.”“

Niet zomaar moe.

Anders moe.

Op een avond zaten ze samen in de tuin.

Het was stil.

Alleen het geluid van vogels.

En ergens verderop een fiets.

Sophie keek naar de appelboom.

Dezelfde boom die ze al tientallen jaren zagen.

Ik heb een afspraak gemaakt.”“
zei ze.

Jan keek op.

Waarvoor?”“

Om te praten.”“

Jan wist meteen waarover.

Ze hoefden het woord niet uit te spreken.

De gesprekken van de afgelopen jaren hadden hen langzaam hierheen gebracht.

Niet in één keer.

Stap voor stap.

Een paar weken later zaten ze opnieuw bij de huisarts.

Dit keer was het gesprek langer.

Veel langer.

Er werd gesproken over wensen.

Over angst.

Over waardigheid.

Over kwaliteit van leven.

Niet over doodgaan.

Maar over leven.

En over wat leven voor iemand betekent.

De huisarts luisterde.

Stelde vragen.

En luisterde opnieuw.

Niemand probeerde Sophie ergens van te overtuigen.

Niemand probeerde haar ergens vanaf te brengen.

Want uiteindelijk ging het niet om de mening van anderen.

Het ging om haar.

Op de terugweg liepen Jan en Sophie langs een kanaal.

De zon scheen op het water.

Een groep kinderen voer voorbij in een kano.

Iemand zat te vissen.

Het leven ging verder.

Zoals altijd.

Na een tijdje zei Sophie:

Ik wil niet vandaag dood.”“

Jan knikte.

Dat weet ik.”“

Ik wil ook niet morgen dood.”“

Dat weet ik ook.”“

Sophie glimlachte.

Ik wil alleen weten dat ik een keuze heb.”“

Daar bleef het even stil.

Want dat was precies waar het om ging.

Niet om haast.

Niet om opgeven.

Maar om weten dat er een mogelijkheid bestaat.

Die avond kwamen Sam en hun dochter eten.

Tijdens het dessert vertelde Sophie over haar gesprek.

Niet alles.

Maar genoeg.

Sam keek lang naar zijn bord.

Hun dochter pakte de hand van haar moeder vast.

Niemand hilde.

Niemand schreeuwde.

Want iedereen wist dat dit gesprek al jaren onderweg was.

Langzaam.

Voorzichtig.

Met veel liefde.

En misschien, dacht Jan later die avond, was dat wat hem het meest opviel aan Nederland.

Dat zelfs de moeilijkste onderwerpen soms gewoon besproken konden worden.

Aan een keukentafel.

Met thee.

Met stilte.

Met respect.

En zonder dat iemand de ander zijn keuze probeerde af te nemen.

Buiten werd het donker.

Binnen bleef het licht nog even branden.

En voor het eerst voelde Jan dat ze een nieuw hoofdstuk waren binnengegaan.

Een hoofdstuk waarin het niet meer alleen ging over hoe lang een leven duurt.

Maar ook over hoe iemand dat leven zelf wil blijven vormgeven.

فصل ۴۰

انتخاب

تابستان آرام آرام بازگشته بود.

اما برای سوفی دیگر شبیه گذشته نبود.

نه اینکه حالش خیلی بدتر شده باشد.

اما شکننده‌تر شده بود.

کم‌کم احساس می‌کرد دنیایش کوچک‌تر می‌شود.

نه چون خودش این را می‌خواست.

بلکه چون بدنش بیشتر از گذشته محدودیت‌هایش را یادآوری می‌کرد.

پیاده‌روی‌ای که زمانی دو ساعت طول می‌کشید، حالا نیم ساعت بود.

یک روز بازی با نوه‌ها اغلب به یک روز استراحت بعد از آن نیاز داشت.

و بیشتر از قبل می‌گفت:

خسته‌ام.

نه یک خستگی معمولی.

یک خستگی متفاوت.

یک شب، او و یان در باغچه نشسته بودند.

هوا آرام بود.

فقط صدای پرنده‌ها می‌آمد.

و گاهی صدای دوچرخه‌ای که از خیابان عبور می‌کرد.

سوفی به درخت سیب نگاه کرد.

همان درختی که دهه‌ها دیده بودند.

بعد گفت:

یه وقت ملاقات گرفتم.

یان سرش را بلند کرد.

برای چی؟

برای حرف زدن.

یان فوراً فهمید.

نیازی نبود اسمش را ببرند.

سال‌ها گفت‌وگو آرام‌آرام آن‌ها را به این نقطه رسانده بود.

نه ناگهانی.

بلکه قدم به قدم.

چند هفته بعد دوباره نزد پزشک خانواده رفتند.

این بار گفت‌وگو طولانی‌تر بود.

خیلی طولانی‌تر.

درباره خواسته‌ها.

درباره ترس‌ها.

درباره کرامت انسانی.

درباره کیفیت زندگی.

نه درباره مردن.

بلکه درباره زندگی.

و اینکه زندگی برای هر انسان چه معنایی دارد.

پزشک گوش داد.

سؤال پرسید.

و دوباره گوش داد.

هیچ‌کس تلاش نمی‌کرد سوفی را به سمتی هل بدهد.

هیچ‌کس تلاش نمی‌کرد او را از تصمیمی منصرف کند.

چون موضوع درباره نظر دیگران نبود.

موضوع درباره خودش بود.

در راه بازگشت، کنار یک کانال آب قدم زدند.

آفتاب روی آب می‌تابید.

چند کودک با قایق کوچک از کنارشان عبور کردند.

مردی در حال ماهیگیری بود.

زندگی ادامه داشت.

مثل همیشه.

بعد از مدتی سوفی گفت:

من نمی‌خوام امروز بمیرم.

یان سر تکان داد.

می‌دونم.

فردا هم نمی‌خوام بمیرم.

اون رو هم می‌دونم.

سوفی لبخند زد.

فقط می‌خوام بدونم حق انتخاب دارم.

بعد هر دو ساکت شدند.

چون دقیقاً اصل موضوع همین بود.

نه عجله.

نه تسلیم شدن.

بلکه دانستن اینکه امکان انتخاب وجود دارد.

آن شب سام و دخترشان برای شام آمدند.

بعد از شام، سوفی بخشی از گفت‌وگوهایش را برای آن‌ها تعریف کرد.

نه همه چیز را.

اما به اندازه کافی.

سام مدت طولانی به بشقابش نگاه می‌کرد.

دخترشان دست مادرش را گرفت.

هیچ‌کس گریه نکرد.

هیچ‌کس فریاد نزد.

چون همه می‌دانستند این گفت‌وگو سال‌ها در حال شکل گرفتن بوده است.

آرام.

با احتیاط.

و با عشق.

و یان آن شب با خودش فکر کرد شاید یکی از ویژگی‌های جامعه هلند همین باشد.

اینکه حتی سخت‌ترین موضوع‌ها هم می‌توانند مطرح شوند.

پشت یک میز آشپزخانه.

با یک فنجان چای.

با سکوت.

با احترام.

و بدون اینکه کسی حق انتخاب دیگری را از او بگیرد.

بیرون هوا تاریک شده بود.

داخل خانه هنوز چراغ روشن بود.

و یان برای اولین بار احساس کرد وارد فصل تازه‌ای از زندگی شده‌اند.

فصلی که دیگر فقط درباره طول عمر نیست.

بلکه درباره این است که انسان چگونه می‌خواهد زندگی خود را تا آخرین روزهایش زندگی کند.

Hoofdstuk ۴۱

De verklaring

De herfst was teruggekeerd.

De bladeren kleurden geel en rood.

De dagen werden korter.

En de avonden langer.

Sophie zat aan de eettafel.

Voor haar lag een map.

Niet groot.

Niet dik.

Maar belangrijk.

Jan kende die map inmiddels.

Ze hadden er maanden over gesproken.

Misschien zelfs jaren.

Niet iedere week.

Niet iedere maand.

Maar telkens opnieuw.

In kleine gesprekken.

Tijdens wandelingen.

Aan de keukentafel.

In de tuin.

Nu lag de verklaring voor haar.

Niet als een besluit.

Maar als een vastgelegde wens.

Een beschrijving van wat voor haar belangrijk was.

Zelfstandigheid.

Waardigheid.

Eigen regie.

Woorden die steeds terugkeerden.

Toen Sam en hun dochter die avond langskwamen, vertelde Sophie wat ze had gedaan.

Niemand was verrast.

Want niets aan dit proces was plotseling geweest.

Alles was langzaam gegaan.

Met gesprekken.

Met vragen.

Met twijfels.

Hun dochter keek naar de map.

Voelt het anders?”“

Sophie dacht even na.

Ja.”“

Hoe dan?”“

Rustiger.”“

Jan begreep dat antwoord.

Niet omdat er iets veranderd was.

Maar omdat iets uitgesproken was.

En uitgesproken dingen zijn vaak minder zwaar dan dingen die stil blijven.

Later die avond zaten ze in de woonkamer.

Hun kleindochter speelde op de vloer.

Sam vertelde een verhaal over zijn werk.

Hun dochter lachte.

Gewoon een gewone avond.

En juist daarom zo waardevol.

Sophie keek naar haar gezin.

Naar de mensen van wie ze hield.

Naar de levens die verder zouden gaan.

Lang nadat zij en Jan er ooit niet meer zouden zijn.

Dat maakte haar niet verdrietig.

Vreemd genoeg gaf het haar juist rust.

Want het leven was altijd groter geweest dan één mens.

Groter dan één generatie.

Zoals een straat langer bestaat dan haar bewoners.

Zoals een boom langer leeft dan degene die hem plantte.

Buiten waaide de wind door de bomen.

Binnen brandde een lamp.

En ergens dacht Sophie dat ouder worden misschien niet betekende dat het leven kleiner werd.

Misschien betekende het dat je steeds duidelijker ging zien wat werkelijk belangrijk was.

Niet alles.

Alleen het belangrijkste.

Mensen.

Herinneringen.

Vrijheid.

Liefde.

En de mogelijkheid om zelf mee te blijven praten over je eigen leven.

Die avond bleef de map op tafel liggen.

Niet als symbool van een einde.

Maar als symbool van iets anders.

Van vertrouwen.

Vertrouwen dat moeilijke gesprekken gevoerd konden worden.

Vertrouwen dat keuzes gerespecteerd konden worden.

Vertrouwen dat liefde soms ook betekent dat je naar elkaar luistert.

Zelfs wanneer het gesprek moeilijk is.

فصل ۴۱

بیانیه

پاییز دوباره از راه رسیده بود.

برگ‌ها زرد و قرمز شده بودند.

روزها کوتاه‌تر می‌شدند.

و شب‌ها طولانی‌تر.

سوفی پشت میز غذاخوری نشسته بود.

جلوی او یک پوشه قرار داشت.

نه بزرگ بود.

نه ضخیم.

اما مهم بود.

یان حالا آن پوشه را خوب می‌شناخت.

ماه‌ها بود درباره آن صحبت کرده بودند.

شاید حتی سال‌ها.

نه هر هفته.

نه هر ماه.

اما بارها و بارها.

در پیاده‌روی‌ها.

در باغچه.

پشت میز آشپزخانه.

حالا خواسته‌هایش روی کاغذ آمده بودند.

نه به عنوان یک تصمیم فوری.

بلکه به عنوان بیان آنچه برای او مهم بود.

استقلال.

کرامت.

حق انتخاب.

کلماتی که بارها تکرار شده بودند.

آن شب، وقتی سام و دخترشان به خانه آمدند، سوفی درباره آن صحبت کرد.

هیچکس تعجب نکرد.

چون هیچ بخشی از این مسیر ناگهانی نبود.

همه چیز آرام و تدریجی پیش رفته بود.

با سؤال‌ها.

با تردیدها.

با گفت‌وگوها.

دخترشان به پوشه نگاه کرد.

حسش فرق می‌کنه؟

سوفی چند لحظه فکر کرد.

آره.

چه فرقی؟

آرامش بیشتری دارم.

یان منظورش را می‌فهمید.

نه چون اتفاقی افتاده بود.

بلکه چون چیزی بالاخره گفته شده بود.

و چیزهایی که گفته می‌شوند، اغلب سبک‌تر از چیزهایی هستند که در سکوت باقی می‌مانند.

بعدتر همه در اتاق نشیمن بودند.

نوه‌شان روی زمین بازی می‌کرد.

سام از کارش تعریف می‌کرد.

دخترشان می‌خندید.

یک شب کاملاً معمولی.

و دقیقاً به همین دلیل ارزشمند.

سوفی به خانواده‌اش نگاه کرد.

به آدم‌هایی که دوستشان داشت.

به زندگی‌هایی که روزی ادامه پیدا می‌کردند.

حتی زمانی که او و یان دیگر حضور نداشتند.

این فکر او را غمگین نمی‌کرد.

برعکس.

نوعی آرامش به او می‌داد.

چون زندگی همیشه بزرگتر از یک انسان بوده است.

بزرگتر از یک نسل.

همان‌طور که یک خیابان از ساکنانش عمر بیشتری دارد.

و یک درخت از کسی که آن را کاشته است.

بیرون، باد میان شاخه‌ها می‌وزید.

داخل خانه، چراغی روشن بود.

و سوفی با خودش فکر کرد شاید سالمندی به این معنا نیست که زندگی کوچک‌تر می‌شود.

شاید به این معناست که کم‌کم بهتر می‌فهمی چه چیزهایی واقعاً مهم‌اند.

نه همه چیز.

فقط مهم‌ترین‌ها.

آدم‌ها.

خاطره‌ها.

آزادی.

عشق.

و این امکان که همچنان درباره زندگی خودت حق اظهار نظر داشته باشی.

آن شب، پوشه روی میز باقی ماند.

نه به عنوان نماد پایان.

بلکه به عنوان نماد چیز دیگری.

اعتماد.

اعتماد به اینکه می‌توان درباره موضوعات دشوار حرف زد.

اعتماد به اینکه به انتخاب‌های یکدیگر احترام گذاشت.

و اعتماد به اینکه عشق گاهی فقط دوست داشتن نیست.

بلکه گوش دادن است.

حتی وقتی شنیدن آسان نیست.

Hoofdstuk ۴۲

De laatste winter

De winter kwam vroeg dat jaar.

De bomen stonden kaal.

De lucht was grijs.

En de dagen leken korter dan ooit.

Sophie zat bij het raam.

Met een deken over haar benen.

En een kop thee in haar handen.

Ze keek naar buiten.

Naar de straat die al tientallen jaren een deel van haar leven was.

Kinderen fietsten voorbij.

Een hond trok zijn eigenaar vooruit.

Verderop stapte iemand uit een bus.

Gewone dingen.

Dezelfde gewone dingen waar ze altijd van had gehouden.

Jan kwam naast haar zitten.

Geen van beiden zei iets.

Dat gebeurde vaker tegenwoordig.

Na zoveel jaren hoefde niet iedere stilte gevuld te worden.

Na een tijdje glimlachte Sophie.

Weet je nog?”“

Wat?”“

Onze eerste dag hier.”“

Jan lachte zacht.

Toen we niemand kenden.”“

En toen jij dacht dat alle Nederlanders koud waren.”“

Dat dacht ik echt.”“

En nu?”“

Jan keek naar buiten.

Naar de straat.

Naar de huizen.

Naar de mensen.

Nu denk ik dat ze gewoon anders warm zijn.”“

Sophie moest lachen.

Dat vond ze een mooie beschrijving.

In de weken die volgden werd haar wereld opnieuw iets kleiner.

Niet plotseling.

Maar merkbaar.

Ze kwam minder buiten.

Rustte vaker uit.

En koos steeds zorgvuldiger hoe ze haar energie gebruikte.

Toch bleef ze zelf beslissen.

Welke afspraken ze maakte.

Wie ze wilde zien.

Waar ze haar tijd aan wilde besteden.

Dat was belangrijk voor haar.

Misschien wel belangrijker dan ooit.

Rond Kerstmis kwam de hele familie samen.

Hun dochter.

Sam.

De kleinkinderen.

Het huis was gevuld met stemmen.

Met gelach.

Met de geur van eten.

Zoals vroeger.

En toch wist iedereen dat deze kerst bijzonder was.

Niet omdat iemand dat had gezegd.

Maar omdat iedereen het voelde.

Later die avond zat Sophie met haar kleindochter op schoot.

Het meisje luisterde aandachtig naar een verhaal.

Halverwege stopte Sophie even.

Niet omdat ze het verhaal vergeten was.

Maar omdat ze naar het kind keek.

Naar dat jonge gezicht.

Naar die nieuwsgierige ogen.

En ineens leek de tijd zichtbaar.

Van haar ouders naar haar.

Van haar naar haar kinderen.

Van haar kinderen naar haar kleinkinderen.

Een lange ketting van levens.

Toen het meisje uiteindelijk in slaap viel, gaf Sophie haar voorzichtig terug aan haar dochter.

Daarna bleef ze nog even zitten.

Kijkend naar haar gezin.

Niemand wist hoeveel winters er nog zouden volgen.

Maar dat was eigenlijk nooit anders geweest.

Alleen leek die waarheid nu zichtbaarder.

Die nacht, toen het huis stil was geworden, zat Jan nog even beneden.

Sophie was al naar bed gegaan.

Op tafel stonden lege kopjes.

In de keuken lagen nog wat kruimels.

De gewone sporen van een gewone dag.

Jan keek om zich heen.

En dacht aan alles wat achter hen lag.

En aan alles wat nog kwam.

Niet met angst.

Niet met verdriet.

Maar met dankbaarheid.

Want hoe het volgende hoofdstuk er ook uit zou zien, één ding wist hij zeker.

Liefde had hen tot hier gebracht.

En liefde zou hen ook door het volgende hoofdstuk heen dragen.

آخرین زمستان
آن سال زمستان زودتر از همیشه از راه رسید.
درخت‌ها بی‌برگ بودند.
آسمان خاکستری بود.
و روزها کوتاه‌تر از همیشه به نظر می‌رسیدند.

سوفی کنار پنجره نشسته بود.
پتویی روی پاهایش انداخته بود.
و فنجانی چای در دست داشت.

به بیرون نگاه می‌کرد.
به همان خیابانی که دهه‌ها بخشی از زندگی‌اش بود.

کودکان با دوچرخه عبور می‌کردند.
سگی صاحبش را به دنبال خود می‌کشید.
و کمی دورتر کسی از اتوبوس پیاده می‌شد.

اتفاق‌های معمولی.

همان چیزهای ساده‌ای که همیشه دوستشان داشت.

یان کنارش نشست.

هیچ‌کدام چیزی نگفتند.

این روزها بیشتر از گذشته پیش می‌آمد.

بعد از این همه سال، دیگر لازم نبود هر سکوتی با کلمات پر شود.

بعد از مدتی سوفی لبخند زد.

یادت هست؟

چی رو؟

اولین روزی که اومدیم اینجا.

یان آرام خندید.

وقتی هیچکس رو نمی شناختیم.

و وقتی تو فکر می کردی همه هلندی ها آدم های سردی هستن.

واقعاً همین فکر رو می کردم.

و حالا؟

یان به خیابان نگاه کرد.

به خانه ها.

به آدم ها.

و گفت:

حالا فکر می کنم فقط مدل گرم بودنشون فرق می کنه.

سوفی خندید.

این جمله را دوست داشت.

در هفته‌های بعد، دنیای سوفی کمی کوچکتر شد.

نه ناگهانی.

اما محسوس.

کمتر از خانه بیرون می‌رفت.

بیشتر استراحت می‌کرد.

و انرژی‌اش را با دقت بیشتری خرج می‌کرد.

اما هنوز خودش تصمیم می‌گرفت.

که چه کسی را ببیند.

کجا برود.

و وقتش را صرف چه چیزی کند.

این موضوع برایش مهم بود.

شاید مهم‌تر از هر زمان دیگری.

در ایام کریسمس، همه خانواده دور هم جمع شدند.

دخترشان.

سام.

نوه‌ها.

خانه پر از صدا بود.

پر از خنده.

و پر از بوی غذا.

درست مثل گذشته.

اما همه می‌دانستند این کریسمس کمی متفاوت است.

نه چون کسی چیزی گفته بود.

بلکه چون همه آن را احساس می‌کردند.

بعدتر، سوفی نوه‌اش را روی زانوهایش نشانده بود.

دخترک با دقت به داستان او گوش می‌داد.

وسط داستان، سوفی مکث کرد.

نه چون داستان را فراموش کرده بود.

بلکه چون به چهره کودک نگاه می‌کرد.

به چشم‌های کنجکاوش.

و ناگهان گذر زمان را می‌دید.

از والدین خودش به او.

از او به فرزندانش.

و از فرزندانش به نوه‌هایش.

زنجیره‌ای طولانی از زندگی‌ها.

وقتی دخترک خوابش برد، سوفی آرام او را به دخترش سپرد.

و مدتی همان‌جا نشست.

به خانواده‌اش نگاه می‌کرد.

هیچ‌کس نمی‌دانست چند زمستان دیگر در پیش است.

اما حقیقت این بود که هیچ‌وقت هم نمی‌دانستند.

فقط حالا این واقعیت را واضح‌تر می‌دیدند.

آن شب، وقتی خانه آرام شده بود، یان مدتی پایین ماند.

سوفی به اتاق خواب رفته بود.

روی میز چند فنجان خالی مانده بود.

و در آشپزخانه چند خرده نان دیده می‌شد.

نشانه‌های معمولی یک روز معمولی.

یان به اطراف نگاه کرد.

به همه سال‌هایی که پشت سر گذاشته بودند.

و به سال‌هایی که هنوز پیش رو بود.

نه با ترس.

نه با اندوه.

بلکه با قدردانی.

چون هرچه در فصل بعدی زندگی انتظارشان را می‌کشید، یک چیز را می‌دانست.

عشق آن‌ها را تا اینجا رسانده بود.

و عشق، آن‌ها را از فصل‌های بعدی زندگی نیز عبور خواهد داد.

Hoofdstuk ۴۳

De beslissing

De lente kwam weer terug.

De narcissen stonden in bloei.

De dagen werden langer.

De lucht werd zachter.

Maar Sophie wist inmiddels dat haar lichaam een andere richting volgde.

Niet snel.

Niet dramatisch.

Maar wel duidelijk.

Op een ochtend zat ze met een kop thee in de tuin.

Dezelfde tuin.

Dezelfde tafel.

Jan kwam naast haar zitten.

Waar denk je aan?”“
vroeg hij.

Sophie glimlachte.

Aan een goed leven.”“

Jan wachtte.

Na al die jaren wist hij dat er meestal nog iets achteraan kwam.

En aan een goed afscheid.”“

Een tijdje bleven ze zwijgen.

De woorden waren niet nieuw.

Ze hadden er jarenlang over gesproken.

Met elkaar.

Met hun kinderen.

Met de huisarts.

Langzaam.

Voorzichtig.

Zonder haast.

Sophie keek naar de appelboom.

Ik heb altijd gedacht dat vrijheid belangrijk was.”“

Jan knikte.

Dat wist hij.

En dat vind ik nog steeds.”“

Ze draaide zich naar hem om.

Ook nu.”“

Jan pakte haar hand.

Niet om haar tegen te spreken.

Niet om haar te overtuigen.

Gewoon om haar hand vast te houden.

Die middag wandelden ze langzaam langs het kanaal.

Dezelfde route die ze honderden keren hadden gelopen.

Een jongen viste aan de waterkant.

Een moeder fietste voorbij met twee kinderen.

Een groep studenten zat op een terras.

Het leven was overal.

En juist daarom voelde het gesprek niet als een gesprek over de dood.

Maar als een gesprek over het leven.

Over hoe iemand wil leven.

En hoe iemand afscheid wil nemen wanneer het moment ooit komt.

Een paar weken later volgde opnieuw een gesprek met de huisarts.

Geen beslissing voor die dag.

Geen beslissing voor die maand.

Maar een zorgvuldig gesprek.

Over mogelijkheden.

Over voorwaarden.

Over verantwoordelijkheid.

Over wetgeving.

En vooral over Sophie zelf.

Want iedere situatie is anders.

Iedere mens is anders.

In Nederland bestaan gesprekken over euthanasie binnen een strikt wettelijk kader.

Maar uiteindelijk begint alles met luisteren.

Luisteren naar wat iemand ervaart.

Luisteren naar wat iemand belangrijk vindt.

Toen ze die avond thuiskwamen, zat de hele familie aan tafel.

Hun dochter.

Sam.

De kleinkinderen.

Er werd gelachen.

Er werden verhalen verteld.

Iemand liet een glas vallen.

Een kleinkind smeerde jam op zijn neus.

Iedereen moest lachen.

Sophie keek naar het tafereel.

En dacht:

Wat heb ik veel geluk gehad.

Niet omdat alles perfect was geweest.

Dat was het niet.

Er waren moeilijke jaren geweest.

Verdrietige jaren.

Onzekere jaren.

Maar het was haar leven geweest.

En precies daarom voelde ze zich rustig.

Later die avond, toen iedereen weg was, bleef ze nog even in de woonkamer zitten.

Het huis was stil.

Aan de muur hingen foto's.

Van kinderen.

Van vakanties.

Van verjaardagen.

Van gewone dagen.

En ineens begreep ze iets.

Een goed leven wordt niet opgebouwd uit grote momenten.

Maar uit duizenden kleine momenten.

Uit kopjes koffie.

Uit fietstochten.

Uit gesprekken.

Uit liefde.

En terwijl buiten de avond viel over de straat, wist Sophie dat de volgende hoofdstukken misschien moeilijk zouden worden.

Maar ze wist ook iets anders.

Ze zou ze tegemoet treden op dezelfde manier als waarop ze haar hele leven had geleefd.

Met open ogen.

Met eerlijkheid.

En met de vrijheid om haar eigen stem te laten horen.

فصل ۴۳

تصمیم

بهار دوباره از راه رسیده بود.

نرگس‌ها شکوفه داده بودند.

روزها بلندتر شده بودند.

و هوا لطیف‌تر بود.

اما سوفی حالا می‌دانست که بدنش مسیر دیگری را طی می‌کند.

نه سریع.

نه ناگهانی.

اما واضح.

یک صبح، با فنجانی چای در باغچه نشسته بود.

همان باغچه.

همان میز.

یان کنارش نشست.

به چی فکر می‌کنی؟

سوفی لبخند زد.

به یک زندگی خوب.

یان منتظر ماند.

بعد از این همه سال می‌دانست معمولاً جمله دیگری هم در راه است.

و به یک خداحافظی خوب.

مدتی هر دو سکوت کردند.

این حرف‌ها تازه نبودند.

سال‌ها دربارشان صحبت کرده بودند.

با هم.

با فرزندانشان.

با پزشک خانواده.

آرام.
با احتیاط.

و بدون عجله.

سوفی به درخت سیب نگاه کرد.

من همیشه فکر می‌کردم آزادی خیلی مهمه.

یان سر تکان داد.

این را خوب می‌دانست.

و هنوز هم همین فکر رو می‌کنم.

به طرف او برگشت.

حتی حالا.

یان دستش را گرفت.

نه برای اینکه مخالفت کند.

نه برای اینکه نظرش را عوض کند.

فقط برای اینکه دستش را گرفته باشد.

آن بعد از ظهر کنار کانال آب قدم زدند.

همان مسیری که صدها بار طی کرده بودند.

پسری مشغول ماهیگیری بود.

مادری با دو کودک از کنارشان عبور کرد.

چند دانشجو در تراس کافه نشسته بودند.

زندگی همه جا جریان داشت.

و شاید به همین دلیل این گفت‌وگو درباره مرگ نبود.

درباره زندگی بود.

درباره اینکه یک انسان چگونه می‌خواهد زندگی کند.

و چگونه می‌خواهد روزی با آن خداحافظی کند.

چند هفته بعد دوباره با پزشک خانواده ملاقات کردند.

نه برای تصمیمی فوری.

نه برای آن روز.

بلکه برای یک گفت‌وگوی دقیق و مسئولانه.

درباره گزینه‌ها.

درباره شرایط.

درباره مسئولیت‌ها.

درباره قوانین.

و مهم‌تر از همه، درباره خود سوفی.

چون هر انسان متفاوت است.
و هر داستان زندگی متفاوت است.

در هلند، گفت‌وگو درباره اتانازی در چارچوب قانونی بسیار مشخص و دقیق انجام می‌شود.
اما همه چیز از شنیدن آغاز می‌شود.

شنیدن رنج یک انسان.
شنیدن خواسته‌های او.
و شنیدن آنچه برای او معنای زندگی دارد.

آن شب، همه خانواده دور میز شام جمع بودند.

دخترشان.

سام.

نوه‌ها.

خنده بود.

داستان بود.

یکی لیوانی را انداخت.
یکی از نوه‌ها مربا را روی بینی خودش مالید.

و همه خندیدند.

سوفی به آن صحنه نگاه کرد.

و با خودش فکر کرد:

چه زندگی پربرکتی داشتم.

نه چون همه چیز کامل بود.

چون کامل نبود.

سال‌های سخت وجود داشت.

سال‌های غم.

سال‌های تردید.

اما زندگی خودش بود.

و شاید همین کافی بود.

آخر شب، وقتی همه رفته بودند، مدتی در اتاق نشیمن نشست.

خانه آرام بود.

عکس‌ها روی دیوار بودند.

عکس کودکان.

عکس سفرها.

عکس جشن‌ها.

عکس روزهای عادی.

و ناگهان چیزی را فهمید.

یک زندگی خوب از لحظه‌های بزرگ ساخته نمی‌شود.

بلکه از هزاران لحظه کوچک ساخته می‌شود.

از فنجان‌های قهوه.

از دوچرخه‌سواری‌ها.

از گفت‌وگوها.

از عشق.

و وقتی شب روی خیابان آرام فرود می‌آمد، سوفی می‌دانست که فصل‌های بعدی شاید دشوار باشند.

اما یک چیز را هم می‌دانست.

مثل تمام زندگی‌اش با آن‌ها روبه‌رو خواهد شد.

با چشمانی باز.

با صداقت.

و با حق انتخابی که همیشه برایش ارزشمند بوده است.

Hoofdstuk ۴۴

Het afscheid

De zomer was voorbij.

Langzaam.

Zoals alles de laatste jaren langzaam was gegaan.

Sophie lag thuis.

In haar eigen huis.

In haar eigen kamer.

De foto's stonden nog op dezelfde plek.

De bloemen op de vensterbank ook.

Door het open raam hoorde ze vogels.

En af en toe een fiets die voorbijreed.

Gewone geluiden.

De geluiden van het leven.

Jan zat naast haar.

Hun dochter kwam regelmatig langs.

Sam ook.

Niemand probeerde de tijd tegen te houden.

Niemand deed alsof er niets aan de hand was.

Er werd gelachen.

Er werden herinneringen opgehaald.

Soms werd er gehuild.

Maar vooral werd er gepraat.

Over vroeger.

Over vakanties.

Over de kinderen.

Over de kleinkinderen.

Op een avond vroeg Sophie of iedereen even wilde blijven zitten.

Ze keek naar Jan.

Daarna naar hun dochter.

Daarna naar Sam.

Bedankt.”“

zei ze.

Waarvoor?”“

vroeg Sam zacht.

Sophie glimlachte.

Voor alles.”“

Niemand wist precies wat hij moest zeggen.

Misschien waren er geen woorden nodig.

Enkele weken later overleed Sophie rustig.

Niet plotseling.

Niet onverwacht.

Omringd door de mensen van wie ze hield.

De dagen daarna waren vreemd.

Het huis was hetzelfde.

Maar tegelijkertijd helemaal niet.

Haar stoel bleef leeg.

Haar kopje stond nog in de kast.

Haar jas hing nog aan de kapstok.

Tijdens de uitvaart kwamen familie, vrienden en buren samen.

Mark sprak.

Fatima sprak.

Hun dochter vertelde een verhaal uit haar jeugd.

Sam vertelde hoe zijn moeder hem had geleerd dat vrijheid altijd samen moest gaan met verantwoordelijkheid.

Er werd gelachen.

Er werd gehuild.

En vooral werd er herinnerd.

Na de ceremonie volgde de crematie.

In Nederland kiezen veel mensen voor crematie.

Het is een geaccepteerde en veelvoorkomende manier van afscheid nemen.

Ook Sophie had die wens vastgelegd.

Een paar weken later ontving de familie de as.

Jan zette de urn eerst thuis neer.

Niet omdat hij wist wat hij ermee wilde doen.

Maar omdat afscheid tijd nodig heeft.

Op een avond zaten Jan, Sam en hun dochter samen aan tafel.

Ze spraken over herinneringen.

Over Sophie.

Over wat zij zelf gewild zou hebben.

Toen vertelde hun dochter iets wat ze had gelezen.

Dat sommige families een klein deel van de as verwerken in een sieraad.

Een hanger.

Een ring.

Een klein aandenken.

Niet om vast te houden aan verdriet.

Maar om een herinnering dichtbij te dragen.

Een paar maanden later liet ieder van hen een klein sieraad maken.

Een eenvoudige hanger.

Geen groot of opvallend juweel.

Precies zoals Sophie het mooi gevonden zou hebben.

Toen Jan het voor het eerst in zijn hand hield, dacht hij niet aan de dag van haar overlijden.

Hij dacht aan een zomeravond in de tuin.

Aan een fietstocht.

Aan haar lach.

Want uiteindelijk bestond een mens niet uit een lichaam.

Maar uit verhalen.

Uit herinneringen.

Uit liefde die achterblijft.

En terwijl buiten opnieuw de herfst begon, beseftte Jan iets.

Het leven van Sophie was niet verdwenen.

Het leefde verder.

In Sam.

In hun dochter.

In de kleinkinderen.

In de verhalen die steeds opnieuw verteld zouden worden.

En misschien was dat wel de mooiste vorm van voortbestaan.

Niet dat iemand nooit sterft.

Maar dat wat hij of zij aan liefde heeft achtergelaten, blijft leven in anderen.

فصل ۴۴

خدا حافظی

تابستان به پایان رسیده بود.

آرام آرام.

درست همان طور که همه چیز در سال های آخر آرام پیش رفته بود.

سوفی در خانه بود.

در خانه خودش.

در اتاق خودش.

عکس ها هنوز سر جای همیشگی بودند.

گل ها هنوز روی طاقچه پنجره قرار داشتند.

از پنجره باز صدای پرندگان می آمد.

و گاهی صدای دوچرخه ای که از خیابان عبور می کرد.

صداهای معمولی.

صداهای زندگی.

یان کنار او نشسته بود.

دخترشان مرتب به دیدنش می آمد.

سام هم همین طور.

هیچ کس تلاش نمی کرد زمان را متوقف کند.

هیچ کس وانمود نمی کرد که اتفاقی در حال رخ دادن نیست.

گاهی می‌خندیدند.

گاهی خاطره تعریف می‌کردند.

و گاهی اشک می‌ریختند.

اما بیشتر از همه با هم حرف می‌زدند.

درباره گذشته.

درباره سفرها.

درباره فرزندان.

و درباره نوه‌ها.

یک شب، سوفی از همه خواست کمی بیشتر کنار او بمانند.

به یان نگاه کرد.

بعد به دخترش.

و بعد به سام.

گفت:

ممنونم.

سام آرام پرسید:

برای چی؟

سوفی لبخند زد.

برای همه چیز.

هیچکس دقیقاً نمی‌دانست چه جوابی بدهد.

شاید اصلاً نیازی به جواب نبود.

چند هفته بعد، سوفی با آرامش از دنیا رفت.

نه ناگهانی.

نه غیرمنتظره.

در کنار کسانی که دوستشان داشت.

روزهای بعد عجیب بودند.

خانه همان خانه بود.

اما در عین حال دیگر همان خانه نبود.

صندلی او خالی مانده بود.

فنجانش هنوز در کابینت بود.

و کت او هنوز روی جالباسی آویزان بود.

در مراسم خداحافظی، خانواده، دوستان و همسایه‌ها جمع شدند.

مارک صحبت کرد.

فاطمه صحبت کرد.

دخترشان خاطره‌ای از دوران کودکی تعریف کرد.

سام تعریف کرد که مادرش چگونه به او یاد داده بود آزادی همیشه همراه مسئولیت است.

هم خنده بود.

هم اشک.

و بیش از هر چیز، یادآوری زندگی او.

پس از مراسم، بنا بر خواسته سوفی، پیکرش سوزانده شد.

در هلند، مرده‌سوزی (crematie) کاملاً قانونی و یکی از رایج‌ترین شیوه‌های برگزاری مراسم پس از مرگ است.

این نیز یکی از خواسته‌هایی بود که سوفی از قبل ثبت کرده بود.

چند هفته بعد، خاکستر او به خانواده تحویل داده شد.

یان ابتدا ظرف خاکستر را در خانه نگه داشت.

نه چون می‌دانست با آن چه خواهد کرد.

بلکه چون خداحافظی زمان می‌خواهد.

یک شب، یان، سام و دخترشان دور میز نشسته بودند.

درباره خاطرات حرف می‌زدند.

درباره سوفی.

و درباره چیزهایی که او دوست داشت.

آن وقت دخترشان از چیزی گفت که درباره‌اش خوانده بود.

اینکه بعضی خانواده‌ها بخش کوچکی از خاکستر عزیزانشان را درون یک زیورآلات یادبود قرار می‌دهند.

یک گردنبند.

یک انگشتر.

یا یک آویز کوچک.

نه برای چسبیدن به اندوه.

بلکه برای نگه داشتن یاد کسی که دوستش داشته‌اند.

چند ماه بعد، هر کدام یک گردنبند کوچک سفارش دادند.

ساده.

بی‌تجمل.

دقیقاً همان چیزی که سوفی دوست داشت.

اولین بار که یان آن گردنبند را در دست گرفت، به روز مرگ سوفی فکر نکرد.

به یک عصر تابستانی فکر کرد.

به دوچرخه‌سواری‌های مشترکشان.

به خنده‌های او.

چون در نهایت، انسان فقط جسم نیست.

انسان از خاطره‌ها ساخته می‌شود.

از داستان‌ها.

و از عشقی که پشت سر خود باقی می‌گذارد.

و وقتی پاییز دوباره از راه رسید، یان چیزی را فهمید.

زندگی سوفی تمام نشده بود.

بخشی از آن در سام ادامه داشت.

در دخترشان.

در نوه‌ها.

و در تمام داستان‌هایی که سال‌ها بعد هم تعریف خواهند شد.

و شاید زیباترین شکل ادامه یافتن همین باشد.

نه اینکه کسی هرگز نمی‌میرد.

بلکه اینکه عشق و اثر او در زندگی دیگران باقی می‌ماند.

Hoofdstuk ۴۵

Alleen, maar niet eenzaam

De eerste maanden na het overlijden van Sophie waren vreemd.

Niet omdat Jan alleen was.

Maar omdat hij niet gewend was alleen te zijn.

Vijfenveertig jaar lang had er altijd iemand in huis gewoond.

Iemand die wist waar zijn sleutels lagen.

Iemand die wist wat hij bedoelde voordat hij zijn zin had afgemaakt.

Iemand die naast hem zat tijdens het ontbijt.

Nu stond er nog maar één kopje op tafel.

Soms zette hij per ongeluk twee kopjes neer.

Pas daarna merkte hij het.

De eerste keer liet hij het tweede kopje staan.

De tweede keer ook.

Daarna niet meer.

Langzaam leerde hij leven met de stilte.

Niet omdat hij dat wilde.

Maar omdat mensen meer kunnen wennen dan ze zelf denken.

Elke dinsdag werkte hij nog steeds als vrijwilliger in de bibliotheek.

Elke donderdag dronk hij koffie met Mark.

Fatima kwam regelmatig langs.

De kleinkinderen ook.

Vooral de kleindochter.

Die inmiddels oud genoeg was om vragen te stellen.

Veel vragen.

Op een middag zaten ze samen in de tuin.

Mis je oma?”“

vroeg ze.

Jan glimlachte.

Elke dag.”“

Het meisje dacht even na.

Wordt dat minder?”“

Jan keek naar de appelboom.

Dezelfde boom.

Alleen Sophie ontbrak.

Nee.”“

zei hij zacht.

Maar je leert ermee leven.”“

Het meisje leek daar tevreden mee.

Kinderen accepteren soms dingen waar volwassenen jaren over doen.

Toen ze naar huis ging, bleef Jan nog even zitten.

De zon scheen.

De straat leefde.

En ineens beseftte hij dat hij niet alleen was.

Sophie was weg.

Maar haar aanwezigheid zat nog overal.

In herinneringen.

In verhalen.

In de manier waarop de kinderen lachten.

Zelfs in de manier waarop hij zijn koffie zette.

Op een avond keek hij naar een foto van hun eerste jaren in Nederland.

Twee jonge mensen.

Vol plannen.

Vol onzekerheden.

Hij glimlachte.

Wat waren ze ver gekomen.

Veel verder dan ze ooit hadden durven dromen.

En ergens voelde hij dat zijn eigen reis langzaam richting het laatste hoofdstuk ging.

Niet vandaag.

Niet morgen.

Maar ooit.

En vreemd genoeg maakte die gedachte hem niet bang.

Want hij had geleerd dat het leven niet draait om hoe lang een verhaal duurt.

Maar om wat je ermee doet terwijl het verteld wordt.

فصل ۴۵

تنها، اما نه تنها

ماه‌های اول بعد از مرگ سوفی عجیب بودند.

نه به این خاطر که یان تنها شده بود.

بلکه چون به تنها بودن عادت نداشت.

چهل و پنج سال از زندگی‌اش را با کسی گذرانده بود که همیشه در خانه حضور داشت.

کسی که می‌دانست کلیدهایش کجا هستند.

کسی که قبل از تمام شدن جمله‌اش می‌فهمید چه می‌خواهد بگوید.

کسی که هر صبح کنار او صبحانه می‌خورد.

حالا فقط یک فنجان روی میز قرار می‌گرفت.

گاهی هنوز هم اشتباهی دو فنجان می‌گذاشت.

بعد متوجه می‌شد.

بار اول، فنجان دوم را همان‌جا باقی گذاشت.

بار دوم هم همین کار را کرد.

اما بعد از آن دیگر نه.

کم‌کم زندگی کردن با سکوت را یاد گرفت.

نه چون این را انتخاب کرده بود.

بلکه چون انسان‌ها بیشتر از چیزی که فکر می‌کنند توان سازگار شدن دارند.

هر سه‌شنبه هنوز در کتابخانه کار داوطلبانه انجام می‌داد.

هر پنجشنبه با مارک قهوه می‌خورد.

فاطمه مرتب به دیدنش می‌آمد.

نوه‌ها هم همین‌طور.

به‌خصوص نوه دخترش.

که حالا آن قدر بزرگ شده بود که سؤال بپرسد.

سؤال های زیاد.

یک بعدازظهر، هر دو در باغچه نشسته بودند.

دخترک پرسید:

دلت برای مامان بزرگ تنگ می شه؟

یان لبخند زد.

هر روز.

دخترک کمی فکر کرد.

کمتر می شه؟

یان به درخت سیب نگاه کرد.

همان درخت همیشگی.

فقط سوفی دیگر آنجا نبود.

آرام گفت:

نه.

اما یاد می گیری باهانش زندگی کنی.

دخترک به نظر می‌رسید از این جواب راضی باشد.

کودکان گاهی چیزهایی را راحت‌تر از بزرگسالان می‌پذیرند.

وقتی به خانه رفت، یان مدتی همان‌جا نشست.

خورشید می‌تابید.

خیابان زنده بود.

و ناگهان متوجه شد که واقعاً تنها نیست.

سوفی رفته بود.

اما حضورش هنوز همه‌جا دیده می‌شد.

در خاطره‌ها.

در داستان‌ها.

در خنده‌های بچه‌ها.

حتی در شیوه‌ای که قهوه درست می‌کرد.

یک شب به عکسی از سال‌های اول زندگی‌شان در هلند نگاه کرد.

دو انسان جوان.

پر از رؤیا.

پر از تردید.

لبخند زد.

چقدر راه آمده بودند.

خیلی بیشتر از چیزی که روز اول تصور می‌کردند.

و جایی در دلش احساس می‌کرد که سفر خودش هم آرام‌آرام به فصل پایانی نزدیک می‌شود.

نه امروز.

نه فردا.

اما روزی.

و عجیب اینکه این فکر او را نمی‌ترساند.

چون یاد گرفته بود ارزش یک داستان به طول آن نیست.

بلکه به این است که در طول روایتش چگونه زندگی شده باشد.

Hoofdstuk ۴۶

De laatste keuze

De jaren gingen verder.

Langzaam.

Rustig.

Jan werd ouder.

Zijn haar werd witter.

Zijn wandelingen werden korter.

Maar zijn gedachten bleven helder.

Misschien zelfs helderder dan ooit.

Op een ochtend fietste hij niet meer naar de bibliotheek.

Niet omdat hij geen zin had.

Maar omdat zijn lichaam steeds vaker aangaf dat het genoeg was geweest.

Mark was inmiddels overleden.

Fatima woonde dichterbij haar dochter.

Veel gezichten uit de straat waren verdwenen.

Nieuwe gezinnen waren gekomen.

Nieuwe kinderen speelden op straat.

Zoals ooit Sam had gedaan.

Zoals ooit zijn dochter had gedaan.

Zoals alle generaties voor hen.

Op een middag zat Jan met zijn huisarts aan tafel.

Niet in een ziekenhuis.

Niet op een spoedeisende hulp.

Gewoon in de spreekkamer die hij al tientallen jaren kende.

Dezelfde huisarts.

Alleen allebei ouder.

Ze spraken lang.

Niet voor het eerst.

Niet voor de tweede keer.

Maar voor misschien wel de twintigste keer.

Over kwaliteit van leven.

Over zelfstandigheid.

Over vermoeidheid.

Over grenzen.

En over de wens die Jan inmiddels duidelijk had gemaakt.

Niet uit wanhoop.

Niet uit depressie.

Niet uit een impuls.

Maar na jaren van nadenken.

Na gesprekken.

Na afwegingen.

Na afscheid nemen.

De huisarts luisterde.

Zoals altijd.

En stelde vragen.

Zoals altijd.

Buiten bloeiden de bloemen.

Mensen fietsten voorbij.

Het leven ging verder.

Zoals het altijd had gedaan.

Die avond kwamen Sam en zijn zus langs.

De kleinkinderen waren inmiddels volwassen geworden.

Het gesprek was moeilijk.

Maar niet onverwacht.

Niemand was boos.

Niemand was verrast.

Want dit gesprek was al jaren bezig.

Langzaam.

Voorzichtig.

Met liefde.

Jan keek naar zijn kinderen.

En voor een moment zag hij weer de kleine jongen die met modder op zijn schoenen thuiskwam.

De kleine dochter die haar eerste schooldag had gehad.

Nu zaten daar twee volwassenen.

Mensen met hun eigen gezinnen.

Hun eigen levens.

Hij voelde trots.

En rust.

Het is goed geweest.”“

zei hij zacht.

Niemand antwoordde meteen.

Want soms zijn er geen antwoorden.

Alleen aanwezigheid.

Alleen liefde.

Alleen samen zijn.

Die avond bleven ze langer dan normaal.

Ze praatten.

Ze lachten.

Ze haalden herinneringen op.

En ergens voelde iedereen dat het geen afscheid van een dag was.

Maar van een heel leven.

Een leven dat geleefd was.

Volledig.

Met fouten.

Met geluk.

Met verdriet.

Met liefde.

En misschien, dacht Jan toen hij later uit het raam keek, was dat uiteindelijk
genoeg.

Meer dan genoeg.

فصل ۴۶

آخرین انتخاب

سال‌ها گذشتند.

آرام.

بی صدا.

یان پیرتر شد.

موهایش سفیدتر شد.

پیاده روی هایش کوتاه تر شد.

اما ذهنش هنوز روشن بود.

شاید حتی روشن تر از همیشه.

یک صبح دیگر به کتابخانه نرفت.

نه چون دلش نمی خواست.

بلکه چون بدنش بیشتر از قبل به او می گفت که دیگر کافی است.

مارک دیگر از دنیا رفته بود.

فاطمه نزدیک تر به خانه دخترش زندگی می کرد.

بسیاری از چهره های قدیمی خیابان ناپدید شده بودند.

خانواده های تازه آمده بودند.

کودکان تازه در خیابان بازی می کردند.

همان طور که روزی سام بازی می کرد.

همان طور که روزی دخترش بازی می کرد.

و همان طور که همه نسل های قبل از آن ها بازی کرده بودند.

یک بعداز ظهر، یان با پزشک خانواده‌اش پشت میز نشسته بود.

نه در بیمارستان.

نه در بخش اورژانس.

بلکه در همان اتاق معاینه‌ای که دهه‌ها می‌شناخت.

همان پزشک خانواده.

فقط هر دو پیرتر شده بودند.

طولانی صحبت کردند.

نه برای اولین بار.

نه برای دومین بار.

شاید برای بیستمین بار.

درباره کیفیت زندگی.

درباره استقلال.

درباره خستگی.

درباره مرزها.

و درباره خواسته‌ای که یان حالا بهروشنی بیان کرده بود.

نه از روی ناامیدی.

نه از افسردگی.

نه از تصمیمی ناگهانی.

بلکه بعد از سال ها فکر کردن.

بعد از گفت وگوها.

بعد از سنجیدن ها.

بعد از خدا حافظی ها.

پزشک گوش داد.

مثل همیشه.

و سوال پرسید.

مثل همیشه.

بیرون گل ها شکوفه داده بودند.

مردم با دو چرخه عبور می کردند.

زندگی ادامه داشت.

همان طور که همیشه ادامه داشته است.

آن شب سام و خواهرش به خانه آمدند.

نوه ها حالا بزرگ شده بودند.

گفت وگو دشوار بود.

اما غیر منتظره نبود.

هیچکس عصبانی نبود.

هیچکس شوکه نشده بود.

چون این گفت‌وگو سال‌ها ادامه داشت.

آرام.

با احتیاط.

و با عشق.

یان به فرزندانش نگاه کرد.

و برای لحظه‌ای دوباره آن پسر کوچکی را دید که با کفش‌های گلی به خانه می‌آمد.

و دختر کوچکی را که اولین روز مدرسه‌اش را پشت سر گذاشته بود.

اما حالا روبه‌رویش دو بزرگسال نشسته بودند.

آدم‌هایی با خانواده‌های خودشان.

با زندگی‌های خودشان.

احساس غرور کرد.

و آرامش.

آرام گفت:

زندگی خوبی بود.

هیچکس فوراً جواب نداد.

چون گاهی جوابی وجود ندارد.

فقط حضور هست.

فقط عشق.

فقط کنار هم بودن.

آن شب بیشتر از همیشه ماندند.

حرف زدند.

خندیدند.

خاطره‌ها را مرور کردند.

و جایی در دل همه، این حس وجود داشت که این خداحافظی فقط خداحافظی با یک روز نیست.

بلکه خداحافظی با یک زندگی کامل است.

زندگی‌ای که زندگی شده بود.

کامل.

با اشتباه‌ها.

با شادی‌ها.

با اندوه‌ها.

با عشق.

و یان وقتی بعدتر از پنجره به بیرون نگاه کرد، با خودش فکر کرد شاید در نهایت همین کافی باشد.

حتی بیشتر از کافی.

Hoofdstuk ۴۷

De laatste dag

De ochtend begon zoals zoveel andere ochtenden.

Rustig.

Zacht licht viel door de gordijnen.

Buiten zongen vogels.

Iemand fietste door de straat.

Het leven ging door.

Zoals het altijd had gedaan.

Jan werd wakker.

Niet met angst.

Niet met verdriet.

Maar met een merkwaardige rust.

De afgelopen weken had hij veel gesprekken gevoerd.

Met zijn huisarts.

Met zijn kinderen.

Met zijn kleinkinderen.

Met zichzelf.

Alles wat gezegd moest worden, was gezegd.

Alles wat geregeld moest worden, was geregeld.

Die ochtend dronk hij koffie.

Langzaam.

Zijn favoriete koffie.

Daarna liep hij nog één keer door het huis.

Langs de foto's.

Langs de boekenkast.

Langs de keuken waar duizenden maaltijden waren bereid.

Langs de tuin.

De appelboom stond er nog steeds.

Ouder.

Net als hij.

Even bleef hij staan.

En glimlachte.

In de middag kwamen Sam en zijn zus.

Later ook de kleinkinderen.

Er werd niet veel gepraat.

Niet omdat er verdriet was.

Maar omdat sommige momenten geen woorden nodig hebben.

Er werd gelachen om oude herinneringen.

Over vakanties.

Over schooldagen.

Over kapotte fietsen.

Over regenachtige kampeertrips.

Over Sophie.

Heel vaak over Sophie.

Aan het einde van de middag zat iedereen samen.

Dezelfde familie.

Alleen verspreid over meer generaties.

Jan keek naar hen.

En dacht aan iets wat hij vroeger nooit had begrepen.

Dat een mens eigenlijk nooit alleen voor zichzelf leeft.

Je leeft verder in anderen.

In wat je hebt geleerd.

In wat je hebt gegeven.

In wat je hebt achtergelaten.

Toen pakte zijn kleindochter zijn hand.

Ik hou van je opa.”“

Jan glimlachte.

Ik ook van jou.”“

Dat waren de laatste woorden die hij uitsprak.

Niet groot.

Niet bijzonder.

Gewoon liefde.

Zoals zijn hele leven eigenlijk.

Later die avond namen zijn kinderen afscheid.

Rustig.

Met respect.

Met dezelfde waardigheid waarmee Jan zijn leven had geleefd.

Enkele dagen later vond de crematie plaats.

Zoals Jan zelf had gewenst.

Niet groot.

Niet plechtig.

Gewoon mensen die hem gekend hadden.

Mensen die van hem hadden gehouden.

Mensen die zijn verhaal hadden gedeeld.

Maanden later werd een klein deel van zijn as toegevoegd aan het herinneringssieraad dat zijn familie al droeg.

Nu droegen Sam en zijn zus niet alleen een herinnering aan hun moeder.

Maar ook aan hun vader.

Jaren gingen voorbij.

De straat veranderde.

Nieuwe gezinnen kwamen.

Nieuwe kinderen speelden op het plein.

De appelboom werd ouder.

Op een lentedag wandelde Jans kleindochter door dezelfde straat.

In haar hand hield ze het kleine hangertje.

Ze keek naar de huizen.

Naar de bomen.

Naar de mensen.

En ineens dacht ze aan iets wat haar opa ooit had gezegd.

Het gaat niet om hoe lang een verhaal duurt.”“

Maar om hoe je het vertelt.”“

Ze glimlachte.

Daarna liep ze verder.

En terwijl de straat achter haar bleef liggen, ging het leven verder.

Zoals altijd.

Met nieuwe mensen.

Nieuwe verhalen.

Nieuwe liefdes.

Nieuwe dromen.

Want geen enkel leven duurt eeuwig.

Maar verhalen wel.

En zo eindigde het verhaal van Jan.

Niet met een punt.

Maar met een komma.

Omdat ergens verderop alweer een nieuw verhaal begon.

فصل ۴۷

آخرین روز

صبح مثل بسیاری از صبح‌های دیگر آغاز شد.
آرام.

نور ملایمی از پشت پرده‌ها وارد اتاق می‌شد.
پرنده‌ها آواز می‌خواندند.
و کسی در خیابان با دوچرخه عبور می‌کرد.

زندگی ادامه داشت.

همان‌طور که همیشه ادامه داشته بود.

یان بیدار شد.

نه با ترس.

نه با اندوه.

بلکه با آرامشی عجیب.

در هفته‌های گذشته گفت‌وگوهای زیادی انجام داده بود.

با پزشک خانواده.

با فرزندانش.

با نوه‌هایش.

و با خودش.

هرچه باید گفته می‌شد، گفته شده بود.

هرچه باید تنظیم می‌شد، تنظیم شده بود.

آن صبح قهوه نوشید.

آرام آرام.

قهوه محبوبش.

بعد برای آخرین بار در خانه قدم زد.

از کنار عکس‌ها.

از کنار کتابخانه.

از کنار آشپزخانه‌ای که هزاران وعده غذا در آن آماده شده بود.

و از کنار باغچه.

درخت سیب هنوز آنجا بود.

پیرتر شده بود.

درست مثل خودش.

چند لحظه ایستاد.

و لبخند زد.

بعد از ظهر، سام و خواهرش آمدند.

بعدتر نوه‌ها هم رسیدند.

صحبت زیادی نشد.

نه به خاطر غم.

بلکه چون بعضی لحظه‌ها به کلمات نیاز ندارند.

با هم به خاطرات خندیدند.

به سفرها.

به روزهای مدرسه.

به دوچرخه‌های خراب.

به کمپینگ‌های بارانی.

و به سوفی.

خیلی زیاد به سوفی.

در پایان روز همه کنار هم نشسته بودند.

همان خانواده.

اما حالا در چند نسل مختلف.

یان به آن‌ها نگاه کرد.

و به چیزی فکر کرد که سال‌ها طول کشیده بود تا آن را بفهمد.

اینکه انسان فقط برای خودش زندگی نمی‌کند.

بخشی از او در دیگران ادامه پیدا می‌کند.

در چیزهایی که آموزش داده است.

در چیزهایی که بخشیده است.

در اثری که باقی گذاشته است.

در آن لحظه، نوه‌اش دست او را گرفت.

گفت:

دوستت دارم بابا بزرگ.

یان لبخند زد.

من هم دوستت دارم.

این آخرین جمله‌ای بود که گفت.

نه جمله‌ای بزرگ.

نه نمایشی.

فقط عشق.

درست مثل تمام زندگی‌اش.

چند روز بعد، مراسم مرده‌سوزی مطابق خواسته خودش برگزار شد.

نه مراسمی بزرگ.

نه پر زرق و برق.

فقط آدم‌هایی که او را می‌شناختند.

آدم‌هایی که دوستش داشتند.

و آدم‌هایی که بخشی از داستان زندگی‌اش بودند.

ماه‌ها بعد، بخش کوچکی از خاکستر او نیز به گردنبندهای یادبودی که خانواده از قبل داشتند اضافه شد.

حالا سام و خواهرش یادگاری کوچکی از هر دو والد خود همراه داشتند.

سال‌ها گذشت.

خیابان تغییر کرد.

خانواده‌های تازه آمدند.

کودکان تازه در همان کوچه بازی کردند.

و درخت سیب پیرتر شد.

یک روز بهاری، نوه یان در همان خیابان قدم می‌زد.

گردنبند کوچکی در دست داشت.

به خانه‌ها نگاه کرد.

به درخت‌ها.

به آدم‌ها.

و ناگهان جمله‌ای از پدربزرگش را به یاد آورد.

مهم نیست یک داستان چقدر طول می‌کشد.

مهم این است که چگونه زندگی و روایت می‌شود.

لبخند زد.

و به راهش ادامه داد.

زندگی همچنان جریان داشت.

با آدم‌های تازه.

با عشق‌های تازه.

با رؤیاهای تازه.

زیرا هیچ زندگی‌ای ابدی نیست.

اما داستان‌ها می‌توانند ادامه پیدا کنند.

و این‌گونه داستان یان به پایان رسید.

نه با یک نقطه.

بلکه با یک ویرگول.

چون در جایی دیگر، داستان تازه‌ای در حال آغاز شدن بود.

Epiloog

Het raam zonder gordijnen

Jaren later liep Jans kleindochter opnieuw door dezelfde straat.

De straat van haar jeugd.

De straat van haar grootouders.

Veel huizen waren veranderd.

Sommige bewoners waren verhuisd.

Andere waren overleden.

Nieuwe gezinnen waren gekomen.

Maar één ding viel haar nog steeds op.

De grote ramen.

De ramen zonder gesloten gordijnen.

Als kind had ze daar nooit over nagedacht.

Nu wel.

Ze herinnerde zich een gesprek met haar opa.

Waarom kijken mensen hier zo naar binnen?”“
had ze ooit gevraagd.

Jan had gelachen.

Ze kijken niet naar binnen.”“

Waarom laten ze dan alles zien?”“

Jan had even nagedacht.

Misschien omdat veel Nederlanders vinden dat je niets hoeft te verbergen als “
je gewoon jezelf bent.”

Toen had ze het niet helemaal begrepen.

Nu wel een beetje.

Terwijl ze verder liep, zag ze een man koken.

Een vrouw die een boek las.

Een gezin dat aan tafel zat.

Gewone mensen.

Gewone levens.

En ineens begreep ze dat dit verhaal nooit echt over Jan was geweest.

Niet alleen over Sophie.

Niet alleen over Sam.

Niet alleen over Nederland.

Het ging over iets anders.

Over hoe mensen proberen een thuis te maken.

Over hoe generaties elkaar opvolgen.

Over hoe culturen soms verschillen.

Maar mensen uiteindelijk vaak verrassend veel op elkaar lijken.

Ze dacht aan haar overgrootouders.

Die ooit ergens anders waren geboren.

In een ander land.

Met een andere taal.

En toch was hun verhaal uiteindelijk onderdeel geworden van dit land.

Van deze straat.

Van haar.

Ze bleef even stilstaan voor het oude huis.

De appelboom stond er niet meer.

Een storm had hem jaren geleden omvergeblazen.

Maar op dezelfde plek groeide nu een jonge boom.

Ze glimlachte.

Dat leek haar eigenlijk wel passend.

Want zo werkte het leven.

Niet door stil te blijven staan.

Maar door verder te groeien.

Met wortels in het verleden.

En takken naar de toekomst.

Ze keek nog één keer naar het huis.

Daarna liep ze verder.

En niemand die haar zag lopen wist dat ze een heel verhaal met zich meedroeg.

De verhalen van Jan.

Van Sophie.

Van Sam.

Van iedereen die voor haar was gekomen.

Maar misschien is dat altijd zo.

Iedereen die je op straat tegenkomt draagt een verhaal met zich mee.

Een verhaal van liefde.

Van verlies.

Van hoop.

Van keuzes.

Van afscheid.

Van opnieuw beginnen.

En misschien is dat wel het mooiste wat Nederland haar uiteindelijk had geleerd.

Dat integreren niet betekent dat je vergeet wie je was.

Maar dat je leert wie je ook nog kunt worden.

En terwijl de avond langzaam over de straat viel, brandden achter de grote ramen de lampen.

Zonder haast.

Zonder lawaai.

Gewoon mensen die leefden.

Zoals generaties voor hen hadden gedaan.

En zoals generaties na hen dat ook zouden doen.

Einde.

مؤخره

پنجره‌ای بدون پرده

سال‌ها بعد، نوه یان دوباره در همان خیابان قدم می‌زد.

همان خیابان دوران کودکی‌اش.

همان خیابان پدر بزرگ و مادر بزرگش.

بسیاری از خانه‌ها تغییر کرده بودند.

بعضی از ساکنان نقل مکان کرده بودند.

بعضی از دنیا رفته بودند.

و خانواده‌های تازه‌ای آمده بودند.

اما هنوز یک چیز توجهش را جلب می‌کرد.

پنجره‌های بزرگ.

پنجره‌هایی که پرده‌هایشان بسته نبود.

وقتی کودک بود، هیچ‌وقت به این موضوع فکر نکرده بود.

اما حالا فکر می‌کرد.

گفت و گویی را با پدر بزرگش به یاد آورد.

روزی از او پرسیده بود:

چرا مردم اینجا این قدر می‌ذارن داخل خونه‌شون دیده بشه؟

یان خندیده بود.

در واقع کسی به داخل خونه نگاه نمی‌کنه.

پس چرا همه چیز رو نشون میدن؟

یان کمی فکر کرده بود.

بعد گفته بود:

شاید چون خیلی از هلندی‌ها فکر می‌کنن وقتی آدم زندگی عادی و صادقانه‌ای داره، چیزی برای پنهان کردن وجود نداره.

آن زمان کاملاً متوجه منظورش نشده بود.

اما حالا کمی بهتر می‌فهمید.

در مسیرش، مردی را دید که در آشپزخانه مشغول آشپزی بود.

زنی کنار پنجره کتاب می‌خواند.

خانواده‌ای دور میز شام نشسته بودند.

آدم‌های معمولی.

زندگی‌های معمولی.

و ناگهان فهمید که این داستان هیچ‌وقت فقط درباره یان نبوده است.

نه فقط درباره سوفی.

نه فقط درباره سام.

و نه فقط درباره هلند.

این داستان درباره چیز دیگری بود.

درباره تلاش انسان‌ها برای ساختن خانه.

درباره نسل‌هایی که جای یکدیگر را می‌گیرند.

درباره فرهنگ‌هایی که گاهی متفاوت‌اند.

اما انسان‌هایی که در نهایت بیشتر از آنچه فکر می‌کنند به هم شبیه هستند.

او به پدربزرگ و مادربزرگ‌هایش فکر کرد.

به کسانی که روزی در سرزمینی دیگر به دنیا آمده بودند.

با زبانی دیگر.

با فرهنگی دیگر.

اما در نهایت، داستان آن‌ها هم بخشی از این کشور شده بود.

بخشی از این خیابان.

و بخشی از وجود او.

چند لحظه جلوی خانه قدیمی ایستاد.

درخت سیب دیگر آنجا نبود.

سال‌ها قبل در یک طوفان افتاده بود.

اما در همان نقطه، درخت جوان دیگری رشد می‌کرد.

لبخند زد.

به نظرش این تصویر کاملاً مناسب بود.

چون زندگی همین‌گونه پیش می‌رود.

نه با متوقف شدن.

بلکه با ادامه یافتن.

با ریشه‌هایی در گذشته.

و شاخه‌هایی رو به آینده.

برای آخرین بار به خانه نگاه کرد.

بعد به راهش ادامه داد.

هیچکس که او را در خیابان می‌دید، نمی‌دانست چه داستان بلندی را با خود حمل می‌کند.

داستان یان.

داستان سوفی.

داستان سام.

و داستان همه کسانی که پیش از او آمده بودند.

اما شاید همیشه همین‌طور باشد.

هر انسانی که در خیابان از کنار ما عبور می‌کند، داستانی را با خود حمل می‌کند.

داستانی از عشق.

از فقدان.

از امید.

از انتخاب.

از خداحافظی.

و از دوباره آغاز کردن.

و شاید این زیباترین چیزی بود که هلند در نهایت به او آموخته بود.

اینکه ادغام شدن در یک جامعه جدید به معنای فراموش کردن گذشته نیست.

بلکه به معنای کشف کردن این است که علاوه بر آنچه بوده‌ای، چه کسی می‌توانی بشوی.

و وقتی غروب آرام آرام روی خیابان می‌نشست، چراغ‌های پشت پنجره‌های بزرگ روشن شدند.

بی‌عجله.

بی‌هیاهو.

فقط انسان‌هایی که زندگی می‌کردند.

همان‌طور که نسل‌های پیش از آن‌ها زندگی کرده بودند.

و همان‌طور که نسل‌های بعد از آن‌ها نیز زندگی خواهند کرد.

پایان.